

Textul actualei versiuni reproduce ediția *Le livre des Mille nuits et une nuit*, traduction littérale et complète du texte arabe par le dr. *J. C. Mardrus*, Editions de la Revue Blanche, Paris, 1899, versiune coroborată cu traducerea în limba rusă *Kniga tâsiaci i odnoi noci*, perevod s arabskogo *M. A. Salie*, Gosudarstvennoe Izdatelstvo Hudojestvennoi Literaturi, Moskva, 1959.

O MIE ȘI UNA DE NOPȚI

Volumul VI
(Nopțile 316–393)

Text integral

Traducere și note de Haralambie Grănescu

Design copertă: Carmen Lucaci

Ilustrații: Ion Manea

© 2010 Editura Erc Press, pentru prezenta ediție

Editura Erc Press

Piața Presei Libere, nr. 1,

sector 1, București

Tel./fax: 021.318.70.27, 021.318.70.28

office@ercpress.ro

comenzi@ercpress.ro

www.ercpress.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

O mie și una de nopți / trad.: Haralambie Grănescu. - București :

Erc Press, 2009-

15 vol.

ISBN 978-973-157-712-8

Vol. 6. - 2009. - ISBN 978-973-157-742-5

I. Grănescu, Haralambie (trad.)

821.411.21-91-34=135.1

398(=411.21)

Editori: Ciprian Ene, Adriana Ene

Redactori: Mihaela Pogonici, Diana Peneș

Consilier literar: Mihail Grănescu

DTP: Elena Marin

Corectori: Raluca Sălcudean, Ana-Maria Nedelea,

Roxana Geantă

Și cum era cea de a trei sute șaisprezecea noapte

... micuța Doniazada, odată isprăvită treaba sultanului cu Șeherezada, strigă din ungherul unde sta ghemuită:

– O, sora mea, mă rog ție, ce mai aștepți ca să începi povestea cea făgăduită cu frumoasa Zumurrud și cu Alișar, fiul lui Glorie?

Iar Șeherezada, zâmbind, răspunse:

– Nu aștept decât îngăduința sultanului acesta bine crescut și hăruit cu purtări alese!

Atunci sultanul Șahriar grăi:

– Poți!

Și Șeherezada spuse:

POVESTEA CU FRUMOASA ZUMURRUD ȘI CU ALIȘAR¹

Se povestește că în vechimea vremilor și în trecutul vârstelor și al clipelor, în țara Khorassanului, era un negustor tare bogat, pe care îl chema Glorie¹ și care avea un fiu, frumos ca luna plină, pe care îl chema Alișar.

Or, într-o zi, Glorie, negustorul cel bogat, de mult tare înaintat în vârstă, se simți smreduit de boala morții. Îl chemă la sine pe fiul său și îi spuse:

– O, fiul meu, iacătă că este tare aproape sorocul ursitei mele și aș vrea să te povățuiesc cu o povață!

Alișar, mâhnit rău, spuse:

– Și care este povața, o, taică al meu?

Negustorul Glorie spuse:

– Te povățuiesc să nu legi chelemet și să nu te încârduiești cu nimenea, întrucât lumea este asemenea cu un fierar: dacă nu te arde cu focul de la covălia lui ori

¹ La M. A. Salie, se păstrează numele arab al personajului: *Madjd-ad-din*.

dacă nu-ți scoate un ochi sau pe amândoi cu scânteile de la nicovala lui, negreșit că are să te înăbușe cu fumăria lui! Și-apoi a spus poetul:

*Nu te-amăgi cumva să crezi
Că-ai să-ntâlnești pe neagra cale
Prieten credincios atunci
Când soarta dă să te prăvale!
Singurătate, numai tu,
O, scumpă sihăstrie-adâncă,
Îi dai celui ce te-a-ndrăgit
Puterea ceea ca de stâncă
De-a ține pururi drumul drept
Și de-a deprinde cât mai bine
Dibaciul meșteșug: să n-ai
Încredere decât în tine!*

Un altul a spus:

*Lumea, cât va fi să fie,
Are numai două fețe!
Cine știe să le-nvețe,
Prinde-nvățătura vie:
Una al vânzării preț e,
Alta-i hâda viclenie!¹*

Un altul a spus:

*Deșertăciuni, prostii și fleacuri
Pe lumea asta-s din belșug.
Dar dacă-ți scoate-n cale soarta*

¹ La M. A. Salie, învățătura este formulată puțin altfel:

*De judeci înțelept întreaga lume,
Îi vei pricepe-a firii temelie:
Vedea-vei că iubirea ei doar fum e,
Pe când credința-i e fățarnicie.*

*Un om ales, fă prieteșug
Cu el, căci cu asemeni prieten
Se-nvață-al vieții meșteșug!*

După ce auzi atare spuse de la tătânele său pe moarte, tânărul Alișar răspunse:

– O, părinte al meu, îți sunt ascultător și supus! Ce mă mai povățuiești?

Și Glorie negustorul spuse:

– Fă binele, dacă totuși îți stă în putință. Și nu aștepta să fii răsplătit în schimb cu vreo mulțumire ori cu vreun bine asemenea. O, fiul meu, nu avem, vai, prilejul să săvârșim binele în fiecare zi!¹

Și Alișar răspunse:

– Ascult și mă supun! Da acestea îți sunt toate povețele?

Glorie negustorul spuse:

– Să nu irosești avuțiile pe care ți le las: nu vei fi prețuit decât în temeiul a ceea se află sub puterea mâinii tale! Că și poetul a spus:

*Pe vremea când eram sărac
Niciun prieten nu aveam –
Și-acuma iacătă-i cum vin
Să-mi fie oaspeți la bairam!*

*Ah, câți dușmani mi s-au făcut
Prietenii, și tot vin s-apuce!
Și câți dușmani mi-aș căpăta
Când bogăția mi s-ar duce!*

Apoi bătrânul urmă:

– Nu da la spate sfaturile oamenilor pățiți, și nu socoti cumva că e zadarnic să ceri sfat de la cel care poate să te sfătuiască; căci poetul a spus:

¹ La M. A. Salie, învățătura aceasta este exprimată în versuri:

*Nu-n fiecare clipă, ia aminte,
Poți face-un bine celui ce se curmă.
Atunci când poți deci ieși-i înainte,
Ca să nu fie prea târziu pe urmă!*

*Să nu faci doar cum judeci tu –
 Mai cere și-altuia un sfat!
 Căci, fie sfatul bun ori nu,
 Mai bine-i să fii cugetat:
 Când numai ochii vrei să-ți vezi,
 Ajunge-o singură oglindă,
 Dar dacă vrei să-ți cercetezi
 Și ceafa, ca să ți-o cuprindă
 Se cere-atunci să te perinzi
 În apele-a două oglinzi!*¹

Pe deasupra, fiul meu, mai am să-ți dau cel de pe urmă sfat: Ferește-te de vin! El este pricina tuturor relelor. El poate să-ți fure mințile și să te facă un lucru de râs și de batjocură². Iacătă acestea sunt povețele mele de pe pragul cel de pe urmă. O, copilul meu, să-ți aduci aminte de vorbele mele! Să fii un fiu strălucit! Și binecuvântarea mea să te însoțească în viață!

¹ La M. A. Salie, se mai adaugă:

Și slovele altuia:

*Stai blând, și nu da buzna la tot ce te îmbie!
 Fă altora ce jindui și ei să-ți facă ție!
 Că peste orice mână stă mâna cea de sus,
 Și-orice tâlhar își află un altul mai presus!*

Sau slovele altuia:

*Nu asupri, că nu se știe ce-aduce roata întâmplării,
 Și pururea asupritorul stă sub tăișul răzbunării.
 Când tu-nchizi ochii, asupritul pândește ceasul să te sfarme!
 Și niciodată ochiul ager al lui Allah nici el nu doarme!*

² La M. A. Salie, se adaugă:

... și ce frumoasă este slova poetului:

*Jur pe Allah că niciodată eu n-am să mă îmbăt cu vin,
 Cât timp un suflet am în trup, și-n vorbă cugetul deplin!
 Nu are să mă prindă-n mreajă lucoarea vinului vreodată,
 Și nici prieteni n-am să-mi fac decât din cei ce nu se-mbată!*

Și Glorie, negustorul cel bătrân, după ce grăi astfel, închise o clipită ochii și se cufundă în sine. Apoi își ridică degetul arătător în dreptul ochilor și își rosti mărturisirea de credință¹. După care se săvârși întru mila celui Preaînalt.

Și fu plâns de fiul său și de toți ai lui; și i se făcu o înmormântare la care veniră și mari și mici, și bogați și săraci. Și, după ce fu băgat în pământ, i se scriseră stihurile acestea pe piatra de pe mormânt:

*Țărână-am fost, și mi s-a dat vieată,
Și duh am căpătat, și-acuma iar
Tot în țărână m-am întors, de parcă
Nici n-aș fi fost decât țărână doar.*

Și iacă-așa cu negustorul Glorie. Da cât despre Alișar, fiul lui Glorie, iacătă:

După moartea părintelui său, Alișar se ținu mai departe de negustorie în prăvălia cea mai de seamă din suk, și urmă cu sârg povețele părintești, mai ales în ce privea legăturile cu semenii săi. Da, chiar când se împlini un an și o zi, ceas la ceas, se lăsă ispitit de băieții cei telpizi, niște pui de lele, lepădături fără de rușine. Și se încârdui cu ei pătimaș, și le cunoscu pe mamele și pe surorile lor, niște stricate și niște odrasle de cățele. Și se afundă până la gât în dezmăț, și se înecă în vin și în risipă, pe o cale cu totul potrivnică drumului cel drept. Întrucât, nemaifiind într-o stare de minte teafără, își făcea atare socoteală ticăloasă: „De vreme ce taică-meu mi-a lăsat bogățiile sale, se cade să mă și folosesc de ele, ca să nu le mai dau de moștenire altuia după mine! Și vroi să mă bucur

¹ Mărturisirea musulmană de credință, rostită adesea în cele *O mie și una de nopți*, este alcătuită din exprimarea a două idei: „mărturisesc că nu există alt dumnezeu în afară de Allah“ și „mărturisesc că Mahomed este trimisul lui Allah“.

de ceasul și de desfătarea care trece, căci doar nu am să trăiesc de două ori!”¹

Or, chibzuiala aceasta îi izbuti atâta de bine, și Alișar urmă atâta de statornic a înnădi ziua cu noaptea la căpătâile lor, fără a precupeți nicio sminteală, încât se văzu curând adus să-și vândă și prăvălia, și casa, și lucrurile din casă, și toate hainele; și nu îi mai rămaseră decât numai straietele pe care le avea pe el.

Putu atunci, cu deplină limpezime, să-și vadă lămurit toate rătăcirile și să ia aminte ce minunate fuseseră sfaturile părintelui său, Glorie. Prietenii pe care îi cinstise sărbătorește, și la ușa cărora se duse să bată rînd pe rînd, toți găsiră câte vreun temei oarecare ca să se descotoarsească de el. Încât, ajuns acum la marginea cea mai de pe urmă a sărăciei, fu nevoit, nemîncînd nimic din ajun, să iasă din hanul cel nevolnic în care se aciuase și să cerșească din poartă în poartă, pe ulițe.

Pe când bătea așa drumurile, ajunse la meidanul târgului, unde văzu o mulțime mare strînsă ciotcă. Se simți ispitit să se apropie și el, ca să ia seama despre ce se petrecea, și văzu, în mijlocul roatei alcătuite din negustori, din misiți și din cumpărători...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziua și tăcu sfielnic.

Dar când fu cea de a trei sute șaptesprezecea noapte

Spuse:

... văzu, în mijlocul roatei alcătuite din negustori, din misiți și din cumpărători, o roabă albă și tânără, zarifă și

¹ La M. A. Salie, se adaugă:

Pe Allah, am să fac întocmai precum spune poetul:

*De-ai să-ți petreci veleatul tot strângând
Și-ngrămădind la bogății mereu,
Când oare-ai să-ți mai afli și tu rînd
Să te desfeși cu tot ce-ai strâns din greu?*

nurlie la boiu: un mijlocel ca de cinci palme, și niște trandafiri drept obrăjori, și niște sâni bine alduiți, și ce dindărăt! Încât i se puteau potrivi, fără teamă de greșală, stihurile poetului:

*Ea s-a ivit din matricea curată
A frumuseții fără de cusur:
Nu-i nici prea mică, nici prea mare nu e,
Nici grasă și nici slabă, și-mprejur
Rotunduri de bostan și de gutuie.*

*Așa-ncât însăși Frumusețea arde
De dragul frumuseții ei ce-mbie
Prin străveziu-i vâl prin care-și cerne
Sfiosul chip, cel plinul de mândrie.*

*Obrazul ei e însăși luna; boiul:
Mlădiță-i, legănată-n vânt ușor;
Iar răsuflarea-i e mireasma dulce
A bobului de musc desfătător.*

*Făcută pare din mărgăritare
Topite! Mădularele ei sunt
Atâta de lucii, că se-oglindește
În ele luna de pe chipu-i blând,
De par și ele-a fi un șir de lune.
Dar care grai ar fi vreodată-n stare
Și care limbă s-ar pricepe-a spune
Lumina strălucind ca o minune
A-ntregii ei făpturi strălucitoare?*

Când își aruncă privirile asupra copilei cele frumoase, Alișar rămase uluit până peste marginile uluirii, și, fie că înlemni de minunare, fie că vru să-și mai uite o clipită nevolnicia la priveliștea frumuseții, se băgă și el printre lumea strânsă care se și pregătea pentru vânzare. Iar negustorii și misiții ce se aflau acolo, și care încă habar nu

aveau de lefteria lui, nu se îndoiră nicio clipită că n-ar fi venit acolo spre a-și cumpăra vreo roabă: că îl știau tare bogat din moștenirea de la tătâne-său, starostele Glorie.

Ci numaidecât lângă roabă veni să stea starostele misiților și, pe deasupra capetelor bulucite, dete glas:

– O, negustorilor, o, stăpâni de bogății, deschizătorul porții mezatului nu are de răspuns la nicio împotrivire! Cutezați dară! Iacăt-o dinaintea voastră pe crăiasa tuturor lunelor, mărgărinta mărgărintelor, fecioara cea plină de sfioșie, hanâma Zumurrud, ispita tuturor jindurilor și grădina tuturor florilor! Deschideți mezatul, o, voi cei aci de față! Nicio împotrivire la deschiderea mezatului! Iacătă dinaintea voastră crăiasa tuturor lunelor, fecioara cea plină de sfioșie Zumurrud, grădina tuturor florilor!

Îndată, dintre negustori, careva strigă:

– Deschid eu la cinci sute de dinari!

Un altul spuse:

– Și zece!

Atunci un bătrân scâlâmb și hâd, cu ochii albaștri¹ și șășii, pe care îl chema Rașideddin, strigă:

– Și o sută!

Da un glas spuse:

– Și zece!

Da pe clipă bătrânul cel cu ochii albaștri și atâta de urâți săltă dintr-odată prețul strigând:

– O mie de dinari!

Atunci toți ceilalți cumpărători își ferecară limba și puseră tăcere. Iar crainicul se întoarse înspre stăpânul tinerei roabe și îl întrebă dacă prețul dat de bătrân îl mulțumește și dacă urma să încheie mezatul. Și stăpânul roabei răspunse:

– Eu primesc. Da mai întâi trebuie ca și roaba mea să se învoiască, întrucât i-am juruit că nu am s-o dau

¹ La arabi, culoarea albastră a ochilor e socotită semn de piază rea.

decât unui cumpărător de care să-i placă. Așa că trebuie să-i ceri învoirea, o, misitul!

Și misitul se duse la frumoasa Zumurrud și îi spuse:

– O, crăiasă a lunelor, ai vrea să fii a acestui bătrân, șeicul Rașideddin?

La vorbele acestea, frumoasa Zumurrud aruncă o privire asupra celui pe care i-l arăta misitul și îl găsi întotmai precum l-am zugrăvit mai înainte. Atunci copila se întoarse cu o schimă de scârbă și strigă:

– Au tu nu știi, o, staroste al misiților, ceea ce spunea un poet bătrân, măcar că nu era atâta de scârbavnic ca acesta de aici? Ascultă dar:

*Eu o rugai: „Dă-mi, scumpo, doar un sărut de vrei!”
Nici ură și nici milă nu fu-n privirea ei,
Nici ură și nici milă nu fu – doar nepăsare.
Și mă știuse totuși că sunt un om cu stare.*

*Știa că-s om cu stare. Și, totuși, vă spun că
Din colțul gurii-aceste cuvinte-mi aruncă:
„Nu-mi place coama albă pe-o frunte veștejită,
Nu-mi place între buze o zdreanță ponosită!”*

Când auzi stihurile acestea, misitul îi spuse frumoasei Zumurrud:

– Pe Allah! nu te învoiești, și pe bun temei! Și-apoi acesta nici nu e un preț, o mie de dinari! Faci zece mii, după aprețuirea mea!

Pe urmă se întoarse înspre mulțimea de cumpărători și întrebă dacă nu dorea un altul roaba la prețul la care se ajunsese. Atunci un negustor păși înainte și spuse:

– Eu!

Și frumoasa Zumurrud se uită la el și văzu că nu era deloc hâd ca ghiujul de Rașideddin, și că ochii lui nu erau nici albaștri, nici șășii; da băgă de seamă că își vopsise barba în roșu, ca să aibă un chip mai tânăr decât era.

Atunci se minună:

— O, ce ocară! să cănești și să roșești așa chipul bătrâneții!

Și, pe loc, ticlui stihurile acestea¹:

*O, tu cel ce râvnești acum la mine,
La chipul meu cu frumuseți depline,
Boiește-te cât vrei, și mult și bine,
Cu orișice vopsea socoți că ține,*

*Tot n-ai să-ascunzi ce-ți este de rușine!
Degeaba te vopsești! Rămâne-n tine
Ceea ce ți se pare că venin e!
Schimbi barba — da sărmanu-ți chip se-aține
Sperietoare pentru ficine!*

*Și-o clipă numai dacă te privește,
Femeia-nsărcinată se sterpește!*

Când auzi și stihurile acestea, căpetenia misiților îi spuse frumoasei Zummurud:

¹ La M. A. Salie:

Și își arată mirarea și rosti aceste stihuri:

*Mi-nfățișă apoi tot o baccea,
Cu-o ceafă precum pielea din pingea,
Și-o barbă-n care huzuresc jivine,
Și-un bot ca din canapuri strânse bine.
O, tu cel ce râvnești la nurii mei,
Visezi la ceea ce nu ai temei!
Iar căruntețea-n darn ți-o ai boit
Ca să te-ascunzi sub chipul viclenit.
Cu-o barbă pleci, cu alta vii apoi,
Ca într-un joc de umbre pe la noi!*

Da ce frumoase sunt slovele poetului:

„Ți-ai năclăit surețea“ îi zice ea. El, greu:

„Ca s-o ascund de tine, o, vâz și-auz al meu!“

„Hei, iacătă minunea!“ își râde șoada fată:

„Dă colți înșelăciunea: până și-n păr se-arată!“

– Pe Allah! adevărul este de partea ta!

Da, întrucât nici a doua strigare nu fu primită, păși înainte un al treilea negustor și îi spuse misitului:

– Dau eu prețul. Întreab-o dacă mă vrea!

Și misitul o întreabă pe copila cea frumoasă care se uită atunci la insul cu pricina. Văzu că era chior și pufni în râs, spunând:

– Păi da tu nu știi, o, misitul, vorbele poetului despre omul chior? Ascultă dar:

*Prietene, mă crede, niciodată
Să nu te faci tovarăș cu un chior;
Fugi de privirea lui înnegurată
Și de mierosu-i glas amăgitor!*

*Așa-i de păgubos să-l ai pe-aproape,
Încât Allah n-a pregetat să-i ia
Un ochi, pentru ca nu cumva să scape
Vegherii noastre-nfățișarea-i rea.*

Atunci misitul i-l înfățișă pe un al patrulea târgoveț și o întreabă:

– Pe acesta l-ai vrea?

Ea îl cercetă și pe acesta din urmă și văzu că era un omuleț mărunțel cu o barbă care îi atârna până la buric; și fata spuse pe dată:

– Cât despre bărăbărie ăsta, iacătă cum l-a zugrăvit poetul:

*Câtă mai barba – ca o buruiiană
Zadarnică, netrebnică, plăvană!
Ori ca o noapte, iarna, necurmată:
Tristă, și tare lungă, și-nghețată!*

Când văzu că niciunul dintre cei ce se înfățișau înșiși s-o cumpere nu-i era pe plac, misitul îi spuse frumoasei Zumurrud:

– O, stăpână a mea, uită-te la toți negustorii și la toți cumpărătorii aceștia de spiță aleasă, și arată-mi-l pe acela care are norocul să-ți fie pe plac, ca să mă duc să te înfățișez lui spre cumpărare!

Atunci copila cea frumoasă îi cercetă rând pe rând pe toți cei de față cu cea mai mare luare-aminte și privirea îi căzu într-un sfârșit asupra lui Alișar, fiul lui Glorie. Iar înfățișarea flăcăului o și pârloli pe clipă cu dragostea cea mai aprigă; întrucât Alișar, fiul lui Glorie, chiar că era de o frumusețe până peste fire, și nimenea nu putea să-l vadă fără să se simtă răpit înspre el cu înflăcărare. Așa că tânăra Zumurrud se grăbi să i-l arate misitului, și spuse:

– O, crainicule, pe flăcăiandrul acela mi-l vreau, cel cu obrazul gingaș și cu boiul mlădiu; întrucât îmi pare desfătător, și de sânge ispitit, și ușor ca adierea de miază-noapte; și despre el a spus poetul:

*O, flăcăiandrule, cei care
Văzură frumusețea ta,
Pe urmă cum de-au fost în stare,
Bieții de ei, a te uita?
Cei ce se plâng de chinul vieții
Pe care-n pieptul lor l-ai pus,
Să nici nu se mai uite, bieții,
La chipul tău ce-i mai presus!
Acei ce vor să se ferească
De vraja farmecelor tale,
De ce nu vin să-ți învelească
Frumosul chip sub strai de jale?*

Și tot despre el un alt poet a spus:

*Stăpâne, pricepe! Cum dar
Să nu fii iubit cu amar?
Mijlocu-ți nu-i zvelt și mlădiu?*

*Grumazu-ți nu e argint viu?
Pricepe, stăpâne! Iubirea
De haruri de-acestea e-n firea
Acelora mult-înțelepți,
Cu gusturi alese și drepți.
Stăpâne, flăcăule-al meu,
Mi-s ochii la tine mereu
Și toate puterile-mi par
Topite în dorul de jar.
De-mi stai pe genunchi, mi se pare
Că țin o povară prea mare;
Iar dacă te duci, lipsa ta
Îmi pare-o povară mai grea.
O, tu, cu privirea de foc,
Ești moartea mea însămi pe loc.
Dar nu este lege pe lume
Să-ndemne la moarte anume.
Ah, inima fie-ți duioasă
Precum ți-e făptura frumoasă!
Și dulce privirile-ți fie,
Ca fața ta blândă lucie!*

Un al treilea poet a spus:

*Obrazu-i e rotund și plin!
Saliva-i lapte dulce-n gură,
Și-i leac la boală și la chin!
Privirea-i e un vis ce-i fură
Pe prozatori și pe poeți!
Desăvârșita lui făptură
Pe arhitecți îi lasă beți!*

Un altul a spus:

*Vin fermecat e-a gurii lui licoare,
Profum de ambră-i dulcea-i răsufare
Iar dinții-i boabe sunt de camfră tare!*

*De-aceea Ridvan, straja raiului,
Rugatu-l-a să-i plece din hotare
Ca să nu-i strice huriile lui!*

*Cei grosolani la minte și simțire
Se plâng că e prea mândru, prea semeț –
De parcă luna-n dalba-i strălucire
N-ar lumina la fel orice drumet,
De parcă-n mersu-i falnic peste fire
Pe ceru-nalt n-ar lumina măreț!*

Un poet a spus asemenea:

*Căprioru-acesta cu zuluții creți
Și-n obraji cu mândre flori de trandafir,
Cu priviri vrăjite și cu mers semeț,
Oare înțelege câte îi înșir?*

*Îmi făgăduise totuși o-ntâlnire. –
Iată-acum cu câtă patimă-l aștept!
Cruda nerăbdare-mi tremură-n privire,
Bate zbuciumată inima în piept.*

*Închisese ochii ca să-mi spună: da!
Și-a gemut aprinsa patimă din mine.
Dar cu-nchise pleoape el pe gânduri sta...
Ah, făgăduiala!... Vine? Ori nu vine?*

Într-un sfârșit, un altul a spus în privința lui:

*Câțiva prieteni grei la minte
M-au întrebat: „Cum poți iubi
Cu-atâta patimă fierbinte
Un tânăr ce – de l-ai privi –
Ai ști să vezi că-abia de-i prinde
Un puf pe față-i a mijii?”*

*Eu le răspund: „Voi nu știți, bieții,
Că în grădina raiului*

*E toată poama frumuseții
Prisos de pe obrajii lui!
Cum dar obrajii-i să dea vieții
Acel belșug cum altul nu-i,
De n-ar fi-n coptul tinereții
La umbra căruia căzui?”*

Dacă văzu atâta har la o roabă atâta de copilă, misi-tul rămase minunat până peste poate și își mărturisi uluirea față de stăpânul ei, care îi spuse:

– E de înțeles să te minunezi de atâta frumusețe și de atâta ascuțime de minte. Da să știi că fata aceasta ului-toare, care dă de rușine stelele și soarele, nu se mărginește numai doar la cunoașterea poeziilor cei mai gingași și cei mai adânci, și la a fi ea însăși o alcătuitoare de stihuri, ea mai știe, pe deasupra, să și scrie cu șapte calamuri în cele șapte chipuri de scriere¹, iar mâinile ei sunt mai de preț decât o comoară întreagă. Întrucât știe dibăcia înhor-boșitului și a țesutului cu mătase, și orice chilim ori perdea care ies din mâinile ei sunt plătite în suk la cincizeci de di-nari bucata. Și mai însemnează-ți, pe deasupra, că îi sunt de ajuns opt zile spre a desăvârși chilimul cel mai frumos ori perdeaua cea mai împodobită. Încât cumpărătorul care are s-o cumpere are să-și scoată îndărăt banii numai în câteva luni de-aci, fără de nicio îndoială!

La vorbele acestea, misitul ridică mâinile a minunare și strigă:

– O, norocit cel care va avea mărgăritarul acesta la casa lui și îl va păstra ca pe comoara sa cea mai de taină!

Și se duse la Alișar, fiul lui Glorie, cel pe care i-l ară-tase copilandra, se temeni dinaintea lui până la pământ, îi luă mâna și i-o sărută, apoi îi spuse...

¹ E vorba despre cele șapte moduri de scriere arabe, pomenite și în alte locuri în cele *O mie și una de nopți*.

În clipita aceasta a istorisiri sale Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și tăcu sfielnic.

Dar când fu cea de a trei sute nouăsprezecea noapte

Spuse:

... se temeni dinaintea lui până la pământ, îi luă mâna și i-o sărută, apoi îi spuse:

— Într-adevăr, o, stăpâne al meu, norocul tău este un noroc mare, că poți să cumperi comoara aceasta cu a suta parte din prețul ei, iar cel Atoatedătătorul nu s-a zgârcit cu tine întru darurile sale! Așa că aducă-ți copila și fericirea odată cu ea!

La vorbele acestea, Alișar lăsă capu-n jos și nu se putu opri să nu-și râdă în sineși de zeflemeaua ursitei, și își zise: „Pe Allah! eu nu am cu ce să-mi cumpăr o bucată de pâine, iar ei mă socot așa de bogat, încât să cumpăr o roabă! Oricum, nu am să spun nici da, nici ba, ca să nu mă umplu de rușine față de toți negustorii!“ Și își lăsă ochii-n jos și nu suflă o vorbă.

Cum nici nu se clintea, Zumurrud se uită la el spre a-l îndemna la cumpărare; ci el sta cu ochii-n jos și nici n-o vedea; ea atunci îi spuse misitelui:

— Ia-mă de mână și du-mă la el; vreau să-i vorbesc chiar eu și să-l înduplec să mă cumpere; că sunt pe deplin hotărâtă să nu fiu decât a lui și nu a altcuiva!

Și misitul o luă de mână și o duse până la Alișar, fiul lui Glorie.

Fetișcana se opri dreaptă, în frumusețea ei vie, dinaintea flăcăului, și îi spuse:

— O, stăpâne al meu mult-drag, o, flăcăule de care îmi ard lăuntrurile, de ce nu rostești prețul de cumpărare? Ba și pentru ce nu dai tu prețuirea care ți se pare cea mai potrivită? Vreau să fiu roaba ta, la orice preț o fi!

Alişar săltă capul, scuturându-şi-l cu mâhnire, şi spuse:

– Vânzarea şi cumpărarea nu sunt niciodată o îndatorinţă!

Zumurrud grăi:

– Văd, o, stăpâne al meu mult-drag, că găseşti prea ridicat preţul de o mie de dinari. Aşa că nu da decât nouă sute, şi sunt a ta!

El clătină din cap şi nu spuse o vorbă. Ea preurmă:

– Cumpără-mă atunci pe opt sute!

El clătină din cap. Ea spuse:

– Pe şapte sute!

El iar clătină din cap. Ea începu iarăşi să scadă, până ce îi spuse:

– Pe o sută de dinari numai!

Atunci el îi spuse:

– Ei bine, nu am nici suta asta de dinari în întregime!

Ea începu să râdă şi îi spuse:

– Cât îţi mai lipseşte ca să împlineşti această sută de dinari? Întrucât, dacă nu ai astăzi toţi banii, ai să plăteşti ce mai rămâne în altă zi.

El răspunse:

– O, stăpână a mea, află într-un sfârşit că nu am nici o sută, nici baremi un dinar! Pe Allah! nu mai am nici măcar un ban alb mai mult decât un ban roşu, un dinar de aur decât o drahmă de argint. Încât nu-ţi mai irosi vremea cu mine, şi caută-ţi alt cumpărător!

Când pricepu că tânărul nu avea nicio leţcaie, Zumurrud îi spuse:

– Încheie totuşi târgul: bate-mă peste mână, înveleşte-mă cu caftanul tău şi petrece-ţi un braţ pe după mijlocul meu: precum ştii, acesta-i semnul de învoială!

Alişar atunci, nemaivând nicio pricină să nu primească, grăbi să facă precum îi poruncise Zumurrud; şi, tot-atunci, fata şi scoase din buzunarul ei o pungă pe care i-o înmână, şi îi spuse:

– Sunt în ea o mie de dinari; ești dator să-i dai nouă sute din ei stăpânului meu, iar pe ceilalți o sută Ține-i spre a avea cu ce să ne plătim trebuințele cele mai zornice!

Și numaidecât Alișar îi numără negustorului cei nouă sute de dinari, și grăbi s-o ia pe roabă de mână și s-o ducă la el.

Când ajunse acolo, Zumurrud nu puțin mirată rămase când văzu că locuința nu era decât o odaie ticăloasă în care nu se afla nimic altceva decât un nevolnic de preș vechi și deșirat în multe locuri. Grăbi să-i mai dea lui Alișar o altă pungă cu o mie de dinari și îi spuse:

– Dă fuga repede la suk să cumperi toate câte ne sunt de trebuință, ca lucruri de casă și chilimuri, și toate cele trebuitoare pentru mâncat și băut. Și alege ce este mai bun în suk! Pe deasupra, să-mi aduci și o bucată mare de șamalagea, de soiul cel mai frumos, roșie-vișinie, și câteva mosoare cu ață de aur, și câteva mosoare cu ață de argint, și câteva mosoare cu ață de mătase de șapte culori osebite. Să nu uiți să-mi cumperi și niște undrele mari și un degetar de aur pentru degetul meu mijlociu.

Și Alișar îndeplini pe dată poruncile și îi aduse frumoasei Zumurrud toate cele cerute. Atunci copila așternu chilimurile pe jos, orândui saltelele și divanele, așeză totul cum se cuvine și întinse masa, după ce aprinse făcliile.

Atunci amândoi șezură jos și mâncară, și băură, și se îndestulară. După care se întinseră pe culcușul lor cel proaspăt și se mulțumiră unul pe altul. Și își petrecură noaptea toată înlănțuiți strâns, în cele mai curate desfătări și în cele mai voioase dezmierdări, până dimineața¹. Iar dragostea lor se satori cu dovezi de netăgăduit și li se scrise în inimă într-un chip de neșters.

¹ La M. A. Salie: „... și a fost precum spunea poetul:

Bucură-te de iubire, n-asculta ce zic pizmașii!

Cum să judece ei focul inimii, mult-pătimașei?

Fără a pierde vremea, vrednica Zumurrud se apucă pe dată de lucru. Luă bucata de șamalagea ghivizie și, în câteva zile, făcu din ea o perdea jur împrejurul căreia închipui cu un meșteșug nemărginit niște chipuri de păsări și de jivine; și nu lăsa nicio dihanie de pe lume, mare ori mică, pe care să nu o zugrăvească pe șamalageaua aceea. Iar întruchiparea lor era atâta de izbitoare ca asemănare și atâta de vie, încât făpturile cele cu patru picioare ai fi zis că se mișcă, iar păsările ți se părea că le auzi cum cântă. În mijlocul perdelei erau lucrați în gherghef niște pomi mari împovărați de poamele lor și cu un frunziș așa de frumos, încât te și aromea o reveneală mare când îți odihneai ochii asupra lor. Și toate astea se făcură în opt zile, nici mai mult, nici mai puțin! Mărire Aceluia carele pune atâta dibăcie în degetele făpturilor sale!

Când perdeaua fu isprăvită, Zumurrud o curăță, o netezi, o împături și i-o dote lui Alișar în mână, spunându-i:

— Ia-o și du-te cu ea în suk și vinde-o vreunui negustor cu prăvălie, pe nu mai puțin de cincizeci de dinari. Numai să te ferești să nu care cumva s-o dai vreunui trecător care să nu fie știut în suk; că atunci vei fi pricină unei crude despărțiri între noi. Întrucât chiar că avem niște vrăjmași care ne pândesc: să nu te încrezi în niciun trecător!

*M-am visat cu tine-alături, strânși în brațe, calzi și goi,
Și sorbeam din plin răcoarea de pe buze, amândoi.
Visul meu, mă jur, întregu-i adevăr adevărat,
Și așa are să fie, orice-ar zice-un inciudat.
O icoană mai frumoasă ochii încă n-au văzut
Decât doi aprinși de frigul dragostei în așternut.
Goliciunea le-o-nveselește numai patima cea dulce,
Și li-i pernă mâna moale când se-ndură să se culce.
Când se mistuie ca-n flăcări două suflete-n iubire,
Bat zavistnicii degeaba fierul rece în neștire.
Voi, cei ce huliți iubirea, oare știți cumva vreun leac
Care vindecă un suflet când se are drag cu drag?
Dacă-ți iese-atunci în cale și-ți zâmbește dragostea,
Ea e leacul care-l cauți — bucură-te atunci de ea!*

Și Alișar răspunse:

— Ascult și mă supun!

Și se duse la suk și vându pe cincizeci de dinari unui negustor cu prăvălie perdeaua cea minunată...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfoasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute douăzecea noapte

Spuse:

... și vându pe cincizeci de dinari unui negustor cu prăvălie perdeaua cea minunată. Apoi cumpără iarăși niște alagea și niște ață de aur și de argint, atâta cât să ajungă pentru o altă perdea sau pentru vreo zăvează frumoasă, și i le aduse frumoasei Zumurrud, care se apucă iarăși de lucru și, în opt zile, făcu un chilim încă și mai frumos decât întâia oară, care aduse și el tot cincizeci de dinari. Și trăiră într-acest chip mâncând, bând și nelipsindu-le nimic, fără a uita să-și mulțumească și dragostea pe care și-o purtau unul față de altul, tot mai arzătoare din zi în zi, răspas de încă un an de vreme.

Într-o zi, Alișar plecă de acasă, ducând, ca de obicei, o legătură în care se afla o zăvează lucrată de Zumurrud; și luă drumul înspre suk, ca s-o vândă vreunui negustor, prin mijlocirea vreunui misitiu crainic, ca totdeauna. Ajungând în suk, i-o înmână crainicului care începu s-o strige pe dinaintea prăvăliilor de negustori, când iacătă că trece pe acolo un creștin, unul dintre inșii aceia care mișună pe la intrările sukurilor și care îi sâcăie pe mușterii dându-le ghes cu slujbele lor.

Creștinul se apropie de crainic și de Alișar și le dete șaizeci de dinari pe chilim, în loc de cincizeci cât era prețul de strigare. Da Alișar, căruia îi era silă de astfel de

ipochimeni și care nu avea încredere în ei, și care de altminteri se gândea și la povața dată de Zumurrud, nu vru să i-o vândă. Atunci creștinul mări prețul și, într-un sfârșit, ajunse să-i dea o sută de dinari; iar crainicul îi spuse lui Alișar la ureche:

– Chiar că să nu lași să-ți scape chilipirul acesta grozav!

Întrucât crainicul fusese mituit de creștin de mai înainte pe sub mână, cu zece dinari. Și măglisi așa de bine asupra judecății lui Alișar, încât îl înduplecă să-i lase creștinului chilimul, la prețul tocmit. Așa că făcu târgul, da nu fără o îngrijorare mare, apucă cei o sută de dinari și luă drumul îndărăt spre casă.

Pe când mergea el așa, băgă de seamă, la o cotitură de uliță, că după el se ținea creștinul. Se opri și îl întrebă:

– Ce cauți în mahalaua aceasta în care nu calcă niciodată înșii de teapa ta, creștinule?

Acela spuse:

– Iartă-mă, o, stăpâne al meu, da am de îndeplinit o însărcinare la capătul uliței. Ocrotească-te Allah!

Alișar își urmă calea și ajunse la ușa casei sale; și acolo băgă de seamă că, după ce făcuse un ocol, creștinul se întorsese pe la celălalt capăt al uliței și ajungea dinaintea ușii lui odată cu el. Țipă la el, cuprins de mânie:

– Creștin alimănit, ce ai de te ții pe urmele mele peste tot pe unde mă duc?

El răspunse:

– O, stăpâne al meu, crede-mă că zău numai din întâmplare mă mai aflu pe aici; da, mă rog ție, dă-mi o înghițitură de apă, și Allah are să te răsplătească odată, că mi se coace sufletul de sete!

Și Alișar gândi: „Pe Allah! nu va să se spună niciodată că un musulman nu a vrut să-i dea de băut unui câine însetat! Așa că am să-i aduc niște apă.” Și intră în casă, luă un ulcior cu apă și dete să iasă să i-l ducă nazareteanului,

când îl auzi Zumurrud că deschidea cleanța și sări să-l întâmpine, îngrijorată de lipsa lui îndelungată.

Și îi spuse, îmbrățișându-l:

– De ce ai zăbovit astăzi atâta de mult să te întorci? Da până la urmă ai izbutit să vinzi chilimul, și oare vreunui negustor de treabă cu prăvălie, ori vreunui trecător?

El răspunse, tulburat tare vădit:

– Am zăbovit oleacă din pricină că sucul era plin; da până la urmă am izbutit să vând totuși chilimul unui negustor!

Ea spuse, cu o îndoință în glas:

– Pe Allah! nu mi-e inima liniștită. Da unde te duci cu ulciorul acela?

El spuse:

– Mă duc să-i dau de băut crainicului din suk, care a venit să mă însoțească până aici!

Ci răspunsul lui nu o mulțumi nicidecum și, pe când Alișar ieșea, prociti, tare îngrijorată, stihurile acestea ale poetului:

*O, biată inimă nebună
Care te-aprinzi de dor și-ți spui,
Cu patimă, că-n veci durează
Iubirea și sărutul lui,
Au tu nu vezi la căpătâiu-ți
Cum stă de veghe totdeauna
Cu brațele mereu întinse
Cea care toate le desparte,
Și nu vezi cum din umbra rece
De-a pururea în preajmă-ți șade,
Pândindu-te să-și ia arvuna
Vicleana umbră-a negrei soarte?*

Când porni înspre ușă, Alișar îl și găsi în sala de la intrare pe creștin, care se prilejuise de ușa lăsată deschisă. La vederea acestuia, lumea se înnegură dinaintea ochilor lui Alișar, care strigă:

– Ce cauți aici, câine plod de câine? Și cum de ai cutezat să intri în casă fără de îngăduința mea?

El răspunse:

– Mă rog ție, o, stăpâne al meu, iartă-mă! Topit cum sunt de cât am umblat toată ziua, și nemaiputând să mă țin pe picioare, m-am văzut silit să-ți trec pragul, că la urma urmei nu este vreo osebire mare între ușă și sala de la intrare. Și-apoi numai să-mi trag oleacă sufletul, și mă duc! Nu mă alunga, și Allah nu are să te alunge!

Și luă ulciorul pe care Alișar, tare descumpănit, îl ținea în mână, bău cât îi trebui, și i-l dete îndărăt. Și Alișar rămase în picioare dinaintea lui, așteptându-l să plece. Ci trecu așa vreme de un ceas, iar creștinul nici nu se clintea. Atunci Alișar țipă la el, sugrumat:

– Vrei să ieși de aici acum pe dată și să te duci în calea ta?

Ci creștinul îi răspunse:

– O, stăpâne al meu, de bună seamă că nu ești dintre cei care îți fac un bine și-apoi toată viața te fac să simți aceasta, și nici dintre cei despre care a spus poetul:

*S-a stins de mult mărinimoasa spiță
A celor care fără șovăială
Îndestulau-nainte de-a fi-ntinsă
Sărmana cerșetoare mână goală.*

*Alt neam, cămătăresc, ceapcân și lacom,
S-a-nstăpănit în vremile de-acum:
Pândind câștig și dintr-un strop de apă
Dat unui biet-însetoșat pe drum.*

În ce mă privește, o, stăpâne al meu, eu mi-am și potolit setea cu apa casei tale, da acuma mă chinuie o foame atâta de amarnică, încât m-aș mulțumi până și cu ceea ce a mai rămas de la masa ta, de-ar fi și numai o coajă de pâine și o ceapă, nimic mai mult!

Alișar, tot mai mânios, strigă la el:

– Gata, du-te de-aici! ajunge cu procitirile celea! Nu mai am nimic în casă!

El răspunse, fără să se clintească din loc:

– Doamne al meu, iertăciune! da, dacă nu mai ai nimic în casă, ai la tine cei o sută de dinari pe care i-ai dobândit pe chilim. Încât mă rog ție, pe Allah, să te duci la sukul cel mai apropiat și să-mi cumperi o pită ceva, ca să nu se spună că am plecat de la casa ta fără să fi degustat între noi pâinea și sarea!

Când auzi vorbele acestea, Alișar își zise în sineși: „Nu încap nicio îndoială că afurisitul acesta de creștin este un nebun și un aiurit. Și am să-l arunc pe ușă afară și am să sumuțesc câinii de pe uliță asupra lui!“ Și, pe când se gătea să-l azvârle afară, creștinul, neclintit, îi spuse:

– O, stăpâne al meu, nu vreau decât numai o pâine și decât numai o ceapă, cu care decât numai să-mi potolesc foamea. Așa că să nu faci vreo cheltuială mai mare pentru mine, întrucât chiar că îmi este prea destul atâta! Că înțeleptul se mulțumește cu puțin; și precum spune poetul:

*O coajă doar de pâine e destul
Pentru-nțelept, să spună că-i sătul;
Ci-ntreg pământul tot n-ar fi în stare
Să-l sature pe-un lacom la mâncare.¹*

Când văzu că nu poate să facă altfel decât să se supună, Alișar îi spuse creștinului:

– Mă duc la suk să-ți caut ceva de mâncare. Stai și așteaptă-mă aci, fără să te miști!

¹ La M. A. Salie:

*Se potolește foamea cu-o lipie uscată –
Atunci de ce atâta strădanie și sfadă?*

*E tare dreaptă moartea – că ea la fel se poartă
Și cu sultanul falnic și cu-un bătut de soartă!*

Și ieși din casă, după ce încuie ușa și scoase cheia din broască spre a și-o pune în buzunar. Se duse în graba mare la suk, unde cumpără niște brânză prăjită în miere, castraveți, banane, plăcinte de foi și pâine proaspătă aburindă, abia scoasă din cuptor, și i le aduse pe toate creștinului, căruia îi spuse:

– Mănâncă!

Da acela nu vroi să primească, spunându-i:

– O, doamne al meu, câtă mărinimie pe tine! Ceea ce ai adus aci ar ajunge să hrănească zece inși! Chiar că e prea mult! doar dacă nu vrei să-mi faci cinstea de a mânca și tu cu mine!

Alișar răspunse:

– Eu sunt sătul; așa că mănâncă singur tot!

El se împotrivi:

– O, doamne al meu, înțelepciunea noroadelor ne învață că acela care nu primește să mănânce cu oaspetele său este neîndoielnic vreun plod din flori...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și tăcu sfelnic.

Dar când fu cea de a trei sute douăzeci și una noapte

Spuse:

... acela care nu primește să mănânce cu oaspetele său este neîndoielnic vreun plod din flori!

La vorbele acestea fără putință de cârtire, Alișar nu cuteză să nu se supună și șezu jos lângă creștin și începu să mănânce împreună cu el, dus pe gânduri. Creștinul se prileji de neluarea aminte a gazdei ca să descojească o banană, s-o despică și să strecoare în ea cu dibăcie niște banj curat amestecat cu lictarie de tiriatic, într-un tain cât să doboare până și un elefant și să-l adoarmă pe un an.

Tăvăli banana aceea prin mierea cea albă în care înota minunata brânză prăjită, și i-o întinse lui Alișar spunându-i:

– O, doamne al meu, pe adevărul credinței tale! ia din mâna mea banana aceasta pe care am curățat-o anume pentru tine!

Alișar, care ținea să isprăvească odată, luă banana și o înfulecă.

De-abia ajunse banana în pânțele lui, că Alișar și căzu lat, cu capu-naintea picioarelor, văduvit de simțire. Creștinul sări atunci ca un lup jegărit și se repezi afară în uliță unde, peste drum, se ațineau la pândă niște inși cu un catâr, avându-l în fruntea lor pe bătrânul Rașideddin, mișelul cel cu ochi albaștri la care nu vroise să fie roabă Zumurrud și care se jurase că o va dobândi cu anasâna, de l-ar costa cât l-ar costa. Rașideddin acela nu era decât un nevolnic de creștin care se arăta în ochii lumii de credință islamică spre a se bucura de hatâruri pe la negustori, și care chiar era frate cu creștinul care îl viclenise pe Alișar, și pe care îl chema Barssum.

Barssum acela dete fuga așadar să-l prevestească pe ticălosul de frate-său despre izbânda șiretlicului lor, și amândoi, urmași de oamenii lor, intrară în casa lui Alișar, se năpustiră în iatacul de alături, pe care Alișar îl închinase spre a-l face haremul frumoasei Zumurrud, se repeziră asupra copilei cea nurlui, îi puseră căluș în gură și o luară pe sus spre a o căra într-o clipeală de ochi în spinarea catârului, căruia îi dădură bici spre a ajunge, în câteva clipite, fără a avea nicio încurcătură pe drum, drept acasă la bătrânul Rașideddin.

Ticălosul cel bătrân cu ochi albaștri și ceacări porunci atunci ca Zumurrud să fie dusă în odaia cea mai lăturalnică a casei, și șezu jos singur lângă ea, după ce îi scoase călușul, și îi spuse:

– Iacătă-te într-un sfârșit în puterea mea, frumoasă Zumurrud. Și nicio fleandură ca Alișar acela nu mai are

de unde să vină să te scoată din mâinile mele. Așa că dintru-ntâi, până a te culca în brațele mele și până a-ți dovedi vâjnoșia mea la înconstrare, leapădă-te de legea ta cea păgânească și primește să te faci creștină, precum și eu sunt creștin. Pe Messia și pe Vergura! dacă nu te supui numaidecât la cele două dorințe ale mele, am să te fac să pați muncile cele mai crunte și am să te aduc să ajungi mai nenorocită ca o cățea!

La vorbele acestea ale ticălosului de creștin, copilei i se umplură ochii de lacrimile care i se rostogoleau de-a lungul obrazilor, iar buzele îi tremurară, și strigă:

– O, mârșavnicule cu barbă albă, pe Allah! poți să pui să mă taie în bucăți, da tot n-ai să ajungi să mă faci să mă leapăd de legea mea; poți chiar să te bucuri de trupul meu cu de-a sila, ca un țap în călduri de o ieduță plăpândă, da tot nu ai să-mi îngenunchi sufletul la o imoșie împărțășită! Și Allah are să știe el să-ți ceară socoteală mai devreme ori mai târziu pentru spurcăciunile tale!

Dacă văzu că nu putea s-o înduplece cu vorba, vâjul își chemă robii și le spuse:

– Răsturnați-o și țineți-o pe burtă strașnic!

Iar ei o răsturnară și o culcară pe burtă. Atunci ticălosul acela de creștin bătrân luă un gârbaci și începu s-o croiască amarnic peste părțile ei cele frumoase și rotunde, într-asa chip că fiecare lovitură lăsa câte o vrâstătură lungă și roșie pe albeața dindărătul ei. Și Zumurrud, la fiecare lovitură pe care o primea, departe de a slăbi întru credința ei, striga:

– Nu este alt dumnezeu decât numai Allah, iar Mahomed este trimisul lui Allah!

Și ghiujul nu conteni s-o bată decât atunci când nu mai avu putere să-și ridice mâna. Atunci le porunci robilor s-o ia și s-o arunce la bucătărie, cu slujnicele, și să nu-i dea

nimica nici de mâncat, nici de băut. Iar ei se supuseră pe clipă pe dată. Și iacă-așa cu ei!

Cât despre Alișar, acesta rămase întins, văduvit de simțire, în odaia de la intrare a casei sale, până a doua zi. Izbuti atunci să-și vină în ori, după ce i se risipi beția de banj și după ce i se vântui din cap fumul de tiriatic. Se ridică atunci în capu-oaselor și, din toate puterile lui, chemă:

– Ya Zumurrud!

Ci nimeni nu-i răspunse. Se sculă speriat și intră în iatacul pe care îl găsi gol și tăcut, și unde iașmacurile și fe-regelele mândrei Zumurrud zăceau pe jos. Atunci își aduse aminte de creștin; și, cum și acela pierise, nu se mai îndoi nicicum de răpirea mult-iubitei sale Zumurrud¹. Atunci se aruncă pe jos, bătându-se peste cap și suspi-nând; pe urmă își rupse hainele de pe el și plânse toate lacrimile mahnirii, și, până peste poate de deznădăjduit, se repezi din casă afară, luă de pe jos două pietroaie, câte una în fiecare mână, și începu să străbată, înnebunit, ulițele toate izbindu-se în piept cu cele două pietroaie și

¹ La M. A. Salie, rostește și versurile acestea:

*O, iubirea mea, nu mă ierți deloc, nu mă cruți deloc!
Sugrumat de dor sufletul mi-l frâng între chin și foc.
Fie-ți milă, doamnă, de biet robul care s-a ticăloșit
Și de preabogatul în iubire scumpă care-a sărăcit!
Ce să poată face biet arcașul care întâlnește vrăjmașul
Și, când să-și instrune arcul – i se rupse arcul buclucașul?
Iar când peste-un tânăr își trimit deodată relele noianul,
Unde să mai fugă de amara soartă tânărul sărmanul?
Ah, mă prevestisei că ne tot pândește neagra despărțire –
Dar când vrea ursita parcă te cuprinde crâncenă orbire!*

Și, când isprăvi stihurile, scoase un oftat și stihui iarăși:

*Lăsă pe culme casa goală și-apoi pieri ca într-un zbor,
Cu jalea-n suflet și topită de deznădejde și de dor.
Cu ochii arși privea sărmana spre casa cea pe veci pierdută
Și care-și cetluia durerea, doar suspinând cu gură mută:
De parcă vrea să-i spună-n ceasul acela crunt ca un măcel:
„Nu vei găsi nicio cărare pe unde să te-ntorci la el!”
El e ca fulgerul – lumina-i străluminează-o clipă doar
Și pierde iar, și niciodată nu-ți va mai străluci-n hotar!”*

strigând: „Ya Zumurrud! Zumurrud!“ Iar copiii se strânseseră în juru-i alergând după el și țipând:

– Un nebun! Un nebun!

Iar oamenii care îl cunoșteau, se uitau la el cu milă când îl vedeau și îl căinau că-și pierduse mințile, spunând:

– Este fiul lui Glorie! Bietul Alișar!

Rătăci mai departe așa, pocnindu-se cu pietrele în piept, până ce se întâlnește cu o bătrână dintre femeile cele de treabă, care îi spuse:

– Copilul meu, deie Allah să te poți bucura de tihnă și de minte sănătoasă! De când ai înnebunit?

Și Alișar îi răspunse cu stihurile acestea:

*Doar lipsa unei dragi făpturi
E-a minții mele tulburare!
O, voi ce-mi spuneți nebun
Aduceți-mi-o pe cea care
E boala mea fără de leac
Și-ntunecata-mi întristare,
Că numai ea îmi e balsam
Și inimii vindecătoare!*¹

Când auzi stihurile acestea și când se uită la Alișar mai cu luare-aminte, bătrâna cea bună pricepu că trebuie să fie vreun îndrăgostit nefericit, și îi spuse:

– Copilul meu, nu te sfii să-mi povestești necazurile și nenorocirea ta. Poate că Allah nu m-a adus în calea ta decât ca să-ți vin într-ajutor!

Atunci Alișar îi istorisi pățania lui cu Barssum creștinul.

¹ La M. A. Salie, sunt alte versuri:

*Cu toții-mi spun: „Te-a-nnebunit iubirea!”
Și tuturor le răspund anume:
„Într-adevăr așa-i, numai nebunii
Pot să mai fie fericiți pe lume!
Lăsați-mi nebunia mea întreagă
Și grijă-aveți numai de-aceea care
Mi-a luat mintea, – iar pe mine însumi
Iertați-mă de leac și vindecare.”*

Bătrâna cea de treabă, la spusele acelea, cugetă adânc un ceas de vreme, apoi săltă capul și îi spuse lui Alișar¹:

– Ridică-te, copilul meu, și du-te iute la suk să-mi cumperi o coșniță de coropcar, în care să pui, după ce ai să le cumperi din suk, niște brățări de sticlă colorată, inele de aramă suflată cu argint, cercei pentru urechi, lănțuguri și tot felul de alte lucruri pe care le vând pe la muieri acasă babele coropcărițe. Iar eu am să-mi pun pe cap coropca aceea și am să mă duc să dau un ocol pe la toate casele din cetate, și să le vând femeilor lucrurile acelea. Și într-astfel am să pot să fac cercetări care să ne pună pe calea cea bună și, de s-o îndura Allah, avem s-o găsim pe iubita ta Sett Zumurrud...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și tăcu sfielnic.

Dar când fu cea de a trei sute douăzeci și doua noapte

Spuse:

... s-o găsim pe iubita ta Sett Zumurrud.

Și Alișar începu să plângă de bucurie și, după ce îi sărută mâinile măicuței, grăbi a pleca să cumpere și să-i aducă toate câte i le ceruse.

Atunci bătrâna se întoarse acasă la ea ca să se îmbrace. Își coperi fața cu un iașmac de culoarea mierii fumurii, se înveli pe cap cu o năframă de buhur, și se înfășură cu o feregea mare de mătase neagră; pe urmă își puse pe

¹ La M. A. Salie, înainte de a-i spune lui Alișar vorbele ce urmează, bătrâna lăcrimează și procitește stihurile:

*Îndrăgostiții-n viață destul s-au chinuit –
Jur pe Allah că iadul nu le va fi menit!*

*Iubirea îi răpuse și-n dragoste-au pierit;
Fără prihană spune legenda că-au trăit.*

cap coropca plină și, luând în mână o cârjă spre a-și sprijini bătrânețea cea grea, porni să dea ocol încetișor pe la haremurile obrazelor și ale negustorilor de prin toate mahalalele, și nu peste mult ajunse și la casa bătrânului Rașideddin, mangositul de creștin care se da de musulman, afurisitul pe care prăpădi-l-ar și arde-l-ar Allah în focurile iadului și căzni-l-ar acolo până la capătul vremilor, amin!

Or, bătrâna ajunse acolo taman la ceasul când sărmana copilă, aruncată printre roabele și slujnicele de la bucătărie, încă suferind de loviturile pe care le primise, zăcea pe jumătate moartă pe o rogojină ticăloasă.

Bătu la ușă, iar o roabă veni să-i deschidă și i se temeni cu bucurie; și bătrâna îi spuse:

– Fata mea, am colea câteva lucruri frumușele de vânzare. Se află la voi vreun mușteriu?

Slujnica spuse:

– Păi așa socot!

Și o pofti la bucătărie, unde bătrâna șezu jos cu oftături și numaidecât fu înconjurată de roabe. Se arătă tare înțelegătoare la vânzare și începu să lase la prețuri tare lesnicioase și brațări, și inele, și cercei, încât le câștigă încrederea tuturor, iar ele o îndrăgiră pentru vorba ei cea mieroasă și pentru dulceața purtărilor ei.

Da, când întoarse capul, iacătă că o zări pe Zumurrud întinsă pe jos; și le întrebă pe roabe ce-i cu ea, iar ele îi spuseră tot ce știau. Și pe dată se încredință că era chiar dinaintea celei pe care o căuta. Se duse la copilă și îi spuse:

– Fata mea, tot răul fugă de la tine! Allah m-a trimis în ajutorul tău! Ești Zumurrud, roaba cea iubită a lui Alișar, fiul lui Glorie!

Și îi dezvălui pentru ce venise, străvestită în mămulă-reasă, și îi spuse:

– Măine seară să stai gata a fi răpită; așază-te la fereastră de la bucătărie care dă înspre uliță și, când ai să

auzi pe cineva că începe să fluiera din umbră, acela va fi semnul. Răspunde-i și tu cu un fluierat, și sari fără frică în uliță. Acolo are să fie chiar Alișar și are să te scape!

Iar Zumurrud sărută mâinile bătrânei, care zori să plece și se duse să-i dea de știre lui Alișar despre cele întâmplate, adăugând:

– Așa că ai să te duci acolo, sub fereastra afurisitului acela, și ai să faci *așa și-așa*.

Atunci Alișar îi mulțumi îndelung bătrânei pentru facerile de bine și vru să-i facă un dar, ceva; ci ea nu vru să primească și plecă, urându-i noroc și fericire, și lăsându-l să-și procitească stihuri despre amarul despărțirii¹.

A doua zi, seara, Alișar luă drumul care ducea la casa arătată de bătrâna cea de treabă, și până într-un sfârșit

¹ La M. A. Salie, se traduc și versurile respective:

*Mai curme-și bârfitorii bârfelile-n sfârșit!
Mi-e inima zdrobită și trupul veștejit.
Șuvoi de lacrimi curge din ochii-mi ne-ncetat,
Ca pildele ce-n datini preasfinte ni s-au dat*!
O, tu, cel care nu știi de ce tot stau plângând,
Mă iscodești zadarnic să-mi afli chin și gând.
Plâng după cea cu mijloc mlădiu! Sunt robul ei!
Că gura-i dulce-mi este și miere și știubei!
Pojaruri mi-ard în suflet cât ochii-mi n-o mai văd.
Nădejdea nu-mi aduce nimica îndărăt.
Sunt zălogit durerii și-amarnicului dor,
Ca să mă zbucim între pizmaș și hulitor.
Nu aflui alinare la chinul meu fierbinte!
Doar ea, și nimeni alta, îmi strălucește-n minte!*

Și, încheindu-și stihuirea, ochii lui vărsară potop de lacrimi; după care prociti stihurile acestea:

*Allah s-o răsplătească pe buna vestitoare,
Că-mi descântă auzul cu vorba-i vrăjitoare!
Să fie fericită! Eu inima i-aș da
Drept mulțumire pentru bunăvestirea sa!*

(*Aluzie la *isnad*, adică la tradiția orală pe care se întemeiază unele precepte sau fapte – *hadis* – atribuite lui Mahomed.)

o găsi. Se duse și șezu jos lângă zid, unde așteptă să vină ceasul potrivit de fluierat! Da cum sta acolo de o bună bucată de vreme, și cum își trecuse mai înainte două nopți fără de somn, îl birui deodată osteneala și adormi. Preaslăvit fie Acela carele numai el nu adoarme niciodată!

Pe când Alișar ațipise așa sub fereastra de la bucătărie, în noaptea aceea, îl abătu soarta într-acolo, să adulmece după vreun chilipir, pe un hoțoman dintre hoțomanii cei îndrăzneți, care, după ce ocoli casa de jur împrejur, fără să găsească vreo intrare, ajunsese în dreptul locului unde dormea Alișar. Se aplecă înspre el și, ispitit de hainele lui cele bogate, îi șterpeli binișor turbanul și caftanul și se îmbodoli cu ele într-o clipeală de ochi. Și tot-atunci și văzu că se deschide fereastra și auzi un fel de fluierat. Se uită și zări o umbră de femeie, iar femeia aceea îi făcea semne și șuiera. Era Zumurrud care îl lua drept Alișar.

La priveliștea aceea, pungașul, nu prea lămurit, își zise: „Dacă i-aș răspunde?” Și șuieră. Numai decât Zumurrud ieși pe fereastră și sări în uliță, ajutându-se cu o frânghie. Iar hoțul, care era un coșcogea flăcău voinic, o prijunii în spinare și își luă tălpășița cu ea iute ca fulgerul.

Când văzu atâta voinicie la cel care o ducea, Zumurrud rămase uimită până peste poate și îi spuse:

– Alișar, mult-iubitul meu, bătrâna mi-a spus că de-abia mai puteai să te târăști, așa de tare te slăbise durerea și spaima. Și văd că ești mai tare ca un cal!

Da cum hoțul nu răspunse nimic și goni înainte încă și mai iute, Zumurrud își petrecu mâna peste fața lui și simți că fața toată era înțepoșată de un păr mai vartos decât o mătură de la hammam, încât ai fi gândit că e vreun gligan care a înhățat vreo găină ale cărei pene ar ieși din gura lui. La încredințarea aceea, Zumurrud fu cuprinsă de o spaimă înfricoșată și începu să-i care la lovituri peste ochi, țipând:

– Cine ești? Și ce ești?

Or, întrucât în clipita aceea se aflau de mult departe de orice așezare, în mijlocul câmpiei învăluite de noapte și de pustietate, hoțomanul se opri o clipită, puse copila jos pe pământ și răcni la ea:

– Sunt Givan kurdul, fârtatele cel mai crunt din ceata lui Ahmad Ed-Danaf¹. Suntem cu toții patruzeci de voi-nici care de multă vreme ducem lipsă de carne proaspătă! Noaptea care vine are să fie cea mai fericită dintre nopțile tale, întrucât avem să te răjghinăm pe rând cu toții, și avem să ne bălăcărăm în vântrele tale, și avem să ne lălăim între armurii tăi mișelește, și avem să-ți răsucim buburuza până dimineața!

Când auzi vorbele răpitorului ei, Zumurrud pricepu toată năprâsnicia în care se afla și începu să plângă, bătându-se peste ochi și căinându-se de greșeala care o dăduse pe mâinile tâlharului aceleia făptuitor de silnicii, și în curând și pe mâinile celor patruzeci de fărtați ai lui. Apoi, văzând că tristețea cea rea se încălărare pe viața ei, și că nu avea cum să lupte împotriva-i, se lăsă iarăși dusă de răpitor fără să mai pună vreo împotrivire, și se mulțumi să suspine: „Nu este alt dumnezeu decât numai unul Allah! Întru el mă adăpostesc! Fiecare își poartă tristețea atârnată de gât și orice-ar face nu poate să se scuture de ea...”

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și tăcu sfielnic.

Dar când fu cea de a trei sute douăzeci și treia noapte

Spuse:

... Fiecare își poartă tristețea atârnată la gât și orice ar face nu poate să se scuture de ea!

¹ *Ahmed Ed-Danaf*, tip de hoțoman isteț, personaj foarte popular în literatura arabă, se pare că a existat în realitate.

Kurdul cel crunt Givan și-o aburcă așadar pe copilă iarăși în spinare și porni la fugă mai departe până la o peșteră, ascunsă printre stânci, unde își alesese sălaș ceata celor patruzeci și bulibașa lor. Acolo, o baborniță, chiar mama răpitorului frumoasei Zumurrud, avea grijă de gospodăreala lor și le gătea demâncarea. Așa că, auzind șuieratul cunoscut, baba ieși în gura peșterii să-l întâmpine pe fiu-său cu prada lui. Givan o dete pe Zumurrud în seama maică-sii, spunând:

– Îngrijește-o bine pe gazela asta până ce mă întorc, căci mă duc să-i caut pe ortacii mei, ca să vină s-o răjghine împreună cu mine. Da întrucât nu o să ne întoarcem decât mâine după prânz, din pricina unor isprăvi pe care le avem de făcut, ți-o las în grijă să-i dai să mănânce bine ca să fie în stare să înfrunte poghiazurile și iurușurile noastre.

Și plecă.

Atunci bătrâna veni la Zumurrud și îi dete să bea și îi spuse:

– Fata mea, ce noroc pe tine să te simți în curând precurmata din mijloc de patruzeci de zdrahoni tineri, fără a mai pune la socoteală și pe căpetenia lor, care el singur este mai vartos decât toți ceilalți la un loc! Pe Allah! tare norocită mai ești să fii tânără și jinduită!

Zumurrud nu fu în stare să răspundă nimic și, învăluindu-și capu-n feregea, se întinse pe pământ și șezu așa până dimineața.

Or, noaptea o ajutase să chibzuiască; căpătase oleacă de inimă și își zisese: „Da ce este oare cu nepăsarea aceasta păcătoasă față de mine, într-un ceas ca acesta? Că doar n-oi sta să aștept fără să mă mișc venirea celor patruzeci de tâlhari siluitori, care să mă sfarme silnicindu-mă și care să mă năpădească așa cum năpădește apa o naie până ce o scufundă în adâncul mării! Nu, pe

Allah! am să-mi mântuiesc sufletul, și nici trupul nu am să mi-l las la cheremul lor!" Și, cum se și făcuse dimineață, se sculă și se duse la bătrână, îi sărută mâna și îi spuse:

– Noaptea asta m-am odihnit bine, maică bună, și mă simt întremată și întru totul gata să-i întâmpin cu cinstire pe oaspeții mei! Cē-ar mai fi să facem acum ca să ne trecem vremea până la venirea lor? N-ai vrea, de pildă, să vii cu mine la soare și să mă lași să te caut în cap de păduchi și să-ți pieptăn părul, maică a mea bună?

Baba răspunse:

– Pe Allah! gândul tău este minunat, întrucât de atâta amar de vreme de când mă aflu în peștera aceasta nu am mai apucat să mă spăl pe cap și a ajuns acum să slujească de adăpost la toate neamurile de păduchi câte se cuibăresc prin pletele oamenilor și prin părul jivinelor; iar când se lasă noaptea, pleacă de pe cap și mișună cu droaia pe trupul meu: sunt și de cei albi și de cei negri, și mari și mici; ba sunt, fata mea, și de cei care au o coadă tare lată și care umblă de-a-ndăratelea; alții au o duhoare mai împuțită decât răgâielile cele stătute și decât împuțelile cele mai puturoase! Așa că, dacă izbutești să mă scapi de lighioanele astea ticăloase, viața ta cu mine are să-ți fie tare norocită!

Și ieși cu Zumurrud din peșteră și se ghemui la soare, scoțându-și cârpa pe care o avea pe cap. Zumurrud atunci chiar că putu să vadă că se găseau acolo toate soiurile de păduchi cunoscuți, precum și de ceilalți asemenea.

Fără a se pierde cu firea, începu așadar să-i culeagă cu amândouă mâinile, pe urmă să pieptăne părul la rădăcină cu niște piepteni strașnici; și, când nu mai rămaseră din toți păduchii aceia decât atâția cât e firească, începu să-i pigulească cu degete pricepute și câți mai mulți deodată și să-i strivească între unghii, cum se face de obicei. Când isprăvi, începu s-o scarpine încetișor, atâta de încetișor, încât cotoroața se simți năpădită dulce de

chiar tihna pielii sale curate și, într-un sfârșit, ațipi de-a binelea.

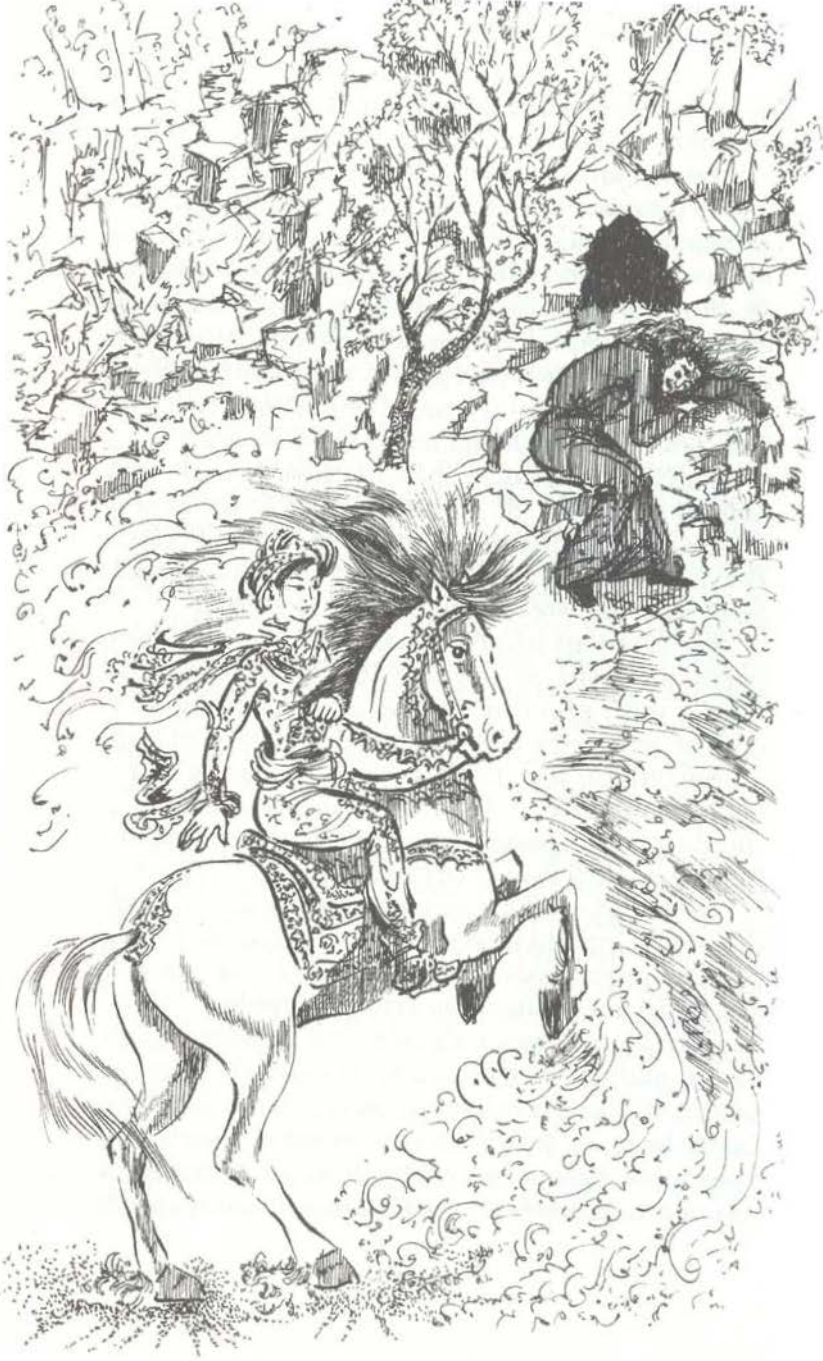
Fără a-și pierde vremea, Zumurrud se sculă și dete fuga în peșteră de unde luă niște haine bărbătești cu care se îmbracă frumos; își înfășură capul cu un turban falnic, unul dintre cele dobândite în furtișagurile săvârșite de cei patruzeci, și ieși degrabă ca să pună ochii pe un cal, tot de furat, care păștea prin preajmă, priponit la două picioare; îi puse șaua și frâul, îl încălără bărbătește și îl împintenă la goană mare, drept înainte, chemând într-ajutor numele Domnului a-toată-slobozenia.

Goni așa în fuga mare, până la căderea nopții; iar a doua zi dimineăta, de cu zori, luă iarăși goana, neoprindu-se decât din vreme în vreme ca să se hodiească, să mănânce niscaiva rădăcini și să-și lase calul să pască. Și tot așa o ținu vreme de zece zile și zece nopți.

Spre dimineăta celei de-a unsprezecea zile, ieși într-un sfârșit din pustia pe care o străbătuse și răzbi într-o câmpie verde prin care curgeau niște ape frumoase și unde privirile se învoioșau la priveliștea unor pomi mari, a frunzișurilor, și a trandafirilor, și florilor pe care o boare primăvărată le făceau să înmugurească potop; și zburdau peste tot păsările firii și pășteau pretutindeni turmele de gazele și jivinele cele mai gingașe.

Zumurrud se odihni vreme de un ceas în locul acela dulce, apoi încălecă iar și porni pe un drum tare frumos ce trecea printre codri verzi și ducea la o cetate în care, din depărtare, străluceau în soare minaretele.

Când ajunse aproape de zidurile și de poarta cetății, văzu o mulțime nesfârșită care, la ivirea ei, începu să scoată niște strigăte nebune de bucurie și de izbândă; și, numaidecât, ieșiră pe poartă și îi veniră în întâmpinare niște emiri călări și niște obraze de vază și niște capi de oști care se temeniră și sărutară pământul cu semne de

supunere ca ale unor supuși față de sultanul lor, pe când din toate părțile un huet fără de hotar se ridica din gloatele înflăcărate: „Deie-i Allah biruință sultanului nostru! Bună-venirea ta aducă binecuvântarea peste neamul musulmanilor, o, sultane al lumii! Întărească-ți Allah domnia, o, sultane al nostru!“ Și, totodată, mii de oșteni călări se rânduiau în două șire, spre a despărți și a ține gloatele la marginea înflăcărării, iar un pristav obștesc, cocoțat pe o cămilă înfotăzată falnic, da de știre norodului, din toate beregățile lui, sosirea cea norocită a sultanului!

Ci Zumurrud, tot străvestită în chip de voinic, nu pri-cepea neam ce vroiau să însemneze toate acelea, și până la urmă îi întrebă pe dregătorii cei mari care prinseseră calul de dârlogi de o parte și de cealaltă:

— Au ce este, preacinstiților domniile voastre, în cetatea aceasta? Și ce vreți de la mine?

Atunci, dintre toți aceia, păși înainte un curtean mare care, după ce se ploconi până la pământ, spuse către Zumurrud:

— Atoateledătătorul, o, stăpâne al nostru, nu și-a precupețit milele când ți le-a menit! Preamărit fie el! Țe-a adus de mână până la noi ca să ni te așeze ca domn al nostru în scaunul de domnie al acestei împărății! Preamărit fie el, carele ne dăruiește un domn atâta de tânăr și atâta de frumos, din neamul cel ales al fiilor turcimii, cei cu chip strălucit! Mărire lui! Întrucât și dacă ne-ar fi trimis vreun cerșetor sau orice alt ins de rând, noi tot așa se cădea să-l primim ca sultan al nostru și să-i dăm cinstire. Află, dar...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și tăcu sfielnic.

Dar când fu cea de a trei sute douăzeci și patra noapte

Spuse:

... Află, dar, că datina noastră, a locuitorilor din cetatea aceasta, atunci când sultanul nostru moare fără să ne lase urmaș de parte bărbătească, este de a ne strânge pe drumul acesta și de a aștepta ivirea celui dintâi trecător pe care ni-l trimite ursita, spre a ni-l alege ca nou sultan și de a ne închina lui ca atare! Iar astăzi am avut norocul să dăm de tine, o, tu, cel mai frumos dintre toți sultanii de pe pământ, și fără de seamăn în veacul tău și în toate veacurile!

Or, Zumurrud, care era o femeie cu cap și cu judecata strălucită, nu se lăsă descumpănită de vestea aceea atâta de ciudată și spuse către curteanul cel mare și către ceilalți dregători:

— O, voi toți, supuși ai mei credincioși de aci înainte, să nu credeți totuși cumva că aș fi vreun turc de obârșie neștiută ori vreun plod din prostime. Dimpotrivă! Aveți dinainte-vă un turc de spiță înaltă, care și-a lăsat țara și casa, după un dezbin cu părinții lui, și care s-a hotărât să colinde lumea în căutare de vitejii. Și întrucât iacătă că chiar ursita m-a adus să dau de un prilej atâta de frumos de a găsi o atare întâmplare, mă învoiesc a vă fi sultan!

Pe dată trecu în fruntea saltanatului și, în toiul uralelor și al strigătelor de bucurie ale unui întreg norod, își făcu intrarea falnică în cetate.

Când ajunsese dinaintea ușii celei mari de la sarai, emirii și curtenii descălecară și veniră s-o sprijine de sub-suori și s-o ajute să se dea jos de pe cal, și o purtară pe brațele lor până în sala cea mare de primire și, după ce o îmbrăcară cu însemnele domnești, o poftiră să șadă în jețul de aur al sultanilor de până aci. Și toți laolaltă se temeniră și sărutară pământul dintre mâinile ei, rostind jurământul de supunere.

Atunci Zumurrud își începu domnia punând să se deschidă haznalele domnești, ghiftuite dealung de veacuri; și porunci să se scoată din ele grămezi de bani, pe care îi împărți la ostași, la săraci și la nevoiași. Încât norodul o îndrăgi și îi înălță urări de domnie lungă. Și, pe de altă parte, Zumurrud nu uită nici să-i dăruiască pe dregătorii de la sarai cu caftane falnice și să-i cinstească cu hatăruri pe emiri și pe curteni, precum și pe soțiile lor și pe toate femeile din harem. Pe deasupra, popri luarea de biruri, de vămi și de dări, și puse să fie sloboziți cei întemnițați și să fie șterse toate pedepsele. Și într-acest chip câștigă dragostea și a celor mari și a celor mici, care cu toții o luau drept bărbat și se minunau de înfrânarea și de neprihana ei, când aflară că nu intră niciodată în harem și că nu se culcă niciodată cu vreo femeie. Într-adevăr, nu vrusese să ia în slujba sa aparte de noapte decât doi băieței hadâmbi pe care îi puse să doarmă de-a curmezișul la ușa ei.

Da tare departe de a fi fericită, Zumurrud nu făcea alta decât să se tot gândească la mult-iubitul ei Alișar, pe care nu izbutise să-l găsească, în ciuda tuturor căutărilor ce pusesese să se facă tainic. Încât nu contenea să tot plângă singură-singurică și să se roage și să ajuneze spre a dobândi milă de la cel Preaînalt asupra lui Alișar și să dovedească a-l găsi teafăr și sănătos, după atâta despărțire.¹ Și șezu așa vreme de un an; până într-atâta încât femeile de la sarai ridicau mâinile în sus a deznădejde și strigau:

— Ce belea pe noi că sultanul e atâta de cucernic și de neprihănit!

¹ La M. A. Salie: Și își aducea aminte de cutare noapte sau de cutare zi petrecută cu el, și din ochi vărsa lacrimi și procitea stihuri ca acestea:

De-atât amar de vreme te plâng, iubirea mea!

Șuvoaie-mi curg de lacrimi din ochi ca din cișmea.

Când plâng, numai pe tine te plâng, neostoi.

Grea-î neagra despărțire când ești îndrăgostit!

Când se împlini anul, pe Zumurrud o bătu un gând, și hotărî să-l ducă de îndată la împlinire. Porunci să fie chemați vizirii și curtenii și le ceru să-i pună pe meșteri și pe zidari să întocmească un meidan lung de un parasanj¹ și lat tot pe atâta, și să zidească în mijlocul lui o sală măreață cu boltă, pe care s-o îmbrace falnic și unde să fie așezat un scaun domnesc și atâtea jețuri câți dregători erau la sarai.

Porunca dată de Zumurrud fu îndeplinită într-un răspas de vreme tare scurt. Și, după ce meidanul fu întocmit și clădirea ridicată și scaunul domnesc și jețurile orânduite după rosturile cinurilor, Zumurrud îi pofti acolo pe toți mai-marii din cetate și de la sarai, și le dete un ospăț cum nici cei mai bătrâni nu țineau minte să mai fi fost vreunul asemenea în toată împărăția. Și, la sfârșitul ospățului, Zumurrud se întoarse înspre musafiri și le spuse:

– De aci înainte, de-a lungul întregii mele domnii, am să vă poftesc în sala aceasta la fiecare început de lună, iar voi veți lua loc în jețurile voastre, și tot așa am să poftesc tot norodul meu, ca să ia și el parte la ospăț și să mănânce și să bea și să-i mulțumească Atoatefăcătorului pentru darurile sale!

Și toți îi răspunseră cu ascultare și cu supunere. Atunci ea adăugă:

– Pristavii obștești vor chema norodul la ospăț și vor da de știre că oricine ar fi cel care nu va vroi să vină la ospăț, va fi spânzurat!

Așa că, la început de lună, pristavii obștești străbătură ulițele cetății strigând: „O, voi toți, negustori și mușterii, bogați și săraci, flămânzi ori sătui, din porunca stăpânului nostru sultanul dați fuga la sala de pe meidan! Acolo aveți să mâncați și să beți și să-l binecuvântați pe Atoatebinefăcătorul. Și spânzurat va fi vericine nu va

¹ *Parasanjul* sau, mai exact, *farsahul* – măsură de distanță egală cu 5,5 km.

veni acolo! Închideți-vă prăvăliile și opriți vânzarea și cumpărările! Vericine nu va veni, spânzurat va fi!”

La poftirea aceea, mulțimea dete fuga și se buluci în valuri-valuri în mijlocul sălii, pe când sultanul sta în scaunul său domnesc, iar împrejurii, în jețurile lor cuvenite, ședeau rânduieți după cinuri mai-marii și dregătorii. Și toți începură să mănânce tot felul de bunătăți, precum fripturi de oaie, pilaf și mai cu seamă bunătatea aceea minunată care se cheamă *kisek*, făcută din grâu râșnit și din lapte acru. Și, pe când ei mâncau, sultanul îi cerceta cu luare-aminte, rând pe rând, și atâta de îndelung încât fiecare îi spunea vecinului său:

– Pe Allah! nu știu pentru care pricină se tot uită sultanul la mine cu atâta stăruință!

Iar mai-marii și dregătorii, estimp, nu conteneau să tot îmbie lumea, spunând:

– Mâncați fără de sfială și săturați-vă! Nu puteți să-i faceți mai mare bucurie sultanului decât să vă arătați pofta de mâncare!

Iar ei își ziceau:

– Pe Allah! în viața noastră nu s-a mai pomenit de vreun sultan care să-și iubească până într-atâta norodul și să-i vrea atâta bine!

Or, printre hăplăii care mâncau cu cea mai mare lăcomie, făcând să piară pe beregățile lor tablale întregi, se afla și mișelnicul de creștin Barssum, cel care îl adormise pe Alișar și o furase pe Zumurrud, ajutat de fratele său, bătrânul Rașideddin. După ce Barssum acela sfârși de mâncat carnea și mâncărurile cu unt și cu ulei, ochi o tavă la care nu-i ajungea laba și care era plină cu un pilaf cu lapte, presărat cu praf de zahăr și de scorțișoară; îi îmbrânci cu coatele pe toți vecinii și puse gabja pe tablaua pe care o trase la el, și își înfipse mâna și înșfăcă o coșcogea îmbucătură pe care și-o îndopă în gură. Atunci, unul dintre vecinii lui, burzului, îi spuse...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și tăcu sfielnic.

Dar când fu cea de a trei sute douăzeci și cincea noapte

Spuse:

Atunci, unul dintre vecinii lui, burzuluit, îi spuse:

– Da ție nu ți-e rușine să întinzi mâna așa la ceea ce este departe de tine și să înșfaci numai pentru tine o tabla atâta de mare? Ori tu nu știi că buna-cuviință ne învață să nu mâncăm decât ceea ce se află dinaintea noastră?

Iar un alt vecin adăugă:

– Cădea-ți-ar grele în pânțele bucatele astea și ro-coși-ți-s-ar mațele!

Iar un neicușor mehenghi, mare înghițitor de tiri-acuri, îi spuse:

– Hei, pe Allah! hai să împărțim! Dă încoace să iau și eu o gură, sau două, sau trei!

Ci Barssum îi aruncă o privire scârbită și țipă la el crunt:

– Bă afurisitule mâncător de hașiș, mâncarea asta aleasă n-a fost gătită pentru fălcile tale; este menită unor guri de emiri și de oameni gingași!

Și dete să-și înfigă iar degetele în pilaful cel dulce, când Zumurrud, care îl tot scruta de o bucată de vreme, îl cunoscă și trimise după el patru străjeri, spunându-le:

– Dați fuga și zeberîți-l pe insul acela care mănâncă pilaf cu lapte și aduceți-l la mine!

Iar cei patru străjeri se repeziră asupra lui Barssum, îi zvârliră dintre degete îmbucătura pe care sta s-o înfulece, îl trântiră cu fața la pământ și îl târâră de picioare dinaintea sultanului, în mijlocul celor ce se aflau acolo și care își conteniră mâncatul, șușotindu-și între ei:

— Iacătă ce va să zică să te porți ca un hăplău și să te lăcomești la mâncarea altuia!

Iar mâncătorul de tiriac le spuse celor din preajmă:

— Pe Allah! bine am făcut că n-am mâncat cu el din pilaful acela minunat cu scorțișoară! Cine știe ce pedeapsă are să i se alduiască!

Și toți începură să se uite cu luare-aminte la ceea ce avea să se întâmple.

Zumurrud, cu ochii aprinși lăuntric, îl întrebă pe ins:

— Ia să-mi spui tu, om cu ochi albaștri și răi, cum te cheamă și care este pricina venirii tale în țara noastră?

Mangositul de creștin, care se împodobise cu un turban alb, cum nu le este îngăduit decât musulmanilor¹, spuse:

— O, sultane și stăpâne al nostru, mă cheamă Ali, și de meserie sunt ceaprazar. Am venit în țara aceasta să-mi fac meseria și să-mi câștig zilele cu munca mâinilor mele!

Atunci Zumurrud îi spuse unuia dintre cei doi hămbuți ai ei:

— Dă fuga și adu-mi tablaua cu nisip de ghicit și pana de aramă care îmi slujește să trag liniile cele geomanticești!

Și, după ce porunca se îndeplini numaidecât, Zumurrud întinse cu grijă nisipul de ghicit pe fața netedă a tablalei și, cu pana de aramă, scris pe nisip un chip de maimuță și niște șiruri de slove necunoscute. După care cugetă vreme de câteva clipite, apoi ridică deodată capul și, cu un glas cumplit ce fu auzit de toată lumea, țipă la ticălos:

— A, câine, cum de cutezi tu să minți un sultan? Au nu ești tu creștin și nu te cheamă Barssum? Și oare nu ai venit în țara aceasta anume ca s-o cauți pe o roabă pe

¹ Culoarea turbanului indica apartenența celui care îl purta la o religie sau alta. De multe ori s-au dat porunci ca nemusulmanii să poarte alte veșminte decât mahomedanii, dar aceste porunci erau date repede uitării.

care ai furat-o pe vremuri? A, câine! a, blestematule! ai să mărturisești tu numaidecât adevărul pe care iacătă că mi l-a dezvăluit așa de limpede nisipul meu ghicitoresc!

La vorbele acestea, creștinul înspăimântat se năruî la pământ, cu mâinile împreunate, și spuse:

– Îndurare, o, sultane al vremilor! Nu greșești! Sunt, într-adevăr – ocolit să fii de orice necaz! – un păcătos de creștin, și am venit încoace cu gândul de a o răpi pe o musulmană pe care o furasem și care a fugit din casa noastră!

Atunci Zumurrud, în murmurele de minunare ale întregului norod care zicea: „Uallah! nu se află pe lume un geomant cititor în nisip pe potrive sultanului nostru”, îi chemă pe armaș și pe ajutoarele lui și le spuse:

– Duceți-l pe câinele acesta ticălos afară din cetate, jupuiți-l de viu, umpleți-i pielea cu niște paie proaste și întoarceți-vă să-i țintuiți pielea aceea la poarta meidanului. Iar hoitul se cade să i-l ardeți cu niște bălegaruri uscate, iar ceea ce mai rămâne să aruncați în haznaua cu scârnel!

Iar ei răspunseră cu ascultare și cu supunere, îl înșfăcară pe creștin, și îl dădură pieirii după osânda pe care norodul o găsi plină de dreptate și de înțelepciune.

Cât despre vecinii care îl văzuseră pe ceapcân cum mâncase orezul cu lapte, aceia nu putură a se opri să nu-și împărtășească între ei gândurile. Unul spuse:

– Uallah! în viața mea nu am să mă mai las ispitit de tablaua aceea, măcar că tare îmi mai place!

Iar mâncătorul de hașîș, ținându-se de pânțele, așa de tare îl junghia spaima, strigă:

– Hei, Uallah! soarta mea cea bună m-a ferit să mă ating de afurisitul acela de orez cu scorțișoară!

Și toți se juruiră că nici baremi nu au să mai pome-nească vreodată vorba de pilaf cu lapte!

Așa că, luna următoare, când norodul fu poftit iarăși să vină la ospaț dinaintea sultanului, se făcu un gol mare

împrejurul tablalei pe care se afla pilaful cu lapte și nimeni nu vroia nici baremi să se uite într-acolo. Pe urmă toată lumea, spre a-l bucura pe sultan, care îl cerceta pe fiecare mesean cu cea mai mare luare-aminte, începu să mănânce și să bea și să se veselească, da nimenea nu se atingea decât de bucatele de dinainte-i.

Într-acestea, intră un ins cu înfățișare cumplită, care se năpusti îmbrâncind toată lumea în drumul lui și care, când văzu că toate locurile erau pline afară de cel din jurul tablalei cu pilaf, se duse și se ghebeji dinaintea acelei tablale și, spre încremenirea tuturor, dete să întindă mâna ca să mănânce.

Or, Zumurrud cunoscuse numaidecât că insul acela era chiar răpitorul ei cel crunt, Givan kurdul, unul dintre cei patruzeci din taraful lui Ahmad Edl-Danaf. Pricina care îl adusese în cetatea aceea nu era alta decât că venise în căutarea fetișcanei, care cu fuga ei îl aruncase într-o mânie înfricoșătoare atunci când tocmai se gătise s-o răjghine delaolaltă cu ortacii lui. Și, de ciudă, își mușcase mâinile și făcuse juruință că are s-o găsească, măcar de s-ar fi ascuns ea și pe după muntele Kokaz ori ca boaba de fistic în coaja ei. Și pornise în căutarea ei și, până la urmă, ajunsese în cetatea cea cu pricina și venise în sala de ospete laolaltă cu ceilalți, ca să nu fie spânzurat...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și tăcu sfielnic.

Dar când fu cea de a trei sute douăzeci și șasea noapte

Spuse:

... și venise în sala de ospete, ca să nu fie spânzurat.

Așa că șezu jos dinaintea tablalei cu pilaful de lapte și își înfipse mâna toată chiar tamite în mijlocul ei. Atunci din toate părțile i se strigă:

– Hei, ce va să faci? Ia seama! Ai să fii jupuit de viu! Nu te atinge de tablaua aceea care aduce nenorocire!

Ci insul rostogoli niște ochi cumpliți și mârâi la ei:

– Ia mai tăceți! Vreau să mănânc din tablaua asta și să-mi ghiftuiesc burtă! Că tare îmi mai place pilaful cu lapte!

Iarăși strigară la el:

– Ai să fii jupuit și spânzurat!

Drept răspuns, el își trase și mai aproape tablaua în care își înfipsese mâna și se aplecă peste ea. La priveliștea aceea, împătimitul după hașis, vecinul cel mai de lângă kurd, o luă la fugă speriat și dezmeticit din aburii macului, spre a se duce să șadă mai încolo, tăgăduind că ar avea vreo vină pentru ceea ce avea să urmeze.

Așadar, Givan kurdul, după ce își înfipse în tabla mâna lui cea neagră ca o gheară de coroi, o scoase din pilaf mare și grea cât o copită de cămilă. Îmbulzui în palmă coșcogea pumnoiul de pilaf pe care îl înhățase, tipelciui un cocoloșoi mare cât o alămâie, și-l aruncă dintr-o rotitură de mână drept în zgăul gâtlejului unde se scufundă cu o ghiorțăitură ca de tunet ori ca gălgăitura unui prăvăl de ape într-o peșteră huitoare, încât bolta sălii vui într-un răsunet care se răsfrânse bubuind și răzbubuind. Iar în locul de unde fusese smulsă îmbucătura rămase o urmă atâta de mare, încât fundul cel gol al tablei ieși la iveală!

La priveliștea aceea, tiriachiul își ridică mâinile și strigă:

– Păzească-ne Allah! a înfulecat tablaua dintr-o îmbucătură! Preamărit fie Allah carele nu mi-a dibăcit niciun pilaf cu lapte ori cu scorțișoară ori cu altceva asemenea în mâinile sale!

Și adăugă:

– Să-l lăsăm să mănânce în tihnă, că eu și văd cum i se zугrăvește pe frunte icoana jupuitului și a spânzuratului care are să fie!

Pe urmă se trase și mai departe de aducătura mâinii kurdului și strigă:

– Dare-ar Allah să ți se înfunde înghițitoarea și să te îneci, o, prăpastie înfricoșată!

Da kurdul, fără să-i pese de cele ce se tot trăncăneau în jurul lui, își mai înfundă o dată degetele cele groase cât niște mazdrace în grămada cea moale de pilaf, care se întredeschise cu o pleoscăitură înfundată, și și-o trase afară cu un gălămoz la capătul ei mare cât un dovleac; și începuse să și-o tipelciuiască în palmă până a o înghiți, când Zumurrud le spuse străjerilor:

– La iuțală să mi-l aduceți pe insul cu pilaful până ce să-și înghită îmbucătura!

Și străjerii săriră asupra kurdului, care nici nu-i vedea, ghebejit cum sta cu toată jumătatea trupului peste tabla. Și îl trântiră cu dibăcie și îi legară mâinile la spate, și îl târâră dinaintea sultanului, pe când cei de față își ziceau: „El însuși și-a vrut pieirea! Noi l-am sfătuit destul să se ferească de a se atinge de prăpadul acela de pilaf cu lapte!“

Când ajunse dinaintea ei, Zumurrud îl întrebă:

– Cum te cheamă? Ce meserie ai? și care pricină te-a adus să vii în cetatea noastră?

El răspunse:

– Mă cheamă Othman și de meserie sunt grădinar. Cât despre pricina venirii mele, este căutarea vreunei grădini unde să muncesc ca să mănânc!

Zumurrud strigă:

– Să mi se aducă tablaua cu nisip și pana de aramă!

Și când i se dădură în mână sculele acelea, trase cu pana niște slove și niște chipuri pe nisipul deșternut, cugetă și socoti vreme de un ceas, apoi saltă capul și spuse:

– Vai de păcatele tale, ticăloase mincinosule! Socotelile de pe tablaua mea cu nisip îmi arată că pe numele tău cel adevărat te cheamă Givan kurdul, și de meserie ești haramin, hoț și tâlhar! A, pramatie, plod de cățea și

de lele! mărturisește pe dată adevărul, ori au să te facă să ți-l aduci aminte loviturile!

Când auzi vorbele acestea ale sultanului, pe care era departe de a-l prepune că ar fi fetișcana cea răpită de el odinioară, îngălbeni la chip și fălcile-i clănțăniră și buzele i se zbânciră peste dinții care se iviră ca niște colți de lup ori de vreo altă fiară sălbatică. Pe urmă gândi că-și mântuie capul mărturisind adevărul și spuse:

– Adevăr grăiești, o, Măria Ta! Ci mă dau căit în mâinile tale din chiar clipita aceasta, iar pe viitor am să umblu pe calea cea dreaptă!

Ci Zumurrud îi spuse:

– Nu îmi este îngăduit să las să trăiască o fiară rău-făcătoare în calea musulmanilor!

Pe urmă porunci:

– Să fie luat și jupuit de viu și umplut cu paie, spre a fi apoi bătut în cuie pe ușa de la sala de ospete, iar leșul lui să îndure soarta celui al creștinului!

Când îi văzu pe străjeri cum îl duceau pe insul cu pricina, împătimitul după tiriace se sculă și se întoarse cu fundul înspre tablaua cu orez și spuse:

– O, pilaf cu lapte, o, împrăfuitule cu zahăr și cu scorțișoară, dau dosul către tine, întrucât, o, tabla a prăpădului, nu te socot vrednică de privirile mele, ci de-abia dacă de fundul meu...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și tăcu sfielnic.

Dar când fu cea de a trei sute douăzeci și șaptea noapte

Spuse:

... întrucât, o, tabla a prăpădului, nu te socot vrednică de privirile mele, ci de-abia dacă de fundul meu! Scuipe pe tine și te afurisesc!

Și iacă-așa cu el.

Da cât despre cel de al treilea ospăț¹, iacă-tă! Ca și în cele două dăți de dinainte, pristavii strigară aceeași veste și se făcură aceleași pregătiri; pe urmă norodul se strânse în sală, mai-marii se rânduind pe cinuri, iar sultanul șezu în jețul său. Și toată lumea începu să mănânce, să bea și să se veselească; și mulțimea se îngrămădea pretutindeni, afară de locul de dinaintea tablalei cu pilaf cu lapte, care sta neatinsă în mijlocul sălii și cu toate fundurile mese-nilor întoarse spre ea. Și deodată fu văzut cum intră un ins cu barba albă, care, dacă văzu locul dimprejurul tablalei gol, se duse într-acolo și șezu să mănânce, ca să nu fie spânzurat. Iar Zumurrud se uită la el și îl cunoscă pe bătrânul Rașideddin, mișelul de creștin care îl pusese pe frate-său Barssum s-o fure.

Într-adevăr, întrucât Rașideddin, la o lună de la trimiteră fratelui său în căutarea fetișcanei fugite, văzând că acela nu se mai întorcea, se hotărî să plece el însuși ca să încerce s-o găsească, iar soarta îl aduse în cetatea aceea până la sala de ospete, dinaintea tablalei cu pilaf cu lapte.

Când îl cunoscă pe alimănitul de creștin, Zumurrud gândi în sineși: „Pe Allah! pilaful acesta cu lapte este o mâncare binecuvântată, de vreme ce mă ajută să-i dibăcesc pe toți ticăloșii. Se cade să pun într-o zi să se crănicească în toată cetatea că este o mâncare pe care toți locuitorii sunt datori s-o mănânce. Și am să poruncesc să fie spânzurați cei cărora nu le place! Până atunci, ia să văd ce fac cu mangositul ăsta bătrân!” Așa că strigă la străjerii ei:

– Aduceți-mi-l pe insul cu pilaful!

Iar străjerii, deprinși acuma, îl ochiră numaidecât pe ins și se repeziră asupra lui și îl târâră de barbă dinaintea sultanului, care îl întrebă:

¹ De fapt este vorba de cel de al patrulea, dacă ținem seama și de primul, la care nu participaseră decât mai-marii din împărăție.

– Cum te cheamă? Ce meserie ai? și care este pricina venirii tale la noi?

El răspunse:

– O, norocitul sultan, mă cheamă Rustem, da nu am nicio meserie, fără numai că sunt un derviș sărman!

Ea strigă:

– Ad' nisipul și pana!

Și i se aduseră. Iar ea, după ce deșternu nisipul și trase pe el niște chipuri și niște slove, cugetă un ceas de vreme, apoi săltă capul și spuse:

– Minți dinaintea sultanului, câine blestemat! Te cheamă Rașideddin; meseria ta este de a pune să fie răpite viclenește femeile de musulmani și de a le zeberi în casa ta; pe dinafară te arăți de legea Islamului, da în adâncul inimii rămâi un păcătos de creștin putred de păcate. Mărturisește adevărul sau într-o clipită capul tău are să-ți sară la picioare!

Și ceapcâmul, cutremurat, gândi că-și scapă capul și își mărturisi nelegiuirile și ticăloșiile. Atunci Zumurrud le spuse străjilor:

– Răsturnați-l și altoiți-i câte o mie de lovituri de gâr-baci la fiecare talpă!

Și porunca fu împlinită pe dată. Ea spuse atunci:

– Acuma luați-l, beliți-l de piele, umpleți-i-o cu pleavă și pironiți-o lângă celelalte două la ușa sălii de ospete. Iar hoitul lui să pată tot soarta pe care au îndurat-o ceilalți doi câini!

Și porunca fu împlinită pe loc!

După care toată lumea începu să mănânce, minunându-se de înțelepciunea și de dibăcia ghicitoarească a sultanului, și laudându-i județurile și dreptățile.

Când ospățul se isprăvi, norodul se risipi, iar sultana Zumurrud se întoarse în saraiul ei. Da nu era pic de fericită în sinea ei și își zicea: „Preamărit fie Allah carele

mi-a răcorit inima ajutându-mă să-mi împlinesc răzbunul asupra celor care m-au obidit!¹ Ci toate astea nu mi-l aduc îndărăt pe mult-iubitul meu Alișar! Da Preaînaltul este totodată și Atoatefăcătorul, iar el face precum îi este placul în privința aceluia care i se închină și care mărturisesc că nu au alt dumnezeu decât numai pe el!“ Și, tulburată de amintirea mult-iubitului ei Alișar, varsă lacrimi din belșug noaptea toată²; apoi se închise singură în durerea ei, până la începutul lunii următoare.

¹ În varianta tradusă de M. A. Salie, sultana Zumurrud rostește apoi aceste versuri:

*Au năpădit pământul cu mișelia lor,
Și iacătă-i: pierină din calea tuturor!*

*De-ar fi cinstit ei viața — și viața îi cinstea.
Ci răul se plătește cu rău, și-i drept așa!*

*Cu pilda lor ne-nvață mult-cumpănita soartă:
„Ce faci — și se va face! Iar vremea nu te iartă!“*

² La M. A. Salie, Zumurrud procitește spusele poetului:

*Domol-domol în toate! Că soarta tuturor
E-n mâna dreaptă-a celui Atoatedătător!
Ceea ce nu ți-e datul, nicidecum nu vei avea, —
Dar ce ți-e scris, de-a pururi va sta în preajma ta!*

Și spusele altuia:

*Sloboade creștii zilei, să se-ndrepte!
În casa spaimei să nu faci un pas!
Cu câte piedici ni se-nalță trepte!
Ci vine-apoi și-al fericirii ceas!*

Și spusele altuia:

*Când nenorocul te cuprinde-n strungă,
Îndură ceasul rău care te-alungă.
Azi noaptea vieții-i plină cu furtuni,
Dar poate mâine va plodi minuni.*

Și spusele altuia:

*Răbdarea-ți dă putere! Când știi asta,
Cu suflet liniștit înfrunți năpasta!
Iar de nu știi să rabzi cu măreție,
Răbda-vei — ce ți-e scris — în josnicie!*

Atunci iarăși fu strâns norodul la ospățul îndătinat, iar sultanul și dregătorii își luară locul, ca de obicei, sub boltă. Și ospățul ajunsese de mult în toi, iar Zumurrud nu mai trăgea nicio nădejde că are să-l mai găsească vreodată pe mult-iubitul ei, și își făcea în suflet rugăciunea aceasta: „O, tu, cel carele i l-ai dat îndărăt pe Yussuf bătrânului său părinte Yacub, carele l-ai tămăduit de bubele cele fără de leac pe sfântul Ayub, îngăduie-mi, în bunătatea ta, să-l găsesc și eu pe mult-iubitul meu Alișar! Tu ești atotputernic, o, Stăpâne al lumilor! Tu, cel carele îi aduci pe calea cea bună pe cei rătăciți, tu, cel carele auzi toate glasurile, carele împlinești toate rugile și carele faci ca ziua să urmeze nopții, dă-mi-l îndărăt pe robul tău Alișar!“

Abia rostise Zumurrud în sineși rugăciunea aceasta, că și intră pe poarta meidanului un tinerel, și mijlocu-i mlădiu se legăna cum se clatină sub adiere un lujer de salcie. Era frumos cum e lumina cea frumoasă, da părea plăpând și oleacă gălbui și istovit. Căută peste tot un loc unde să stea, și nu găsi gol decât locul dimprejurul tablalei cu pilaful cu lapte. Se duse și șezu jos acolo, și din toate părțile era ținuit de privirile speriate ale celor care îl și socoteau pierdut, și îl și vedeau jupuit și spânzurat.

Or, Zumurrud, de la cea dintâi privire, îl și cunoscuse pe Alișar. Și inima începu să-i bată anapoda, și era mai mai să dea un țipăt de bucurie. Ci izbuti să biruiască pornirea aceea necugetată, că nu care cumva să se primejduiască a se da în vileag fața de norodul ei. Da o cuprinsese o tulburare mare, și lăuntrurile i se zbăteau, iar inima-i bătea din ce în ce mai tare. Și așteptă să se po-
tolească pe deplin înainte de a porunci să vină Alișar.

Cât despre Alișar, iacătă! După ce se trezise...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziua și tăcu sfielnic.

Dar când fu cea de a trei sute douăzeci și opta noapte

Spuse:

... După ce se trezise din somn, era ziuă de mult, iar negustorii și începuseră să deschidă sucul. Alișar, năucit că se vedea întins pe jos în uliță, își duse mâna la frunte și băgă de seamă că turbanul lui pierise, și tot așa și caf-tanul, începu atunci să priceapă cum sta treaba, și dete fuga, tare tulburat, să-i povestească prăpădul bătrânei celei bune de care se rugă să se ducă să afle vreo știre. Iar ea se învoi cu dragă inimă, și plecă spre a se întoarce peste un ceas, cu chipul și cu pletele răvășite, ca să-i aducă vestea că Zumurrud nu mai era și ca să-i spună:

— Eu, copilul meu, tare mă socot că de-acuma se cade să te lepezi de nădejdea că ai s-o mai găsești vreodată pe iubita ta. Nu este mântuire și tărie la năpaste decât numai întru Allah cel Atotputernic! Toate câte ți s-au întâmplat nu sunt decât numai din vina ta!

La vorbele acestea, Alișar văzu lumina cum se preschimbă în neguri dinaintea ochilor lui, și își pierdu toată nădejdea de viață, și începu să plângă și să suspine în brațele bătrânei celei de treabă, până ce leșină. Apoi, în urma îngrijirilor potrivite, își veni în simțiri, da numai ca să cadă la pat, zătignit de o boală grea, care îl făcu să-și piardă pofta de somn și care negreșit că l-ar fi dus drept la groapă dacă n-ar fi fost bătrâna cea bună care să-l îngrijească, să-l mângâie și să-l îmbărbăteze. Șezu așa zaif rău vreme de un an întreg, fără ca bătrâna să-l părăsească o clipită; îi da să bea fel de fel de sorbeturi, puneă și-i fierbea pui de găină, și îi da să răsufle mirosne înviorătoare. Iar el, într-o stare de slăbiciune și de sfârșeală până peste poate, se lăsa în voia ei și își procitea stihuri tare jalnice despre despărțire, precum acestea dintr-o sumedenie:

*Se-adună norii de-ntristare,
 Se stinge al iubirii soare,
 Curg grele lacrimile-amare,
 Și-i arsă inima, și doare.
 Povară-i jalea – mult prea mare
 Pe biata-mi inimă ce moare
 De dorul dragostei-pierzare,
 De-aleanul fără nicio zare.
 De veghile fără-ncetare.
 Stăpâne-Doamne, mai e oare
 Vreun chip să-mi fii ajutorare?
 Grăbește-te să-mi dai scăpare
 Cât încă cea din urmă boare
 A vieții n-a pornit să zboare
 Din trupu-mi ars ca de lungoare!¹*

Alișar rămase așadar în starea aceea fără nădejde de vindecare, precum și fără nădejdea că o va mai vedea vreodată pe Zumurrud. Iar bătrâna cea bună nu mai știa ce să-i facă spre a-l smulge din zaiflâcul acela, până când într-o zi îi spuse:

– Copilul meu, nu tot jeluindu-te așa fără să ieși din casă ai să izbutești s-o mai găsești pe iubita ta. Dacă vrei să mă ascuți, scoală-te și apucă-te să-ți capeți îndărăt puterile și du-te de-o caută prin toate cetățile și pe toate meleagurile. Niciodată nu se știe drumul pe unde poate să vie mântuirea!

Și nu conțeni să-l tot îmbărbăteze așa și să-i dea nădejdi până nu-l înduplecă să se scoale și să intre la hammam, unde chiar ea îl scaldă, și îi aduse de băut niște sorbeturi, și îi dete să mănânce un pui de găină. Și urmă să-l îngrijească

¹ La M. A. Salie, sunt alte versuri:

*Amarnică e despărțirea acelor care se iubesc,
 Și dulce-i ceasul de-ntâlnire când gură-n gură şușotesc.
 Păstrează-i laolaltă, Doamne, pe-ndrăgostiții lumii toți!
 Pe mine, care pier de jale, ajută-mă de vrei, că poți!*

astfel vreme de o lună, până ce, într-un sfârșit, fu în stare să se călătorească. Atunci își luă rămas-bun de la bătrână, după ce își încheie pregătirile de plecare, și porni la drum s-o caute pe Zumurrud. Și iacă-așa ajunse până la urmă în cetatea în care era sultan Zumurrud, și intră în sala de ospete, și șezu dinaintea tablalei cu pilaf cu lapte presărat cu praf de zahăr și de scorțișoară.

Întrucât îi era o foame amarnică, își suflecă mânecile până la coate, rosti vorbele cele îndătinat *Bismillah* și se pregăti să mănânce. Atunci vecinii lui, cuprinși de milă când văzură în ce primejdie se băga, îl prevestiră că are să pată nenorocire mare dacă o să aibă nenorocul să se atingă de bunătatea aceea. Și, cum el se încăpățâna, tiri-achiul îi spuse:

– Ai să fii jupuit și spânzurat, ia seama!

El răspunse:

– Fie binecuvântată moartea care are să mă mântuiască dintr-o viață plină de nenoroace! Da până atunci vreau să mă înfrupt din pilaful acesta cu lapte!

Și întinse mâna și începu să mănânce cu mare poftă.

Iacă-așa! Iar Zumurrud care, tulburată toată, îl scruta, își zise: „Vreau mai întâi să-l las să-și potolească foamea, până a porunci să fie adus la mine!“ Iar când văzu că se opri din mâncat și că rosti vorbele îndătinat *Mulțumesc lui Allah!*, le spuse străjerilor:

– Duceți-vă încetișor la tânărul acela care șade dinaintea tablalei cu pilaf și rugați-l, cu multă cuviință, să vină să vorbesc cu el, și spuneți-i: „Sultanul vă pofteste pentru o întrebare și un răspuns, nimic mai mult!“

Și străjerii se duseră și se temeniră dinaintea lui Alișar și îi spuseră:

– Domnia ta, stăpânul nostru sultanul te pofteste pentru o întrebare și un răspuns, nimic mai mult!

Alișar răspunse:

– Ascult și mă supun!

Și se sculă și îi însoți până dinaintea sultanului. Estimp, oamenii din gloată își făceau între ei tot felul de presupuneri. Unii ziceau:

– Ce păcat de tinerețele lui! Cine știe ce are să pățească!

Da alții răspundeau:

– Dacă ar fi fost să pățească vreo belea, nu l-ar fi lăsat sultanul să mănânce pe săturate. Ar fi pus să fie zeberit de la cea de a doua îmbucătură!

Iar alții spuneau:

– Străjerii nu l-au târnut nici de picioare, nici de haine! L-au însoțit, urmându-l cuviincios de departe!

Într-acestea, Alișar se înfățișă dinaintea sultanului. Acolo se temeni și sărută pământul dintre mâinile sultanului, care îl întrebă, cu un glas înfiorat și tare dulce:

– Cum te cheamă, o, gingașule flăcău? ce meserie ai? și care este pricina ce te-a nevoit să-ți lași țara pentru meleagurile acestea depărtate?

El răspunse:

– O, norocitul sultan, mă cheamă Alișar, fiul lui Glorie, și sunt unul dintre fiii de negustori din țara Khorassanului. Meseria mea era cea a tatălui meu, dar e multă vreme de când nenorocirile m-au făcut să mă las de ea. Cât despre pricina venirii mele în țara aceasta...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și tăcu sfielnic.

Dar când fu cea de a trei sute douăzeci și noua noapte

Spuse:

... Cât despre pricina venirii mele în țara aceasta, aceea este că mă aflu în căutarea unei făpturi dragi pe care am pierdut-o și care îmi era mai scumpă ca vâzul și

ca auzul, și ca sufletul! Și de când mi-a fost luată, trăiesc ca un lunatic! Și iacă-tă asta-i povestea mea cea jalnică!

Și Alișar, încheindu-și spusele, izbucni în lacrimi și fu cuprins de un icnet atâta de amarnic, încât se prăbuși leșinat.

Atunci Zumurrud, înduioșată până peste poate, le porunci celor doi hadâmbuți ai ei să-l stropească pe față cu apă de trandafiri. Și cei doi copii robi îndepliniră porunca pe dată, iar Alișar își veni în ori mirosind apa de trandafiri. Atunci Zumurrud îi spuse:

— Acuma să mi se aducă tablaua cu nisip și pana de aramă!

Și luă tablaua și luă calamul și, după ce trase niște șire și niște slove și cugetă preț de un ceas de vreme, spuse dulce, da așa ca să fie auzită de tot norodul:

— O, Alișar al lui Glorie, nisipul ghicitoresc adeverește spusele tale. Ai mărturisit drept. Încât pot să-ți prorocesc că în curând Allah are să te ajute să-ți găsești mult-iubita! Potolește-ți sufletul și înseninează-ți inima!

Pe urmă ridică divanul și le porunci celor doi copii robi să-l ducă la hammam și, după scaldă, să-l îmbrace cu un caftan din dulapurile domnești, să-i dea să încalece un cal din grajdurile domnești și să-l aducă la ea la lăsatul nopții!

Iar cei doi hadâmbuți răspunseră cu ascultare și cu supunere, și zoriră să îndeplinească poruncile sultanului lor.

Cât despre oamenii din gloată care fuseseră de față la toată întâmplarea aceea și auziseră poruncile date, aceștia se întrebau unii pe alții:

— Au ce pricină tainică l-o fi îndemnat pe sultanul nostru să se poarte față de flăcăul cel chipeș cu atâta cin-stire și cu atâta duioșie?

Alții răspundeau:

— Pe Allah! pricina este într-un totu vădită: băiatul e tare frumos!

Iar alții spuseră:

– Noi am cam prepus ce are să se petreacă, numai cât l-am văzut pe sultan că-l lasă să-și astâmpere foamea din tablaua cea dulce cu pilaf cu lapte! Uallah! n-am mai pomenit să se fi auzit vreodată că pilaful cu lapte ar putea să stârnească atari minuni!

Și plecară, dându-și fiecare cu părerea ori slobozind câte vreo vorbă de duh.

Cât despre Zumurrud, d-apoi ea așteptă cu o înfiorare de neînchipuit lăsarea serii, ca să poată într-un sfârșit să rămână singură cu mult-iubitul inimii sale. Încât, de cum amurgi soarele și muezinii îi chemară pe drept-credincioși la rugăciune, Zumurrud se și dezbracă și se întinse în crivatul ei, nemaipăstrând pe ea decât numai cămașa de mătase. Și trase jos perdelele, și porunci celor doi hadâmbi să-l poștească pe Alișar, care aștepta în sala de intrare.

Cât despre musaipii și dregătorii de la sarai, aceștia nu mai avură nicio îndoială despre gândurile sultanului când îl văzură că se poartă în chip atâta de neobișnuit față de chipeșul Alișar. Și își ziseră: „Acuma este fără de îndoială că sultanul s-a îndrăgostit de flăcău. Și de bună seamă că mâine, după noaptea cu el, are să-l căftănească velcămăraș ori căpetenie de oaste!”

Și iacă-așa cu ei!

Cât despre Alișar, iacă-tă! Când ajunse dinaintea sultanului, sărută pământul dintre mâinile sale, aducându-i închinăciunile și deșternându-i urările lui, și așteptă să fie întrebat. Atunci Zumurrud gândi în cugețul ei: „Nu pot să-i dezvăluiesc dintr-odată cine sunt; întrucât, dacă i-aș arăta aceasta pe neașteptate, ar muri de tulburare.” Așa că se întoarse înspre el și îi spuse:

– O, flăcău gîngăș, vino mai aproape de mine! Spune-mi, ai fost la hammam?

El răspunse:

– Da, doamne al meu!

Ea urmă:

– Te-ai spălat peste tot, și te-ai parfumat și răcorit?

El răspunse:

– Da, doamne al meu!

Ea întrebă:

– Negreșit că scalda trebuie să-ți fi stârnit pofta de mâncare, o, Alișar! Iată colo, la îndemâna ta, pe sofraua ceea, o tabla plină cu pui și cu zumaricale. Așa că dintru-ntâi astâmpără-ți foamea!

Atunci Alișar răspunse cu ascultare și cu supunere, și mâncă până la sațiu, și se simți mulțumit. Iar Zumurrud îi spuse:

– Acuma pesemne că ți-e sete. Iacătă colo, pe sofraua cealaltă, tablaua cu băuturi. Bea cât ți-e sete, și pe urmă vino coala lângă mine!

Și Alișar bău câte o ceașcă din fiecare ol cu băătură și, tare sfios, se apropie de crivatul sultanului.

Atunci sultanul îl luă de mână și îi spuse:

– Tare îmi mai plăci, o, flăcăule! Ai un chip frumos, iar mie îmi sunt dragi chipurile frumoase! Apleacă-te și începe să mă freci pe picioare!

Iar Alișar se aplecă și, sumețindu-și mânecile, începu să-l frece pe sultan pe picioare.

Peste un răstimp, sultanul îi spuse:

– Acuma freacă-mă pe pulpe și pe armuri!

Iar Alișar, fiul lui Glorie, începu să frece pulpele și armurii sultanului. Și rămase și nedumerit și uluit totodată, când le simți de o dulceață și de o moliciune fără de seamăn. Și își zicea: „Uallah! armurii sultanilor tare mai sunt albi! Și-apoi nici n-au fir de păr pe ei!”

În clipita aceea, Zumurrud îi spuse:

– O, flăcău chipeș și cu mâini atâta de maiestre la meșteșugul trasului, alungește-ți pipăielile în sus până la buric, petrecându-le drept pe la mijloc!

Ci Alișar înmărmuri dintr-odată din trasul lui și, tare fâstâcit, spuse:

– Iartă-mă, doamne al meu, ci eu nici habar nu am cum se face trasul mai sus de armuri. Tot ce am știut, ți-am făcut...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și tăcu sfielnic.

Dar când fu cea de a trei sute treizecea noapte

Spuse:

... mai sus de armuri. Tot ce am știut, ți-am făcut!

La vorbele acestea, Zumurrud luă un glas tare burzuit și strigă:

– Ce? Cutezi să nu te supui? Pe Allah! dacă mai șovăiești, noaptea ta are să fie tare păguboasă asupra capului tău! Încât grăbește de te pleacă a-mi împlini dorința! Iar eu, în schimb, am să te fac supuitoarele meu de fală cu toată lumea și am să te căftănesc emir printre emiri și căpetenie de oaste printre căpeteniile de oști!

Alișar întrebă:

– Nu pricep limpede ce vrei, o, Măria Ta! Ce se cade să fac ca să-ți fiu ascultător?

Ea răspunse:

– Desfă-ți ceacșirii și așterne-te pe burtă!

Alișar strigă:

– Acesta-i un lucru pe care nu l-am făcut în viața mea! Dacă dar vrei a mă sili să-l săvârșesc, am să-ți cer socoteală de el la ziua Învierii. Așa că lasă-mă să ies de aici și să mă duc în țara mea!

Ci Zumurrud urmă, cu un glas încă și mai mânios:

– Îți poruncesc să-ți dai jos șalvarii și să te culci colea, că de nu, pun pe dată să ți se reteze capul! Vino, dar, o, flăcăule, și culcă-te lângă mine! Că n-ai să te căiești!

Atunci Alișar, deznădăjduit, nu putu să facă alta decât să se supună. Își dete jos șalvării și se culcă pe burtă. Numaidecât Zumurrud îl luă în brațe și, suindu-se peste el, se întinse de-a lungul pe spinarea lui.

Când Alișar o văzu că i se lasă cu atâta năprăsnicie pe spinare, își zise: „Are să mă prăpădească fără de mântuire!” De îndată simți pe el, ușurel, ceva gingaș și mângâitor, ca de mătase ori ca de catifea, ceva totodată și moale și rotunjour, ceva ca untul la pipăit și tare totodată, și își zise: „Uallah! sultanul acesta are o piele mai ispititoare decât a tuturor femeilor!” Și așteptă clipa cea înfricoșată. Ci, la un ceas de vreme de când tot sta așa fără să simțească nimica spăimântător ori junghietor, îl văzu pe sultan că deodată i se desprinde de pe spinare și că se întinde la rându-i pe spate, lângă el. Și cugetă: „Bindecuvântat și preamărit fie Allah carele nu i-a îngăduit nășărâmbii nimica! Ce s-ar fi ales de mine de-ar fi izbutit!” Și tocmai începuse să răsufle oleacă mai ușurat, când sultanul îi spuse:

– Află, o, Alișar, că nu mi-e dat zebbul să se voioșească decât numai atunci când e alintat! Așa că alintă-mi-l, ori ești un om mort! Hai, dă-mi mâna!

Și, tot întinsă pe spate, Zumurrud luă mâna lui Alișar, fiul lui Glorie, și o puse încetișor pe rotundul poveștii sale! Și Alișar, la pipăitura aceea, simți o rotunjitură covășită ca un jeț, și grăsulie ca un puican, și mai fierbinte ca gușa de porumbel, și mai pojărită ca inima pojărnuită de patimă; iar rotunjitura aceea era netedă, și dalbă, și mustoasă, și coșcogeamite! Și deodată o simți cum se rocoșește sub degete ca o catârcă înțepată în nări sau ca un măgar strămurărit în fund!

La izvodirea aceea, Alișar, minunându-se până peste poate, își zise în sineși: „Sultanul acesta are o crăpătură, asta-i neîndoielnic! Lucru-i cel mai de-a minunelele dintre toate minunile!” Și atunci Alișar, îmbărbătat de izvodirea

care îi risipea și cele mai de pe urmă șovăieli, își îndârji dârjia până peste marginile îndârjirii!

Or, Zumurrud nu aștepta decât clipita aceea! Și deodată o podidi râsul din toate beregățile ei, încât s-ar fi răsturnat pe spate dacă nu ar fi fost răsturnată mai de dinainte. Apoi îi spuse lui Alișar:

– Da cum se face de nu-ți cunoști slujnica, o, stăpâne al meu mult-iubit?

Ci Alișar încă nu pricepea, și întrebă:

– Ce slujnică și ce stăpân, o, sultane al vremilor?

Ea răspunse:

– O, Alișar, păi eu sunt Zumurrud, roaba ta! Nu mă cunoști după toate semnele astea?

La vorbele acestea, Alișar se uită cu luare-aminte la sultan, și cunoscă în el pe mult-iubita sa Zumurrud. Și o luă în brațe și o săruta cu cele mai năpadnice revărsări de bucurie. Și Zumurrud îl întrebă:

– Și acuma tot ai să mai pui împotrivire?

Iar Alișar, drept orice răspuns, se repezi asupra ei ca leul asupra unei mioare, și cunoscând de-acuma drumul, înfipse bâta ciobanului pe sub cheotoarea desagii cu merinde, și păși înainte fără să-i pese de strâmtimea cărării. Și, dacă ajunse la capătul potecii, șezu acolo drept și proțăpît, ușer la ușa aceea și imam la acel mihrab. Iar ea la rându-i tot așa, fără preget, nu se da îndărăt nici batâr cu un deget, și cu el odată se sălta toată, și se-ncovoia, și se vânzolea, și se-mburica, și-a greu gâfâia, și-l tot înfrunta. Și la mângâieri se cer mângâieri, iar la zvârcolire altă zvârcolire, și precum e-n fire feluri fel de fel de alintăceli, și de hărțuieli, și de zăticneli, ca la un măcel! Și se înfruntau cu suspine pline și cu țipete țipotite așa de cumplite, încât pasămite cei doi hadâmbuți, robii cei micuți, ispitiți de zarvă, veniră degrabă de-afară, perdeaua săltară ca să vadă dacă nu cumva sultanul are trebuință de slujbele lor. Și-atunci, dinaintea ochilor lor înmărmuriți

se ivi priveliștea sultanului întins pe spate, cu flăcăul strâns lipit peste el, în felurite chipuri mișcătoare, dând răspuns la găfâituri cu găfâituri, la loviturile de dardă cu iureșuri repezi, la izbituri cu împotriviri de ilău, și la cutremurături cu zvârcolituri.

La priveliștea aceea, amândoi hadâmbii...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și tăcu sfelnic.

Dar când fu cea de a trei sute treizeci și una noapte

Spuse:

... La priveliștea aceea, cei doi hadâmbi zoriră să se depărteze încetîșor, zicându-și: „E fără de îndoială că chipurile acelea de a se zbate ale sultanului nu sunt nicidecum chipuri de bărbat, ci de femeie împătimită!“ Da se feriră cu mare grijă să dezvăluie cuiva taina.

Când se făcu dimineață, Zumurrud se îmbracă iar cu hainele ei cele domnești și porunci să se strângă în curtea cea mare de la sarai toți vizirii, și musaipii, și sfetnicii, și emirii, și capii de oști, și cei mai de vază dintre locuitori, și le spuse:

– De astăzi, vă îngăduiesc tuturora, o, supușii mei cei credincioși, să vă duceți pe drumul pe care m-ați întâlnit și să căutați pe altcineva pe care să vi-l alegeți de sultan în locul meu. Că eu m-am hotărât să mă lepăd de domnie și să mă duc să trăiesc în țara acestui flăcău, pe care mi l-am ales de prieten pe toată viața; întrucât vreau să-i dăruiesc toate ceasurile mele, precum i-am dăruit dragostea mea. Uassalam!

La vorbele acestea, cei de față răspunseră cu ascultare și cu supunere; iar robii pe dată săriră, dându-și ghes, să facă pregătirile de plecare, și umplură lăzi peste lăzi cu

merinde de drum, cu bogății, cu giuvaieruri, cu haine, cu lucruri scumpe, și de aur și de argint, și le încărcară pe spinarea catârilor și a cămilelor. Și, de îndată ce fu gata totul, Zumurrud și Alișar se suiră într-un palanchin de catifea și de atlas așezat pe o cămilă sprintenă, și, urmați numai de cei doi hadâmbuți, se întoarseră la Khorassan, în cetatea în care se aflau casa și rudele lor. Și ajunseră acolo în bună pace; iar Alișar, fiul lui Glorie, nu pregetă să facă pomeni mari celor săraci, văduvelor și orfanilor, și să împartă daruri prietenilor, cunoscuților și vecinilor săi. Și amândoi trăiră ani mulți, înconjuțați de liota de copii cu care îi milui Atoatedătorul. Și văcuiă până peste marginile bucuriilor și ale huzururilor, până ce veni să-i caute Sfârâmătoarea desfătărilor și Despărțitoarea îndrăgostiților! Mărire Aceluia carele dăinuiește în vecie! Și binecuvântat fie Allah de-a pururi!

— Ci, preurmă Șeherezada, întorcându-se înspre sultanul Șahriar, nu care cumva să crezi vreo clipită că povestea aceasta ar fi mai ispitită decât *Povestea cu cele șase fetișcane de culori osebite*! Iar dacă stihurile pe care le cuprinde nu vor fi cu mult mai minunate decât toate câte le-ai auzit până acum, să pui să mi se taie capul fără a zăbovi mai mult!

Șeherezada spuse:

POVESTEA CU CELE ȘASE FETIȘCANE, FIECARE DE ALT FEL¹

Se povestește că într-o zi emirul drept-credincioșilor, El-Mamun², stând în jețul lui din sala sarauiului, porunci să se adune dinainte-i toți vizirii și toți emirii și căpeteniile cele mai de vază din împărăția sa, precum și poeții și cei care îi erau lui dragi și pe care și-i făcuse prieteni. Or, cel mai apropiat dintre toți cei apropiați care veniră atunci acolo era Mohammad El-Bassri. Și califul se întoarse către el și-i grăi:

— O, Mohammad, tare mult mi-ar plăcea acum să aud din gura ta o poveste cum nu s-a mai auzit vreodată!

El răspunse:

— O, emire al drept-credincioșilor, treaba mi-i la îndemână. Da vrei de la mine o poveste pe care eu doar s-o fi auzit cu urechile mele, ori mai degrabă vreo întâmplare pe care, martor fiind, s-o fi și văzut cu chiar ochii mei?

Și El-Mamun grăi:

— O, Mohammad, fie cum o fi! Nu aș dori decât să fie cât mai minunată.

Atunci Mohammad El-Bassri spuse:

— Află, o, emire al drept-credincioșilor, că am cunoscut de curând un ins tare bogat, de baștina lui din Yemen, care și-a lăsat țara ca să vină să se așeze la Bagdad și să trăiască aici o viață liniștită și huzurită. Îl cheamă Ali

¹ La M. A. Salie, titlul este doar: *Povestea cu cele șase roabe*.

² *El-Mamun* (mai corect *al-Mamun*), numit și *Mamun cel Mare*, cel de al doilea fiu al lui Al-Rașid, a deținut califatul între 813-833, după fratele său al-Amin.

El-Yamani. Și, întrucât după o bucată de vreme găsi obiceiurile de la Bagdad întocmai pe gustul lui, își aduse aci toate bunurile, precum și haremul alcătuit din șase tinere roabe, frumoase ca niște lune.

Întâia dintre fetișcane este albă, cea de a doua roșcovană, cea de a treia grasă, cea de a patra subțire, cea de a cincea bălaie, iar cea de a șasea neagră. Și toate șase, într-adevăr, sunt desăvârșirea desăvârșirilor, li-i mintea împodobită cu știința scrierilor frumoase și strălucesc în arta dansului și în cea a instrumentelor de muzică.

Fetișcana cea albă se numește...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a trei sute treizeci și doua noapte

Spuse:

... Fetișcana cea albă se numește Față-de-Lună; cea roșcovană se numește Văpaie-de-Jar; cea grasă, Lună-Plină; subțirica, Hurie-de-Rai; cea bălaie, Soare-în-Amiaz; cea neagră, Lumina-Ochiului.

Or, într-o zi, Ali El-Yamani, fericit de tihna pe care o degusta în desfătătorul Bagdad și simțindu-se într-o stare sufletească încă și mai huzurită ca de obicei, le pofți pe toate cele șase roabe ale sale deodată să vină în sala de taifas ca să-i țină tovărășie și să-și petreacă vremea bând, glumind și cântând cu el. Și toate șase se înfățișară dinaintea lui; și, cu tot felul de jocuri, de desfătări și de snoave, chicotiră împreună și se veseliră.

Când voioșia se înstăpâni netulburată printre ei, Ali El-Yamani luă o cupă, o umplu cu vin și, întorcându-se către Față-de-Lună, grăi:

– O, tu, roabă albă și dulce, ia să auzim acum câteva cântări mângâiate de glasul tău!

Și Față-de-Lună, roaba cea albă, luă o lăută, îi potrivi strunele pricepută și începu să descânte o cântare sprințară care făcea pietrele să sară și brațele să pară că zboară. Pe urmă, îngânându-se din lăuta vrăjită, cântă o stihuire atunci pe loc dibăcită:

*Iubitu-mi, fie el departe,
Ori fie-aproape-mi, orișicum,
Și-a învrăstat pe veci în ochii-mi
Icoana chipului, frumoasă;
Și-a-ntipărit pe totdeauna,
Să nu-l mai pot uita nicicum,
Vrăjitu-i nume-adânc în pieptu-mi
Să-i fiu de-a pururi credincioasă.*

*Ca să-i pot alinta în suflet
Strălucitoarea amintire,
Mă fac întreagă numai suflet,
Cu-ntregu-mi suflet să-l alint;
Și ca să-l pot mereu cuprinde,
Să-l port de-a pururi în privire,
N-am să mai fiu decât privire,
În ochii-mi galeși să-l cuprind.*

*Îmi tot dă ghes clevetitorul
Privindu-mă pieziș mereu:
„Când oare ai să-ți smulgi din suflet
Iubirea grea de suferință?”
Eu îi răspund: „Uf, du-te, du-te,
Vrăjmaș al sufletului meu!
Nu vezi că te-amăgești cerându-mi
Ceea ce nu e cu putință?”*

Auzind aceste stihuri, stăpânul albei Față-de-Lună se simți tulburat de plăcere și, după ce își înmuie buzele în cupă, i-o întinse fetișcanei, care o bău. O umplu apoi a doua oară și, ținând-o în mână, se întoarse către roaba cea roșcovană și îi grăi:

– O, Văpaie-de-Jar, tu al inimii leac, încearcă și tu, fără să mă afunzi în amar, să mă faci să ascult glasul tău, așadar, cântând câteva stihuri ce-ți plac!

Și Văpaie-de-Jar luă lăuta și-i potrive strunele pe o altă cheie; apoi începu un cântec de joc care făcea pietrele să dănțuiască și inimile să fiarbă, și pe urmă cântă cu foc:

*Pe chipul drag mă jur că te iubesc!
Ah, chip pe care sfânta frumusețe
Îl scaldă în lumină – ca să-nvețe
Și cele mai frumoase dintre fețe
Ce e frumosul nepământenesc.
Cu gingășia ta ne-ai înrobit,
Tu, strălucirea mea arzând deplină,
Ieșită luminoasă în lumină
Din mâna celui ce te-a izvodit.*

Auzind aceste stihuri, stăpânul Văpăii-de-Jar se simți tulburat de plăcere și, după ce își înmuie buzele în cupă, i-o întinse fetișcanei, care o bău. O umplu apoi a treia oară și, ținând-o în mână, se întoarse către roaba cea dolofană și-i grăi:

– O, Lună-Plină, tu, cea trupeșă la înfățișare, dar cu sângele sprinten și ușor ca o boare, vrei să ne cânți ceva, niște stihuri dulci, tot așa de frumoase cum e carnea ta?

Și fetișcana cea durdulie luă lăuta, o struni și începu să înmlădie o cântare în stare să înfioare sufletele și stânca cea tare, și, după câteva line murmure, dădu glas unui cântec ușurel:

*O, de-aș putea să-ți fiu pe plac,
Icoană-a dorurilor mele,
Aș înfrunta pământ și stele
Doar pentru zâmbetul tău drag.*

*De te-ai apropia duios
De sufletu-mi ars de suspine,
Mi s-ar părea, față de tine,
Toți domnii lumii mai prejos.*

*Sfioasa-mi dragoste de-ai vrea
Ș-o mângâi galeș cu-o privire,
Aș ameți de fericire
Și, tremurând în preajma ta,*

*De-a lungu-ntregii mele vieți
Ți-aș sta supusă la picioare,
O, tu, cel mai frumos sub soare,
Tezaur scump de frumuseți!*

Auzind aceste stihuri, stăpânul grăsanei Lună-Plină, tulburat de plăcere, după ce își înmuie buzele în cupă, o întinse fetișcanei, care o bău. Atunci o umplu iar și, ținând-o în mână, se întoarse către roaba cea subțirică și îi grăi:

– O, subțirică Hurie-de-Rai, acum-a-i rândul tău să ne dai desfătul cu glasul ce-l ai.

Și fetișcana cea subțirică se înclină peste lăuta-i mică, întocmai ca o mamă peste pruncul ei, și cântec începu să zică:

*Ah, dorul meu de tine nu are-asemănare –
Doar recea-ți nepăsare s-ar măsura cu el.
Ce lege-ar putea ține o cumpănă-n destine
Ce n-au același țel? Și ce județ e-n stare
În pricinile rare de dragoste, amare,
Să judece cu zel, să facă mic ce-i mare,*

*Ce-i mare mic la fel, să dea la fiecare,
Pe drept, iubirea care doar aprig, jalnic chin e,
Prisosul de la mine să-l treacă-astfel la el,
La mult-iubitu-mi care nu suferă defel?*

Auzind aceste stihuri, stăpânul sulegetei Hurie-de-Rai, tulburat de plăcere, după ce își înmuie buzele în cupă, i-o întinse fetișcanei, care o bău. După care iar o umplu și, ținând-o în mână...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a trei sute treizeci și treia noapte

Spuse:

... ținând-o în mână, se întoarse către roaba cea bălaie și-i grăi:

— O, Soare-n-Amiaz, o, trup de aur și de chihlimbar, vrei și tu, așadar, să încerci o stihuire despre gingașul dor de iubire?

Și fetișcana cea bălaie își aplecă peste dulcea lăută capu-i de aur, închise pe jumătate ochii-i limpezi ca niște zori și, după ce făcu strunele să răsunе ușor, de trecu un fior și prin sufletele și prin trupurile tuturor, și pe chipul și în inima lor, după ce-i fermecă binișor, puse în glasul ei răpitor, comoară de scumpe comori, întreg sunetul lui vrăjitor, și cântă acest cântec de dor:

*Iubitul meu, când îi răsar în cale,
Lung mă privește, și-a privirii-i spadă
Străpunge biata-mi inimă cu jale.*

*Spun inimii rănite: „Ești neroadă!
De ce nu vindeci dorul rănii tale?
Și de ce nu te aperi când lovește?”*

*Dar inima nimic nu vrea să vadă,
Nimic nu spune, și mereu pornește
Spre cel ce-o lasă-n drum ca pe-o schiloadă.*

Auzind aceste stihuri, stăpânul bălaiei roabe Soare-n-Amiaz, tulburat de plăcere, după ce își înmuie buzele în cupă, o întinse feteșcanei, care o bău. După care iar o umplu și, ținând-o în mână, se întoarse către roaba cea neagră și îi grăi:

– O, Lumină-a-Ochiului, tu, cea neagră pe dinafară, dar atâta de albă pe dinlăuntru, tu, al cărei trup e cernit la culoare, dar al cărei obraz ni-i a vieții-ncântare, dă-ne-acum desfătare cu-o frumoasă cântare luminoasă ca raza de soare.

Atunci, neagra Lumină-a-Ochiului luă lăuta și făcu să răsună douăzeci de feluri de cântec pe strune. După care se întoarse la întâia cântare și cântă lin și rar stihurile acestea meșteșugite cu har:

*Ochi ai mei, lăsați să curgă
Lacrimi fără de nădejde
Peste jalea mea din suflet,
Peste-al dragostei pojar.
Focu-acesta ce mă arde,
Patima ce mă topește,
Crudul meu iubit l-aprinde,
El m-afundă în amar,
El, cel ce vrăjmașei mele
Își dă sufletul în dar.*

*Bârfitorii-și râd de mine
Și-mi tot spun să dau uitării
Trandafirii fără seamăn
Din obrajii lui în floare.
Dar când trandafir și floare
Vin cu aburul visării,
Ce să fac?... Și vinu-n cupe
Și lin zumzet de ghitare*

*Trup și suflet îmi îmbie
Către jocul desfătării.
Ci eu nu iubesc, prieteni,
Decât dulcea lui suflare!*

*Jarul dorului usucă-mi
Și obrazii, și privirea.
Dar ce-mi pasă? Trandafirii
Raiului pe față-i ard.
Îl iubesc — și-atât ajunge!
Vina mea cea grea-i iubirea
Pentru cel de care pururi
N-aș mai vrea să mă despart!*

Auzind stihurile acestea, stăpânul Luminii-Ochilor, tulburat de încântare, după ce își înmuie buzele în pocal, i-l întinse fetișcanei, care îl bău.

Pe urmă, toate șase se ridicară deodată și sărutară pământul dinaintea stăpânului lor și îl rugară să le spună care dintre ele îi plăcuse cel mai mult și care stihuri și care glas îl desfătaseră cel mai tare. Și Ali El-Yamani rămase încurcat peste măsură, și începu să se uite la fiecare pe rând și să le cântărească nurii și harurile cu priviri șovăitoare; și i se părea, în inima lui, că și la înfățișare și la fire toate erau la fel de minunate. Până la urmă se hotărî să vorbească și zise:

— Mărire lui Allah, Împărțitorul de haruri și de frumuseți, carele mi-a dăruit șase fetișcane minunate ca voi, împodobite cu toate desăvârșirile! Așa că iată, vă mărturisesc că vă prețuiesc pe toate la fel și nu sunt în stare să iau asupra-mi hotărârea de a spune despre vreuna că ar fi mai presus decât celelalte. Apropiati-vă, dar, mielutele mele, și sărutați-mă toate deodată!

La cuvintele acestea ale stăpânului lor, cele șase codane se aruncară în brațele lui și îl alintară, și îl giugiuliră, iar el pe ele la fel, vreme de un ceas.

După care le porunci să se așeze roată dinainte-i și le spuse:

— Nu vreau să săvârșesc eu însumi vreo nedreptate, hotărând pe care dintre voi o aleg anume, și să-i dau în-tâietate asupra tovarășelor ei. Dar ceea ce eu nu vreau să fac, puteți să faceți voi înșivă. Căci toate, într-adevăr, sunteți la fel de pricepute la citirea *Coranului* și la scrierile frumoase; ați buchisit însemnările celor de demult și cunoașteți viețile părinților noștri musulmani; și mai sunteți dăruite și cu harul de a povesti frumos și cu o rostire minunată. Așa încât aș vrea ca fiecare dintre voi să-și înalțe laudele ce socotește că i se cuvin, să-și arate împodobirile și însușirile, și să ponegrească farmececele potrivnicei sale. Așa, de pildă, lupta să se poarte între două potrivnice de culori sau de înfățișări osebite, între cea albă și cea neagră, între cea slabă și cea grasă, între cea bălaie și cea roșcovană; ci în lupta aceasta nu vă este îngăduit să vă înfrunțați altfel decât cu vorbele cele mai alese și cugetările cele mai frumoase, cu spusele înțelepților și ale cărturarilor, cu prețuirile poezilor și temeuriile *Coranului*...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a trei sute treizeci și patra noapte

Spuse:

... cu prețuirile poezilor și temeuriile *Coranului*.

Și cele șase fetișcane răspunseră cu ascultare și cu supunere și se gătiră să înceapă bătălia vrăjitoare.

Cea dintâi care se ridică fu roaba cea albă, Față-de-Lună, care-i făcu semn Luminii-Ochilor să vină și să se așeze înaintea ei. Și pe dată grăi:

– O, neagro, este scris în cărțile învățaților că Albeața a vorbit așa: „Eu sunt o lumină orbitoare, o lună ce se ridică peste zare. Culoarea mea e limpede și strălucitoare. Fruntea mea lucește ca argintul în soare. Și frumusețea mea l-a luminat pe poetul care a cântat:

*Cu pielea-i albă, parcă de sidef,
Ce dulce și ce caldă-i e făptura,
Cioplită parcă din mărgăritar!
Și-i dreaptă precum litera alef¹;
Ca litera mim² i se scrie gura;
Sprâncenele-i încondeiate par,
Întoarse, două nun³ – și-orice privire-i
Săgeată-n arcușul genelor, subțire.*

*Dar mijlocelul ei? Dar fața-i toată?
Obrajii-s flori de mirt și de narcise,
Flori albe sunt, de trandafir frumos.
Iar mijlocu-i ca ramul mlădios,
Gingaș, cu frunza-n vânturi legănată,
Ce leagănă grădina-n vâl de vise,
Și fără care ți se pare stearpă
Grădina-ntreagă, ca o biată iarbă.“*

Dar, o, neagro, încă n-am isprăvit! Culoarea mea este culoarea zilei. Și-i și culoarea florii de portocal, și a stelei de mărgăritar a zorilor de ziuă. Află că Allah Preaînaltul, în *Cartea* preaslăvită, i-a spus lui Mussa (asupra-i fie rugăciunea și pacea!) care avea mâna bolnavă de lepră: „Bagă-ți mâna în sân; și când ai s-o scoți afară iar, ai s-o vezi albă și curată, adică nevătămată!“⁴

¹ În scrierea arabă, litera *alef* este reprezentată printr-o linie verticală.

² Litera *mim* se scrie (în interiorul cuvântului) ca un oval lunguieț.

³ Litera *nun* seamănă cu cornul lunii.

⁴ *Mussa* este numele arabizat al biblicului Moise. Aici este vorba de textul din *Coran* (cap. XXVIII, v. 32) în care sunt reproduse spusele atribuite lui Allah când l-a trimis pe Moise să-l înfrunte pe Faraonul ce-i asupra pe evrei în timpul robiei acestora în Egipt.

Și tot așa mai scrie în *Cartea legii noastre*: „Cei care au știut să rămână albi la chip, adică neatinși de nicio murdărie, vor fi din rândul celor aleși întru mila lui Allah!”¹

Culoarea mea, așadar, e crăiasa culorilor, iar frumusețea mea-i desăvârșire, și desăvârșirea e frumusețea mea.

Hainele cele strălucitoare și podoabele cele frumoase tot pe această culoare se întemeiază și fac să lucească și mai tare lumina mea cea luminătoare care vrăjește suflete și inimi.

Au nu știi tu că neaua care cade din ceruri este pururi albă?

Au nu știi tu că și drept-credincioșii au ales mai cu seamă pânza de mătase albă ca să-și facă turbane cu ea?

Și câte alte lucruri minunate n-aș mai avea de spus despre culoarea mea! Ci nu vreau să lungesc mai mult însușirile mele, pentru că adevărul e vădit prin sine însuși, ca o lumină care se arată privirii fiecăruia. Și-apoi vreau să încep numaidecât să arăt care îți sunt metehnele, o, neagro, culoare de cerneală și de fum, zgură de covălie, față de cioară, cea mai alimănită dintre păsări.

Și, mai întâi, ia să-ți aduci aminte de stihurile în care un poet vorbește despre alb și despre negru:

*Nu știi că perla are mare preț
Doar datorită albiciunii sale?
Cărbunii însă-i cumperi în găleți
Numai pe câteva parale!*

*Nu știi că un obraz alb e îndemn
De bună prevestire, și că poartă*

¹ Citatul acesta din *Coran* (cap. III, v. 103) se referă la cei drepti în ziua Judecății de Apoi. De fapt citatul este explicat de Față-de-Lună, el spune mai scurt, dar firește metaforic: „Cei al căror chip va fi alb vor cunoaște mila lui Dumnezeu și se vor bucura în veci”.

*Pecetea raiului ca pe un semn?
Pe când e ca un semn de neagră soartă
Obrazul de catran – cel ca o smoală
Menită să ațâțe, ca să ardă,
A gheenei cumplită zăpușeală!*

Și mai află că în hronicile celor dreپți stă scris că sfântul Noe dormea într-o zi, iar Sam și Ham, cei doi feciori ai lui se aflau lângă el. Și iată că se stârni o pală de vânt care-i vântură cămașa, dezvelindu-l dintr-odată. La priveliștea aceea, Ham începu să râdă și, tare veselit de ce vedea (căci Noe, al doilea părinte al oamenilor, era bine pricopsit cu niște podoabe falnice!), nu se gândi să acopere goliciunea tătâne-său. Da Sam se sculă și se grăbi să acopere totul, trăgând cămașa la loc. Estimp, bătrânul Noe se trezi și, văzându-l pe Ham cum râdea, îl blestemă; ci văzând chipul îngândurat al lui Sam, îl binecuvântă. Și pe dată fața lui Sam se făcu albă, iar cea a lui Ham se înnegură. Și de-atunci Sam este izvorul din care s-au născut profeții, păstorii de neamuri, înțelepții și sultanii; iar Ham, care a fugit din fața părintelui său, este trunchiul din care se trag negrii și sudanezii toți. Iar tu știi bine, o, cătrănitto, că toți învățații și toți oamenii îndeobște sunt lămuriți în această privință, anume că nu se poate vedea niciun om înțelept prin părțile locuite de negri și în țările negre.

La aceste cuvinte ale roabei albe, stăpânul ei spuse:

– Poți să te oprești! E rândul celei negre!

Atunci Lumina-Ochilor, care ascultase neclintită, o scrută pe Față-de-Lună și îi spuse:

– Au tu nu cunoști, o, albă neluminată, rândurile din *Coran* în care Allah Preaînaltul a jurat pe noaptea cea întunecată și pe ziua cea însorată? Or, Allah Preaînaltul, în acel jurământ, a început prin a pomeni mai întâi

noaptea, și numai după aceea ziua. N-ar fi făcut așa de n-ar fi prețuit mai mult noaptea decât ziua.

Și-apoi, culoarea neagră a bărbii și a părului de pe cap nu-i oare semn și podoabă a tinereții, pe când culoarea albă este semn de bătrânețe și de sfârșit pentru toate desfătărilor vieții? Și dacă, dar, culoarea cea neagră n-ar fi cea mai prețuită dintre culori...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a trei sute treizeci și cincea noapte

Spuse:

... cea mai prețuită dintre culori, Allah n-ar fi făcut-o atât de scumpă în mijlocul ochiului și al inimii. Așa încât foarte adevărate-s vorbele acestea ale unui poet:

*Dacă mi-e drag atâta un trup de abanos –
Mi-e drag că este tânăr, și dulce, și frumos,
Cu ochi ce ard ca jarul, cu sufletul focos.
Dar albul – ce pedeapsă-i! Vreodată, drept mâncare,
Dacă sunt nevoită cumva, din întâmplare,
Să-nghit albuș de ouă, sau dacă sunt în stare,
În lipsă de altceva, să mă mulțumesc iar
Cu carnea de culoarea albușului – măcar
O fac, se înțelege, pe cât pot, cât mai rar.*

*Dar nimeni n-o să poată să mă vadă cândva
Iubind un alb lințoliu sau plete tot așa –
N-o să mă vadă nimeni, vai, nu, în viața mea!*

Iar un alt poet a spus:

*De-nnebunesc de prea multă iubire
 Pentru femeia-aceasta cu trup negru lucios,
 Prietenî, nu vă fie cu uimire:
 Hakimii toți spun că, neîndoios,
 E prevestită orice nebunie
 De negre gânduri, cum de mult se știe.*

Un altul a spus de asemenea:

*Nu-mi plac femeile acelea albe
 Cu pielea parcă dată cu făină,
 Pecinginoase, văruite, calpe.
 Iubita mea-i la chip ca luna plină,
 Și-i ca o noapte neagră la culoare –
 Chip și culoare bine se-mpreună:
 Căci dacă n-ar fi noaptea vrăjitoare,
 N-ar mai fi nici vrăjita, blânda lună.*

Și-apoi, când se petrec oare întâlnirile cele mai tăifăsuite dintre prietenî, de nu noaptea? Și câtă îndatorință nu poartă cei îndrăgostiți întunericului nopții care le înlesnește desfătările, îi ocrotește de cei stânjenitori și îi ferește de câtelile lumii! Și, dimpotrivă, câtă silă simt ei față de gureșa lumină care îi stânjenește și îi dă de rușine! Numai osebirea aceasta și-ar și trebui să-ți fie de-ajuns, o, albo! Ci mai ascultă și ce-a spus poetul:

*Nu-mi place flăcăul acela greoi
 Și puhav și alb de grăsime.
 Mi-i drag ochșelul cu mersul vioi,
 Mlădiu și suleget și numai iuțime –*

*Așa cum la lupta cu lancea aleg
 Pe cel mai focos armăsar*

*Și las elefanții, cu mersul lor bleg,
Pe alții să-i poarte-n samar.*

Iar un altul a spus:

*Iubitul a venit la mine
Învăluit de-al nopții strai
Și-am petrecut atât de bine,
Îmbrățișați și fără grai,
Până ce zorii de lumină
Ne-au dat de gol cu mare hai.*

*Și de mai am vreo rugăciune
Să-nalț către Allah cel Sfânt,
E numai ca, prin vreo minune,
Să-mi schimbe-al zilelor veșmânt
În negre nopți – până-oi apune
Să-mi stea cel drag alături blând.*

Așa că, o, albo, dacă ar fi să-ți înșir mai departe vredniciile și laudele de care se cade să aibă parte culoarea neagră, aș încălca zicala cea veche: „Vorba scurtă și lămurită e mai de preț ca pălăvrăgeala lungită!“ Se mai cere numai să-ți spun că însușirile tale albite, față de ale mele, se înfățișează tare pricăjite. Ești albă, da, fără mirare, precum albă este și lepra cea urât duhnitoare, care te lasă fără suflare. Iar de te asemuiești cu alba neauă, uiți așadar că în gheenă nu-i doar pojar, ci că, în anumite locuri, zăpada face un ger atât de amar, încât îi chinuie pe păcătoși mai rău decât para de jar? Iar de mă asemuiești cu cerneala, oare uiți că și *Cartea* lui Allah tot cu cerneală neagră a fost scrisă, și că tot negru este și moscul cel scump pe care și-l dăruie sultanii între ei? Și-apoi te

sfătuiesc, pentru binele tău, să-ți amintești și stihurile acestea ale unui poet:

*N-ai băgat de seamă oare
Că nici moscul n-ar fi mosc
Dacă n-ar avea culoare
Neagră? – Și, pe cât cunosc,
Ipsosul ce preț mic are
Pentru că-i alb la culoare!*

*Iar pe negrul ochiului
Oare ce preț n-ai să pui?
Pe când ochiul cu albeață
Numai pacoste-i și greață!*

La vorbele acestea ale Luminii-Ochiului, stăpânul ei, Ali El-Yamani, grăi:

– Negreșit, o, tu, neagro, și tu, roaba mea albă, ați vorbit minunat. Acuma-i rândul altor două roabe!

Atunci cea grăsană și cea subțirică se ridicară, după ce alba și neagra se întoarseră la locurile lor. Și șezură în picioare una dinaintea celeilalte, iar durdulia Lună-Plină se găti să ia cuvântul.

Ci mai întâi începu să se dezbrace, dându-și la iveală mâinile, și gleznele, și umerii, și coapsele, și până la urmă rămase aproape de tot goală, în așa fel încât să i se poată prețui mai bine îmbelșugarea pântecului, cu mărețele-i cute una peste alta, și rotunzimea buricului ei neguros, și dărnicia vârtoaselor șolduri. Și nu mai păstră pe ea decât cămășuța-i subțire a căreia pânză ușoară, fără a-i ascunde rotunjiturile, i le învăluia desfătător. Și-atuncea numai, după câteva cutremurături, se întoarse spre po-trivnica ei, micuța Hurie-de-Rai, și-i spuse...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziua și tăcu sfoasă.

Dar când fu cea de a trei sute treizeci și șasea noapte

Spuse:

... se întoarce spre potrivnica ei, micuța Hurie-de-Rai, și-i spuse:

– Slăvit fie Allah carele m-a zămislit împlinit, carele m-a dăruit împodobit, carele s-a îngrijit să mă facă trupeșă la iubit, grasă la pipăit, și carele, nesmintit, mi-a mai dăruit și puterea de neclintit pentru ca, la caz nevoit, să-i pot aldui vrăjmașului un pumn repezit care să-l lase terciuit.

Întrucât, o, mărunțico, află că înțelepții așa au grăit: „Bucuria vieții și desfătarea ei stau în trei lucruri: să mănânci carne, să strângi în brațe carne și carnea s-o dezmișci cu carne“.

Cine ar putea, fără să se înfioare, să privească trupul meu oare? Însuși Allah, în *Cartea* sa aleasă, laudă trupurile pline, când poruncește să se dea jertfă oaia cea grasă, ori mielul cel gras, ori vițelul cel gras.

Trupul meu e o livadă, iar fructele lui sunt așa: sânnii mei sunt rodii, obrații piersici, iar făloșeniile mele-s harbujii.

După care zburătoare au oftat în pustie cei din Bani-Israel când au fugit din Egipt? Au nu după prepelița cea grasă și mustoasă?

Pomenitu-s-a oare vreodată să vină cineva la măcelar și să ceară să-i dea carne costelivă? Și oare măcelarul nu le dă celor mai de seamă mușterii ai lui tocmai bucățile cele mai carnoase?

De altminteri, ia ascultă, o, pricăjito, ce spune poetul despre o femeie grasă ca mine:

*Ia uite-o-n mers lin legănând
Burdufurile-i mari și grele –*

*Și amândouă-nchid în ele
Ispita unui tainic gând.*

*Ia uite-acolo unde-a stat
Cum lasă-o urmă apăsată,
Să-ți fie limpede dovadă
De trupu-i falnic și bogat.*

*Ia uite-o-n danț, jucând din șold,
Cum dintr-o singură mișcare
S-aprindă sufletul e-n stare
Și inimii să-i dea imbold.*

În ce te privește, o, tu, pirpirie ce ești, cu ce ai putea să te asemui, de nu doar cu vreo vrabie jumulită? Și picioarele tale oare-s altfel decât niște gheare de cioară? Și coapsele-ți nu se asemuie cu vătraul cel uscat? Și trupul tău, la urma urmei, nu-i uscat și tălâng ca stâlpul de spânzurătoare? Și-anume despre tine, femeie descărnată, e vorba în aceste stihuri ale poetului:

*Ferească-mă Allah s-ajung,
Silit de vreo împrejurare,
Cu ciotul ăsta să mă-mpung
În vreo beteagă-mbrățișare.*

*Că parcă are câte-un corn
Înfipt mai peste tot, săraca,
Și-oricum dau eu să mă întorn,
Mă vatămă mai rău ca ghioaca.*

Ali El-Yamani, auzind aceste cuvinte ale grășanei Lună-Plină, îi spuse:

– Acum poți să te oprești! E rândul Huriei-de-Rai!

Atunci micuța și subțirica fetișcană o privi zâmbitoare pe grășana Lună-Plină și-i zise:

– Slăvit fie Allah carele m-a zămislit dăruindu-mi trup mlădios ca trunchiul subțire de plop, gingaș ca tulpina de chiparos și legănător ca un crin.

Când mă ridic, sunt ca un fulg; când mă așez, sunt ca o umbră; când zburd, sunt ca o boare. Răsuflarea mi-e gingașă și înmiresmată, căci sufletul îmi e ușor și neatins de nicio greutate.

Eu niciodată n-am auzit, o, preagraso, vreun îndrăgostit să-și laude iubita spunând: „E ditamai cât un elefant; e dolofană ca un hipopotam.”

Dimpotrivă, totdeauna i-am auzit pe îndrăgostiți spunând, ca să-și zugrăvească iubita: „Are un mijlocel mlădiu și gingaș. Și-atâta calcă de ușor, încât de-abia atinge pământul când trece. Cu puțin se îndestulează, și-un strop de apă-i astâmpără setea. Iar mișcărilor ei și mângâierile îi sunt gingașe, și-mbrățișările-i sunt pline de desfătare. E mai sprintenă ca vrabia și mai zglobie ca o pitulice. Și-i mlădioasă ca un fir de bambus. Zâmbetul ei e plin de gingășie, și gingașe-i sunt și mișcărilor. Când o cuprind la piept, nu-mi rupe brațul. Și când se înclină peste mine, se înclină cu sfioasă duioșie; dacă se așază pe genunchii mei, nu cade greu, ci se așază dulce ca fulgul unei păsări...”

Află, dar, dolofano, că pentru mine, cea mărunțică și subțire, ard toate inimile. Eu stârnesc patimile cele mai cumplite și-i fac pe cei prea simțitori să înnebunească.

Pe mine, în sfârșit, mă asemuie cu vița cea cățărătoare care se înlănțuie atât de moale pe trunchiul palmierului. Eu sunt gazela cea sprintenă, cu ochi umezi și galeși. Și numele meu de Hurie nu este purtat pe nedrept.

În ce te privește, grășano, lasă-mă acum să-ți spun tot adevărul...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute treizeci și șaptea noapte

Spuse:

... în ce te privește, o, grășano, lasă-mă acum să-ți spun adevărul.

O, morman de grăsime și de carne, când umbli parcă ești o rață; când mănânci parcă ești un elefant. La dragoste ești nesățioasă, iar de la odihnă nu te-ai mai da dusă.

Sufletu-ți e și el buhăit, ca și trupul tău, tot la fel. Giugiulelile tale atâta-s de grele, că înăbușă sub ele. Zbenguielele tale doboară, omoară. Iar râsul tău atâta-i de înfricoșător de sparge și osul urechilor. Când îți suspină-n brațe cel iubit, abia de mai răsuflă gâfâit; iar la sfârșit, de truda mare, ești leoarcă, năclăită de sudoare.

Sforăi când dormi; iar când ești trează, sufli ca bivolița la nămiază; de-abia poți să te miști din loc în loc; iar când te odihnești, și mai cu foc îți ești povară, ca întâia oară. Ca vacile rumegi din fâlcii în toate zilele, și râgâi precum râgâie cămilele.

De te privește cineva din față, ești mai ca elefantul de măreață; de te privește dindărăt vreodat, ești aidoma cu un burduf umflat.

Într-un sfârșit, de bună seamă că despre tine a spus poetul:

*Ca un burdufe, greu și plin;
Cu șold cât malul, că, mișcându-l
Oleacă doar, cât de puțin,
Cutremură sub ea pământul.*

*Și dacă numai ar tuși
La Răsăritul lumii-o dată,
Apusu-ntreg s-ar năru
Ca-ntr-un vârtej, cu lumea-i toată.*

La cuvintele acestea ale Huriei-de-Rai, stăpânul ei, Ali El-Yamani, spuse:

– O, Huria, chiar că limbuția ta este de pomină! Și tu, Lună-Plină, ai vorbit minunat. Ci acum se cade să vă întoarceți la locurile voastre, ca să lăsați să vorbească bălaia și roșcovana.

Atunci Soare-în-Amiaz și Văpaie-de-Jar se ridicară și veniră să stea față. Și mai întâi grăi fetișcana cea bălaie către potrivnica ei:

– Eu sunt bălaia cea atât de temeinic zugrăvită în *Coran*! Pe mine m-a pomenit Allah atunci când a rostit: „Galbenul este culoarea care bucură toate privirile!” Așa încât este cea mai frumoasă dintre culori!

Culoarea mea e o minune, frumusețea mea e un hotar, iar farmecul meu e desăvârșire. Căci culoarea mea dă preț aurului și dă frumusețe soarelui și celorlalte stele.

Ea împodobește și mere și piersici, și-i dă șofranului lucire. Ea dă sclipire nestematelor, și dă lumină grânelor coapte.

Eu le pun toamnelor aur în plete, iar pământul nu este atât de frumos sub covorul lui de frunze decât mulțumită smalțului cu care îl dauresc razele mele de soare.

Ci tu, ruginito, când culoarea ta răsare în vreun lucru, e de ajuns ca să-i scadă din preț. Nimica nu este mai de rând și mai hâd. Privește bivolii, măgarii, lupii, câinii: ca și tine.

Spune-mi un singur lucru în care culoarea ta să fie văzută cu drag. Nici florile, nici nestematele n-au fost vreodată ruginii; numai arama cea murdară are culoarea ta.

Tu nici albă nu ești, nici neagră. Așa încât nu te fâli cu niciun har al acestor două culori, cu nicio vorbă ce se poate spune întru lauda lor!

La aceste cuvinte ale bălaiei, stăpânul ei grăi:

– Acuma să vorbească și Văpaie-de-Jar!

Atunci fetișcana cea roșcovană lăsă un zâmbet să-i strălumineze cele două șiruri de mărgăritare ale dinților și, în afară de culoarea cea focoasă, mai avea și niște rotunjimi gingașe, un mijlocel minunat, niște trăsături potrivite, mișcări alese și plete de jar revărsate în grele cosițe pe spatele-i vrăjitor, începu prin a-și arăta mai întâi nuri, într-o clipă de tăcere, după care grăi către potrivnica cea bălaie:

– Slăvit fie Allah carele m-a zămislit nici peste măsură de grasă, nici uscată ca de boală, nici neagră ca praful de cărbune, ci a îngemănat în mine, cu un meșteșug de minune, culorile cele mai gingașe și rotunjimile cele mai ispititoare.

De altmintrelea, toți poeții au înălțat laudă frumuseților mele în toate limbile de pe lume, și toate vârstele și mințile pe mine m-au râvnit anume.

Ci, ca să nu-mi aduc singură laude, că nici nu e de trebuință, iată numai câteva stihuri ticluite întru slăvirea mea.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziua și tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a trei sute treizeci și opta noapte

Spuse:

... iată numai câteva stihuri ticluite întru slăvirea mea.

Un poet a spus:

*Roșcovanele au în firea lor
Un tainic simț. De știi, și dacă vrei
Să-l vezi, n-ai să mai simți vreodată dor
Să mai privești și alt fel de femei.*

*Ele cunosc deplin gingașa artă
De-a te vrăji cu ceea ce-i plăcut,
Și-ar fi în stare, dacă-ar vrea, să-l piardă
Chiar și pe îngerul Harut¹.*

Un altul a spus:

*Mi-e dragă-o roșcovană-ncântătoare,
Cu trup ca lancea dreaptă și subțire,
Și care m-a vrăjit cu-a ei culoare.*

*Iar mătăsoasa-i umbră, ce-n neștire
I-mpodobește gâtul,-amăgitoare,
De-atâtea ori m-a fermecat cu totul!*

*Culoarea ei scăldată-n strălucire
Revarsă un parfum pe care potu-l
Asemui cu cel de sfânt aloe.*

*Iar când și-ntinde noaptea lin năvodul,
Ea se strecoară-atunci la mine-n voie,
Și-o țin alături, dulce, lângă mine,*

*Până ce însăși noaptea, anevoie,
Își schimbă-ncet culoarea și devine
Ca visurile noastre prea senine.*

Ci tu, o, galbeno, ești spealbă ca frunzele de mulukia² cele de soi rău, culese la Bab El-Luk³, ațoase și aspre.

Ești ca oala de lut ars, de care se slujesc neguțatorii de căpățâni de oaie.

¹ După credința musulmană, Harut era un înger de o frumusețe răpitoare, trimis de Allah pe pământ, și care i-a învățat pe oameni vrăjitoria.

² M. A. Salie traduce malvă = nalbă.

³ Poarta de vest a orașului Cairo în Evul Mediu.

Ești ca huma și ca irul de pucioasă ce se folosește la hammam pentru smulsul perilor; și ca iarba-câinelui.

Ai chipul ca arama cea galbenă, asemănător poamelor din pomul Zakum¹ cel din iad, care în loc de fructe e plin cu căpășâni de demoni.

Și despre tine a și spus poetul:

*Mi-a dat ursita o femeie-atât
De galbenă încât, privind-o doar,
Simt că-mi plesnește capul de amar,
Iar inima și ochii de urât.*

*Și dacă sufletu-mi nu va putea
S-o dea uitării, am să-mi pun de gât
Un ștreang ori, blestemând și amărât,
Să-mi dau cu pumnii-n cap până-oi crăpa.*

Când Ali El-Yamani auzi aceste cuvinte, se cutremură de plăcere și se porni pe un râs de se dete cu picioarele-n sus; după care le spuse celor două fetișcane să șadă jos la locurile lor; și, ca să le dovedească tuturora bucuria pe care o avusese ascultându-le, le dăruî daruri bogate, la fel la toate, haine frumoase și nestemate de pe pământ și din ape.

Și-aceasta-i, o, emire al drept-credincioșilor, spuse Mohammad El-Bassri către califul El-Mamun, povestea celor șase fetișcane care și-acuma trăiesc cu bună pace între ele, în casa stăpânului lor Ali El-Yamani, la Bagdad, cetatea noastră.

Califul fu mulțumit cum nu se mai poate de povestea aceasta și întrebă:

— Ci, o, Mohammad, știi tu baremi unde se află casa stăpânului acestor fetișcane? Și te-ai putea tu duce să-l

¹ În cap. XXXVII, v. 62 și 63 din *Coran*, se spune: „Acesta este un pom care crește din fundul iadului. Vârfurile lui sunt ca niște capete de demoni.”

întrebi de nu vrea cumva să le vândă? Dacă vrea să le vândă, cumpără-mi-le și adu-mi-le.

Mohammad răspunse:

– Ceea ce pot să-ți spun, o, emire al drept-credincioșilor, e că nu am nicio îndoială că stăpânul acelor roabe n-o să vrea să se despartă de ele, întrucât le îndrăgește peste poate!

El-Mamun spuse:

– Ia la tine, ca preț pentru fiecare, zece mii de dinari: ceea ce face în totului tot șazeci de mii de dinari. Dă-le din partea mea acelui Ali El-Yamani și să-i spui că le vreau pe cele șase roabe ale sale.

La vorbele acestea ale califului, Mohammad El-Bassri se grăbi să ia dinarii porunciți și se duse să-l caute pe stăpânul roabelor, căruia îi spuse dorința emirului drept-credincioșilor. Ali El-Yamani nu cuteză să se împotrivească dorinței califului și, luând cei șazeci de mii de dinari, le dădu pe cele șase roabe lui Mohammad El-Bassri, care le duse îndată dinaintea lui El-Mamun.

Califul, dacă le văzu, fu cum nu se poate mai încântat și de culoarea și de purtările lor alese, și de mintea lor luminată și de felurile lor haruri. Și hotărî pentru fiecare dintre ele, în haremul lui, câte un iatac scump și, vreme de mai multe zile, putu să se bucure de desăvârșirile și de frumusețile lor.

Estimp, stăpânul dintâi al celor șase, Ali El-Yamani, simți singurătatea grea și începu să se căiască de spaima care îl făcuse să se supună dorinței califului. Și, într-o zi, ajuns la capăt de răbdare, îi trimise califului o scrisoare plină de deznădejde mare, și în care, printre alte lucruri amare, erau și stihurile următoare:

*Talâmul meu cel plin de jale
Străbată negură și vânt,
Și-ajungă la acelea care*

*M-au frânt cu despărțirea grea!
 Ele sunt ochii mei, ah, ele
 Îmi sunt urechile, și sunt
 Și hrana mea, și băutura,
 Grădina, cerul, viața mea!*

*De când am fost lipsit de ele,
 Mă-nec în jale și dureri.
 Nimica nu mă mai desfată,
 Nimica nu mă mai alină.
 Iar pleoapele-mi, de doruri arse
 Și plânse de nemângâieri,
 Nu mai cunosc, sărman de ele,
 Nici dulcea somnului hodină!*

*De ce nu le-oi fi-nchis, nătângul,
 În ochii mei, pe toate șase?
 Să le fi-nchis pe toate șase
 Sub negurile pleoapei mele,
 Ascunse-adânc, până la moarte,
 Pe veci iubite și frumoase,
 Să le fi fost păstrat ca-n umbra
 Unor perdele mari și grele.*

*Durere! Neagra mea durere!
 Mai bine mi-ar fi fost, îmi pare,
 Să nu mă fi născut pe lume,
 Ori să nu le fi cunoscut,
 Decât să-mi lase-nșifte-n coaste
 Săgețile ucigătoare
 Ale privirii lor cu care
 M-au doborât și m-au pierdut.*

După ce califul El-Mamun citi această scrisoare, cum avea un suflet bun, porunci să fie chemate degrabă cele șase fetișcane, le dăruie la fiecare câte zece mii de dinari, și haine minunate, și alte daruri bogate, și le trimise pe dată îndărăt la stăpânul lor de-altădată.

Când Ali El-Yamani le zări, sosind mai frumoase decât fuseseră ele vreodată, și mai bogate, și mai fericite, fu peste măsură de bucuros, și trăi mai departe cu ele împreună în desfătări și în dezmierdări, până ce sosi și a toate Despărțitoarea.

— Ci, spuse Șeherezada mai departe, să nu crezi, o, sultan mult-fericit, că toate poveștile câte până acum le-ai auzit sunt mai de prețuit sau că ar fi de asemuit cu *Povestea Orașului-de-Aramă*, pe care am păstrat-o ca să ți-o povestesc noaptea următoare, dacă vei binevoi, de bună seamă.

Și micuța Doniazada strigă:

— O, ce dulce ai fi de ne-ai povesti, așteptându-te iar, primele vorbe măcar!

Atunci Șeherezada zâmbi și grăi:

Se povestește că a fost un sultan — numai unul Allah!...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

POVESTEA ULUITOARE A CETĂȚII-DE-ARAMĂ

Dar când fu cea de a trei sute treizeci și noua noapte

Șeherezada spuse:

Se povestește că în scaunul de domnie de la Damasc al califilor din neamul ommeiazilor se afla un sultan – numai unul Allah este sultan! – pe care îl chema Abdalmalek ben-Mervan¹. Îi plăcea să stea adesea la taifas cu înțelepții din împărăția lui, despre stăpânul nostru Soleiman ben-Daud² (asupra-i fie rugăciunea și pacea!), despre harurile, despre virtuțile și despre nemărginita putere a acestuia asupra fiarelor din pustietăți, a efriților ce umplu văzduhurile, a ginnilor din ape și de pe subpământuri.

Într-o zi, pe când califul, ascultând istorisirea ce i se deșternuse despre niște vase de aramă veche pline cu un abur negru și ciudat ce căpăta întruchipări diavolești, se minuna peste măsură și părea că s-ar îndoi de adevărul unor atari fapte așa de răzvădite, dintre oaspeți se ridică Taleb ben-Sehl, vestitul călător, care adevveri istorisirea ce-o ascultasera și adăugă:

¹ Califul *Abd ali-Malik ben Marvan* a domnit între anii 687–705; sub conducerea lui a avut loc o amplă reorganizare administrativă a statului, s-au bătut primele monede arabe și s-au dus lupte grele pentru cucerirea posesiunilor bizantine din Africa de Nord.

² *Soleiman ben Daud* este numele arabizat al lui Solomon, fiul lui David, marele rege al evreilor.

– Cu adevărat, o, emire al drept-credincioșilor, vasele acelea de aramă nu sunt altele decât cele în care au fost închiși pe vremurile de demult ginii răzvrățiți împotriva poruncilor lui Soleiman, și care au fost aruncate, după ce au fost pecetluite cu pecetea cea înfricoșătoare, în afundul mării muginde, sub țarmurile Maghrebului din Africa de la Apus. Fumul care iese din ele nu este altceva decât sufletul cel înghesuit acolo al efrîșilor, și care nu pregetă să capete iară în văzduhul slobod chipul lor cel cumplit de la începuturi.¹

La vorbele acestea, ispita și minunarea califului Abdalmalek sporiră până peste fire, și îi spuse lui Taleb ben-Sehl:

– O, Taleb, tare aş vrea să văd și eu unul din acele vase de aramă în care zac închiși efrîșii ca un abur! Socoți că lucrul ar fi cu puțință? De-ar fi așa, sunt gata să pornesc eu însumi să fac cercetările de trebuință. Ia spune!

El răspunse:

– O, emire al drept-credincioșilor, poți avea un vas ca acela chiar aici, fără a te călători și fără a-ți osteni slăvitul trup. Nu ai decât a trimite o scrisoare emirului Mussa, locuitorul tău din țara Maghrebului². Căci muntele sub care zac vasele este legat cu Maghrebul printr-o limbă de pământ ce poate fi străbătută cu piciorul. Emirul Mussa, de cum va primi scrisoarea ta, nu are să zăbovească a împlini poruncile stăpânului nostru califul.

¹ În varianta tradusă de M. A. Salie, se adaugă:

Iar printre cei de față la acea adunare se afla și an-Nabiga' az-Zubiani, care spuse: „Adevărat a grăit Taleb în ceea ce a istorisit, precum mărturisesc și cuvintele Celui dintâi dintre înțelepți:

Și Domnul către Soleiman rosti aceste vorbe sfinte:

«Ridică-te și fii calif și-ocârmuie ca un părinte!

Pe cei care ți se supun cinstește-i pentru supușie,

Dar pe acei ce se-ndârjesc închide-i strașnic pe vecie!»

Și Soleiman i-a înghesuit în niște vase de aramă și i-a rostogolit în mare. (An-Nabiga' az-Zubiani a fost un poet de seamă în epoca preislamică; prezența lui în povestea aceasta este un anacronism.)

² Emirul Mussa ben Nossair a ocârmuit în numele califului regiunea Maghrebului (denumirea arabă a Africii de Nord – cu Marocul, Algeria

Cuvintele acestea avură puterea de a-l hotărî pe Abdalmalek care, pe dată, îi spuse lui Taleb:

– Și cine mai bine ca tine, o, Taleb, ar fi în stare să meargă în țara Maghrebului să ducă scrisoarea mea emirului Mussa, locțiitorul meu? Îți dau puteri depline să iei din vistierie tot ce socoți că este de nevoie pentru cheltuielile de călătorie și să iei câți oameni îți trebuie ca să te însoțească. Ci dă zor, o, Taleb!

Și pe loc califul scrise cu chiar mâna lui scrisoarea către emirul Mussa, o pecetlui și o înmână lui Taleb care sărută pământul dinainte-i și, de îndată ce pregătirile se isprăviră, porni de sârg către Maghreb, unde ajunse fără de niciun necaz.

Emirul Mussa îl primi cu bucurie și cu toate cinstirile cuvenite unui trimis al emirului drept-credincioșilor; iar Taleb îi înmână scrisoarea, pe care emirul o luă și, după ce o citi și pricepu despre ce e vorba, o duse la buze, pe urmă la frunte, și grăi:

– Ascult și mă supun!

Și numaidecât trimise să fie chemat la el șeicul Abdossamad, omul care străbătuse toate locurile de pe pământ locuite de oameni și care acum își petrecea zilele bătrâneții însemnând cu grijă, pentru cei ce vor veni, toate câte cunoscuse într-o viață întreagă de călătorii fără de răgaz.

Iar când șeicul sosi, emirul Mussa îl întâmpină cu multă cuviință și îi spuse:

– O, șeicule Abdossamad, iată că emirul drept-credincioșilor îmi trimite poruncă să caut vasele cele vechi de aramă în care ginnii răzvrătiți au fost închiși de către stăpânul nostru Soleiman ben-Daud. Vasele acelea zac pe fundul unei mări ce se află la poalele unui munte care

și Tunisul de azi). Sub conducerea lui, armatele musulmane au cucerit Andaluzia (Spania), între anii 711-714, în timpul califatului lui al-Valid I, cel de al șaselea calif din dinastia ommeiazilor și fiul lui Abd ali-Malik.

pare-se că se ridică la fruntariile cele mai îndepărtate ale Maghrebului. Măcar că de multă vreme cunosc țara toată, eu n-am auzit să se fi pomenit vreodată de marea aceea și nici de vreun drum care să ducă într-acolo; dar tu, o, șeicule Abdossamad, care ai străbătut toată lumea, de bună seamă că știi de muntele acela și de marea aceea.

Șeicul cugetă vreme de un ceas și răspunse:

— O, emirule Mussa ben-Nossair, despre muntele acela și despre marea aceea am auzit eu cândva; însă până acum nu am putut, cu toată râvna mea, să ajung la ele; drumul care duce acolo este tare anevoios din pricina lipsei de apă din fântâni; și e nevoie de mai bine de doi ani și multe luni spre a ajunge, și încă și de mai mult spre a te întoarce, dacă te mai poți întoarce cumva dintr-o țară ai cărei locuitori nu au dat niciun semn de viață niciodată și care trăiesc într-o cetate așezată, zice-se, chiar pe vârful muntelui cu pricina, o cetate în care nimeni nu a izbutit încă să intre și care se numește Cetatea-de-Aramă.

Și, după ce rosti aceste cuvinte, bătrânul tăcu, mai cugetă o vreme, și adăugă:

— Și nu se cade să-ți ascund, o, emirule Mussa, nici că drumul este presărat cu piedici înfricoșătoare și că trece printr-o pustietate sălășluită de efriți și de ginni, străjeri ai acelor locuri necălcate de picior de om încă din vremurile cele de demult. Află, așadar, o, ben-Nossair, că fiii oamenilor nu au slobozenie să calce pe meleagurile acelea de la marginile cele mai dinspre apus ale pământurilor africane; numai doi inși au putut să le străbată: unul este Soleiman ben-Daud, iar celălalt Alexandru-Cel-Cu-Două-Coarne. Și, din vremile acelea stinse, tăcerea s-a înstăpânit netulburată peste acele nemărginiri pustiite! Dacă deci, fără pă sare față de atâtea piedici tainice și față de atâtea primejdii, ții să îndeplinești poruncile califului, și te ispitești la o asemenea călătorie pe niște meleaguri fără urmă de drum și fără nicio altă călăuză decât sluga

ta, pune să se încarce cu burdufuri pline cu apă o mie de cămile, și alte o mie de cămile cu hrană și cu zaherea; ia cu tine cât mai puțini străjari, căci nicio putere omească nu ne-ar izbăvi de mânia puterilor întunecate a căror stăpânire va s-o călcăm, și nu avem de ce să le stârnim cu valuri de oștimi amenințătoare și zadarnice. Iar când totul va fi gata, să-ți faci adiata, o, emirule Mussa, și să pornim.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeberezada văzu că se luminează de ziuă și tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a trei sute patruzecă noapte

Spuse:

Și când totul va fi gata, o, emirule Mussa, să-ți faci adiata și să pornim.

La cuvintele acestea, emirul Mussa, ocârmuitorul Maghrebului, după ce chemă în ajutor numele lui Allah, nu mai vru să stea o clipă la șovăială, îi strânse pe toți mai-marii oștilor și ai împărăției lui, și, de față cu ei, lăsă totul cu legământ și îl numi caimacam în locul lui pe fiul său Harun. După care, porunci să se facă pregătirile convenite, nu luă cu sine decât câțiva oameni aleși pe sprânceană și, însoțit de șeicul Abdossamad și de Taleb, trimisul califului, porni pe drumul către pustie, urmat de o mie de cămile încărcate cu apă, și de alte o mie încărcate cu hrană și cu zaherea.

Caravana merse prin singurătăți oable zile și luni în șir, fără să întâlnească în calea ei nicio ființă vie prin acele nemărginiri netede ca o mare liniștită. Și călătoria ținu așa mai departe prin tăcerea neclintită până ce, într-o zi, zăriră în depărtare ca un fel de nor sclipitor la dunga zării, către care se îndreptară. Și văzură că era o clădire cu ziduri înalte de oțel chinezesc, sprijinită pe patru rânduri

de stâlpi de aur ce măsurau de jur împrejur câte patru mii de pași fiecare. Iar bolta aceluia palat era de plumb și slujea ca loc de sălaș potoapelor de ciori care erau singurii locuitori ce se zăreau sub cer. În peretele cel mare se deschidea o ușă largă de abanos greu, vârstat cu aur, iar pe o tablă uriașă de aramă roșie se puteau citi, scrise în slove ioniene, aceste cuvinte pe care șecicul Abdossamad le buchisi și pe care le tălmăci emirului Mussa și însoțitorilor săi:

*Intră și învață cu luare-aminte
De la stăpânii de mai înainte.*

*Dorm toți, trecuți deodată-n somnuri grele,
La umbra lungă-a turnurilor mele.*

*Căci moarte-n umbră i-a purtat curând.
S-au spulberat cu toți ca pleava-n vânt.¹*

Emirul Mussa rămase până peste poate de tulburat auzind aceste cuvinte tălmăcite de bătrânul Abdossamad și murmură:

– Nu este alt dumnezeu decât numai unul Allah!

Pe urmă spuse:

– Să intrăm!

Și, urmat de tovarășii lui, trecu pragul ușii celei mari și intră în palat.

În fața lor se ivi atunci, înconjurată de zborul mut al păsărilor mari și negre, în goliciunea lui de piatră, un

¹ La M. A. Salie:

*Cei ce-au domnit cu fală nu mai sunt.
Lăsară-și toată fală pe pământ.
Numai palatul lor mai dă de veste
Că din ei toți niciunul nu mai este.
I-a secerat pe rând amara moarte,
Și pulbere-s acum, de oase sparte.
Au stat aici la un popas de-o clipă
Și iarăși au plecat în mare prapă.*

turn al cărui vârf se pierdea din privire și la piciorul
căruia se rânduiau roată patru șiruri de morminte ce în-
conjura un sicriu măreț de cleștar lustruit, împrejurul
căruia se citea înscrierea aceasta, cioplită în litere ioniene,
cu slove de aur împodobite cu nestemate:

*Beția bucuriei a trecut
Ca un fior de frig abia-nceput.*

*De câtă faimă și ce strălucire
M-am bucurat la vremea-mi de mărire!*

*Câte cetăți nu răsunară greu
De sub copitele calului meu!*

*Ca un simun schimbai orașe-n fum!
Ca fulgerul arsei domnii în scrum!*

*De carul meu târât-am regi puhoi!
I-am hotărât pământului legi noi!*

*Și iată-acum! Beția a trecut,
Ca un fior de frig abia-nceput,*

*Fără să lase urma unui chip
Cât măcar lasă spuma pe nisip!*

*M-a doborât ne-nduplecata moarte!
N-au fost puteri s-o-ntoarcă-n altă parte.*

*Nu m-au putut scăpa de gheara ei
Nici oștile și nici curtenii mei.*

*Ascultă, călătorule, acum,
Vorbe pe care gura mea, nicicum,*

*Pe când trăiam, nu le-a mai spus vreodată!
Păstrează-ți pururi inima curată!*

*Te bucură în pace și cuminte
De tihna vieții, și de cât cuprinde*

*Din frumusețea pururea nălucă,
Pentru că moartea mâine-o să te ducă.*

*Mâine, pământul are să răspundă
Celor ce te-or striga cu fața cruntă!*

*„E mort! Din sânul meu nu mai dezlegi
Pe cei pe care i-am închis pe veci ¹!”*

¹ La M. A. Salie, figurează trei inscripții, nu doar una – precum urmează:

*Cei ce trăiră-n ani și evi apuși,
Sub bolțile acestea, toți sunt duși.
Privește ce-au ajuns într-un sfârșit,
Când marele prăpăd i-a biruit.
S-au lepădat de tot ce-au adunat,
De toată bucuria, și-au plecat.
Ce nu-mbrăcau? Și ce n-or fi mâncând?
Și-acu-i mănâncă viermii în mormânt.*

*Cât frământ și câtă trudă am tot risipit mereu!
Cât potop de omenire am supus sub brațul meu!
Câte băuturi alese, câte falnice ospete
Am gustat în zvon de strune și de glas de cântărețe!
Câte crâncene opreliști și porunci neclătinate
Am pus neamurilor lumii înaintea mea plecate!
Câte mari cetăți zdrobite am prădat din temelie
Și fecioarele lor toate le-am târât în grea robie!
Biet nebun, am spart zăporul lăcomiilor deșarte
Fără-a cugeta vreodată că m-așteaptă neagra moarte!
Omule, cât încă nu e gol pocalul dulce-al sorții,
Cugetă la bietu-ți suflet și la ceasul mare-al morții!
Că nu peste mult țărâna îți va acoperi mormântul
Și pe veci vei pierde viața și te va-nghiți pământul!*

*Tot ce vâ las în urmă nu las din dărnicie,
Dar legea sorții scrie a lumii temelie.
M-am bucurat de toate ce se pot lacom strânge
Și le-am păzit ca leul cel nesătul de sânge.
Eu n-am știut ce-i tihna, nici darul ce-i, nici mila.
Nu m-a-nfricat nici focul, nu m-a oprit nici sila.*

Auzind aceste cuvinte pe care le tălmăcea șeicul Abdossamad, emirul Mussa și tovarășii lui nu se mai putură opri să nu plângă. Și stătură multă vreme în picioare acolo, în fața sicriului și a mormintelor, repetându-și jalnicele cuvinte. Pe urmă se îndreptară către turnul care era închis cu o ușă cu două canaturi de abanos, pe care se citea inscripția aceasta, săpată și ea tot în litere ioniene împodobite cu nestemate:

*În numele Celui ce-n veci nu pierie
Și care e în veci neschimbător,
Domn al tăriei și stăpân puterii –
La bine-aminte, tu, cel călător
Pe-aceste locuri: fugi de îngâmfare,
Căci totu-i nălucire-nșelătoare.*

*La bine-aminte, deci, la pilda mea,
Nu te lăsa-nșelat de ce-î părere,
Căci te vei prăvăli-n genunea rea.*

*În grajdurile mele, zece mii
De cai aveam, din cea mai bună rasă,
Slujiți de regii prinși în bătălii
Și-aduși ca robi de-oștenii mei acasă.*

*Zece mii de cadâne-aveam atunci,
În umbrele iatacurilor mele –
Neștiutoare de dureri și munci,
Din neamuri mari de regi, ca niște stele.*

*Și mă răpuse soarta sub grelele-i lăcate,
Cea scrisă din vecie de Ziditoru-a toate.
Pierzarea mi-a fost scrisă cu grabnică urgie –
Să-ți povestesc de marea mea putere!
Nu vrea să mi se schimbe pe multa-mi bogăție.
Nu-mi folosesc oștenii ce-n juru-mi stau de pază,
Nici frații, nici părinții, nici slugile din casă.
Pe drumurile-mi grele zadarnic străbătute,
Mă-nvăluie pierzarea cu umbrele ei mute.
Iar mâine altu-și umple cu bucurii paharul.
Pe mine mă așteaptă sicriul și groparul.
Și vine ceasu-n care voi sta la judecată
Cu câte rele multe am săvârșit vreodată.
Vezi dar să nu te-nșele amăgitoarea viață,
Cea care schimbă lumea și față după față!*

Și mai aveam o mie de fecioare,
Minuni de pe tărâmele minunii,
Cu sâni pietroși și chipuri zâmbitoare,
Mai luminoase decât fața lunii.

Sotiile pe care le-am avut
Mi-au dăruit, să-mi fie bucurie,
Coconi frumoși cum nu s-au mai văzut,
Urmași viteji ca leii, peste-o mie.

Necântărite-aveam comori întregi!
Și de la Răsărit până-n Apus,
Noroadele, cu crai, cu domni și regi,
Sub brațul oastei mele s-au supus!

Și socoteam cu gândul meu semet
Cum că puterea mea nu va pieri
Și că durata marii mele vieți
Din veacuri e, și-n veci va dăinui.

Deodată, însă, auzit-am glasul,
Venind ca un răsunset de departe,
Care-mi vestea că e aproape ceasul
Hotărnicit de cel fără de moarte,

Și-am strâns, gândind la soarta mea, ostași!
Vitejii-mi călăreți fără de număr,
Și sutele-mi de mii de pedestrași
Cu spade-n mâni și plătoșe pe umăr.

Și-am strâns toți regii prinși în lupte grele
Și toate-ale oștirii-mi căpetenii,
Și toți mai-marii-mpărăției mele,
Supușii toți, de-a valma, sumedenii.

Și tot ce-aveam în sipete și-n lăzi,
În fața tuturor am adus,
Comori din trude-amare și din prăzi,
Și tuturor le-am grăit și-am spus:

„Grămezi de aur și argint – comori
Necântărite – vi le dau pe rând,

*Dacă-mi puteți spori izbăvitor
Cu-o singură zi viața pe pământ. "*

*Ci ei au stat cu ochii-n jos, tăcând.
Iar sufletu-mi pieri ca fumu-n vânt,
Și-ajunse-al morții negre adăpost
Palatul meu. Iar numele cu care
M-au preaslăvit, pe când trăiam, a fost:
Kuș ben-Sedadî ben-Aad cel Mare.¹*

Auzind acestea, emirul Mussa și tovarășii lui izbucniră în hohote de plâns. După care intrară în turn și începură să străbată sălile cele uriașe, sălășluite de pustiu și de tăcere. Și până la urmă ajunseră într-o încăpere mai mare decât toate celelalte, cu tavanul boltit. Și, din tot turnul, numai în încăperea aceea se afla și o masă, mare peste măsură, făcută din lemn de santal, minunat lucrată, și pe care strălucea o înscrisoare bătută în litere frumoase, asemenea cu cele de mai înainte, cu următoarele stihuri:

¹ *Poporul lui Ad* (sau Aad), după tradiția arabă, era un neam de uriași care au locuit în Irem (Aram), cea cu mari coloane: „cetate care nu își avea asemuire în nicio țară” (*Coran*, cap. LXXXIX, v. 6, 7) situată pe dealurile Alahkaf (*Colinele de Nisip*) din sudul Arabiei (regiunea Hadramaut). Despre poporul acesta, care a fost nimicit de Allah din pricina nesupunerii sale la poruncile divine, *Coranul* (cap. VII, v. 6, 7) spune că a urmat poporului lui Noe și că a fost dăruit de Dumnezeu cu o statură de uriași. Unii învățați arabi, printre care și celebrul Ibn Khaldun, observă totuși că locuințele acestei populații, ale căror urme se mai pot vedea și azi, nu depășesc proporțiile obișnuite ale clădirilor altor neamuri.

La M. A. Salie, poezia are un conținut deosebit:

*Prin ani și ani să-ți amintești de mine,
Când va veni prăpădul și la tine.*

*Sunt fiul lui Şeddad! – Pe-ntreg pământul
Stăpânul lumii-am fost eu ani de-a rândul!*

*Mi s-au supus oștimile dușmane,
Şamul, și Misrul, neamurile-adane*.*

*Toți craii lor mi-ngenuncheau nainte
Și tremurau făcându-mi jurăminte.*

(*Şamul – Siria; Misrul – Egiptul; pentru neamurile adane – vezi nota de mai sus.)

*Cândva aici la masă
Sedeau, sub mari cununi,
O mie de domni chiori
Și-o mie cu ochi buni.*

*Acuma, în mormânt,
Stau orbi, cu toți, la rând.*

Uimirea emirului Mussa spori și mai mult înaintea acelei taine; și, fără a putea să-i găsească dezlegarea, își însemnă și aceste cuvinte pe pergamentele sale; apoi ieși din palat, tulburat peste fire, și porni mai departe cu însoțitorii lui pe calea către Cetatea-de-Aramă.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute patruzeci și una noapte

Spuse:

... porni mai departe cu însoțitorii lui pe calea către Cetatea-de-Aramă.

*Priveam din șaua calului în zare
Cum străluceau oștenii mei călare.*

*Am strâns grămezi de aur ca să-mi fie
De ajutor la vreme de urgie.*

*Cu aur să-mi răscumpăr suflet, viață –
Așa gândeam cu mintea mea semeață.*

*Ci altfel hotări Stăpănu-a-toate –
Și-acuma zac în grea singurătate.*

*M-a prăbușit din slavă-n neșință,
M-a-nvăluit în giulgi de umilință.*

*Și pentru toată vina săvârșită,
Zălog sunt azi în cumpăna cumplică.*

*De căile pierzării te ferește,
Căci piaza morții împrejur pândește!*

Merseră ei o zi, meraseră trei, până seara. Atunci văzură ivindu-se înaintea lor, așezat pe o temelie înaltă și luminat de razele roșii ale soarelui în asfințit, un călăreț stând nemișcat și ținând în vânt o lance lată de fier ce părea o flacăra vie, de culoarea astrului de foc din zare.

Când ajunseră aproape de tot de năluca aceea, văzură că și călărețul, și calul, și temelia pe care ședeau erau de aramă, iar pe fierul lancei, pe latura luminată de cele din urmă raze ale soarelui, erau săpate în litere de jar cuvintele acestea:

„Neînfricați călători, dacă ați pătruns până la pământurile oprite, dacă nu vă veți mai întoarce de unde ați venit, dacă nu cunoașteți drumul către Cetate, împingeți-mă cu mâinile și rotiți-mă pe temelia mea, apoi îndreptați-mă încotro voi rămâne întors cu fața.”

Atunci emirul Mussa se apropie de călăreț și îl împinse cu mâna. Și deodată, cu iuțeala fulgerului, călărețul se răsuci și se opri cu fața în partea cu totul dimpotrivă celei pe care o urmaseră călătorii. Iar șeicul Abdossamad pricepu că într-adevăr se înșelase și că noua cale era calea cea bună.

Îndată caravana, întorcându-se îndărăt, porni pe calea cea nouă și își urmă călătoria zile și zile în șir, până ce ajunse, într-un fapt de seară, în fața unui stâlp de piatră neagră, de care era legată în lanțuri o făptură ciudată din care nu se vedea decât o jumătate de trup, cealaltă jumătate fiind îngropată adânc în pământ. Trunchiul acela ce ieșea din pământ părea un gurgui hâd, răsădit acolo de puterile iadului. Era negru și mare ca un trunchi de palmier bătrân și uscat, văduvit de frunzele lui. Avea două aripi uriașe și negre, și patru mâini, dintre care două erau ca labele cu gheare ale leilor. Un păr țepos ca părul cel aspru din coada măgarului sălbatic se zburlea crunt pe țeasta lui înfricoșătoare. În găvanele ochilor ardeau

lumini roșii, pe când fruntea cu două rânduri de coarne de bou era găurită de un ochi ce se holba țință, împietrit, aruncând sclipiri verzi ca ochii de tigru ori de panteră.

La ivirea călătorilor, trunchiul începu să-și zbată brațele, scoțând sunete înfricoșătoare și frământându-se deznădăjduit, de parcă ar fi vrut să-și rupă lanțurile ce-l țineau legat de stâlpul cel negru. Și caravana, cuprinsă de o spaimă mare, încremeni pe loc, nemaiaivând putere nici să meargă înainte, nici să dea îndărăt.

Atunci emirul Mussa se întoarse către șeicul Abdossamad și îl întrebă:

– Poți tu cumva, o, preacinstite șeic, să ne spui ce poate fi aceasta?

Șeicul răspunse:

– Pe Allah! o, emire, aceasta trece de înțelegerea mea.

Și emirul Mussa zise:

– Atunci du-te mai aproape și întreabă-l. Poate ne-o lumina chiar el.

Și șeicul Abdossamad nu vroi să arate că șovăie, se apropie de arătare și îi strigă:

– În numele Atoatestăpânitorului care ține sub mână lui împărățiile cele văzute și cele nevăzute, te juruiesc să-mi răspunzi. Spune-mi cine ești, de când ești aici, și care-i pricina ce ți-a cășunat o pedeapsă așa de ciudată.

Atunci trunchiul lătră. Și iată ce înțeleseră emirul Mussa, șeicul Abdossamad și tovarășii lor din grohăielile lui:

– Sunt un efrît din spița lui Eblis, tatăl ginnilor. Numele meu este Daeș ben-Alaemaș. M-a înlănțuit aici Puterea cea Nevăzută, până la sfârșitul veacurilor.

Odinioară, în țara aceasta ocârmuită de Împăratul Mării, se afla Cetatea-de-Aramă, sub ocrotirea unei zeițe cioplite din agată roșie. Paznic și locuitor al acelei cetăți eram eu. Întrucât chiar că îmi făcusem lăcaș în lăuntru ei; și din toate țările veneau mulțimi de oameni să-și afle soarta prin mijlocirea mea și să asculte prorocirile și prezicerile mele.

Împăratul Mării, căruia și eu îi eram supus, avea sub stăpânirea lui toată oastea duhurilor răzvrătite împotriva puterii lui Soleiman ben-Daud; și mă ridicase căpetenie peste oastea aceea, dacă ar fi fost să izbucnească vreun război între el și acel stăpân înfricoșător al ginnilor. Și chiar că războiul nu zăbovi mult până să izbucnească.

Împăratul Mării avea o fată așa de frumoasă, încât faima ei ajunsese până la urechile lui Soleiman. Și Soleiman, dorind s-o aibă printre soțiile lui, trimise un sol la Împăratul Mării ca să i-o ceară de soție și totodată să-i poruncească să sfarme statuia de agată și să mărturisească numaidecât că nu este alt dumnezeu decât numai unul Allah și că Soleiman este profetul lui Allah. Și îl amenința cu mânia și cu răzbunarea, de nu se va supune pe dată dorințelor lui.

Atunci Împăratul Mării își adună vizirii și căpeteniile de ginii și le spuse:

— Iată că Soleiman mă amenință cu tot felul de năpaste, ca să mă silească să i-o dau pe fata mea și să sfărâm statuia care slujește de lăcaș căpeteniei voastre Daeș ben-Alaemaș. Ce gândiți voi despre amenințările lui? Să mă plec ori să-i stau împotrivă?

Vizirii răspunseră:

— Și ce ai avea, o, doamne al nostru, să te temi de puterea lui Soleiman? Puterile noastre sunt pe puțin tot atâta de tari ca și ale lui. Și vom izbuti noi să i le nimicim!

Apoi se întoarseră către mine și-mi cerură sfatul. Atunci eu spusei:

— Singurul nostru răspuns către Soleiman este să-l ciomăgim bine pe trimisul lui.¹

Și fapta se săvârși pe dată. Și-i spuserăm trimisului:

¹ În varianta tradusă de M. A. Salie, Împăratul Mării o imploră pe idoliță:
*N-am să mă tem de Soleiman nicidecum,
Că știu eu bine toate câte sunt.
Îl voi zdrobi în praf, de vrea război –
Și sufletul am să i-l smulg apoi!*

– Întoarce-te acum să-i povestești stăpânului tău ce-ai pățit.

Când a aflat cum a fost pățimit trimisul lui, Soleiman s-a mâniat peste măsură și a strâns numaidecât toate puterile pe care le avea la îndemână – duhuri, oameni, păsări și jivine. A încredințat lui Assaf ben-Barkhia puterea peste oștile omenești, și lui Domriatt, sultanul efriților, puterea peste toată oastea duhurilor, în număr de șazeci de milioane, și peste cea a jivinelor și a păsărilor de pradă, venite din toate părțile văzduhurilor și de pe toate ostroavele și din toate mările pământului. Și când totul fu gata, Soleiman porni în fruntea acelei amarnice oștiri să năpădească țara Împăratului Mării, domnul meu. Și cum ajunse, își orândui oastea în rânduri de bălăie. Așeză mai întâi la cele două aripi jivinele rânduite după însemnătate, în patru șiruri, și puse în văzduhuri păsările cele mari de pradă, menite să slujească de străji, spre a-l vesti despre mișcările noastre și a se repezi deodată asupra luptătorilor noștri ca să le crape și să le scoată ochii. Oastea din frunte o alcătui din oameni, iar pe cea din spate din duhuri; și puse de-a dreapta lui pe vizirul Assaf ben-Barkhia, iar de-a stânga pe Domriatt, căpetenia efriților din văzduh. El rămase la mijloc, stând într-un jeț de porfiră și aur, purtat de patru elefanți strânși roată. Și slobozi apoi semnul de bălăie.

Numaidecât se auzi o larmă care sporea odată cu iureșul și cu zborul năvalnic al duhurilor, al oamenilor, al păsărilor de pradă și al fiarelor de război; răsuna pământul de bufnetul năprasnic al pașilor, iar văzduhurile clo-coteau de plesnete de potoapelor de aripi, și de huiete, și de țipete, și de mugete.

Iar aceasta îi răspunde prin glasul ginnului:

*Stăpână-a mea, îți știu puterea mare,
Ci Soleiman ar vrea să te doboare.
Stăpână-a mea, te chem în ajutor –
Poruncii tale-i stau împlinitor!*

Eu aveam în seamă să poruncesc peste oștile aflate în frunte ale duhurilor supuse Împăratului Mării. Dând semn șirurilor mele, mă repezii în fruntea lor asupra oastei de duhuri vrăjmașe de sub porunca domnului lor Domriatt.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a trei sute patruzeci și doua noapte

Spuse:

... asupra oastei de duhuri vrăjmașe de sub porunca domnului lor Domriatt.

Și, la rândul-mi, căutai să răzlesc căpetenia vrăjmașilor, când deodată îl văzui că se preschimbă într-un munte de flăcări ce se porni să reverse valuri de foc, străduindu-se să mă cuprindă și să mă înăbușe sub vârtejurile care cădeau peste noi în pânze aprinse. Eu, îndemnându-i pe-ai mei, mă apărai și mă împotrivii cu îndârjire vreme multă; și numai când văzui limpede că numărul vrăjmașilor avea să ne zdrobească fără putință de scăpare, slobozii semnul de dare îndărăt și căutai scăparea fugind cu bătai dese de aripi prin văzduh. Ci, la porunca lui Soleiman, ne pomenirăm hăituiți și împresurați din toate părțile deodată de dușmani – duhuri, și oameni, și jivine, și păsări; și ne văzurăm unii nimiciți, alții sfărâmați sub picioarele animalelor cu patru picioare, iar alții prăvăliți din slava slăvilor, cu ochii scoși și cu trupurile sfâșiate. Pe mine m-au ajuns după ce m-au fugărit vreme de trei luni. Atunci m-au prins și, legat de gât, m-au osândit să zac priponit de acest stâlp negru, până la sfârșitul lumilor, pe când toate duhurile de sub porunca mea au fost luate prinse, apoi au fost preschimbate în abur și închise în vase de aramă pecetluite cu

pecetea lui Soleiman și aruncate în adâncurile mării care scaldă zidurile Cetății-de-Aramă.

Cât despre oamenii care au sălășluit în Cetate, nu știu ce s-o mai fi făcut cu ei, înlănțuit cum sunt de când s-a nimicit puterea noastră. Ci, dacă va fi să ajungeți la Cetatea-de-Aramă, poate că le veți găsi urmele și veți afla povestea lor.

Când sfârși de istorisit, trunchiul începu să se zbuciume amar. Iar emirul Mussa, temându-se ca nu cumva să izbutească să scape ori să le ceară să-l ajute în strădaniile lui, nu voia să mai zăbovească acolo și grăbiră să-și urmeze calea către Cetatea-de-Aramă, ale cărei turnuri și ziduri se și vedeau ivindu-se în zări prin pojarul amurgului.

Când ajunseră la o mică depărtare de Cetate, întrucât se lăsa noaptea și lucrurile dimprejur luau o înfățișare potrivnică, chibzuiră că este mai bine să aștepte până dimineața spre a se apropia de porți; și își așezară corturile ca să-și petreacă noaptea acolo, sleiți cum erau de truda călătoriei.

De-abia mijiseră zorii zilei luminând culmile munților dinspre răsărit, când emirul Mussa își și deșteptă tovarășii și porni la drum cu ei spre a se duce la una din porțile de intrare. Atunci, în strălucirea dimineții, văzură cum se ridicau dinaintea lor zidurile mărețe de aramă, atât de lucii de-ai fi zis că sunt ieșite nou-nouțe din tiparele în care fuseseră turnate – și atât de înalte că păreau a fi chiar începutul munților uriași care le înconjurau și pe coasta cărora păreau încrustate, parcă tăiate din cine știe ce madem necunoscut.

După ce izbutiră să se smulgă din uimirea împietrită în care îi ținutise priveliștea, căutară cu ochii o poartă pe unde să intre în Cetate. Ci nu găsiră nicio poartă. Atunci porniră să dea ocol de-a lungul zidurilor, nădăjduind că pînă la urmă au să afle vreo intrare. Ci nu aflară nicio intrare. Și urmară să umble așa ceasuri în șir, fără să vadă

nicio poartă și nicio spărtură, nici pe cineva care să se îndrepte înspre Cetate ori care să iasă din ea. Și, măcar că era ziua mare, nu auzeau nimic, nici în afara Cetății, nici în lăuntrul ei, și nu băgau de seamă nicio mișcare, nici pe creasta zidurilor, nici la poalele lor. Ci, fără a-și pierde nădejdea, emirul Mussa își îndemna soții să caute mai departe ; și umblară așa până seara, și nu văzură decât desfășurată dinaintea lor linia cea dreaptă a zidurilor de aramă urmând îndoiturile pământului peste culmi și văi, și parcă răsărind din chiar sânul pământului.

Atunci emirul Mussa le porunci tovarășilor lui să se oprească pentru odihnă și pentru masă. Iar el șezu să chibzuiască o vreme asupra celor ce erau de făcut.

După ce se odihni, le spuse tovarășilor lui să stea acolo să vegheze tabăra până ce se va întoarce el, și, urmat de șeicul Abdossamad și de Taleb ben-Sehl, urcă pe un vârf înalt de munte ca să cerceteze împrejurimile și să vadă ce este cu cetatea aceea...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute patruzeci și treia noapte

Spuse:

... și să vadă ce este cu cetatea aceea care nu vroia să se lase călcată de iscodelile omenești.

La început nu izbutiră să zărească nimic în beznă, întrucât noaptea își îndesise umbrele peste pământ; ci deodată, spre răsărit, se ridică o lumină vie, iar pe culmea muntelui se ivi minunată luna și, dintr-o clipire a ochilor ei, strălumina cerul și pământul. Iar la picioarele lor se desfășură o priveliște care le tăie răsuflarea.

Se aflau deasupra unei cetăți de vis.

Sub pânza albă ce se așternea până hăt departe unde putea privirea să răzbată în zărilor cufundate în noapte,

bolți de palate, terase de case, grădini liniștite se înșirau una după alta în cuprinsul brâului de aramă, și ape luminate de lună curgeau în jgheaburi prin mii de șipote limpezi pe sub umbra clădirilor, pe când jos de tot, un lac ca de argint scâlda în adâncu-i rece strălucirile cerului oglindit; ceea ce făcea ca arama zidurilor, nestematele sclipinde ale bolților, terasele albe, jgheaburile neprihănite și lacul tot, ca și umbrele așternute către apus, să se îngemăneze sub vraja lunii.

Ci toată întinderea aceea era învăluită într-o tăcere necurmată, ca de mormânt. Niciun semn de viață omenească nu se arăta acolo jos. Numai niște chipuri înalte de aramă, fiecare pe câte o podină falnică; numai niște călăreți mari, ciopliți în marmură; numai niște animale cu aripi, încremenite într-un zbor nemișcat, toate la fel; iar în văzduh, la înălțimea clădirilor, se roteau singurele făpturi mișcătoare în acea nemișcare: mii de lilieci-vampir uriași sfâșiau tăcerea înmărmurită, pe când buhe nevăzute își aruncau jelaniile și chemările bocitoare peste palatele moarte și peste terasele adormite.

După ce își umplură ochii cu priveliștea aceea ciudată, emirul Mussa și cei doi tovarăși ai lui coborâră de pe munte, minunându-se peste măsură că nu zăriseră în toată cetatea nicio urmă de ființă omenească vie. Și ajunseră la poalele zidurilor de aramă, într-un loc unde văzură săpate patru înscrieri ioniene, pe care șeicul Abdossamad le descifra numaidecât și le tălmăci emirului Mussa.

Cea dintâi spunea:

*O, fiu al omului! deșarte
Sunt visele ce le visezi,
Căci moartea nu este departe,
În niciun mâine să nu crezi.*

*E un Stăpân ce risipește
Și neamuri și oștiri, mereu;*

*Pe craii lumii-i prăbușește,
Cu brațu-i ne-ndurat și greu,
Din fala mândrelor palate
În strâmte neguri de mormânt.
Iar sufletele lor, scăldate
În roua dulcelui pământ,
Sunt preschimbate într-o mână
De scrum sărac și de țărână.¹*

La aceste cuvinte, emirul Mussa grăi:

– O, adevăruri mărețe! O, lunecare a sufletului pe netezimea pământului! Tare-i cutremurător!

Și însemnă aceste cuvinte pe pergamentele lui. Ci șeicul și începuse să tălmăcească cea de a doua înscriere, care spunea:

*O, fiu al omului! de ce
Ți-acoperi ochii strâns, sub mână?
Cum poți să-ți mai clădești credința
Pe-o lume ce n-o să rămână?*

*Au tu nu știi că lumea nu-i,
Pe drumul mare către veci,
Decât un scurt popas de-o clipă,
Un biet lăcaș prin care treci?*

*Ci spune, unde-s marii crai
Care-au durat împărății –
Domni pe Irak, pe Ispahan,
Pe mândrul Khorassan, îi știi,
Cuceritorii duși pe rând,
De parcă n-ar fi fost nicicând.*

¹ La M. A. Salie:

*Vai, unde-s împărății care-au zidit palate
Și după multă trudă le-au părăsit pe toate?
Zac în mormânt, zăloage la marele județ,
Și putrezesc de-a valma, uitați și fără preț!
Vai, unde li-i oștimea să-i apere luptând?
Și unde li-i averea ce-au strâns-o pe pământ?*

Emirul Mussa își scrisese și stihurile acestea și, tulburat foarte, îl ascultă pe șeicul care tâlmăcea a treia înscriere:

*O, fiu al omului! se duc
Grăbite zilele în zbor.
Dar tu privești nepăsător
Al vieții tale jalnic crug.*

*Ci cugetă la marea zi
A Judecării celei Sfinte,
Când Domnului vei sta-nainte
Și drept în ochi îl vei privi.*

*Unde sunt regii ce-au domnit
La Ind, la Sind, ori la Chitai,
Ori peste-al Nubiei sfânt plai?
Al morții vânt i-a risipit¹.*

Și emirul Mussa grăi:

– Unde sunt stăpânii Sindului și ai Nubiei? Prăvăliți în nimicnicie!

Or, cea de a patra înscriere spunea:

*O, fiu al omului! te-afunzi
Cu sufletul în desfătări,
Și nu vezi cum, pe umeri, Moartea
Îți stă, pândind orice mișcări.*

¹ La M. A. Salie:

*Vai, unde-i cel ce-acoperă întreg pământul cu palate,
Stăpânul peste Ind și Sind*, asupritorul lumii toate?
Înfricoșatei lui porunci, la încruntările sprâncenii,
Și nubienii se-nchinău, și zindgii**, și-abisinienii.
Să nu te-astepti la vreun răspuns de la acei ce-s în mormânt,
Căci de la morți nu este sol care s-aducă vreun cuvânt.
Prăpădul morții i-a înfrânt – și nu le-aduse mântuire,
La ceasul negru, sorocit, palatul mai presus de fire.*

(*Sind este numele țării de pe malurile râului Ind – în limba sanscrită Sindhu – cucerită de arabi în anul 711. **Zindgii – adică locuitorii insulei Zanzibar, de la răsărit de coastele Africii.)

*E lumea pânză de paing,
Și-n umbra-i fără nicio treaptă
Stă întunericul de veci
Ce te pândește și așteaptă.*

*Unde-s acei bărbați vestiți
Duși de-a nădejdlor aripă
Și strălucind ca niște sorți
Cu visurile lor de-o clipă?*

*Au coborât toți în mormânt
Cu aripa din umeri frântă,
Lăsând palatele pustii,
Prin care cucuveaua cântă.¹*

Emirul Mussa nu-și mai putu stăpâni atunci tulburarea și porni să plângă îndelung, cu tâmpile în mâini, zicându-și: „O, taină a nașterii și a morții! De ce să te mai naști, dacă tot trebuie să mori? De ce să trăiești, dacă moartea așterne peste viață uitarea? Ci numai Allah cunoaște sortile, iar datoria noastră-i să ne plecăm fără de cârtire“. După ce cugetă așa un răstimp, porni iarăși la drum cu tovarășii săi către tabără, și le porunci oamenilor lui să se aștearnă numaidecât pe treabă și să întocmească din trunchiuri și din crengi de copaci o scară lungă și trainică, cu care să se poată urca până pe creasta zidurilor, ca să încerce să pătrundă astfel în cetatea aceea fără porți.

Pe dată oamenii alergară să caute lemne și crengi groase și uscate, le cioplră cum putură mai bine cu săbiile și

¹ La M. A. Salie:

*Vai, unde-i cel ce-a zidit palatele fără de seamă
Și care le-a împrejmuț cu-nalte ziduri de aramă?
Și unde-s cei ce-au locuit aceste falnice palate?
S-au dus ca niște călători zoriți pe căi îndepărtate.
Zăloage-s în mormânt acum, până la ceasul Judecării
Când toată taina lor va sta în tereziile dreptății.
Doar Domnul – fie-n veci slăvit! – va dăinui în veșnicie
Și numai mare mila lui de-a pururi va rămâne vie.*

cu jungherele lor, le înădăriră între ele cu turbanele, cu centurile, cu frânghiile de la cămile, cu chingile și curelele de la hamuri, și izbutiră să întocmească o scară destul de înaltă cât să ajungă până la coama zidurilor. Duseră apoi scara până la locul cel mai prielnic, o propțiră din toate părțile cu pietre mari și, chemând în ajutor numele lui Allah, începură să se cațere încetișor...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a trei sute patruzeci și patra noapte

Spuse:

... începură să se cațere încetișor, cu emirul Mussa în frunte. Câțiva rămaseră însă la piciorul zidurilor, ca să vegheze tabăra și împrejurimile.

Emirul Mussa și tovarășii lui umblară ce umblară o vreme pe creasta zidului și, până la urmă, ajunseră la două turnuri între care se afla o ușă de aramă cu canaturile închise și ferecate atât de desăvârșit, că nu s-ar fi putut vârî nici vârful unui ac printre ele. Pe ușa aceea era cioplit chipul unui călăreț de aur care ținea brațul întins și palma deschisă; iar pe podul palmei erau scrise cu litere ioniene aceste cuvinte pe care șeicul Abdossamad le citi numaidecât și le tălmăci astfel: „Freacă de douăsprezece ori cuiul ce se află în buricul meu“.

Atunci emirul Mussa, măcar că era tare uluit de aceste cuvinte, se apropie de călăreț și băgă de seamă că avea într-adevăr un cui de aur înfipt chiar în mijlocul buricului. Întinse mâna și frecă acel cui de douăsprezece ori. Iar la cea de a douăsprezecea frecare, cele două laturi ale porții se deschiseră larg către o scară de piatră roșie ce cobora răsucită. Numaidecât emirul Mussa și tovarășii

lui porniră pe treptele acelei scări, care îi duse în mijlocul unei săli ce da de-a dreptul spre o uliță în care se aflau niște străjeri înarmați cu arcuri și cu spade. Și emirul Mussa spuse:

— Să mergem și să vorbim cu ei, până ce nu se iau de noi.

Se apropiară așadar de străjerii aceia, dintre care unii ședeau în picioare, cu pavezele la mână și cu săbiile trase, iar alții ședeau pe câte ceva sau tolăniți pe jos; și emirul Mussa, întorcându-se către cel ce părea să le fie căpetenie, îi ură bună pace, cu multă cuviință; ci omul nici nu se clinti și nu-i răspunse la salamalec; iar ceilalți străjeri rămaseră și ei tot atât de nemișcați și cu ochii ținți, nedându-le noilor-veniți mai multă luare-aminte decât dacă nu i-ar fi văzut deloc.

Atunci emirul Mussa, văzând că străjerii nu pricepeau arăbește, îi spuse șeicului Abdossamad:

— O, șeicule, grăiește-le în toate limbile pe care le cunoști.

Și șeicul începu să le vorbească mai întâi în limba grecească; apoi, văzând zădărnicia încercării sale, le vorbi în indienește, în evreiește, în persienește, în etiopenește și în graiul de la Sudan; ci niciunul dintre ei nu arătă prin vreun semn că ar pricepe ceva. Atunci emirul Mussa zise:

— O, șeicule, străjerii aceștia or fi, poate, supărați că nu-i cinstim cu binețele din țara lor. Trebuie, dar, să-i încerci cu salamalecurile din toate țările pe care le cunoști.

Și bătrânul Abdossamad li se temeni numaidecât cu salamalecurile folosite de neamurile de prin toate locurile pe unde umblase el. Ci niciunul dintre străjeri nu se clinti și toți rămaseră împietriți ca la început.

Văzând așa, emirul Mussa, peste măsură de nedumerit, nu vroi să mai stăruiască și le spuse tovarășilor lui să-l urmeze și porni mai departe, neștiind care să fi fost

pricina acelei muțenii. Iar șeicul Abdossamad își zicea: „Pe Allah! niciodată, în niciuna dintre călătoriile mele, n-am mai văzut un lucru atâta de nemaipomenit!“.

Merseră așa înainte până ce ajunseră la intrarea în suk. Găsiră porțile deschise și intrară. Sukul era plin de lume care vindea și cumpăra; iar tarabele prăvăliilor erau împodobite minunat cu mărfuri. Ci emirul Mussa și tovarășii lui băgară de seamă că toți cumpărătorii și toți vânzătorii, precum și toată lumea ce se afla în suk, încremeniseră ca la un semn, oprindu-se din mers și din mișcare, de îndată ce-i zăriseră; și parcă nu așteptau decât ca străinii să plece, pentru a-și începe iar treburile obișnuite. Dar nu s-ar fi zis că dădeau vreo luare-aminte ivirii acestora, și se mulțumeau să-și arate numai prin tăcere și nepăsare nemulțumirea față de venirea lor nedorită. Și, ca să dea și mai mult înțeles acelei purtări reci, la trecerea lor se așternea peste tot nemișcarea, de nu se mai auzeau răsunând sub bolta uriașă a sukului, în încremenirea dimprejur, decât pașii lor singuratici. Și străbătură așa, neîntâmpinați de nicăieri cu niciun semn de bunăvoință ori de vrăjmășie, cu niciun zâmbet de bun venit ori de batjocură, sukul giuvaiergiilor, sukul de mătăsuri, sukul șelarilor, sukul neguțătorilor de pânzeturi, pe cel al pantofarilor, și sukul neguțătorilor de arome și de mirodenii.

După ce străbătură sukul de mirodenii, ajunseră deodată într-o piață uriașă peste care soarele revărsa o lumină cu atâta mai orbitoare cu cât în sukuri fusese o lumină cernută ce le deprinsese privirile cu dulceața ei. Și tocmai la capătul acelei piețe, între niște stâlpi de aramă amețitor de înalți, ce slujeau de pedestale unor jivine mari de aur cu aripi întinse, se ridica un palat de marmură mărginit de turnuri de aramă și străjuit de un zid de oameni înarmați și încremeniți, cu lăncile și

spadele arzând fără să se mistuie. O poartă de aur deschidea intrarea în acel palat în care emirul Mussa pătrunse urmat de tovarășii lui.

Și văzură mai întâi, de-a lungul clădirii și mărginind o curte cu havuze de marmură colorată, o prispă lungă sprijinită pe stâlpi de porfir; iar prispa aceea slujea de adăpost pentru arme, căci pretutindeni se vedeau, atârând pe stâlpi, pe ziduri, ba până și din tavan, arme grozave, minuni împodobite cu încrustături scumpe, aduse acolo din toate țările de pe pământ. De jur împrejurul acelei prispe ferecate se înșiruiau sprijinite de pereți niște lavițe de abanos lucrate desăvârșit, împodobite cu argint și cu aur, și pe care ședeau sau dormeau războinici îmbrăcați în hainele lor de sărbătoare și care nu făcură nicio mișcare, fie ca să le închidă oaspeților drumul, fie ca să-i poftească să-și urmeze plimbarea uimită.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfoasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute patruzeci și cincea noapte

Spuse:

... fie ca să-i poftească să-și urmeze plimbarea uimită.

Străbătură deci prispa aceea, care era împodobită sus cu o brână tare frumoasă, iar pe sineala brânei văzură poleită în litere de aur o înscrisoare în limba ioniană, cu o mulțime de sfaturi minunate, pe care șeicul Abdossamad le tălmăci întocmai:

„În numele celui pururea neschimbător, stăpânul peste ursitele tuturor! O, fiu al omului, întoarce capul și ai să vezi moartea cum stă să-ți răpească sufletul! Unde este Adam, părintele oamenilor? Unde sunt Nuh și neamul urmașilor lui? Unde este Nemrod cel înfricoșător? Unde sunt

domnii, și cuceritorii, și toți Chosroii, și Cezarii, și Faraonii, și împărații de la Ind și de la Irak, stăpânii Persiei și cei ai Arabiei, și Iskandar-Cel-Cu-Două-Coarne? Unde sunt stăpânii pământului, Hamam și Karun¹ și Seddad, fiul lui Aad, și toți cei din neamul lui Kanaan? La porunca Celui veșnic, au lăsat pământul și s-au dus să dea seamă de faptele lor în ziua Răsplății.

O, fiu al omului! nu te închina lumii și deșertăciunilor ei!

*Teme-te de moarte! Cucernicia față de Domnul și teama de moarte sunt cheia oricărei înțelepciuni. Numai așa ai să culegi roada faptelor celor bune care te vor înmiresma la ziua cea cumplită a Judecății.*²

După ce își însemnă pe pergamentele lor și această înscrisoare care îi tulbură până peste fire, trecură printr-o ușă care se deschidea la mijlocul prispei și intrară într-o sală în care era un havuz frumos de marmură străvezie, din care țâșnea un șuvoi de apă. Deasupra havuzului se

¹ *Nuh* este numele arabizat al biblicului Noe. *Iskandar-Cel-Cu-Două-Coarne* este numele dat de arabi lui Alexandru cel Mare. *Hamam*, după *Coran*, era vizirul Faraonului de pe vremea lui Moise. *Karun* (în *Biblie*: *Core*) era, spune *Coranul* (cap. XXVIII, v. 76-82) „din neamul lui Moise” și a fost atât de bogat, încât bogăția lui a devenit proverbială; din pricina marii sale îngâmfare, Moise l-a pedepsit să fie înghițit de pământ cu toate bunurile lui.

² La M. A. Salie, inscripția este în versuri:

Viteazule, ia seama la câte vezi acum –
Să fii cu chibzuință pe-al amăgirii drum.
Privește-i pe cei care și-au ridicat palate:
Toți sunt acum zăloage preamultelor păcate.
Nici casa-mpodobită nu le-a adus noroc,
Nici aurul, să schimbe al vieții scurt soroc.
S-au prăbușit din piscul măririlor trufașe,
Și-n strâmtele morminte își au acum lăcașe.
Cu țipăt auziră la ceasul de-ntristare:
„Vai, unde sunteți tronuri, coroane și odoare?
Și dulcile fecioare, ascunse sub perdele,
Cu care petrecurați în ceasurile-acele?”
Țărâna din morminte răspunde-n aiuriri:
„Li s-au uscat pe buze vrăjiții trandafiri!”
Mâncând și bând trăiră ospățul lor bogat,
Pe urmă viermii lacomi cu ei s-au ospătat.

desfășura, ca o boltă măiestrit colorată, un cort făcut din văluri de mătase și de zarafir de culori felurite, îngemănate între ele cu un meșteșug desăvârșit. Apa, ca să ajungă la havuz, curgea prin patru jgheaburi cu ghizdurile tăiate vrăjitor în pardoseala sălii, iar albia fiecărui jgheab era smălțuită în altă culoare: cel dintâi era un jgheab de porfiră trandafirie, cel de al doilea de topaze, cel de al treilea de smaralde, iar cel de al patrulea de peruzele; încât apa căpăta culoarea jgheabului prin care curgea și, luminată de lumina cernută prin mătăsurile de deasupra, așternea asupra lucrurilor dimprejur și a pereților de marmură un abur ca priveslăstea mării.

De acolo intrară pe cea de a doua ușă și ajunseră într-o altă sală pe care o găsiră ghiftuită cu bani vechi de aur și de argint, cu giuvaieruri, cu mărgăritare și rubine și tot felul de nestemate. Și erau atâtea grămezi, că de-abia izbutiră să se strecoare printre ele și să intre în cea de a treia sală.

Aceea era plină cu armuri făcute din mademuri scumpe, cu paveze de aur împodobite cu nestemate, cu coifuri vechi, cu săbii de la Ind, cu lănci, și sulițe, și platoșe de pe vremile lui Daud și ale lui Soleiman; și armele acelea erau așa de bine păstrate toate de parcă de-abia în ajun ar fi ieșit din mâinile celor ce le făuriseră.

Intrară apoi în cea de a patra sală, plină toată cu dulapuri și rafturi de lemn scump, în care, rânduite frumos, ședeau o mulțime de haine alese, rochiile bogate, mătăsuri scumpe și zarafiruri iscusit țesute. De acolo porniră către o ușă deschisă care le îngădui să intre în cea de a cincea sală.

Acolo, din podea până la tavan, nu se aflau decât vase și lucruri pentru băuturi, pentru mâncăruri și pentru sfintele spălări: vase de aur și de argint, lighene de cleștar-de-stâncă, pocale de pietre nestemate, tăvi de jad și de agată de felurite culori.

După ce se minunară de toate, se pregăteau să se întoarcă pe unde veniseră, când se ispitiră să ridice perdeaua mare de mătase și de zarafir ce acoperea un perete al sălii. Și văzură în spatele acelei perdele o ușă mare, lucrată în marchetării dibace de fildeș și de abanos, închisă cu zăvoare grele de argint, fără nicio urmă de lăcaș pentru vreo cheie. Așa că șeicul Abdossamad se apucă să cerceteze dichisul acelor zăvoare și, până la urmă, găsi un cârlig ascuns, pe care, după multă caznă, izbuti să-l miște. Numai decât ușa se răsuci în țâțâni și se deschise dinaintea călătorilor, care intrară într-o sală de-a mirările, zidită pe de-a-ntregul ca o boltă, cioplită în marmură, atâta de lucitoare că părea o oglindă de oțel. Prin ferestre, printre giurgiuvelele de smaralde și de diamante, se cernea o lumină care încercăna toate câte se aflau acolo cu o strălucire nepămân-tească. La mijloc, sprijinit pe niște pilaștri de aur, fiecare purtând în vârf o pasăre cu penele de smarald și cu ciocul de rubin, strălucea un fel de paraclis așternut cu zarpale de mătase care coborau lin, pe un șir de trepte de fildeș, până la podea, unde un chilim falnic, de culori semețe, din lână aleasă, înfloreă de flori fără miros și de o iarbă fără freamăt, clocotind de toată viața închipuită a dumbrăvilor lui pline de păsări și de jivine zugrăvite în nesmintita lor frumusețe și în trăsăturile lor aidoma.¹

¹ La M. A. Salie, se consemnează și următoarea inscripție:

*Tu, omule, nu te lăsa răpit de-amăgitoarele nădejdi,
Căci tot ceea ce-aduni cu mâna grea, pe toate-ai să le părăsești.
De bucurii și străluciri lumești însetoșezi și le râvnești fierbinte –
La fel le-au jinduît și cei care-au plecat mai înainte,
Pe drept și pe nedrept au strâns grămezi de aur scump, de-a lungul și
de-a latul,*

*Ci n-au scăpat de-al soartei negru rost când li s-a împlinit veleanul.
Războinici crunți aveau sub mâna lor mulțimi de oști neînfricate.
Dar au lăsat și aur scump, și oști, și luminatele palate,
În strânte morminte-nghesuți, în pulbere s-au mistuit.
Și-acum zăloage-s pentru tot ce-au fost și pentru tot ce-au săvârșit,
Ca niște călători sunt, care-au mas lăsându-și jos povara, într-o seară,
La casa unde găzduire nu-i și nimeni nu-i așteaptă-afară.
Stăpânul casei strigă: „Hei, plecați! Ce-ați tăbărât aici la poartă?”*

Emirul Mussa și însoțitorii lui suiră treptele acelui paracelis și, când ajunseră sus, încremeniră în uimire. Sub un baldachin de catifea împodobit cu geme și cu diamante, pe un crivat larg de chilimuri de mătase puse unul peste altul, sta culcată o copilă cu chip orbitor, cu pleoapele lipite de somn sub genele lungi și arcuite, și a cărei frumusețe sporea de liniștea vrăjită a obrazilor, de cununa de aur ce-i lumina fruntea și de gherdanul sticlind de mărgăritarele care îi alintau cu gingășia lor gâtul dauriu. La dreapta și la stânga patului ședeau doi robi, unul alb și altul negru, fiecare cu câte o spadă în mână și cu o sulită de oțel.

La picioarele patului se afla o tablă de marmură pe care erau zugrăvite aceste cuvinte:

*„Sunt domnița Tadmor, fiica stăpânului amaleciților.
Cetatea aceasta este cetatea mea.*

*Tu, cel care ai izbutit să răzbați până aici, călătorule,
poți să iei tot ce-ți dorești.*

Ci ferește-te a cuteza, ispitit de farmecele mele și de patima ta, să mă atingi cu mâna-ți prihănitoare!”

Când se dezmetici din tulburarea pe care i-o pricinuise vederea acelei fecioare adormite, emirul Mussa le spuse tovarășilor săi:

— E vremea să plecăm din aceste locuri, acum, după ce am văzut lucruri atâta de uimitoare, și să ne îndreptăm către mare, spre a încerca să găsim vasele de aramă. Ci puteți să luați din acest palat tot ce vă ispitește; numai feriți-vă să puneți mâna pe domnița ori să vă atingeți de hainele ei.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și tăcu sfioasă.

*Luați-vă povara și plecați pe drumul lung care vă poartă!”
Și rătăcesc pe drumuri fără țel și inima li se sfâșie.
Acuma nici popasul, nici plecarea nu le aduce bucurie.
Adună-ți deci merinde mai alese și strânge sfinte bogătimi —
Se cade doar cu frică de Domnul să trăim!*

Dar când fu cea de a trei sute patruzeci și șasea noapte

Spuse:

... numai feriți-vă să puneți mâna pe domniță ori să vă atingeți de hainele ei.

Atunci Taleb ben-Sehl zise:

— O, emire al nostru, nimica din palatul acesta nu se poate asemui cu frumusețea fetei. Ar fi păcat s-o lăsăm aici, în loc s-o ducem cu noi la Damasc, ca să i-o dăruim califului. Asemenea dar ar prețui mai mult decât toate vasele cu efriți din mare.

Emirul Mussa răspunse:

— Nu se cade să ne atingem de domniță. Ar fi s-o supărăm și să atragem asupra noastră năpastele.

Ci Taleb grăi:

— O, emire al nostru, domnițele nu se supără niciodată de asemenea silnicii, fie că sunt vii, fie că sunt adormite.

Și, spunând aceste cuvinte, se apropie de copilă și vru s-o ridice în brațe. Ci pe dată căzu mort, străpuns de săbiile și de sulițele celor doi robi care îl izbiră amândoi deodată, și în cap și în inimă, și iarăși rămaseră nemișcați ca piatra.

Văzând acestea, emirul Mussa nu vroi să mai zăbovească o clipită în acel palat, și le porunci tovarășilor lui să iasă degrabă și să pornească pe calea către mare. Când ajunseră pe țărmul mării, văzură o mulțime de oameni negri trudind să-și usuce mrejele de pescuit și care răspunseră în limba arăbească la salamalecurile lor, după datina musulmană. Și emirul Mussa îi spuse celui ce era mai vârstnic dintre ei și părea că le este căpetenie:

— O, preacinstitele șeic, venim din partea stăpânului nostru, califul Abdalmalek ben-Mervan, să căutăm în marea aceasta niște vase în care se află niște efriți de pe vremea profetului Soleiman. Ne poți ajuta să le găsim și

poți să ne lămurești taina acestei Cetăți în care toate ființele stau neclintite?

Bătrânul răspunse:

– Fiule, află mai întâi că noi toți cei de-aici, pescarii de pe țărmul acesta, suntem drept-credincioși întru cuvântul lui Allah și al Trimisului său (asupra-i fie rugăciunea și pacea!); iar toți cei ce se află în Cetatea-de-Aramă sunt vrăjiți din vremurile cele de demult, și așa au să rămână până la ziua Judecății. În ceea ce privește vasele în care se află efriții, apoi nimica nu este mai ușor decât să vi le dăm, de vreme ce avem aici o mulțime de care ne slujim, după ce le golim, ca să ne fierbem peștele și hrana. Putem să vă dăm câte vreți. Numai că, înainte de a le goli, trebuie să le faceți să vuiască bățându-le cu palmele până când cei ce se află în ele jură că primesc adevărul soliei Profetului nostru Mahomed, spre a-și răscumpăra păcatul lor dintâi și răzvrătirea împotriva puterii lui Soleiman ben-Daud.

Pe urmă adăugă:

– Iar noi vrem să vă mai dăm, ca dovadă a credinței noastre față de stăpânul nostru al tuturor, emirul drept-credincioșilor, două Fete ale Mării, pe care le-am pescuit chiar astăzi și care sunt mai frumoase decât toate ficele oamenilor.

Și, spunând aceste cuvinte, moșneagul îi aduse emirului Mussa douăsprezece vase de aramă, pecetluite cu plumb de pecetea lui Soleiman. Și îi mai aduse, după ce le scoase dintr-un feredeu mare, și pe cele două Fete ale Mării, care erau două făpturi minunate, cu niște plete lungi și unduioase, cu chipurile ca luna, cu niște sâni nurlii și rotunzi și tari ca posmagii năierilor; dar de la mijloc în jos erau lipsite de podoabele obișnuite ale fetelor oamenilor, iar în locul acestora aveau o coadă de pește ce se mișca la dreapta și la stânga cu niște legănări aidoma celor pe care le fac femeile când văd că ia seama

cineva la mersul lor. Aveau un glas tare dulce și un zâmbet vrăjitoresc, dar nu pricepeau și nu grăiau în niciun grai cunoscut și doar se mulțumeau, la toate întrebările câte li se puneau, să răspundă cu zâmbetul din ochii lor.

Emirul Mussa și soții lui nu pregetară să-i mulțumească bătrânului pentru bunătatea lui darnică și îl poftiră, pe el și pe toți pescarii lui, să lase acele locuri și să meargă cu ei în țara musulmană, la Damasc, cetatea poamelor și a dulcilor izvoare. Bătrânul și pescarii se învoiră și, toți laolaltă, se întoarseră mai întâi la Cetatea de-Aramă, de unde luară toate lucrurile scumpe pe care puteau să le care – și nestemate, și giuvaieruri, și aur, și tot ce era ușor ca greutate și greu ca preț. Încărcați așa, coborâră îndărăt de pe zidurile de aramă, își umplură sacii și lăzile cu prada aceea fără de asemuire, și porniră apoi mai departe pe drumul Damascului, unde ajunseră cu bine, după o călătorie lungă și fără de necazuri.

Califul Abdalmalek rămase fermecat și uluit de povestea pe care i-o istorisi emirul Mussa despre călătorie și oftă:

– Tare îmi pare rău că n-am fost cu voi la Cetatea aceea de Aramă. Ci, cu îngăduința lui Allah, am să mă duc și eu cât de curând, să mă minunez de acele minuni și să încerc să lămuresc taina vrăjii aceleia.

După care, țină să deschidă cu chiar mâna lui cele douăsprezece vase de aramă. Și le deschise unul câte unul. Și de fiecare dată ieșea câte un abur tare des, ce se preschimba într-un efit înfricoșător, care se arunca numaidecât la picioarele califului și striga:

– Cer îndurare lui Allah și ție pentru nesupunerea mea, o, stăpâne al nostru Soleiman!

Și pieră prin tavan, spre uimirea tuturor celor de față.

Apoi califul fu nu mai puțin minunat și de frumusețea celor două Fete ale Mării. Zâmbetul și glasul și graiul lor necunoscut îl înfiorară și îl tulburară

numaidecât. Și porunci să fie așezate într-un havuz larg, în care ele trăiră o vreme, da mai apoi muriră de zăcășeală și de năduf.

Ci emirul Mussa căpătă de la calif îngăduință să se așeze în sfântul Ierusalim și să-și petreacă acolo zilele ce le mai avea de trăit, cugetând la cuvintele cele de demult, pe care avusese grijă să le însemneze pe pergamentele sale. Și muri în cetatea aceea, după ce fusese cinstit și laudat de toți drept-credincioșii, care și azi se mai duc să-l pomenească la kubba în care se hodinește în tihna și binecuvântarea celui Preaînalt.

– Și-aceasta-i, o, mult-norocitul sultan, spuse mai departe Șeherezada, povestea Cetății-de-Aramă!

Atunci sultanul Șahriar zise:

– Povestea aceasta, Șeherezada, chiar că este de minunare!

Ea spuse:

– Da, Măria Ta! ci nu vreau să las noaptea să treacă fără a-ți povesti întâmplarea ce i s-a întâmplat lui Ibn Al-Mansur.

Și sultanul Șahriar, minunându-se, întrebă:

– Da cine-i Ibn Al-Mansur ăsta? Habar n-am de el!

Atunci Șeherezada, cu un zâmbet, spuse:

– Iacătă!

POVESTEA LUI IBN AL-MANSUR DESPRE CELE DOUĂ FETE

De mult știm, o, norocitul sultan, că Harun Al-Rașid, califul, se chinuia deseori de nesomn, din pricina grijilor pe care i le da împărăția. Or, într-o noapte, degeaba se tot răsuci el în patul lui, și pe-o parte și pe alta, că tot nu izbuti să ațipească; ba se istovi și mai tare de zădărnicia strădaniilor acelea. Aruncă atunci furios cu piciorul pătura de pe el și, bătând din palme, îl chemă pe Massrur, spătarul, care veghea necurmat la ușă, și îi zise:

— Massrur, găsește-mi ceva cu care să mă veselești, căci nu izbutesc să ațipesc!

Massrur răspunse:

— Doamne al meu, nimica nu este mai potrivit pentru liniștirea sufletului și potolirea simțurilor decât o plimbare în noapte! Afară, în grădină, noaptea e frumoasă. Să coborâm printre copaci și flori; și să privim stelele și semnele lor mărețe, și să ne minunăm de frumusețea lunii ce trece lin printre ele și coboară până la fluviu ca să se scalde în ape.

Califul spuse:

— Massrur, sufletul meu nu râvnește să vadă asemenea lucruri în noaptea aceasta.

Massrur grăi:

— Doamne al meu, ai în sarai trei sute de minuni; și fiecare minune are un iatac al ei. Mă duc să le vestesc pe toate să fie gata, iar tu ai să treci pe la perdelele de la fiecare iatac și ai să le cercetezi pe fiecare în parte în toată goliciunea lor, mai cu seamă că ele n-au să știe că ești acolo.

Califul spuse:

– Massrur, saraiul acesta este saraiul meu, iar fetișcanele acelea sunt roabele mele; ci sufletul meu, în seara aceasta, nu râvnește nimic de la ele.

Massrur spuse:

– Doamne al meu, poruncește și-i adun dinaintea ta pe toți cărturarii, pe toți înțelepții și pe toți poeții din Bagdad. Înțelepții să-ți spună cugetări alese, învățații să-ți istorisească ce-au mai dibăcit ei prin hrisoave, iar poeții să-ți vrăjească mințile cu stihurile lor.

Califul răspunse:

– Massrur, sufletul meu, în seara aceasta, nu râvnește nimic din toate astea.

Massrur grăi:

– Doamne al meu, în saraiul tău sunt o mulțime de paji răpitori și flăcăiandri desfătători la înfățișare. Mă duc, dacă poruncești, să le spun să vină aici și să-ți țină tovărășie.

Califul răspunse:

– Massrur, sufletul meu, în seara aceasta, nu râvnește asemenea desfătări.

Massrur spuse:

– Doamne al meu, atunci taie-mi capul! Poate că aceasta ar fi singura cale de a-ți risipi aleanul.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și tăcu sfoasă.

Dar când fu cea de a trei sute patruzeci și șaptea noapte

Spuse:

– Doamne al meu, atunci taie-mi capul! Poate că aceasta ar fi singura cale de a-ți risipi aleanul.

La aceste cuvinte, Al-Rașid se porni să râdă cu hohote; pe urmă zise:

– Hei, Massrur, poate că într-o zi ai s-o pățești și pe asta! Da până una alta du-te de vezi dacă nu cumva se mai află în sala de la intrare careva cu adevărat vrednic de privit și de ascultat.

Massrur ieși numaidecât să îndeplinească porunca și se întoarse pe dată să-i spună califului:

– O, emire al drept-credincioșilor, nu l-am găsit afară decât pe Ibn Al-Mansur.

Și Al-Rașid întrebă:

– Care Ibn Al-Mansur? N-o fi Ibn Al-Mansur din Damasc?

Căpetenia hadâmbilor spuse:

– Ba e chiar el, bătrânul cel mehenghi!

Al-Rașid spuse:

– Adu-l degrabă!

Și Massrur îl aduse pe Ibn Al-Mansur, care spuse:

– Salamaleikum, o, emire al drept-credincioșilor!

Al-Rașid îi răspunse la fel și spuse:

– Ya Ibn Al-Mansur, povestește-mi vreo pățanie de-a ta.

Acela răspunse:

– O, emire al drept-credincioșilor, vrei să-ți povestesc vreun lucru pe care l-am văzut eu însumi, ori ceva ce mi s-a povestit și mie?

Califul răspunse:

– De-ai văzut vreun lucru cu adevărat uimitor, grăbește-te de mi-l povestește, căci lucrurile văzute sunt cu mult mai căutate decât cele ce sunt cunoscute numai din poveste!

Al-Mansur spuse:

– Atunci, o, emire al drept-credincioșilor, ascultă-mă cu urechile deschise și cu dulce luare-aminte.

Califul răspunse:

– Ya Ibn Al-Mansur, iată-mă-s gata să te ascult cu urechea, să te privesc cu ochiul și să-ți dăruiesc o dulce luare-aminte.

Atunci Ibn Al-Mansur spuse:

– Află, o, emire al drept-credincioșilor, că eu în fiecare an mă duc la Bassra să-mi petrec câteva zile la emirul Mohammad al-Hașemi, caimacamul tău din cetatea aceea. Într-un an, mă duc așadar la Bassra, după obiceiul meu, și, când ajung la sarai, îl văd pe emir gata să încalece pe cal și să plece la o vânătoare cu câini. Când mă văzu, nu pregetă, după salamalecturile de bun venit, să mă poftească să-l însoțesc; ci eu îi spusei:

– Iartă-mă, Domnia Ta; căci pe mine numai vederea unui cal și-mi și tulbură mistuirea, și de-abia știu să mă țin pe măgar. Nu se cade să merg la vânătoare cu câini pe spinarea unui măgar!

Emirul Mohammad mă iertă, lăsându-mi deschis tot saraiul lui și poruncind slugilor să mă slujească cu toată grija și să nu care cumva să duc lipsă de ceva cât voi șede acolo. Și așa făcură.

După ce emirul plecă, îmi zisei: „Pe Allah! Ya Ibn Al-Mansur, iată că de ani și ani vii necurmat de la Bagdad la Bassra și te-ai mulțumit până astăzi, drept toată plimbarea, să te tot muți din sarai în grădină și din grădină în sarai. Treaba asta nu e de niciun folos pentru luminarea ta. Așa că du-te acuma, când ai destulă zăbavă, și cată să vezi și tu vreun lucru mai deosebit pe ulițele Bassrei. Că de altminteri nici nu e nimic mai de dorit ca umbletul pentru a ajuta la mistuire; iar mistuirea ta chiar că este cam anevoioasă; și te-ai îngrășat și te-ai umflat ca un burduf.” Atunci, mă lăsai supus de glasul sufletului meu supărat pe burduhănia mea și mă ridicai pe dată, îmi pusei hainele cele mai frumoase și ieșii din sarai ca să hoinăresc oleacă, pe ici, pe colea, la nimereală.

Or, bine știi, o, emire al drept-credincioșilor, că Bassra are șaptezeci de ulițe și că fiecare uliță este lungă de șaptezeci de parasanji, după măsura de la Irak. Încât,

de la o vreme, mă pomenii deodată rătăcit printre atâtea ulițe și, în încurcătura mea, începui să merg tot mai grăbit, neîndrăznind să întreb pe nimeni ce cale să iau, de teamă să nu mă fac de râs. Așa că începui să asud amarnic; și mă mai cuprinse și o sete mare; și gândii că fără doar și poate soarele năprasnic are să topească toată grăsimea cea simțitoare de sub pielea mea.

Zorii atunci s-o iau pe cea dintâi uliță din cale, căutând să dau de vreo umbră, și așa ajunsei într-o fundătură unde se afla intrarea într-o casă mare cu o înfățișare tare frumoasă. Intrarea aceea era pe jumătate ascunsă sub niște perdele de mătase roșie și da într-o grădină ce se afla dinaintea casei. Pe fiecare latură se afla câte o laviță de marmură, adumbrită de o boltă de viță agățătoare, și care mă poftea să mă așez acolo spre a-mi trage sufletul.

Pe când îmi ștergeam fruntea și suflam de căldură, auzii din grădină un glas de femeie ce cânta tânguitor cântecul acesta:

*De când frumosul căprior s-a dus,
Mi-e inima sălaș de jale-amară.
E deci păcat, așa cum el a spus,
Să mă iubească-o tânără fecioară?¹*

¹ La M. A. Salie:

*Sufletul îmi este plin de mâhnire și de dor
După cel care s-a dus, ne-nduratul căprior.
O, tu, vânt care-ai stârnit al tristeții mele jar,
Pe Allah, te rog, plângând: adu-mi-l acasă iar.
Dojenește-l câtinel, susură-i în preajmă lin
Despre sufletu-mi zdrobit și-al iubirii mele chin.
Și întreabă-l la sfârșit, vântule rătăcitor:
„Ce-ai de gând cu roaba ta? Oare vrei s-o și omori
Cu al despărțirii chin? Pe un altul n-a-ndrăgit,
Sufletul nu și-a schimbat, vorbele-și nu le-a mințit,
Niciodată n-a călcat sfântul vostru legământ!”*

Glasul care cânta era așa de frumos, iar eu rămăsei așa de nedumerit de acele cuvinte, încât spusei sufletului meu: „Dacă stăpâna glasului o fi la fel de frumoasă pe cât îmi dă de înțeles cântecul, trebuie să fie o făptură minunată“. Atunci mă ridicai, mă apropiai de intrare și trăsei la o parte binișor perdeaua; și încet-încet începui să privesc, în așa fel ca să nu fiu văzut. Și zării în mijlocul grădinii două tinere, dintre care una părea stăpâna, iar cealaltă roaba. Și amândouă erau fără pereche de frumoase. Și cea mai frumoasă era chiar cea care cânta; iar roaba o însoțea din lăută. Și mi se păru că văd însăși luna, în cea de a patrusprezecea zi a ei, coborând în grădină; și îmi amintii stihurile unui poet în această privință:

*Babilonul desfătării arde-n ochiul ei vrăjit,
Printre genele-i frumoase ce mai repede ucid
Decât lancea, decât spada, decât fierul ascuțit.*

*Iar când pletele ei negre peste gâtul-i de iasmin
Se revarsă legănate, mă întreb cu lung suspin:
Nu e noaptea ce-și așterne vâlul ei peste grădini?*

*Oare ce podoabe scumpe ard pe pieptu-i rotofei?
Două cupe mari de fildeș, rodii sunt, ori sânii ei?
Iar sub haina-i străvezie, legănându-se ușor,
Oare trupu-i se-nmlădie, sau nisipul mișcător?¹*

*Dacă va zâmbi duios, vântule, șoptește-i blând:
„Bine-ai face s-o ajuți cu apropierea ta!
Mult îi e de tine dor, mult te mai iubește ea!
Ochii ei nu mai au somn – plâng mereu și pățimesc!“
Dacă-l vei îndupleca – eu altceva nu-mi doresc.
Dacă însă ai să vezi ură pe obrazul lui,
„Nu te mai gândi la ea! Nu te mai gândi!“ să-i spui!*

¹ La M. A. Salie:

*Șirul de mărgăritare cine sub buze ți-a pus?
Cine vin și romaniță pe gura-ți dulce-a adus?*

Și tot ea mă făcu să mă gândesc și la aceste stihuri ale poetului:

*Ca două petale de dulce narcisă
Sunt dulcile-i pleoape; surăsu-i cuminte
E-o albă-auroră; iar gura-i e scrisă
Ca-n două rubine; sub haina-i fierbinte
Își leagănă raiul grădinile sfinte.¹*

Atunci eu, o, emire al drept-credincioșilor, nu mă mai putui opri să nu-mi strig: „Ya Allah! Ya Allah!” și rămăsei acolo, nemișcat, mâncându-le și sorbindu-le din priviri nurii cei atâta de vrăjitori. Așa că fata, întorcându-și capul către mine, mă zări și își coborî repede iașmăcuțul peste față; apoi, cu toate semnele unei mari supărări, o trimise la mine pe tânăra roabă, cea care cântase din lăută, și care alergă și, după ce mă ținui cu privirile, îmi spuse:

– O, șeicule, au nu ți-e rușine să privești așa femeile în casa lor? Au bătrânețea ta și barba-ți albă nu te îndeamnă să cinstești cele ce se cad a fi cinstite?

Eu răspunsei cu glas puternic, așa ca să fiu auzit de tânăra ce stase jos:

– O, stăpâna mea, ai dreptate, bătrânețea mea este vădită; dar în ceea ce privește rușinea mea, aceasta-i cu totul altceva.

*Și zâmbetul zorilor cine oare ți l-a dat?
Și cu lacăt de mărgean cine mi te-a ferecat?
Dacă cel ce te privește se sokoate fericit,
Atunci cel ce te sărută cum să fie socotit?*

Dar iată și spusele altuia:

*Stai sfios, mărgăritare,
Lângă dulcele mărgean:
Fără gura-i zâmbitoare,
Strălucirea ta e-n van!*

¹ La M. A. Salie:

*Când se ivește, ne sugrumă, iar când piere
De dorul ei plâng toți cu grea durere.
Ca soarele și luna luminează,
Dar nu-și ascunde-n nori vrăjita rază!
E drum spre rai cămașa ei ușoară –
Iar luna, când o vede, stă să moară!*

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute patruzeci și opta noapte

Spuse:

... dar în ceea ce privește rușinea mea, aceasta-i cu totul altceva.

Când auzi aceste cuvinte, tânăra se ridică și veni lângă roaba ei, ca să-mi spună, tulburată peste măsură:

– Hei, și oare cam ce altă rușine-i mai mare pentru pletele tale albe, o, șeicule, decât faptul de-a te opri la ușa unui harem care nu-i haremul tău și la ușa unei locuințe care nu-i locuința ta?

Eu mă temenii și răspunsei:

– Pe Allah! o, stăpână a mea, pentru o barbă ca a mea rușinea nu-i prea mare, mă jur pe viața ta! Venirea mea aici are o pricină de iertare.

Ea întrebă:

– Și care-i acea pricină?

Eu răspunsei:

– Sunt străin și mă topea o sete de simțeam că-mi dau sufletul!

Ea răspunse:

– Înțelegem pricina ta și te iertăm, căci, pe Allah! este de crezut.

Și îndată se întoarse înspre o roabă copilă și-i spuse:

– O, drăguța mea, dă fuga și adu-i de băut!

Micuța pieri și se întoarse într-o clipită cu o carafă de aur pe o tavă și cu o năframă de mătase verde. Mă pofti să beau din carafa plină cu apă proaspătă și înmiresmată frumos cu musc curat. Luai carafa și începui să beau domol, cu sorbituri lungi, aruncând priviri furișe către fețișcana stăpână, și priviri vădite de mulțumire amându-rora. După un timp, înapoiai carafa tinerei roabe, care

îmi întinse atunci ștergarul de mătase, poftindu-mă să-mi șterg gura. Mă ștersei la gură, îi înapoiai ștergarul cel desfătător parfumat cu santal, dar nu mă mișcai din loc.

Când văzu că nemișcarea mea trece peste marginile îngăduite, fetișcana cea frumoasă îmi spuse cu glas stânjenit:

– O, șeicule, ce mai aștepți de nu te întorci în calea ta pe drumul lui Allah?

Eu răspunsei dus pe gânduri:

– O, stăpână mea, îmi trec prin minte niște gânduri care mă frământă tare și mă vezi cufundat în niște cugetări pe care nu izbutesc să mi le lămuresc singur.

Ea mă întrebă:

– Și care sunt acele cugetări?

Eu spusei:

– O, stăpână mea, cugetam la răsturnările lucrurilor și la trecerea întâmplărilor care-s roadele vremilor!

Ea îmi răspunse:

– De bună seamă, astea-s gânduri grele și toți avem de plâns câte un necaz pe care ni-l pricinuieste timpul. Dar pe tine, o, șeicule, ce te-a putut face să cugeți la asemenea lucruri dinaintea ușii casei noastre?

Eu spusei:

– Mă gândeam, o, stăpână a mea, chiar la stăpânul casei acesteia. Mi-l amintesc bine acum. Mă îndemnase cândva să mă mut pe ulicioara aceasta pe care nu se afla decât o casă cu o grădină. Da, pe Allah! stăpânul acestei case era unul dintre cei mai buni prieteni ai mei!

Ea mă întrebă:

– Atunci, de bună seamă că îți amintești și de numele prietenului tău?

Eu spusei:

– Fără îndoială, o, stăpână a mea! Se numea Ali ben-Mohammad, și era cinstitul staroste al tuturor giuvaiergiilor din Bassra. Sunt ani mulți de când nu l-am mai văzut și gândesc că acum se află întru mila lui Allah!

Îngăduie-mi, dar, o, stăpână a mea, să te întreb de-a lăsat vreun urmaș!

La aceste cuvinte, ochii fetei se umplură de lacrimi, și spuse:

– Pacea și milele lui Allah fie asupra starostelui Ali ben-Mohammad! Află, o, șeicule, întrucât ai fost prieten cu el, că răposatul staroste a lăsat o fată numită Badr, drept singura lui urmașă. Și ea este singura moștenitoare a bunurilor și a multelor lui bogății!

Eu strigai:

– Pe Allah! binecuvântata fiică a prietenului meu nu poți fi decât chiar tu, o, stăpână a mea!

Ea zâmbi și răspunse:

– Pe Allah! ai ghicit!

Eu spusei:

– Allah adune-și asupra-ți binecuvântările sale, fiică a lui Ali ben-Mohammad! Ci, din cât pot să pricep privind prin mătasea ce-ți acoperă fața, o, luno, îmi pare că chipul tău e umbrit de o tristețe mare! Nu te sfii să-mi dezvăluiești pricina; căci poate că Allah mă trimite ca să încerc să aduc leac durerii care îți înnegurează frumusețea.

Ea răspunse:

– Dar cum aş putea să-ți vorbesc despre niște lucruri atâta de tainice, câtă vreme nu mi-ai spus nici cum te cheamă, nici cine ești?¹

Eu mă înclinai și răspunsei:

– Sunt robul tău, Ibn Al-Mansur, din Damasc, unul dintre cei pe care stăpânul nostru Harun Al-Rașid îi cinstește cu prietenia sa și pe care și i-a ales ca soți de taină ai lui!

¹ La M. A. Salie:

Că spune poetul:

Taina-ți poartă numai cel ce-ți rămâne credincios,

Cel cu sufletul ales, omul bun, mărinimos.

Taina mea o țin în piept ca-ntr-o casă încuiată

Cu greu lacăt ferecat și cu cheia aruncată.

Nici nu rostii bine aceste cuvinte, o, emire al drept-credincioșilor, că Sett Badr îmi și zise:

– Fii binevenit în casa mea, o, șeicule Ibn Al-Mansur, și deie Allah să găsești aici ospetie caldă și prietenească!

Și mă pofti s-o însoțesc și să intru să iau loc în odaia de primire.

Atunci tustrei intrarăm în odaia de primire din fundul grădinii. După ce șezurăm și ne răcorirăm cu obișnuitele răcoritoare, care fură minunate, Sett Badr îmi spuse:

– Pentru că dorești, o, șeicule Ibn Al-Mansur, să afli pricina tristeții pe care ai ghicit-o pe chipul meu, făgăduiește-mi taină și credință.

Eu răspunsei:

– O, stăpână a mea, taina va fi în inima mea ca într-un sipet de oțel a cărui cheie nu poate fi găsită.

Ea îmi spuse atunci:

– Ascultă, dar, povestea mea, o, șeicule!

Și, după ce copila, roaba cea atâta de drăgălașă, mă pofti să mai iau o linguriță din dulceața de trandafiri, Sett Badr spuse:

– Află, o, Ibn Al-Mansur, că sunt îndrăgostită și că iubitul meu m-a părăsit. Asta-i toată povestea mea!

Și Sett Badr, după vorbele acestea, scoase un oftat adânc și tăcu. Iar eu îi zisei:

– O, stăpână a mea, ești dăruită cu o frumusețe desăvârșită, iar cel pe care îl iubești trebuie să fie desăvârșit de frumos. Cum îl cheamă?

Ea îmi spuse:

– Da, Ibn Al-Mansur, iubitul meu este desăvârșit de frumos, întocmai precum zici tu. Este emirul Jobair, căpetenia tribului Bani-Șaiban. Fără de nicio îndoială că el este flăcăul cel mai minunat din Bassra și din tot Irakul!

Eu spusei:

– O, stăpână a mea, nu poate să fie altfel! Ci dragostea voastră s-a mărginit numai la vorbe, ori v-ați dat și alte dovezi prin felurite întâlniri mai lungi ori cu urmări mai adânci?

Ea spuse:

– De bună seamă că întâlnirile noastre ar fi avut urmări fericite, dacă lungă lor durată ar fi fost de-ajuns ca să lege inimile. Ci emirul Jobair m-a părăsit numai dintr-o bănuială.

La vorbele acestea, o, emire al drept-credincioșilor, strigai:

– O, poate fi bănuie că iubește noroiul dacă vântul îl pleacă spre pământ? Și chiar dacă bănuielele emirului Jobair ar fi întemeiate, frumusețea ta este un temei viu de iertare, o, stăpână a mea!

Ea zâmbi și îmi spuse:

– Și, o, șeicule, măcar de-ar fi fost vorba de un bărbat! Dar emirul Jobair mă învinuiește că iubesc o tânără fată, pe aceasta ce se află chiar sub ochii tăi, dragălașa care ne slujește.

Eu strigai:

– Cer iertare de la Allah pentru emir, o, stăpână a mea. Blestemat fie Cel-rău! Ci cum s-ar putea iubi femeile între ele? Dar nu vrei măcar să-mi spui pe ce își întemeiază emirul bănuielele sale?

Ea răspunse:

– Într-o zi, după ce mă scăldasem în hammamul din casă, mă întinsesem pe pat și mă lăsasem pe mâinile roabei mele dragi, copilița pe care-o vezi, să se îngrijească de mine și să-mi pieptene părul. Era o căldură înăbușitoare, iar roaba, ca să mă mai răcoresc, dăduse la o parte ștergarele ce le aveam pe umeri și care îmi acopereau pieptul; și s-a apucat să-mi pieptene cosițele. Când a isprăvit, m-a privit și, părându-i tare frumoasă așa, mi-a cuprins gâtul cu brațele și m-a sărutat pe obraz

spunându-mi: „O, stăpână a mea, mi-ar plăcea să fiu bărbat, ca să te iubesc și mai mult decât te iubesc“. Și, drăguța de ea, căuta să mă înveselească, născocind tot felul de jocuri. Și iată că tocmai în acea clipă a intrat emirul; ne-a aruncat amândurora o privire ciudată și a plecat repezit, trimițându-mi nu peste mult timp un bilețel pe care erau scrise aceste cuvinte: *„Dragostea nu înseamnă fericire decât atunci când nu se împarte.“*¹ Și din ziua aceea nu l-am mai văzut niciodată; și niciodată n-a binevoit să-mi mai trimită vreo veste de la el, ya Ibn Al-Mansur.

Eu, atunci, o întrebai:

– Dar erați legați prin vreun senet de căsătorie?

Ea răspunse:

– Și de ce să ne fi legat cu senet? Nu eram legați decât prin vrerea noastră, fără amestecul vreunui cadiu și al vreunui martor.

Eu spusei:

– Atunci, o, stăpână a mea, de binevoiești a-mi îngădui, aș vrea să fiu eu trăsătura de legătură între voi doi, numai de dragul de a ști că se află iarăși laolaltă două făpturi alese ca voi.

Ea grăi:

– Binecuvântat fie Allah care ne-a scos în calea ta, o, șeicule cu față albă! Și să nu crezi cumva că ai să faci un bine unei ființe ce uită apoi de prețul facerilor de bine. Am să-i scriu, așadar, pe dată, cu mâna mea, emirului Jobair o scrisoare pe care să i-o înmânezi, încercând să-l faci să judece drept.

Ea i le aduse, și Sett Badr scrise:

¹ La M. A. Salie:

*Dacă inima-n iubire cu altcineva se-mparte,
Fug de patima iubirii și ispitele-i deșarte.
Când cel îndrăgit nu-și leagă de iubirea-ntreagă dorul,
Ce să caute-n iubire, ce să vrea îndrăgitorul?*

„Mult-iubitul meu, de ce această lungă despărțire? Nu știi, oare, că durerea alungă somnul departe de ochii mei, și că atunci când mi se arată în vis, nici nu mai cunosc chipul tău, atât de schimbat fiind?”

Spune, te rog fierbinte, de ce ai lăsat ușa deschisă celor ce mă defaimă? Ridică-te, scutură pulberea gândurilor urâte și întoarce-te fără de zăbavă la mine. Ce zi de sărbătoare are să fie pentru noi amândoi ziua ce va vedea împăcarea noastră!¹

După ce isprăvi de scris, împături scrisoarea și mi-o înmână...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a trei sute cincizecea noapte

Spuse:

¹ La M. A. Salie, scrisoarea este în versuri și întrucâtva deosebită:

Dragul meu, de ce-ai plecat de la mine cu mânie,
Dând uitării juruinței de iubire pe vecie?
Pentru ce mă lași așa pedepsită fără vină
Și m-alungi din ochii tăi luminoși ca pe-o străină?
Poate că m-au ponegrit bârfitorii răi de gură
Și-ai crezut minciuna lor năvădită-n neagra ură?
I-ai crezut, iubitul meu, și-ai plecat atunci grăbit,
Fără să-mi arăți măcar ce greșeală-am săvârșit!
Ce minciuni ți-or fi șoptit numai tu le știi pe toate –
Nu vrei însă, dragul meu, să le judeci cu dreptate!
Iar de-oi fi greșit chiar eu vreun cuvânt mai necuminte,
Știi că uneori greșim tâlcurile din cuvinte!
Chiar și vorba lui Allah nu-i aceeași tuturora –
Oamenii au măsluit chiar și spusele din Tora*.
Multe s-au răstălmăcit, de când lumea, pe pământ,
Cum lui Iacov l-au pârât pe Iusuf cel bun și blând.
Dar și pe cel ce-a pârât, și pe tine, și pe mine,
Ne așteaptă, da, pe toți, crâncenul județ ce vine!

(*Tora este denumirea primelor cinci cărți – Facerea, Ieșirea, Leviticul, Numerii și Deuteronomul – din Biblie.)

După ce isprăvi de scris, împături scrisoarea și mi-o înmână; și, totodată, îmi strecură în buzunar, fără să-mi dea răgaz s-o opresc, o pungă cu o mie de dinari de aur, pe care hotărâi s-o păstrez ca amintire pentru slujbele ce i le făcusem odinioară cinstitului staroste, răposatul ei părinte, și ca o arvună pentru ce va mai fi. Îmi luai apoi bun-rămas de la Sett Badr și mă îndreptai către casa lui Jobair, emirul neamului Bani-Șaiban, pe al cărui părinte, mort de mulți ani, de asemenea îl cunoscusem.

Când ajunsei la saraiul emirului Jobair, mi se spuse că emirul era și el la vânatoare, așa că așteptai să se întoarcă. Nu zăbovi mult până ce să se întoarcă și, de îndată ce auzi cum mă cheamă și cine sunt, trimise o slugă să mă poftască a primi să-i fiu oaspete și să socotesc casa lui ca drept casa mea. Și el însuși numaidecât veni în calea mea să mă întâmpine.

Or, eu, o, emire al drept-credincioșilor, luând seama la deplina-i frumusețe de flăcău în floare, rămăsei înmărmurit și simții că-mi pierd mințile cu totul. Iar el, văzând că nu mă clintesc, socoti că stau în loc din pricina sfiei, așa încât se apropie zâmbind de mine și, după datină, mă îmbrățișă; îl îmbrățișai și eu la rândul-mi, și mi se păru în clipa aceea că îmbrățișez soarele, și luna, și lumea întreagă cu toate câte se află pe ea. Și, cum era vremea prânzului, emirul Jobair mă luă de mână și mă pofti să stau jos lângă el pe saltea. Și numaidecât robii așternură masa dinaintea noastră.

Era o masă plină cu văsărie de la Khorassan, făcută numai din aur și din argint, și cu tot felul de bucate fripte ori rumenite pe care și gura, și nasul, și ochii și le puteau râvni, într-adevăr¹. Se aflau acolo, printre multe

¹ În traducerea lui M. A. Salie, figurează aici și următoarea parodie de kasadă (poem eroic specific liricii arabe):

*Sfârâie cocorii grași, fripți pe jar la vatră,
Abur de vânat prăjit umple-ntreaga șatră.
Plânge-și fragezii boboci găscă – plâng și eu! –
După puii rumeniți și cocoșul greu.*

alte lucruri minunate, păsări umplute cu fistic și cu stafide, și pești așternuți pe plăcinte dolofane, și mai ales o salată de agurijoară pe care numai văzând-o și mi se și umpluse gura de apă. Nu mai pomenesc și de alte bunătăți, precum de pildă un orez minunat cu lapte de bivoliță, în care îmi venea să-mi afund amândouă mâinile până la coate; nici despre dulceața de morcovi cu nuci, care îmi place ce nu s-a pomenit – o, dulceața asta are să mă omoare într-o zi, fără de nicio îndoială! nici despre poame, nici despre băuturi.

Ci, o, emire al drept-credincioșilor, mă jur pe slava strămoșilor tăi! mi-am stăpânit pofta inimii și nu m-am atins de nicio îmbucătură. Dimpotrivă, am așteptat ca gazda să mă îmbie de mai multe ori să întind mâna și atunci i-am spus:

– Pe Allah! mă juruiesc, o, emire Jobair, că nu mă ating de niciuna din bucatele cu care mă ospetești, până ce n-ai să te supui unei rugăminți anume pentru care am venit în casa ta!

El mă întrebă:

– Măcar pot să aflu, o, oaspete al meu, care-i rostul venirii tale, înainte de a mă lega să fac un lucru atât de însemnat, încât te poate hotărî să te lepezi de buna mea ospetire?

Eu, drept orice răspuns, scosei din sân scrisoarea și o întinsei către el.

O luă, o deschise și o ceti. Dar pe dată o rupse, o aruncă pe jos făcută bucățele, o călcă în picioare și îmi spuse:

*Ah, ce-mi arde sufletul după sfântul pește
Când pe-o lipie, în unt proaspăt, se prăjește!
Cină vrednică de-Allah! Ah, blagoslovire
De verdețuri într-un blid cu oțet subțire!
Fiert în lapte gras de oi, cald pilaf te cheamă
Să-ți înfigi în el vartos mâna, fără teamă!
Suflete, îndură-te! Bun e-Allah, se știe:
Dacă n-ai să poți răzbi, îți dă el tărie!*

– Ya Ibn Al-Mansur! cere-mi orice vrei și vei căpăta acel lucru numaidecât. Da să nu-mi pomenesti nimic despre această scrisoare, la care nu am de dat niciun răspuns.

Eu atunci mă ridicai pe dată și vrusei să plec; el însă mă opri agățându-se de hainele mele și mă rugă fierbinte să rămân, spunându-mi:

– O, oaspete al meu! de-ai ști pricina pentru care nu vreau să răspund la scrisoare, n-ai mai stărui o clipă! De altminteri, să nu crezi că ai fi cel dintâi căruia i s-a încredințat o atare sarcină. Și, dacă vrei, am să-ți spun întocmai cuvintele pe care ai fost însărcinat să mi le spui.

Și numaidecât îmi spuse vorbele cu pricina, întocmai ca și cum ar fi fost de față în clipa când fuseseră rostite. Pe urmă adăugă:

– Crede-mă! dă uitării povestea asta. Și rămâi de te odihnește în casa mea atât cât îți va pofti sufletul.

Vorbele acestea mă hotărâră să rămân. Și petrecui ziua și seara toată mâncând, bând și tăifăsuind cu emirul Jobair. Ci, întrucât nu auzeam nici cântece, nici zvon de lăute, mă minunam băgând de seamă atare obicei osebit de datinele ospetelor; și mă hotărâi să-i mărturisesc uimirea mea tânărului emir. Văzui atunci că se înne-gurează la chip și băgai de seamă la el o mare stânjeneală; pe urmă îmi spuse:

– De multă vreme am alungat cântecele și muzica de la ospetele mele. Ci, de vreme ce aceasta îți este dorința, am să ți-o îndeplinesc!

Și pe dată trimise după una dintre roabele lui, care veni cu o lăută indienească învăluită într-un toc de mătăsă, și se așeză dinaintea noastră spre a începe numaidecât să cânte pe rând în douăzeci și unu de glasne felurite. Se întoarse apoi la glasna dintâi și cântă:

*Copilele ursitei, cu părul despletit,
Plâng toate și suspină, o, suflete mahnit!*

*Și totuși masa-i plină cu poame și bucate,
Și trandafirii varsă parfumul lor vrăjit,
Zâmbesc narcisii galeși, iar apa în havuzuri
Șoptește lin și râde în dulce clipocit.*

*O, fă-ți curaj, biet suflet
Al meu, plin de amar!
În ochii tăi nădejdea
Are să ardă iar,
Și vei mai bea din cupa
Cu-al fericirii har.*

Trecu apoi la o glasnă și mai tânguioasă, și cântă:

*Cel care n-a gustat dulceața
Iubirii, nici amarul ei,
Atunci când pierde ce-a iubit!
Cel care nu cunoaște rana
Iubirii, nu are temei
Să știe-a chinurilor miere:
Durerea de-a fi fericit.*

*Unde sunt nopțile de vrajă
Alături de iubitul meu?
Unde ni-s ochii plini de doruri,
Cu drag privindu-se mereu?
Unde ni-s buzele unite
Și unde-i mierea gurii lui?
Ah, mierea gurii lui iubite,
Dulceața sărutării nu-i!*

*Nopțile până dimineăța
Și zilele până-n amurg –
Trecutul, ah, nu-l poți întoarce
Cu valurile-i care curg!
Ce mai poți face împotriva
Unei ursite ce te-mpilă,
O, biată inimă sfărmată
Sub hotărârea-i fără milă?*

Nici nu apucă bine cântăreața să încheie aceste tânguiri din urmă, că-l și văzui pe tânărul meu emir cum cade leșinat, scoțând un țipăt jalnic. Și roaba îmi spuse:

– O, șeicule! asta-i din vina ta! Căci noi de multă vreme ne ferim să cântăm în fața lui, din pricina tulburării în care îl cufundă și a zbuciumului pe care i-l stârnește orice cântare de dragoste.

Eu, la rându-mi, mă certai amarnic că iscasem supărarea gazdei mele și, când roaba mă pofti, plecai în odaia mea, ca să nu-l mai stânjenesc cu șederea mea acolo lângă el.

A doua zi, chiar când mă pregăteam să plec și tocmai rugam o slugă să-i ducă stăpânului său mulțumirile mele pentru ospetire, un rob veni să-mi înmâneze o pungă cu o mie de dinari din partea emirului, rugându-mă s-o primesc pentru oboseala ce-mi dasem, și spunându-mi că are sarcina să primească bun-rămasul din parte-mi. Eu atunci, neizbutind nimic în folosul soliei mele, părăsii casa lui Jobair și mă întorsei la aceea al cărei sol fusesem.

Când ajunsei la grădină, o găsii pe Sett Badr în ușă, așteptându-mă; și fără a-mi da răgaz să deschid gura, îmi spuse:

– Ya Ibn Al-Mansur, știu că n-ai izbutit nimic în solia ta!

Și îmi povesti pe de rost tot ce se petrecuse între mine și emirul Jobair, și-așa de aidoma, încât gândii că avea niscaiva iscoade plătite care-i spuneau tot ce vroia ea să afle. Dar tot o întrebai:

– Cum se face, o, stăpână a mea, de știi totul atât de bine? Oare erai acolo, fără să te vadă nimeni?

Ea îmi spuse:

– Ya Ibn Al-Mansur, află că inimile îndrăgostiților

au ochi care văd ceea ce alții nici nu-și pot închipui!¹ Ci tu nu ești cu nimic vinovat pentru purtarea lui, știu. Asta-i soarta mea!

Pe urmă adăugă, ridicând ochii spre cer:

– O, stăpâne al inimilor, fă ca de acum înainte eu să fiu cea iubită, fără ca să mai iubesc vreodată! Fă ca tot ce a mai rămas din dragoste, în această inimă, pentru Jobair, să se reverse, spre chinul lui, în inima lui Jobair! Fă-l să se întoarcă la mine, să mă roage pierdut să-l ascult, și dă-mi puterea să-l fac să se chinuiască!

După care îmi mulțumi pentru ceea ce vrusesem să fac pentru ea, și ne despărțirăm. Iar eu mă întorsei la saraiul emirului Mohammad și de-acolo plecai îndărăt la Bagdad.

Or, anul următor, trebui, ca de obicei, să mă duc iarăși la Bassra, pentru neguțătoriile mele; căci se cuvine să-ți spun, o, emire al drept-credincioșilor, că emirul Mohammad îmi era datornic și n-aveam decât mijlocul acesta de a mă călători în fiecare an la el spre a izbuti să-l fac să-mi plătească banii ce mi-i datora. Or, eu, a doua zi de la sosire, mi-am zis: „Pe Allah! trebuie să aflui urmarea întâmplării cu cei doi îndrăgostiți“.

Mă dusei mai întâi la casa frumoasei Sett Badr. Găsi poarta de la grădină închisă și mă ului jalea ce se revărsa din tăcerea dimprejur. Privii atunci printre zăbrelele porții și văzui în mijlocul cărării, sub o salcie plângătoare, un mormânt de marmură încă nou-nouț, dar nu izbutii, din pricina depărtării, să citesc numele scris pe el. Și îmi spusei: „Nu mai este Sett Badr! Tinerețea ei a fost secerată. Ce păcat că o frumusețe ca aceea s-a prăpădit pe totdeauna! Mâhnirea a coplesit-o, de bună seamă, i-a năpădit inima“.

¹ La M. A. Salie:

*Inimile-ndrăgostite au, ce-i drept, un ochi anume
Care vede-ntotdeauna ce nu vede altă lume.*

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a trei sute cincizeci și una noapte

Spuse:

... și i-a năpădit inima.“

Mă hotărâi atunci, cu pieptul sugrumat de amărăciune, să mă duc la saraiul emirului Jobair. Acolo mă aștepta o priveliște și mai mâhnitoare. Totul era pustiu; zidurile se prefăceau în ruine, grădina era veștejită și nu se vedea nicăieri urma unei mâini grijulii. Ușa saraiului nu era păzită de niciun rob, și nu era nicăieri o ființă vie care să-mi poată spune o vorbă despre cei ce locuiau acolo. La priveliștea aceasta, îmi spusei în sufletul meu: „Și el trebuie să fi murit!“ Pe urmă, tare trist și tare amărât, mă așezai la poartă și însăilai suspinând:

*O, casă tristă, stau în pragu-ți
Să plâng cu-aceste pietre goale
Prietenul ce nu mai vine
Să-mi iasă fericit în cale.*

*Ah, unde-i primitoarea gazdă
A cărei voioșie caldă
Pe toți câți i-au bătut la poartă
I-a ospătat-i laolaltă ?*

*Și unde-s cei ce-odinioară,
Prietenii cu dulce fire,
Te luminau, sarai de faimă,
În anii tăi de strălucire?*

*Tu, cel ce treci pe drum, urmează-ți
Cărarea vieții mai departe –
Dar nu uita aceste urme
Lăsate fie peste moarte!*

Pe când mă lăsam dus așa de mâhnire, se ivi un rob negru care se apropie de mine și îmi spuse răstit:

– Hei, moșnege! da mai tacă-ți gura! Ți s-a urât cumva cu viața? Pentru ce rostești asemenea bocete la poarta noastră?

Eu răspunsei:

– Ticluiam și eu niște stihuri întru pomenirea unui prieten ce locuia în casa aceasta și care se numea Jobair, din tribul Bani-Șaiban!

Robul grăi:

– Numele lui Allah fie asupra lui și împrejurul lui! Roagă-te întru Profetul, o, șeicule! Ci pentru ce zici că emirul Jobair e mort? Slavă lui Allah! Stăpânul nostru încă mai trăiește, în cinste și bogăție!

Eu strigai:

– Dar atunci ce-i cu toată jalea asta așternută peste casă și peste grădină?

El răspunse:

– Din pricina dragostei! Emirul Jobair trăiește, da-i ca și cum s-ar și afla în rândul celor duși. Zace întins, nemîșcat, pe patul lui; iar când îi este foame, nu spune niciodată: „Dați-mi să mănânc!“, și când îi este sete, niciodată nu spune: „Dați-mi să beau!“

La cuvintele acestea ale arapului, spusei:

— Du-te repede, răsplătească-te-ar Allah! o, față neagră, și spune-i că vreau să-l văd... Spune-i: „Ibn Al-Mansur așteaptă la ușă“.

Arapul plecă și, peste câteva clipe, se întoarse și mă vesti că stăpânul lui putea să mă primească. Mă pofți să intru și-mi spuse:

– Ai grijă că n-are să priceapă nimic din ce ai să-i vorbești, decât dacă ai să știi să-l înduioșezi cu anumite vorbe.

Îl găsii pe emirul Jobair culcat, într-adevăr, pe patul lui, cu privirea pierdută în gol, galben și tras la chip, și chiar

necunoscând pe nimenea. Mă temenii dinainte-i numai-decât, ci el nu răspunse la salamalecul meu. Îi vorbii, ci el nu-mi răspunse. Atunci robul îmi spuse la ureche:

– Nu pricepe decât graiul stihurilor. Nimic altceva!

Or, pe Allah! eu nici n-aveam trebuință de altceva mai bun ca să intru în vorbă cu el. Cugetai așadar o clipă; apoi, cu glas limpede, ticluii:

*Dragostea pentru Sett Badr
Inima tot ți-o mai scurmă?
Sau la țărnul dulce-al tihnei
Ai ajuns până la urmă?*

*Stai și-acuma nopți de-a rândul
Tot în jale și-n veghere?
Ori pleopa ta cunoaște
Somnul – lina mângâiere?*

*Dacă tot mai curg și astăzi
Triste lacrimile tale,
Dacă sufletu-ți, sărmanul,
Nu s-a vindecat de jale,
Ai s-ajungi nebun cu totul
Tot urmând această cale.*

Când auzi stihurile, emirul Jobair deschise ochii și îmi spuse:

– Fii binevenit, Ibn Al-Mansur! Lucrurile au luat o întorsătură rea în sufletul meu.

Răspunsei pe dată:

– Aș putea măcar să-ți fiu de vreun folos, o, Domnia Ta!

El spuse:

– Numai tu mă mai poți scăpa. Gândesc să trimit prin tine o scrisoare către Sett Badr, căci numai tu ai izbuti s-o îndupleci să-mi răspundă.

Eu răspunsei:

– Pe capul și pe ochii mei!

Atunci, însuflețit oleacă, se ridică într-un peș, întinse pe palmă o foaie de hârtie, luă un calam și scrisese:

„O, mult-iubito crudă, mintea mi s-a risipit și mă zvârcolesc în deznădejde. Până acum socoteam iubirea lucru fără de niciun preț, lucru ușuratic, lucru fără de însemnătate. Văd însă, vai! în urma înecării mele în valurile-i amare, că pentru cel ce se avântă pe apele ei este o mare cumplită și zbuciumată. Mă întorc la tine cu inima supusă și îți cer fierbinte iertare pentru toate câte au fost. Fie-ți milă de mine și adu-ți aminte de dragostea noastră. Dacă îmi vrei moartea, dă uitării bunătatea.”¹

Pecetlui scrisoarea și mi-o înmână. Or, măcar că habar n-aveam de soarta gingașei Sett Badr, nu șovăii o clipă: luai scrisoarea și plecai la grădină. Străbătui curtea și intrai în sala de primire, fără să mai bat la ușă.

Or, care nu-mi fu mirarea când zării zece tinere roabe albe stând roată jos pe chilim, iar în mijlocul lor, plină de viață și de sănătate, numai că îmbrăcată în haine cernite, însăși Sett Badr, soare luminat, dinaintea privirilor mele uluite. Ci grăbii să mă plec și să-i urez bună pace; iar ea îmi zâmbi, răspunse la salamalecul meu și îmi spuse:

– Fii binevenit, Ibn Al-Mansur! Șezi colea! Casa mea este casa ta!

Eu atunci îi spusei:

– Toate necazurile ducă-se cât mai departe de aici, o, stăpâna mea! Dar pentru ce te văd în haine cernite?

¹ În traducerea lui M. A. Salie, scrisoarea este în versuri:

Pe Allah! stăpâna mea, iartă-mi necredințele!

Dragostea îmi sfășie liniștea și mințile.

Mă sugrumă patima și mă ard căințele,

Mă-nvelesc în greu alean toate umilințele.

N-am știut să-i prețuiesc dragostei puțințele,

Socoteam că e ușor să-i înfrunt silințele.

Dar când valul mării ei și-a stârnit velințele,

Vru Allah să-i știu și eu toate suferințele.

De vei vrea să te înduri – iartă-mi îndoințele;

De vei vrea să mă ucizi – uită-mi juruințele!

Ea răspunse:

– Oh! nu mă mai întreba, Ibn Al-Mansur! A murit roaba cea drăgălașă. I-ai văzut, pesemne, în grădină, mormântul în care doarme.

Și izbucni în plâns, pe când toate roabele ce se aflau în preajma ei se străduiau s-o mângâie.

Socotii mai întâi că e de datoria mea să păstrez tăcerea, apoi spuse:

– Allah s-o aibă întru mila lui! Și în schimb întorcă asupra-ți, o, stăpâna mea, toate zilele pe care trebuia să le mai trăiască acea fată tânără, dulcea ta prietenă, pe care o plângi. Căci de bună seamă că ea trebuie să fie cea care a murit.

Sett Badr spuse:

– Chiar ea este, sărmana!

Eu atunci, prilejuindu-mă de starea de înduioșare în care se afla Sett Badr, scosei scrisoarea de la cingătoare și i-o înmânai, adăugând:

– De răspunsul tău, o, stăpână a mea, atârnă viața sau moartea lui. Căci, în adevăr, așteptarea acestui răspuns este singurul lucru care-l mai leagă de pământ.

Ea luă scrisoarea, o deschise, o citi, zâmbi și spuse:

– Oare-a ajuns acum la o asemenea stare de dragoste, el care odinioară nici nu vroia să citească scrisorile mele? N-a trebuit decât să păstrez tăcerea și să mă slujesc de nepăsare ca sa-l văd cum se întoarce la mine mai înfocat ca niciodată!

Eu răspunsei:

– De bună seamă, ai dreptate! Da, de bună seamă! Ba ai avea tot dreptul să vorbești cu și mai multă amărăciune...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute cincizeci și doua noapte

Spuse:

... ai avea tot dreptul să vorbești cu și mai multă amărăciune. Ci iertarea greșelilor este harul sufletelor alese. Și-apoi ce-ai să te faci tu, în acest sarai, singură cu durerea ta, acuma când copila care te alina cu dulceața ei este moartă?

La vorbele acestea, văzui că ochii i se umplu de lacrimi și ea însăși căzu pe gânduri vreme de un ceas. După care îmi spuse:

– Ibn Al-Mansur, mi se pare că ai vorbit drept. Am să-i răspund.

Atunci, o, emire al drept-credincioșilor, luă o hârtie și scrise o scrisoare cum nici calemgiu cei mai iscușiți din palatul tău n-ar ști să scrie mai tulburător și mai grăitor. Nu mai țin minte întocmai vorbele din scrisoare; da cam așa grăiau: „*Cu toată străduința mea, încă nu am înțeles pricina despărțirii noastre. Dacă mă gândesc bine, poate că ți-oi fi greșit cu ceva în trecut. Dar trecutul nu mai este și toată bănuiala se cuvine să piară odată cu aceea care a căzut jerftă Atoatedespărțitoarei. Acum lasă-mă să mi te pun sub pleoape ca să-mi odihnesc ochii cu tine mai dulce decât cu orice somn.*”¹

Pe urmă Sett Badr pecetlui scrisoarea și mi-o înmână; iar eu îi zisei:

– Pe Allah! iată cu ce se poate astâmpăra setea celui însetat și cu ce se poate lecuî betșugul celui beteag.

¹ În varianta tradusă de M. A. Salie, scrisoarea – întrucâtva diferită – este scrisă în versuri:

*Ce-atâtea vorbe lungi și supărare?
Toți râii-și râd de noi în gura mare!
De ți-am greșit, fără să știu, vreodată,
De ce nu-mi spui cu ce sunt vinovată?
Iubitule, te vreau să-mi fii aproape,
În loc de somn, pe ochii-mi și pe pleoape!*

Și mă găteam să-mi iau rămas-bun ca să mă duc să-i duc știrea celui care o aștepta, când Sett Badr mă opri ca să-mi spună:

– Ya Ibn Al-Mansur, poți să adaugi și că noaptea aceasta va fi pentru noi amândoi o noapte de binecuvântare!

Iar eu, plin de bucurie, alergai la emirul Jobair, pe care-l găsii cu ochii ațintiți la ușa pe care trebuia să intru.

După ce citi scrisoarea și-i pricepu înțelesul, scoase un geamăt de bucurie și căzu leșinat. Ci își veni degrabă în simțiri și mă întrebă, încă destul de îngrijorat:

Dar, până să ajungă la această scrisoare, în varianta respectivă tânăra Badr (Budur, aici) mai întâi îi spune lui Ibn-Al-Mansur:

Eu, o, Ibn Mansur, nu mă potrivesc cu poetul care spunea:

*Iubirea am s-o port închisă-n mine,
Până-am să-l văd pe solul tău că vine!*

Așa că îi scrie lui Jobair (Giubair, la M. A. Salie):

*„Eu jurământul l-am ținut – tu de ce l-ai trădat?
Nevinovat mi-e sufletul, și cugetul curat.
Tu fără milă ai ales cumplita despărțire,
Uitând și sfântul legământ și marea mea iubire.
Zadarnic am păzit mereu duiosul jurământ
Pe care tu fără temei l-ai necinstit plecând.
Iar ochii mei văzură-atunci ce n-ar fi vrut să vadă,
Și-amare vorbe-am auzit de rău și de tăgadă.
Spre cinstea ta să-mi dau acum întreagă cinstea mea?
De mă cinsteai, te-aș preacinsti și eu asemenea!
Te voi uita, iar inima-mi o las să se aline –
Mă spâl pe mâini și mă dezleg de orice dor de tine!*

Ibn Mansur îi spune însă că o asemenea scrisoare îl va omori pe Giubair și o înduplecă să scrie alta:

*M-am liniștit, iar pleoapa-mi adoarme-n somn tihnit.
Mi-au spus clevetitorii de ce m-ai părăsit.
Nu mi se mai plâng ochii visând mereu la tine,
Iar inima-mi te uită și-ncepe să se-aline.
Mint cei ce spun: „Amară e despărțirea!” – mie
Ca zahărul îmi pare, și-mi pare bucurie.
Urâsc pe orișicine mi te-ar aduce-aminte,
Iar când aud de tine, mânia mă cuprinde.
Te-am dat de mult uitării cu-ntr-o mea făptură –
Să afle vestea asta toți cei ce bat din gură!*

Ibn Mansur stăruie însă pe lângă Budur să fie iertătoare, și ea atunci scrie scrisoarea pe care am redat-o mai sus.

– Spune-mi, a scris chiar ea scrisoarea aceasta? A scris-o chiar cu mâna ei?

Eu răspunsei:

– Pe Allah! n-am știut până acum că s-ar putea scrie vreodată cu piciorul.

Or, o emire al drept-credincioșilor, nici nu rostisem bine vorbele astea, că și auzirăm un clinchet de brățări la ușa și o vânzoleală de șoapte și de mătăsurii și, peste o clipă, văzurăm ivindu-se fata însăși. Cum bucuria nu se poate zugrăvi pe potrivă prin vorbe, n-am să mă apuc de-o strădanie zadarnică. Am să-ți spun doar, o, emire al drept-credincioșilor, că cei doi îndrăgostiți se repeziră unul către celălalt și se îmbrățișară pierduți, cu buzele împerecheate în tăcere.

Când se mai dezmeticiră din vrajă, Sett Badr rămase în picioare, nevoind să ia loc, cu toate stăruințele iubitului ei. Fapt ce mă nedumeri, așa încât o întrebai care-i pricina. Ea îmi spuse:

– N-am să stau jos decât după ce senetul nostru va fi întocmit!

Eu spusei:

– Ce senet, o, stăpâna mea?

Ea spuse:

– Un senet care nu-i privește decât pe îndrăgostiți!

Și se plecă spre urechea iubitului ei și-i spuse ceva în șoaptă. El răspunse:

– Ascult și mă supun!

Și chemă un rob de-al lui și îi șopti o poruncă; și robul ieși.

Nu peste mult, văzui că intră cadiul și martorii, care întocmîră senetul de căsătorie al celor doi îndrăgostiți și apoi plecară, dăruîți cu o mie de dinari de către Sett Badr. Vrusei să plec și eu, ci emirul nu-mi îngădui, spunându-mi:

– Nu se cuvine să se spună că ne-ai împărtășit numai necazurile, fără să ne împărtășești și bucuriile!

Și mă poftiră la un ospăț care ținu până în zori. Atunci mă lăsară să plec în odaia ce porunciseră să fie orânduită pentru mine.

Dimineăta, când mă deșteptai, o copilă roabă intră la mine, aducându-mi un lighean și un ibric, iar eu mă spălai după datină și îmi făcui rugăciunea de dimineată. Apoi mă dusei în sala de primire, unde nu peste mult veniră, ieșiți proaspeți de la hammam, după ce se drăgostiseră, și cei doi soți. Le urai o dimineată norocită și le menii bucurie și hiritiselile cuvenite; pe urmă adăugai:

— Sunt bucuros că am ajutat și eu oleacă la împăcarea voastră. Dar, pe Allah! emire Jobair, dacă ții să-mi dai o dovadă de bunăvoință, lămurește-mă și pe mine ce-a putut să te supere așa de tare și să te îndemne să te desparți, spre jalea ta, de iubita-ți Sett Badr? Mi-a povestit și ea întâmplarea când micuța ei roabă, după ce o pieptănase și îi împletise cosițele, a sărutat-o și a îmbrățișat-o. Ci, emire Jobair, mie nu mi se pare cu puțință ca numai atâta să fi pricinuit supărarea ta, de n-ar mai fi avut și alte temeiuri de mânie ori alte dovezi și prepuneri.

La vorbele acestea, emirul Jobair zâmbi a râde și îmi spuse:

— Ibn Al-Mansur, tare mai ești isteț! Acuma, că roaba cea dragă a dulcei Sett Badr este moartă, supărarea mea s-a stins. Pot, dar, să-ți mărturisesc, fără să-ți ascund nimic, pricina neînțelegerii noastre. Ea n-a pornit decât de la o glumă, despre care un luntraș care le-a purtat cu luntrea mi-a povestit că și-ar fi spus-o ele două între ele, într-o zi, când au făcut o plimbare pe apă. Mi-a spus acela: „Stăpâne, cum de te-ai legat cu o femeie care își bate joc de tine cu o roabă pe care o iubește? Află, dară, că ședeau în luntrea mea sprijinindu-se galeș una de alta și cântau niște lucruri anapoda despre dragostea bărbaților. Și și-au încheiat cântecele cu aceste stihuri:

*Nici jarul, că-i jar, nu arde
Ca lăuntrurile mele.
Dar stăpânul meu când vine,
Gheață-mi crește pe sub piele.
Dorul lui îmi stinge focul
Sub troiene mari și grele.*

*Căci stăpănu-mi nu-i ca mine:
Ceea ce-i să fie tare,
Moale-i; iar ce-ar fi să fie
Dulce, vai, numai amar e;
Sărutarea-i e sălcie,
Iar altceva-i neînstare.*

Eu atunci, la acea povestire a luntrașului, văzui lumea înnegurându-se dinaintea ochilor mei și alergai acasă la Sett Badr unde văzui ceea ce văzui. Și atâta ajunse ca să-mi întărească bănuielile...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute cincizeci și treia noapte

Spuse:

... ajunse ca să-mi întărească bănuielile. Ci, din mila lui Allah, acum totu s-a uitat.

Atunci, ca dovadă de mulțumire din partea lui pentru slujbele mele, mă rugă să primesc trei mii de dinari; iar eu îi spusei încă o dată mulțumirile mele...

Ibn Al-Mansur se opri deodată din povestit. Căci tocmai auzise un sforăit care îi retează vorba. Era al califului, care căzuse adânc în somnul stârnit de poveste. Așa că Ibn Al-Mansur, de teamă să nu-l trezească, se strecură

încetișor pe ușa pe care i-o deschidea și mai încetișor căpetenia hadâmbilor.

— N-ai putea să-mi spui câte ceva, de pildă despre vreun leac pentru femeile care-și sâcăie soții, printr-un nesaț care nu poate fi niciodată satisfăcut, împingându-i în cele din urmă spre mormânt.

La aceste vorbe, Șeherezada stătu o clipă pe gânduri, apoi zise:

— Desigur, o, norocitul sultan, nu-mi amintesc nicio altă poveste mai bine decât pe aceea care are legătură cu acest subiect și pe care ți-o voi povesti pe dată.

Și Șeherezada zise:

POVESTEA LUI WARDAN MĂCELARUL CU FATA VIZIRULUI

Se povestește, între altele, că trăia la Cairo un om care se numea Wardan, de meserie măcelar de carne de berbec. Și el vedea zilnic venind în prăvălia lui o adolescentă cu un trup și un chip vrăjite, dar cu ochii oboșiți ca și trăsăturile feței, iar boiul ei era foarte palid. Ea venea întotdeauna urmată de un hamal cu coșul prins în chingi de spate, alegea bucata de carne cea mai fragedă și fuduliile de berbec, plătea totul cu o monedă de doi dinari sau mai mult, punea târguiala în coșul hamalului și continua să se preumbe prin suk oprindu-se la toate dughenele și cumpărând câte ceva de la toți negustorii. Și își petrecea în felul acesta o mare parte din timp, până când, într-o zi, măcelarul Wardan, frământat la culme de aspectul ciudat și de talămele clienței sale, se hotărî să lămurească lucrurile, ca să se descotorosească de gândurile care-l munceau în legătură cu toate acestea.

Or, i se ivi ocazia prilejuindu-se într-o dimineață de trecerea hamalului tinerei, singur, prin fața prăvăliei sale. Îl opri, îi puse în mână un cap de berbec cât se poate de bun, și îi zise:

— O, hamalule, roagă-l pe grătaragiu să nu ardă prea tare capul, ca să nu-și piardă din savoare!

După care adăugă:

— O, hamalule, sunt foarte nedumerit de fetișcana care te ia în fiecare zi în serviciul ei! Cine este și de unde vine? Ce face cu fuduliile de berbec? Și, mai cu seamă, pentru ce-i sunt atât de obosiți ochii și trăsăturile feței?

Celălalt răspunse:

— Pe Allah! Sunt tot atât de nedumerit în privința ei ca și tine! Ceea ce știi, îți voi spune pe dată, pentru că ești darnic cu oamenii sărmani ca mine. Iată: de-ndată ce-și termină toate cumpărăturile, mai ia de la negustorul nazareean din colț, pentru vreun dinar, un vin vechi scump și mă duce, astfel încărcat, până la intrarea grădinii marelui vizir. Acolo, mă leagă la ochi cu voalul său, mă ia de mână și mă conduce până la o scară ale cărei trepte le coboară împreună cu mine, ca să mă despovăreze apoi de coșul meu, să-mi dea o jumătate de dinar pentru osteneală și un coș gol în locul coșului meu încărcat care rămâne acolo, și mă conduce din nou, cu ochii tot legați, până la poarta grădinii, unde îmi dă slobozenie până a doua zi. Și eu habar n-am ce face cu carnea, fructele, migdalele, lumânările și cu toate lucrurile pe care mi le dă să le car până la scara subpământeană!

Măcelarul Wardan răspunse:

— Nu faci decât să-mi mărești nedumerirea, o, hamalule!

Și cum veniseră alți clienți, îl lăsa pe hamal și începu să-i servească.

A doua zi, după o noapte petrecută chibzuind la toate acestea care-l rodeau la culme, văzu sosind, la aceeași oră, fatuca urmată de hamal. Și își zise: „Pe Allah!

De data asta trebuie să aflu, cu orice preț, ce vreau să știu!“

Și, după ce tânăra se depărtă cu cumpărăturile ei, lăsa în grija băiatului de prăvălie vânzarea și cumpărarea din dugheană și începu să-i urmărească de la distanță, în așa fel încât să nu poată fi observat. Merse așa în spatele ei până la intrarea în grădina vizirului și se ascunse după arbori ca să aștepte întoarcerea hamalului, pe care-l văzu, într-adevăr, cu ochii legați și condus pe alei de ea, care-l ținea de mână. După câteva clipe, o văzu revenind la intrare, ridicând voalul de pe ochii hamalului, lăsându-l să plece și așteptând, până dispăru din vedere, înainte de a se întoarce în grădină.

Atunci măcelarul ieși din ascunzătoare și o urmări cu picioarele goale, furișându-se printre copaci. O văzu astfel ajungând în fața unui stei de stâncă pe care îl atinse într-un anumit fel, făcându-l să se răsucescă pe loc și dispărând pe o scară ale cărei trepte coborau sub pământ. Așteptă atunci câteva clipite și se apropie de stâncă, pe care începu să o pipăie în același fel, și reuși să o facă să se răsucescă. Se afundă atunci sub pământ, punând stânca la locul ei și, iată povestit de el însuși ceea ce văzu:

El spune:

— La început nu deslușeam nimic în bezna culei; apoi sfârșii prin a zări un coridor în fundul căruia se cernea lumina; îl parcursei, tot în picioarele goale și ținându-mi respirația și ajunsei la o ușă în spatele căreia deslușii râsete și mormăieli. Pusei ochiul pe crăpătura pe unde se strecura raza de lumină și văzui, înlănțuiți pe un crivat, în toiul diverselor răsuciri și mișcări, pe adolescentă și o maimuță uriașă, care avea totuși figură umană. După câteva clipite, fetișcana se dezlanțui, se ridică-n picioare și-și lepădă toate veșmintele ca să se întindă din nou pe crivat, dar complet goală. Și pe dată

mămuța se năpusti asupra ei, călcând-o, înlănțuind-o cu brațele. Când termină treaba cu ea, mămuțoiul se ridică, se odihni o clipă, apoi o reluă în posesie, călcând-o din nou. Se ridică iar și se odihni din nou, ca să se năpustească încă o dată asupra-i și să o aibă, și tot așa, de zece ori în același fel, în timp ce ea, la rândul ei, îi dădea tot ceea ce-i dă o femeie celui mai fin și mai delicat dintre bărbați. După care amândoi căzură leșinați de epuizare. Și nu mai mișcară.

Iar eu rămăsei uimit până peste poate...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute cincizeci și patra noapte

Spuse:

... eu rămăsei uimit până peste poate. Și-mi zisei în sinea mea: „Acum ori niciodată este momentul să profit de ocazie“. Și, cu o izbitură cu umărul forțai ușa și mă repezii în cameră învârtind deasupra capului cuțitul meu de măcelar, atât de ascuțit că putea atinge osul înaintea cărnii.

Mă năpustii hotărât asupra uriașei mămuțe, căreia nu i se mișcă niciun mușchi, atâta era de zdrobită de vânzolelile sale, îi înfipsei cuțitul fulgerător în ceafă și, pe dată îi despărții capul de trunchi. Atunci forța vitală care era în trupul său ieși cu voiet mare, horcăit și spasme, încât fetișcana deschise deodată ochii și mă văzu cu cuțitul plin de sânge în mână. Scoase un urlet de groază, încât crezui un moment că o voi vedea moartă fără scăpare. Totuși, văzând că nu-i voiam răul, putu să-și vină încet-încet în fire și să mă recunoască.

Și îmi zise:

– Așa tratezi, o, Wardan, o clientă statornică?

Eu îi zisei:

– Vai, dar ești propria ta dușmancă! N-ai găsit niciun bărbat zdravăn de a-i vestegăluit la asemenea însăileli?

Ea îmi răspunse:

– O, Wardan, ascultă mai întâi povodul acesta și poate îmi vei da iertăciune! Află, dar, că sunt unica fiică a marelui vizir. Până la vârsta de cincisprezece ani am trăit liniștită în palatul tatălui meu; dar, într-o bună zi, un arap m-a învățat ce aveam de învățat și a luat ceea ce avea de luat de la mine. Or, trebuie să știi că nu există nimic asemenea unui arap care să ne poată atâța, pe noi, femeile, mai cu seamă când terenul a simțit acest îngrășământ negru pentru prima dată. Așa că să nu te mire că terenul meu a devenit de atunci atât de avid, încât arapul trebuia să-l ude fără încetare.

După o vreme, arapul muri la datorie, iar eu îi povestii necazul meu unei bătrâne din palat care mă cunoștea din copilărie. Bătrâna clătină din cap și spuse:

– Singurul lucru care poate înlocui arapul pentru tine de acum înainte, fata mea, este maimuța. Pentru că nimic nu este mai fecund decât maimuța.

Eu mă lăsai convinsă de bătrână și, într-o zi, văzând trecând pe sub ferestrele palatului un dresor de maimuțe care-și puna animalele să facă salturi, îmi descoperii chipul în fața celei mai voinice dintre ele, care mă privi. De îndată își rupse lanțul și, fără ca stăpânul ei să o poată opri, fugi pe străzi, făcu un mare ocol și se întoarse la palat prin grădină și alergă drept în camera mea unde mă cuprinse-n brațe și făcu ceea ce făcu de zece ori una după alta, fără să se oprească.

Până în cele din urmă, tatăl meu află despre năzbâtiile mele cu maimuța și era cât pe ce să mă omoare în ziua aceea. Dar eu neputând să mă mai lipsesc de aci-nainte de maimuța mea, am pus să mi se sape în taină această culă unde o închisei. Și-i aduceam eu însămi de mâncare

și de băut, până astăzi, când fatalitatea te-a făcut să descoperi ascunzătoarea mea și te împinse să o ucizi! Vai mie! Ce mă fac?

Atunci eu încercai să o parigorisesc și îi zisei, ca să o liniștesc:

– Fii sigură, stăpâna mea, că pot înlocui priicios maimuța pentru tine. Încearcă și vei vedea, că sunt cunoscut ca bun de încălecat!

Și, de fapt, i-am dovedit chiar în acea zi, ca și în următoarele, că bărbăția mea o depășea pe aceea a răposatei maimuțe și a defunctului arap.

Totuși, nu putea continua în felul acesta prea mult timp, pentru că, după câteva săptămâni, eram pierdut, acolo, înăuntru, ca într-un tău fără fund. Iar adolescenta vedea, dimpotrivă, crescând poftele sale din zi în zi, și focul interior ațâțându-se.

În această situație supărătoare, surucluii la ajutorul unei bătrâne pe care o cunoșteam ca fiind nemaipomenită în arta pregătirii de filtre și în prepararea de leacuri pentru cele mai înrăite boli. Îi povestii întâmplarea de la început până la sfârșit și îi zisei:

– Acum, mătușă, vin să-ți cer să faci un preparat bun să stingă poftele nesățioase ale acestei femei și să-i po-
tolească năbădăile!

Ea îmi răspunse:

– Nimic mai ușor!

Eu îi zisei:

– Mă încred întru totul în știința și înțelepciunea ta!

Atunci ea luă o oală în care puse o uncie de semințe de tupinus albus de Egipt, o uncie de oțet pur, două uncii de hamei și câteva frunze de digitală. Fierse totul timp de două ore, decantă cu grijă lichidul și-mi spuse:

– Leacul este gata.

Atunci o rugai să mă însoțească în subterană, și ea, la aceasta, îmi zise:

– Trebuie mai întâi să o tăvălești până când va cădea vlăguită.

Și se retrase pe coridor așteptând să termine ce avea de făcut.

Eu făcui ceea ce-mi poruncise și atât de bine, încât fetișcana își pierdu cunoștința. Atunci bătrâna intră în cameră și, după ce încălzi lichidul adus, îl puse într-un lighean de aramă și îl înțepeni între coapsele fetei vizirului. Și îi făcu fumigații care-i pătrunseră adânc în părțile fundamentale, și trebuie că au produs un efect așteptat, pentru că deodată văzui căzând dintre coapsele îndepărtate ale fetei două drăcovenii, una după cealaltă, care începură a se vânzoli. Eu le cercetai mai de aproape și văzui că erau două anghile, una galbenă și cealaltă neagră.

La vederea celor două anghile...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute cincizeci și cincea noapte

Spuse:

... La vederea celor două anghile, bătrâna fu în culmea satisfacției și strigă:

– Fiule, adu slavă lui Allah! Leacul și-a făcut efectul! Să știi că aceste două anghile erau cauza nesațiului de care mi te-ai plâns. Una dintre anghile s-a născut din împreunarea cu arapul, iar cealaltă din împreunarea cu maimuța. Acum, pentru că ele au ieșit, adolescenței i se vor astâmpăra năbădăile și nu va mai fi obositoare și dezordonată în dorințele ei!

Și, într-adevăr, văzui că de îndată ce-și veni în fire, fetișcana nu mai vru să-și facă poftete. Și o găsii atât de

liniștită, încât nu pregetai să o cer în căsătorie. Ea acceptă, pentru că se obișnuise cu mine. Și trăirăm împreună, de atunci, cea mai dulce viață și în cele mai perfecte delicii, după ce am adus-o în casa noastră pe bătrâna care reușise această vindecare miraculoasă și care ne-a învățat leacul pentru dorințele nesăbuite.

Slăvit fie Cel Viu, care nu moare și care ține în mâna sa imperiile și regatele.

Și Șeherezada continuă:

— Asta este, o, norocitul sultan, tot ceea ce știu despre leacul ce se poate da femeilor nesățioase!

Și sultanul Șahriar zise:

— Aș fi vrut să cunosc acest leac, anul trecut, ca să o afum pe blestemata pe care am surprins-o în grădină cu sclavul meu, arapul! Dar tu, Șeherezada, lasă acum poveștile științifice și istorisește-mi în noaptea aceasta, dacă poți, o poveste mai surprinzătoare decât toate cele pe care le-am auzit până acum; pentru că mă simt mai apăsător ca de obicei!

Și Șeherezada zise:

— Pot!

POVESTEA CU SULTANA YAMLIKA, DOMNIȚA DE SUB PĂMÂNT¹

Se povestește că în vechimea vremilor și în trecutul vârstelor și al veacurilor a fost odată, printre înțelepții Greciei, un înțelept care se numea Danial. Avea o mulțime de învățăcei sârguincioși, care îi ascultau învățăturile și sorbeau din știința lui; ci el nu cunoscuse și mângâierea de a avea un fiu, care să poată ajunge moștenitorul cărților și al scrierilor sale. Cum nu mai știa ce să facă spre a căpăta un asemenea moștenitor, îi veni în gând să-l roage pe stăpânul cerului să-i dăruiască o asemenea binecuvântare. Or, Cel-Preaînalt, care nu are niciun fel de străjer la poarta dărnicii sale, îi ascultă ruga, și soția învățatului rămase grea pe clipă pe dată.

În lunile cât ținu sarcina soției lui, înțeleptul Danial, care de mult se știa cătu-i de bătrân, își zise: „Moartea mea-i aproape și nu știu dacă fiul pe care îl voi avea are să poată găsi neatinse toate cărțile și toate scrierile mele.“ Și numaidecât se apucă să-și folosească tot timpul spre a aduna pe câteva foi de hârtie toată știința cuprinsă în multele și feluritele sale scrieri. În felul acesta, umplu cinci foi, cu o scriere foarte mărunță, ce cuprindeau miezul întregii lui științe și al celor cinci mii de hrisoave pe care le avea. Pe urmă le mai citi o dată, cugetă un răstimp, și găsi că și acele cinci foi cuprindeau lucruri care mai puteau fi scurtate. Atunci închină încă o vreme cugetărilor, și sfârși prin a le cuprinde pe toate cele cinci

¹ La M. A. Salie, titlul este: *Povestea cu Hasib și cu împărăteasa zmeilor*.

foi în una singură, care și aceea era de cinci ori mai mică decât cele dintâi. Și când isprăvi această muncă simți că sfârșitul său era aproape.

Atunci bătrânul învățat, de teamă ca nu cumva cărțile și scrierile lui să ajungă în stăpânirea altcuiva, le aruncă pe toate în mare și nu mai păstră decât foaia aceea micuță. O chemă pe soția lui cea însărcinată și îi spuse:

— Vremea mea s-a isprăvit, o, femeie, și nu mi-e dat să-l cresc eu însumi pe copilul pe care Cel-Darnic ni l-a dăruit și pe care eu n-am să apuc să-l văd. Îi las însă drept moștenire această micuță foaie de hârtie, pe care să i-o dai numai în ziua când îți va cere partea lui din bunurile tatălui său. Și de va izbuti s-o descifreze și să-i înțeleagă tâlcul, va fi omul cel mai învățat din veacul său. Aș vrea să se numească Hassib!

Și, spunând aceste cuvinte, înțeleptul Danial își dădu sufletul întru tihna lui Allah.

I se făcu o înmormântare la care veniră toți învățăceii săi și toți locuitorii cetății. Și toți îl plânseră și își puseră haine de jale pentru moartea lui.

Or, peste câteva zile, soția lui Danial aduse pe lume un băiețel mândru ca luna, și care, după dorința răposatului, fu numit Hassib. Și femeia trimise totodată să fie chemați la ea astrologii care, după ce-și făcură socotelile și după ce isprăviră de cercetat stelele, întocmiră horos-copul copilului și spuseră:

— O, femeie, fiul tău are să trăiască ani mulți, dacă va scăpa dintr-o primejdie ce atârnă asupra tinereții lui. Dacă va ocoli primejdia aceea, are să ajungă la o treaptă înaltă și ca știință și ca bogăție.

Și se duseră în drumul lor.

Când copilul împlini vârsta de cinci ani, mama lui îl trimise la școală, ca să învețe și el câte ceva; ci el nu învăță chiar nimic. Așa că ea îl luă de la școală și se gândi

să-l dea la vreo meserie; ci el petrecu ani în șir fără să facă vreo ispravă și ajunse la vârsta de cincisprezece ani fără a fi învățat o buche și fără a fi izbutit să deprindă ceva cu care să-și câștige pâinea și s-o ajute și pe maică-sa cât de cât. Atunci maică-sa se puse pe plâns, iar vecinele îi spuseră:

– Numai însurătoarea ar putea să-l îndemne să se apuce de vreo treabă; pentru că atunci ar vedea și el că, având o soție, trebuie să muncești ca s-o ții.

Cuvintele lor o hotărâră pe mamă să se scoale și să caute printre cunoștințele ei o fată; și, găsind una ce i se păru potrivită, i-o aduse de soție. Iar tânărul Hassib se potrive de minune cu soția sa; ci și acum tot nu se apucă să facă ceva și nu simți niciun îndemn pentru niciun fel de muncă.

Or, printre vecini, erau și niște tăietori de lemne, care, într-o zi, îi spuseră mamei:

– Cumpără-i fiului tău un măgar, niște frânghii și o secure, și lasă-l să meargă cu noi la munte să taie lemne. Pe urmă o să vindem lemnele și o să împărțim câștigul cu el. Așa va putea să-ți mai ușureze cheltuielile și să-și țină mai bine nevasta.

La cuvintele acestea, mama lui Hassib, plină de bucurie, îi cumpără pe dată un măgar, niște frânghii și o secure, și îl dădu pe seama tăietorilor de lemne, stăruind pe lângă ei să-l ajute.

– Să n-ai nicio grijă în privința lui. Este fiul lui Danial, stăpânul nostru, și vom ști să-l ocrotim și să-l veghem!

Și îl luară cu ei în munte, unde îl învățară să taie lemnele și să le așeze pe spatele măgarului, ca să le vândă apoi la piață. Și Hassib căpătă mare dragoste pentru meseria aceea, care îi îngăduia să hoinărească și totodată să și vină în ajutorul mamei și al soției sale.

Or, într-una din zile, pe când tăiau lemne în munte, fură prinși de o furtună, însoțită de ploaie și de tunete,

care îi sili să dea fuga și să se adăpostească într-o peșteră ce se afla nu departe de acolo, și unde aprinseră un foc ca să se încălzească. Totodată îl însărcinară pe tânărul Hassib, fiul lui Danial, să frângă vreascuri și să aibă grijă de foc.

Și pe când Hassib, în fundul peșterii, se apucă să crape lemnele, auzi deodată securea, când izbea în pământ, răsunând, cu un sunet prelung, de parcă în locul acela ar fi fost un gol dedesubt. Începu atunci să scobească sub picioarele lui și dezveli astfel o piatră veche de marmură, cu un belciug de aramă...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a trei sute cincizeci și șasea noapte

Spuse:

... cu un belciug de aramă. La priveriștea aceea, își strigă tovarășii, care veniră în fugă și izbutiră să ridice lespeda de marmură. Găsiră astfel o groapă tare largă și tare adâncă, în care se aflau înșiruite o mulțime ne-numărată de chiupuri ce păreau foarte vechi și care aveau gâtul pecetluit cu mare grijă. Îl coborâră atunci pe Hassib în adâncul gropii, legat cu funii, ca să vadă ce se află în chiupuri și ca să le lege cu funii spre a le scoate afară.

Tânărul Hassib, de cum coborî în groapă, dintru-ntâi sparse cu securea gâtul unuia din chiupurile de pământ ars; și văzu îndată cum se scurge din el o miere galbenă de cel mai bun soi. Îi înștiință numaidecât pe tăietorii de lemne, care, măcar că oleacă dezamăgiți că nu găseau decât niște miere acolo unde nădăjduiseră să dea de vreo comoară din vremurile de demult, nu se arătară nemulțumiți

la gândul câștigului pe care aveau să-l dobândească din vânzarea acelor nenumărate chiupuri pline ochi. Traseră așadar afară toate chiupurile, unul după altul, pe măsură ce tânărul Hassib le lega cu funiile și, fără a mai vroi să-l scoată și pe tovarășul lor din adâncul gropii, plecară cu toții către cetate, spunându-și:

– Dacă-l scoatem din groapă, o să fim nevoiți să mai împărțim și cu el ceea ce vom dobândi la vânzare. Și de altminteri e o haimana care-i mai bine să moară decât să-și mai târască zilele pe pământ.

Se duseră, așadar, la târg cu măgarii lor; și numai pe unul dintre tăietorii de lemne îl trimiseră la mama lui Hassib ca să-i spună:

– Aflându-ne în munte, măgarul fiului tău, atunci când a izbucnit furtuna asupra noastră, a luat-o la goană și l-a silit pe fiul tău să alerge după el, ca să-l prindă, în vreme ce noi ne-am adăpostit într-o peșteră. Nenorocirea a vroit ca deodată un lup să se repeadă din pădure, să-l ucidă pe fiul tău și să-i mănânce, și pe el și pe măgar. Iar noi n-am mai găsit alte urme din ei decât oleacă de sânge și câteva oase.

La știrea aceasta, necăjita de mamă a lui Hassib și sărmana de soție se plesniră cu palmele peste obraji și își puseră țărână în cap, plângând toate lacrimile deznădejdiilor lor. Și-atâta cu ele!

În ceea ce-i privește pe tăietorii de lemne, aceștia vândură chiupurile cu miere pe un preț cum nu se poate mai bun și dobândiră un câștig atât de mare, încât fiecare dintre ei putu să-și deschidă o prăvălie de negustor, ca să vândă și să cumpere. Și nu se lipsiră de nicio desfătare, mâncând și bând cele mai minunate bunătăți în fiecare zi. Și-atâta cu ei!

Ci în ceea ce privește pe tânărul Hassib, iată. După ce văzu că nimeni nu-l mai scoate din groapă, începu să țipe și să se roage, dar degeaba, de vreme ce tăietorii de

lemnne plecaseră și hotărâseră să-l lase să moară acolo, fără a-l ajuta. El, atunci, încercă să-și sape niște trepte în peretele gropii și să se cațere pe ele cu mâinile și cu picioarele; văzu însă că pereții erau de piatră și nici nu simțeau oțelul securii. Atunci deznădejdea lui nu mai avu margini și îi venea să se trântască jos în groapă ca să moară acolo, când deodată zări un scorpion mare care ieșea printr-o crăpătură din peretele de stâncă și se apropia de el ca să-l înțepe. Îl zdrobi cu o izbitură de secure și cercetă apoi crăpătura aceea, prin care răzbătea o geană de lumină. Îi veni atunci gândul să înfigă tăișul securii în crăpătură și să apese cu toată puterea; și, spre uluirea lui, izbuti astfel să dea de o ușă ce se ridică încet-încet, pînă ce lăsă o deschizătură îndeajuns de largă cât să se poată strecura prin ea un trup de om.

Văzând așa, Hassib nu mai șovăi o clipită, se strecură prin deschizătură și ajunse într-o hrubă lungă, dinspre capătul căreia venea lumina. Merse prin hrubă vreme de un ceas și ajunse la o ușă peste măsură de mare, făcută din oțel negru și având o închizătoare de argint și o cheie de aur. Descuie ușa și se pomeni deodată sub cer afară, pe un țărm de lac, la poalele unei coline de smarald. Pe malul lacului zări un jeț de aur sclipind de nestemate, iar de jur împrejur, oglingindu-se în apă, alte jețuri de aur, de argint, de smarald, de oțel, de lemn de abanos și de santal alb. După ce se satură de privit frumusețea lor și a priveliștii, și apa în care se oglindeau, se duse și se așeză în jețul de la mijloc, ca să se bucure și mai din plin de vraja lacului și a muntelui.

Nici nu se așezase bine tânărul Hassib în jețul de aur, că și auzi niște sunete de țimbale și de darabukuri, și văzu că se ivește de după laturile colinei de smarald, venind înspre lac, un șir de făpturi care mai degrabă lunecau decât umblau; și nu izbuti să-și dea seama ce sunt, din pricina depărtării. Când ajunseră mai aproape,

văzu că erau niște femei de o frumusețe vrăjitoare, dar care avea trupul, spre jumătatea lui de jos, alungit, și care se târau asemenea șerpilor. Glasurile lor erau tare dulci și cântau pe limba ioniană niște slăviri unei împărătițe pe care el n-o vedea. Ci nu peste mult se iviră de după colină alte patru femei cu trupuri de șarpe, purtând pe mâinile lor ridicate deasupra capetelor un talger mare de aur, pe care sta, zâmbitoare și strălucind de frumusețe, împărătița. Cele patru femei veniră la jețul de aur de pe care Hassib grăbi să se ridice, și o așezară acolo pe împărătiță, îi orânduiriă cutele vălurilor, apoi se înșiruiră în spatele ei, pe când toate celelalte femei-șarpe lunecară fiecare înspre vreunul din jețurile cele scumpe așezate împrejurul lacului. Atunci împărăteasa, cu un glas îmbățător, rosti câteva cuvinte pe grecește către cele ce se aflau în preajma ei; și numaidecât se sună din țimbale și toate femeile-șarpe înălțară o cântare de preamărire împărătiței, după care se așezară în jețuri.

Apoi împărătița, care îl zărise pe Hassib de la bun început, întoarse galeș capul spre el și îi făcu semn, încurajându-l, să se apropie. Și Hassib, măcar că tare tulburat, se apropie, iar împărătița îl pofti să stea jos și îi spuse:

— Fii bine venit în împărăția mea subpământeană, o, flăcăule frumos, pe care ursita cea bună te-a călăuzit până aici. Alungă departe de la tine orice teamă și spune-mi care îți este numele; eu sunt sultana Yamlika, domnița subpământului. Vorbește, dar, și spune-mi cine ești și cum ai izbutit să ajungi până la acest lac, care este locul meu de ședere pe vreme de iarnă, și unde vin să-mi petrec câteva luni în fiecare an, părăsindu-mi cetatea de scaun din vremea de vară, de pe muntele Cocaz.

La aceste cuvinte, tânărul Hassib, după ce sărută pământul dinaintea sultanei Yamlika, se așeză la dreapta ei pe un jeț de smarald și spuse:

– Mă numesc Hassib și sunt fiul răposatului Danial, învățatul. De meserie sunt tăietor de lemne, măcar că aș fi putut să ajung a fi neguțator printre fiii oamenilor, sau chiar un mare învățat. Ci mi-a plăcut mai mult să mă bucur de mireasma pădurilor și a munților, zicându-mi că oricând este vreme să te închizi, după moarte, între cei patru pereți ai mormântului.

Pe urmă povesti cu de-amănuntul tot ce se petrecuse cu tăietorii de lemne și cum, dintr-o întâmplare, izbutise să se strecoare până în împărăția aceea de sub pământ.

Povestea tânărului Hassib îi plăcu tare mult domniței Yamlika, cea de sub pământ, care îi spuse:

– Hassib, pesemne că, de-atâta timp de când ai fost părăsit în hrubă, trebuie să-ți fie și foame și sete.

Și făcu semn către una dintre însoțitoarele sale, care numaidecât lunecă până la tânărul Hassib, ducând pe creștetul capului o tavă de aur plină cu struguri, și rodii, și mere, și fisticuri, și alune, și nuci, și smochine proaspete, și banane. Pe urmă, după ce mâncă și își potoli foamea, Hassib bău un sorbet minunat dintr-o cupă tăiată numai dintr-un rubin. Atunci fata care adusese bunătățile se îndepărtă cu tablaua, iar sultana Yamlika, întorcându-se către Hassib, îi grăi:

– Acum, Hassib, poți să nu te mai îndoiești că, atâta cât va dura șederea ta în împărăția mea, nu are să ți se întâmple decât lucruri plăcute. Așa că, dacă ai de gând să-ți petreci o săptămână sau două printre noi, pe țărmul acestui lac și la umbra acestor munți, am să-ți povestesc, ca să te fac să-ți treci cât mai vesel timpul, o poveste ce-ți va sluji de învățătură atunci când te vei întoarce pe pământul oamenilor!

Și domnița cea de sub pământ, înconjurată de luarea-amine a celor douăsprezece mii de femei-șarpe așezate pe jețurile lor de smarald și de aur, îi povesti în limba grecilor, cele ce urmează tânărului Hassib, fiul învățatului Danial:

— Află, o, Hassib, că a fost odată în împărăția celor din neamul lui Bani-Israil un domnitor foarte înțelept care, pe patul de moarte, l-a chemat pe fiul său, urmașul lui la domnie, și i-a spus:

— O, Belukia, fiul meu, te sfătuiesc ca, după ce ai să ajungi la domnie, să scrii tu însuși pe o hârtie toate lucrurile ce se află în acest palat, și să nu lași nimic necercetat cu cea mai mare luare-aminte!

Încât cea dintâi grijă a tânărului Belukia, când ajunsese domn, fu aceea de a cerceta toate tainele și toate comorile tatălui său, și de a străbate feluritele încăperi ce slujeau pentru păstrarea tuturor lucrurilor de preț îngrămădite în palat. Ajunse astfel într-o sală mai lăturalnică, unde zări un sipețel lucrat din lemn de abanos, așezat pe un stâlpișor de marmură albă, ce se afla chiar în mijlocul încăperii. Belukia nu pregetă să deschidă sipețul de abanos și găsi în el o cutiuță de aur. Deschise cutiuța de aur și văzu în ea un sul de pergament pe care îl desfășură îndată. Pe el se afla scris în limba elinească:

„Acela care vrea să ajungă stăpân și domn peste oameni și duhuri, peste păsări și jivine, nu va avea decât să găsească inelul pe care îl poartă pe deget profetul Soleiman, în insula celor Șapte Mări, care este locul mormântului său. Inelul acela este inelul fermecat pe care Adam, părintele oamenilor, îl purta pe deget în rai, și care i-a fost luat de îngerul Gebraîl, care l-a dăruit mai apoi înțeleptului Soleiman. Ci nu se va găsi naie care să cuteze a străbate apele și să ajungă la țărmul acelei insule de dincolo de cele Șapte Mări. Nu va izbuti într-o asemenea încercare decât acela care va găsi buruiana cu zeama căreia să se frece pe tălpi spre a putea să meargă pe fața apelor. Buruiana se află în împărăția de sub pământ a împărățiței Yamlika. Și numai împărățița știe locul unde crește acea buruiană; căci domnița Yamlika știe limba tuturor florilor și a tuturor buruienilor,

și le cunoaște puterile. Cine vrea să găsească inelul trebuie să meargă mai întâi în împărăția de sub pământ a împărățiței Yamlika. Și dacă are să fie atâta de norocos încât să izbutească a lua inelul, va putea nu doar să stăpânească toate făpturile văzute și nevăzute, ci și să pătrundă pe Tărâmul Negurilor și să bea din Izvorul Vieții, cel care dă frumusețe, tinerețe, știință, înțelepciune și nemurire.”

După ce citi pergamentul, Belukia îi adună numai-decât pe toți preoții, pe toți magii și pe toți învățații din Bani-Israil...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a trei sute cincizeci și opta noapte

Spuse:

... îi adună numaidecât pe toți preoții, pe toți magii și pe toți învățații din Bani-Israil și îi întrebă de nu cumva se află printre ei vreunul în stare să-i arate drumul ce duce spre împărăția de sub pământ a domniței Yamlika. Atunci toți cei de față i-l arătară cu degetul pe înțeleptul Offan, care se afla printre ei. Or, înțeleptul Offan era un preacinstit moșneag care cercetase toate științele cunoscute și stăpânea toate tainele magiei, toate cheile astronomiei și ale geometriei, și toate dedesubturile alchimiei și ale vrăjitoriei. El veni și se temeni, așadar, dinaintea tânărului domn Belukia, care îl întrebă:

— Poți tu, într-adevăr, o, înțeleptule Offan, să mă duci la împărăția domniței de sub pământ?

El răspunse:

– Pot!

Atunci tânărul Belukia îl numi pe vizirul său caimacam în scaunul de domnie pe tot timpul cât va lipsi el, se dezbracă de hainele împărătești, își puse mantia de hagi și se încălță cu încălțări de drumeție. După care, urmat de înțeleptul Offan, ieși din palatul și din orașul său și se afundă în pustie.

Numai atunci înțeleptul Offan îi spuse:

– Aici e locul prielnic spre a face vrăjile ce trebuie să ne arate calea!

Se opriră, așadar, acolo, și Offan trase împrejurul lui cercul magic, făcu vrăjile cele de cuviință, și nu zăbovi mult până să găsească locul unde se afla, pe meleagul acela, intrarea spre împărăția mea subpământeană. El atunci mai făcu niște vrăji, și pământul se întredeschise și le lăsă drum slobod amândurora până la lacul ce se întinde sub ochii tăi, o, Hassib!

Îi primii pe amândoi cu toate cinstirile cu care întâmpin pe oricine vine ca oaspete în împărăția mea. Iar ei îmi arătară pricina sosirii lor, și eu îndată poruncii să fiu ridicată în talgerul meu de aur, pe capetele celor ce mă poartă, și îi dusei pe vârful acestei coline de smarald unde, la trecerea mea, ierburile și florile începură să vorbească fiecare pe limba ei, care din dreapta, care din stânga, laudându-și, cu glas mare sau cu glas șoptit, însușirile și puterile ce le au. Și, în sunetele zarvei ce se ridica astfel împrejurul nostru, ajunserăm dinaintea unor tufe care, din toate buchetele lor de flori roșii, cântau sub adierea de vânt ce le unduia: „Eu sunt floarea cea minunată care îi dă celui ce-și freacă picioarele cu zeama mea puterea de a merge fără a se scufunda pe fața tuturor apelor izvodite de Allah cel Preaînalt!”

Eu le spusei atunci oaspeților mei:

– Iată dinaintea voastră floarea pe care o căutați!

Iar Offan culese numaidecât atâta cât dori din acea floare, zdrobi lujerii și strânse zeama lor într-un borcan pe care i-l dăruî.

Mă gândii atunci să-l descos pe Offan și îl întrebai:

– O, înțeleptule Offan, poți acuma să-mi spui pricina care vă mână pe voi doi să străbateți mările?

El îmi răspunse:

– O, Măria Ta, vrem să mergem în Insula celor Șapte Mări, să căutăm inelul cel vrăjit al lui Soleiman, stăpânul ginnilor, al oamenilor, al jivinelor și al păsărilor!

Eu îi spusei:

– Dar cum de nu știi tu, o, înțeleptule, că nimeni după Soleiman nu va putea, orice-ar face, să ajungă stăpân pe acel inel? Crede-mă, Offan, și tot așa și tu, o, tinere doamne Belukia, ascultați-mă pe mine! Părășiți gândul acesta nesăbuit de a colinda mările zămislirii spre a vă duce să căutați un inel pe care nimeni nu-l va putea dobândi. Mai degrabă culegeți de aici iarba care îi dă celui ce o mănâncă o tinerețe fără bătrânețe.

Ci ei nu vroiră nicidecum să mă asculte și, luându-și bun-rămas de la mine, se duseră pe unde veniseră.

Domnița Yamlika se opri aici din povestit, curăță o banană pe care i-o întinse tânărului Hassib, mănă și ea o smochină, și zise:

– Înainte de a-ți spune mai departe povestea lui Belukia, și de a-ți povesti călătoria lui pe cele Șapte Mări și toate câte i s-au mai întâmplat, nu cumva ai vrea să afli cum arată întocmai împărăția mea de la poalele muntelui Cocaz¹, care înconjură pământul ca o cingătoare, și să-i știi întinderea, împrejurimile, ierburile însuflețite

¹ Muntele Cocaz (mai corect *Kaf*) era, în imaginația cosmografilor arabi medievali, un șir de munți care înconjurau pământul din toate părțile și în care sălășluiau duhurile.

și grăitoare, giunii și femeile-șarpe, supusele noastre, al căror număr numai Allah îl cunoaște? Nu cumva vrei să-ți spun cum se sprijină tot muntele Cocaz pe o stâncă de smarald minunată, care cu strălucirea ei dă cerurilor culoarea cea de azur? Cu care prilej aş putea să-ți povestesc despre locul anume din Cocaz unde se află Ginnistan, cetatea de scaun a ginnilor supuși sultanului lor Jan ben-Jan, și să-ți dezvăluiesc locul unde sălășluiește pasărea rokh, în Valea Diamantelor; și, în trecere, ți-aș arăta câmpiile de bătălie care au răsunat de vuietele vitejilor de faimă.

Ci tânărul Hassib răspunse:

– O, domnișă Yamlika, mi-ar plăcea mai mult să aflu urmarea întâmplărilor tânărului Belukia!

Atunci domnișă cea de sub pământ povesti mai departe așa:

– După ce tânărul Belukia și înțeleptul Offan mă părăsiră spre a se duce la insula ce se ridică dincolo de cele Șapte Mări, unde se află trupul lui Soleiman, ajunseră la țărmurile Întâiei Mări, și acolo se așezară pe pământ și începură să-și frece de zor talpa picioarelor și gleznele cu zeama pe care o strânseseră în borcan. Pe urmă se ridicară și porniră, la început cu multă sfială, pe mare. Dar, după ce văzură că, fără teamă de a se îneca, puteau să meargă pe apă încă mai bine decât pe pământul tare, prinseră curaj și se așternură la drum cu pas spornic, ca să nu piardă vremea. Merseră așa pe acea mare vreme de trei zile și trei nopți, și, în dimineața celei de-a patra zile, ajunseră la un ostrov pe care-l socotiră a fi chiar raiul, atâta de fermecați se simțiră de frumusețea lui.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a trei sute cincizeci și noua noapte

Spuse:

... un ostrov pe care îl socotiră a fi chiar raiul, atâta de fermecați se simțiră de frumusețea lui.

Pământul pe care pășeau era de șofran auriu; pietrele erau de jad și de rubin; pajiștile se așterneau în straturi de flori unduinde sub adierea zefirului. Zâmbetele trandafirilor se îngemănau cu ocheadele galeșe ale iasomiilor; peste tot horeau crinii, macii, violetele, romanișele și dedițeei, iar printre crângurile albe de iasomie zburdau, ușoare, neastâmpăratele gazele. Dumbrăvile de aloe și de pomi potopiți de flori strălucitoare zvoneau din toate ramurile lor, printre care gungureau turturelele, răspunzând la murmurul izvoarelor; privighetorile cu glas duios povesteau trandafirilor despre iubirile lor, în vreme ce trandafirii le ascultau cu luare-aminte; izvoarele se ascundeau pe sub gingașele stufiguri ale trestiei de zahăr, iar pământul își arăta în voie proaspetele străluciri și răsufla din toată primăvara lui.

Așa că Belukia și Offan se preumblară cu desfătare până seara prin umbra dumbrăvilor, minunându-se de acele minunății ce le umpleau sufletele de mulțumire. Pe urmă, întrucât se lăsa noaptea, se urcară într-un copac ca să se culce acolo, și tocmai se pregăteau să închidă ochii când deodată insula vui de un muget năprasnic care-i cutremură; și zăriră ieșind din valurile mării o dihanie ce ținea în gură o piatră ce strălucea ca o flacăra și, numaidecât pe urmele ei, o sumedenie de alte dihanii de mare, fiecare ținând la fel în gură câte o piatră luminătoare, încât insula fu în curând luminată ca ziua de toate acele pietre. Totodată, și din toate părțile, veniră lei, și tigri, și leopardzi, într-o asemenea năvală, că numai Allah

ar fi putut să-i numere. Și jivinele de pe pământ se întâlneau pe țărm cu jivinele din ape, și toate începură să tăifăsuiască între ele până dimineața. Atunci, dihaniiile din ape se întoarseră în mare, iar fiarele se împrăștiară prin păduri. Iar Belukia și Offan, care nu putuseră închide ochii toată noaptea, atâta de tare îi cuprinsese spaima, se grăbiră să coboare din copac și să alerge pe țărm, unde își frecară picioarele cu zeama de iarbă, spre a-și vedea mai departe de drumul lor pe ape.

Călătoriră așa pe cea de a Doua Mare, zile și nopți în șir, până ce ajunseră la poalele unui lanț de munți printre care se deschidea o vale minunată unde toate pietrele și toate stâncile erau de magnet, dar unde nu era nicio urmă de fiară ori de alte dihanii crunte. Așa că se preumblară toată ziua, cam la întâmplare, hrănindu-se cu pește uscat. Și, pe seară, se așezară la marginea mării, ca să privească asfințitul soarelui, când deodată auziră un mieunat înfricoșător și, la câțiva pași în spatele lor, văzură un tigru ce sta gata să se repeadă asupra-le. De-abia avură răgaz să-și frece picioarele cu zeama ierbii și să fugă pe mare, dincolo de primejdie.

Or aceasta era cea de a Treia Mare. Și noaptea aceea fu o noapte tare întunecată, iar marea, sub un vânt ce sufla amarnic, se învolbură cu totul, lucru ce făcea mersul obositor peste măsură, mai ales pentru niște călători sfârșiți de nesomn. Din fericire, spre zori, ajunseră la un ostrov unde, mai întâi, se culcară pe pământ ca să se hodiească. După care se ridicară să cerceteze ostrovul și îl găsiră plin de pomi roditori. Ci pomii aceia aveau minunata ciudățenie de a rodi pe ramurile lor poame gata zaharisite. Așa încât cei doi călători se simțiră peste măsură de mulțumiți pe acel ostrov, mai ales Belukia, căruia grozav îi plăceau poamele zaharisite și care își petrecu ziua întreagă ospătându-se. Ba îl sili și pe înțeleptul Offan să

stea cu el acolo încă zece zile în șir, spre a avea puțința să se sature de poamele cele gustoase. Ci, la sfârșitul celei de-a zecea zile, atâta se lăcomise la poame, că începu să-l doară pânțelele și, scârbit, se grăbi să-și frece talpa picioarelor și gleznele cu zeama de iarbă, ca și Offan, și să pornească la drum pe cea de a Patra Mare.

Călătoriră patru zile și patru nopți pe cea de a Patra Mare și poposiră pe țărmul unui ostrov ce nu era decât o limbă de nisip mărunț și alb, în care cuibăreau șerpi de toate soiurile, iar ouăle lor se vedeau clocind la soare. Cum nu zăreau pe acel ostrov niciun copac și nici măcar un fir de iarbă, nu vroiră să stea acolo decât numai atâta cât să se hodinească și să-și frece picioarele cu zeama din borcan.

Pe cea de a Cincea Mare călătoriră numai o zi și o noapte, căci dimineța nimeriră pe o insulă micuță cu niște munți de cleștar, cu vine mari de aur, și acoperită cu niște copaci uimitori, plini cu flori galbene sclipitoare. Florile acelea, la căderea nopții, străluciră ca niște stele, iar strălucirea lor, răsfrângându-se în stâncile de cleștar, luminau insula și o făceau mai sclipitoare decât ziua-n amiaza mare. Iar Offan îi spuse lui Belukia:

— Ai sub ochii tăi Insula Florilor de aur. Florile acestea, după ce cad din pomi și se usucă, se fac țărână și, învârtoșindu-se, alcătuiesc până la urmă vinele din care se scoate aurul. Această Insulă a Florilor de aur nu este decât o bucată desprinsă din soare și care a căzut aici odinioară.

Petrecură pe insula aceea o noapte măreață, iar a doua zi își frecară picioarele cu zeama cea scumpă și intrară în cel de al șaselea tărâm de ape.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute șaizecea noapte

Spuse:

... intrară în cel de al șaselea tărâm de ape. Călătoriră pe cea de a Șasea Mare vreme destul de lungă spre a se simți cuprinși de o mare bucurie atunci când ajunseră pe o insulă acoperită de ierburi tare frumoase și unde putură să se odihnească oleacă. Pe urmă se ridicară și porniră să se preumbe prin insulă. Dar care nu le fu mirarea când văzură că din pomi, în loc de poame, atârnav capete de oameni agățate de păr. Poamele acelea din capete de oameni nu arătau toate la fel: unele zâmbeau, altele plângeau ori râdeau, pe când cele ce căzuseră de pe ramuri se rostogoleau prin țărână și, până la urmă, se prefăceau în gogoloaie de foc ce luminau pădurea și făceau să pălească lumina soarelui. Și cei doi călători nu se putură opri să nu gândească; „Ce pădure ciudată!“ Și nu cutezară să se apropie de acele fructe nemaipomenite, ci se întoarseră degrabă la țărmul apei. Or, cum se lăsa seara, se așezară la adăpostul unei stânci și văzură deodată ivindu-se din apă și apropiindu-se de țărm douăsprezece Fiice ale Mării, de o frumusețe fără de asemuire și cu gâtul înconjurat de un gherdan de mărgăritare, care începură să horească, să zburde și să se zbunguiască între ele în nenumărate jocuri vreme de un ceas. După care începură să cânte sub lumina lunii și se îndepărtară înotând prin valuri. Iar Belukia și Offan, măcar că erau ca vrăjiți de frumusețea, de horele și de cântările Fiicelor Mării, nu vroiră să-și mai lungească șederea în acea insulă, din pricina poamelor-cap-de-om. Își unseră, așadar, tălpile și gleznele cu zeama din borcan, și porniră pe cea de a Șaptea Mare.

Călătoria pe cea de a Șaptea Mare ținu vreme tare lungă, și merseră două luni în șir, zi și noapte, fără să

dea de niciun petec de pământ în calea lor. Și erau nevoiți, ca să nu moară de foame, să înhațe cu dibăcie peștii ce veneau din când în când la fața apei, și să-i mănânce cruzi, cum erau. Și-așa începură să simtă ce înțelepte fuseseră sfaturile ce le dasem eu, și să se căiască amarnic că nu le-au urmat. Ci până la urmă tot izbutiră să ajungă la o insulă ce presupuseră a fi Insula celor Șapte Mări, unde trebuia să se afle trupul lui Soleiman cu inelul cel magic pe unul dintre degetele sale.

Găsiră acea Insulă a celor Șapte Mări acoperită de pomi roditori nespus de frumoși, și udată de nenumărate izvoare, și cum le era tare foame și aveau gâtul uscat, de atâta timp de când erau siliți să nu mai mănânce altceva, decât pești cruzi, se apropiară cu o bucurie fără de seamă de un măr uriaș cu crengile îndoite sub povara ciorchinilor de mere coapte. Și Belukia întinse mâna și vru să culeagă câteva mere: ci deodată, din lăuntrurile copacului, se auzi un glas năprasnic ce le strigă:

— Dacă vă atingeți de aceste poame, aveți să fiți retezați în două jumătăți!

Și, într-o clipită, se ivi dinaintea lor un uriaș cumplit, înalt de patruzeci de brațe, după măsura acelor vremi! Și Belukia, peste poate de înfricoșat, îl întreabă:

— O, căpetenie a uriașilor, stăm să murim de foame și nu pricepem de ce nu ne lași să ne atingem de poame!

Uriașul răspunse:

— Cum de puteți să mințiți că nu știți pricina pentru care sunteți popriți de la aceasta? Au uitat-a-ți oare, o, fii ai oamenilor, că părintele neamului vostru, Adam, a încălcat poruncile lui Allah și a mâncat din roadele acestea oprite? Or, de atunci, am fost însărcinat să străjuiesc copacul și să ucid pe oricine ar întinde mâna către poame! Plecați deci, și cățați în altă parte cu ce să vă alinați foamea!

La atari cuvinte, Belukia și Offan se grăbiră să plece de acolo și se afundară înlăuntrul insulei. Căutară alte poame și le mâncară; pe urmă porniră să găsească locul unde putea să se afle trupul lui Soleiman.

După ce rătăciră prin insulă vreme de o zi și o noapte, ajunseră la o colină de stânci de ambră galbenă și de musc, și pe coasta căreia se deschidea o peșteră măreață, cu bolta și cu pereții de diamant. Și cum peștera era astfel tot atâta de luminată ca de un soare-n amiaz, se afundară tot mai adânc în peșteră, și, pe măsură ce înaintau, vedeau că lumina sporește și bolta se lărgeste. Mergeau așa, minunându-se, și începuseră să se întrebe dacă peștera va fi având vreun capăt, când deodată se pomeniră într-o sală peste fire de largă, săpată în diamant, și care avea la mijloc o laviță mare de aur, pe care ședea întins Soleiman ben-Daud, ușor de cunoscut după mantia-i verde împodobită cu mărgăritare și cu nestemate, și după inelul magic ce-i înconjura degetul de la mâna dreaptă, revărsând niște străluciri ce făceau să pălească lumina din sala de diamant. Mâna la care se afla inelul pus pe degetul cel mic se sprijinea pe piept iar mâna cealaltă, întinsă, ținea sceptrul cel de aur cu ochi de smarald.

La priveliștea aceea, Belukia și Offan, cuprinși de o sfială adâncă, nu cutezară să mai facă un pas. Dar nu peste mult, Offan îi spuse lui Belukia:

— De-am înfruntat atâtea primejdii și de-am trecut prin atâtea amaruri, n-am făcut-o ca să dăm îndărăt acuma, când am izbutit să ajungem la țel. Așa că am să mă apropiu de jețul în care doarme profetul, iar tu, la rândul-ți, ai să rostești descântecul pe care ți le-am spus și care sunt de trebuință spre a face să lunece inelul de pe degetul întepenit.

Atunci Belukia începu să rostească vrăjile, iar Offan se apropie de jeț și întinse mâna ca să scoată inelul. Ci

Belukia, tulburat cum era, rostise pe sărite cuvintele magice, și greșeala aceasta fu năprasna lui Offan; căci, deodată, din tavanul strălucitor căzu o piatră de diamant topit, care îl schimbă pe Offan din creștet până-n talpă într-o pară de foc și, în câteva clipite, îl prefăcu într-un pumn de cenușă, la picioarele jețului lui Soleiman.

Când Belukia văzu pedeapsa cu care fu pedepsit Offan pentru încercarea lui prihănitoare, se grăbi să fugă din peșteră și să ajungă la ieșire, spre a alerga drept la mare. Acolo vru să-și ungă picioarele și să plece de pe insulă, dar băgă de seamă că acuma nu mai putea...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute șaiszeci și una noapte

Spuse:

... băgă însă de seamă că acuma nu mai putea, întrucât Offan fusese ars, iar borcanul cu zeama fermecată fusese mistuit împreună cu el.

Atunci, negru de amar, înțelese într-un sfârșit toată temeinicia și toată dreptatea vorbelor pe care i le spusese când îl prevestisem câte nenorociri îl așteptau în acea încercare, și porni să rățăcească haihui prin insulă, neștiind ce are să se întâmple cu el, rămas acum singur, fără nimeni care să-i slujească de călăuz.

Pe când mergea așa, văzu un vârtej mare de pulbere din care ieșea un vuiet ce creștea ajungând asurzitor ca tunetul; și auzi în acel vârtej izbindu-se lănci și spade, și zarva stârnită de niște tropote și de niște țipete ce n-aveau nimica omenesc; deodată văzu că din pulberea împrăștiată iese o oaste întreagă de efriți, de ginnii, de marezi, de guli, de khotrobi, de saali, de bahari, într-un cuvânt toate

neamurile de duhuri din văzduh, din mări, din pământ, din păduri, din izvoare și din pustietăți.

Vederea lor îi pricinui o spaimă așa de mare de nici nu mai încercă să se clinească, și așteptă acolo până ce căpetenia oștimii înfricoșătoare se apropie de el și îl întrebă:

– Cine ești tu, bre? Și cum de ai ajuns aici pe insula aceasta pe care noi venim în fiecare an să veghem peștera în care doarme stăpânul nostru al tuturor, Soleiman ben-Daud?

Belukia răspunse:

– O, căpetenie de viteji, sunt Belukia, domn peste Bani-Israil. M-am rătăcit pe mări și iată de aceea mă aflu aici. Ci îngăduiește-mi să te întreb și eu la rândul-mi cine ești și cine sunt toți acești oșteni?

El răspunse:

– Suntem ginii, din spița urmașilor lui Jan ben-Jan. Acuma venim din țara peste care domnește stăpânul nostru, preaputernicul Sakhr, sultanul de la Pământul Alb, unde a împărățit odinioară Ședdad, fiul lui Aad.

Belukia întrebă:

– Da unde se află acel Pământ Alb peste care domnește preaputernicul Sakhr?

El răspunse:

– Se află dincolo de muntele Cocaz, care este la o depărtare de șaptezeci de luni de-aici, după măsura ome-nească. Ci noi putem să ajungem acolo cât ai clipi din ochi. Dacă vrei, întrucât ești fiu de domn, putem să te luăm cu noi și să te înfațișăm stăpânului nostru.

Belukia nu pregetă să primească și fu numaidecât dus de ginii în cetatea de scaun a sultanului Sakhr, domnul lor.

Acolo, Belukia văzu o câmpie minunată, brăzdată de o sumedenie de ape ce curgeau prin jgheaburi pardosite cu dale de aur și de argint; și toată câmpia era acoperită de musc și de șafran, adumbrită de copaci ispitit plăsmuiți,

cu crengi de smarald și roade de rubin, și plină de corturi de mătase verde sprijinite pe stâlpi de aur învrâstați cu nestemate. În mijlocul câmpiei se ridica un cort mai înalt decât toate celelalte, făcut din mătase roșie și albastră, sprijinit pe stâlpi de smarald și de rubin, și în care, pe un jeț greu de aur, ședea sultanul Sakhr, având de-a dreapta sa alți supuși de-ai săi, iar de-a stânga vizirii, musaipii, dregătorii și curtenii.

Când ajunse dinaintea sultanului, Belukia sărută pământul dintre mâinile lui și îi făcu urările îndătinat. Atunci sultanul Sakhr îl pofti cu multă bunăvoință să șadă lângă el pe un jeț de aur. Pe urmă îi ceru să-i spună numele și să-i istorisească povestea lui. Și Belukia îi spuse cine era și îi povesti de-a fir a păr toate câte le trăise, de la început până la sfârșit.

Auzind povestea lui, sultanul Sakhr și toți cei ce se aflau împrejurul său rămaseră peste măsură de uimiți. Apoi, la un semn al sultanului, se așternu masa pentru ospăț, iar ginii slujitori aduseră tablalele și farfuriurile. Tablalele de aur erau pline cu cincizeci de cămile tinere fierțe și cu alte cincizeci fripte, iar tablalele de argint erau pline cu cincizeci de căpățâni de oaie; pe când poamele, minunat de mari și de bune, erau așezate pe farfuriuri în rânduri meșteșugit întocmite. Și, când totul fu gata, se mâncă și se bău pe săturate; iar la sfârșitul mesei nu mai rămase nici măcar o urmă pe tablale ori în farfuriuri din bucatele și din bunătățile alese care le umpluseră.

Numai atunci sultanul Sakhr îi spuse lui Belukia:

– De bună seamă că tu, o, Belukia, nu știi nimic despre istoria și despre obârșia noastră. Or, vreau să ți le înfățișez în câteva cuvinte, pentru ca atunci când te vei întoarce printre fiii oamenilor să poți povesti lumilor adevărul despre aceste taine încă tulburi pentru ele. Află, dar, o, Belukia...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute șaizeci și doua noapte

Spuse:

... Află, dar, o, Belukia, că, la începutul vremilor, Allah Preaînaltul a zămislit Focul și l-a închis într-o sferă, cu șapte tărâmurî felurite, așezate unele sub altele, fiecare la o depărtare de o mie de ani, după măsura oamenilor.

Întâiul tărâm al Focului l-a numit Gehannam și, în gândul lui, l-a menit făpturilor răzvrătite și nepocăite. Pe cel de al doilea tărâm l-a numit Lazi, căci l-a săpat în genune, și l-a menit tuturor aceloră care, după venirea viitoare a profetului Mahomed (cu el fie rugăciunea și pacea!), vor rămâne în păcatul și în bezna lor și nu vor primi să se facă drept-credincioși! A întemeiat pe urmă cel de al treilea tărâm și, dându-i forma unui cazan în clocot, l-a numit El-Jahim, și acolo i-a închis pe demonii Gog și Magog. După care, a alcătuit cel de al patrulea tărâm, l-a numit Sair și a poruncit să locuiască acolo Eblis, căpetenia îngerilor răzvrățiți, care nu au vroit să se supună lui Adam și să i se închine, nedând astfel ascultare poruncilor nestrămutate ale celui Preaînalt. Pe urmă a hotărnicit cel de al cincelea tărâm, i-a dat numele Sachar și l-a menit celor necredincioși, celor mincinoși și celor mândri. După ce a isprăvit, a săpat o hrubă uriașă, a umplut-o cu un aer fierbinte și rău mirositor, a numit-o Hitmat și menit-o chinuirii evreilor și creștinilor. Iar din cel de-al șaptelea tărâm, numit Havia, a făcut o groapă gata oricând să cuprindă prisosul de evrei și de creștini, și pe cei ce nu se vor arăta drept-credincioși decât pe din-afară. Aceste două tărâmurî din urmă sunt cele mai

înfricoșătoare, pe când cel dintâi este mai lesne de îndurat. Alcătuirea lor este destul de asemănătoare. Așa, în cel dintâi tărâm, Gehannam, nu se numără mai mult de șaptezeci de mii de munți de foc, ce cuprind fiecare câte șaptezeci de mii de cetăți; fiecare cetate are șaptezeci de mii de turnuri; fiecare turn are șaptezeci de mii de case, și fiecare casă are șaptezeci de mii de lavițe. Or, fiecare dintre lavițele acelea, al căror număr se poate afla înmulțind toate cifrele acestea între ele, cuprinde șaptezeci de mii de feluri de chinuri și de schingiuri pe care numai Allah le știe în toată felurimea, tăria și durata lor. Și, cum tărâmul acela este cel mai puțin arzător dintre cele șapte, poți să pricepi, o, Belukia, cum sunt chinurile cuprinse în celelalte șase tărâmurii.

De ți-am dat aceste învățături și aceste lămuriri despre Foc, o, Belukia, am făcut-o pentru că noi, ginnii, suntem fiii Focului.

În adevăr, cele dintâi două ființe pe care Allah le-a zămislit din Foc sunt doi ginii, pe care i-a făcut străjerii lui anume, și pe care i-a numit Khallit și Mallit; și le-a dat unuia chip de leu, iar celuilalt chip de lup. I-a dat leului mădulare bărbătești, iar lupului mădulare femeiești. Coada leului Khallit avea o lungime cât depărtarea străbătută în vreme de douăzeci de ani; iar vrana lupoaiței Mallit era ca o broască-țeastoasă a cărei mărime era pe potrivea lungimii coadei lui Khallit. Leul era de culoare târcată, albă și neagră; iar lupoaița era roșcovană și albă. Și Allah i-a împerecheat pe Khallit și pe Mallit între ei, iar din împreunarea lor s-au născut balaurii, șerpilor, scorpionii și fiarele cele urât duhnitoare, cu care a umplut cele Șapte Tărâmurii, spre pedepsirea celor osândiți. Pe urmă Allah le-a poruncit lui Khallit și lui Mallit să se împreune încă o dată, iar din cea de a doua împreunare a făcut să se nască șapte bărbătuși și șapte femeieuși care

au crescut într-o supușenie. Când au ajuns mari, unul dintre ei, cel care da cele mai frumoase nădejdi prin purtarea lui cuminte, a fost luat în seamă de către cel Preaînalt, care l-a făcut căpetenie peste cohortele sale, alcătuite prin necurmata împerechere dintre leu și lupoaică. Acesta-i chiar cel ce se numește Eblis. Ci, mai târziu, de când cu nesupunerea lui față de orânduiele lui Allah, care-i porunceau să se închine dinaintea lui Adam, a fost aruncat în cel de al patrulea tărâm, dimpreună cu toți cei ce l-au sprijinit. Iar acest Eblis și urmașii lui au umplut iadul cu demoni, bărbați și femei. Iar ceilalți zece băieți și celelalte fete, rămași supuși, s-au împreunat între ei și au avut drept copii pe ginnii care suntem noi, o, Belukia. Aceasta-i, în puține cuvinte, obârșia noastră. Nu te minuna, așadar, că ne vezi mâncând așa, de vreme ce viața noastră se trage dintr-un leu și o lupoaică. Spre a-ți da o pildă despre puterea pântecelui nostru, am să-ți spun că fiecare dintre noi, în fiecare zi, înfulecă zece cămile și douăzeci de oi, și bea patruzeci de cauce de ciorbă, fiecare cauc cuprinzând atâta cât încape într-o căldare.

Acuma, o, Belukia, pentru ca la întoarcerea ta printre fiii oamenilor învățătura să-ți fie desăvârșită, află că pământul pe care îl locuim noi este răcorit pururea de zăpezile de pe muntele Cocaz, care îl înconjură ca o cingătoare. Altminteri pământul nostru ar fi cu neputință de locuit, din pricina focului de dedesubt. Și pământul nostru, la rândul-i, este alcătuit din șapte caturi ce se sprijină pe umerii unui ginn dăruit cu o putere nemaipomenită. Ginnul stă în picioare pe o stâncă ce se sprijină pe spinarea unui taur; taurul șade pe un pește uriaș, iar peștele înoată în apele Mării Veșniciei.

Marea Veșniciei are ca prund catul de sus al iadului, care, cu cele șapte tărâmurile lui, este cuprins în gura

unui șarpe cumplit de hâd, ce va rămâne nemișcat până la ziua Judecății. Atunci șarpele are să verse din gura lui iadul și tot ce se află în iad, dinaintea celui Preaînalt, care și va rosti osânda pe vecii vecilor.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a trei sute șaizeci și treia noapte

Spuse:

... dinaintea celui Preaînalt, care își va rosti osânda pe vecii vecilor.

Iată, o, Belukia, repede și pe scurt povestită, istoria și obârșia noastră, precum și zămislirea lucrurilor.

Asemenea, mai trebuie să-ți spun, spre a încheia în-vățătura ta în această privință, că noi rămânem pururea de aceeași vârstă; noi nu îmbătrânim niciodată, în vreme ce pe pământ, împrejurul nostru, și firea, și oamenii, și toate ființele zămislite se îndreaptă neabătut către veștejire. Virtutea aceasta a noastră o datorăm izvorului vieții din care ne adăpăm și care, în tărâmul Negurilor, este păzit de străjerul Khizr. El, preacinstitul Khizr, potrivește anotimpurile, îmbracă pomii în cununile lor verzi, face să șoptească apele curgătoare, așterne covorul cel înverzit peste pajiști și, învelit în mantia-i verde, în fiecare seară și în fiecare răsărit de ziuă, amestecă dibaci vopselile ușoare cu care smălțuiește cerurile în zori de zi și în scăpat de soare.

Și-acum, o, Belukia, întrucât m-ai ascultat cu multă luare-aminte, ca să te răsplătesc am să poruncesc să fii luat de aici și dus până la intrarea în țara ta, dacă bineînțeles dorești!

La cuvintele acestea, Belukia mulțumi fierbinte sultanului Sakhr, căpetenia ginnilor, pentru găzduirea ce-i dase, pentru învățămintele căpătate și pentru poftirea ce-i făcuse și pe care o primi îndată. Își luă, așadar, bunrămas de la sultan, de la vizirii lui și de la ceilalți ginni, și încălecă pe umerii unui efruit voinic care, în mai puțin de-o clipită, îl făcu să străbată depărtarea și îl lăsă jos ușurel pe pământ cunoscut, în preajma hotarelor țării sale.

Și Belukia, după ce cunoscă locurile și drumul de urmat, se pregătea să pornească spre cetatea sa de scaun, când văzu, între două morminte și plângând cu amar, un flăcău de o frumusețe răpitoare, dar galben la chip și părând tare trist. Belukia se apropie de el, îi dădu binețe cu prietenie și îi spuse:

– O, tinere frumos, pentru ce stai și plângi așa, între două morminte? Pentru ce ai înfățișarea aceasta mahnită? Spune-mi, ca să încerc să te mângâi!

Tânărul își ridică privirile trist către Belukia și îi spuse, cu lacrimi în ochi:

– O, călătorule, de ce te oprești din drumul tău? Lasă lacrimile mele să curgă în singurătate pe pietrele acestea ale durerii mele!

Ci Belukia îi spuse:

– O, frate al meu într-un nenoroc, află că am o inimă miloasă ce stă gata să te asculte. Poți, dar, fără teamă, să-mi arăți pricina tristeții tale!

Și se așeză pe piatra de marmură, în fața lui, îi luă mâinile în mâinile sale și, spre a-l încuraja să vorbească, îi povesti prin câte trecuse și el, de la început până la sfârșit. Ci nu este de folos să le mai înșirăm acum. La sfârșit, îi spuse:

– Dar tu, o, frate al meu, tu ce-ai pățit? Nu pregeta, rogu-te, să-mi povestești tot, căci simt că trebuie să fie o poveste nespus de înduioșătoare!

Atunci tânărul cu obraz dulce și trist, care plângea între două morminte, îi spuse tânărului Belukia:

POVESTEA
FRUMOSULUI TRIST

Află, o, frate al meu, că și eu sunt tot un fiu de domn; iar povestea mea este atâta de ciudată și atâta de nemaipomenită, încât, de-ar fi scrisă cu acul în colțul dinlăuntru al ochiului, ar sluji de învățătură mântuitoare pentru acela ce ar citi-o cu înțelegere. Nu vreau, așadar, să mai zăbovesc a țî-o povestii!

Tăcu apoi un scurt răstimp, își șterse lacrimile și, cu fruntea sprijinită în mână, începu astfel această minunată istorisire:

— M-am născut, o, frate al meu, în țara Kabul, unde domnește sultanul Tigmos, tatăl meu, domn peste Bani-Şalan și peste Afganistan. Tatăl meu, care este un sultan puternic și drept, are ca supuși ai lui trei sultani, fiecare domnind peste o sută de târguri și peste o sută de cetăți. El poruncește peste o sută de mii de călăreți neînfricați și peste o sută de mii de războinici viteji. Iar maică-mea este fiica sultanului Bahravan, domnul Khorassanului. Numele meu este Janşaş.

De când eram mic copil, tatăl meu a orânduit să deprind științele, meșteșugurile și întrecerile trupești, așa că la vârsta de cincisprezece ani eram socotit printre cei mai buni călăreți din împărăție și stam în fruntea vânătorilor și alergătorilor pe calul meu mai iute decât o antilopă.

Într-una din zile, la o vânătoare la care se aflau sultanul tatăl meu și toate căpeteniile din împărăția sa, umblam de trei zile prin păduri și doborâsem mult vânat, când, la căderea nopții, zării o gazelă nespus de frumoasă, ivindu-se la câțiva pași de locul în care mă aflam împreună cu șapte mameluci de-ai mei. Când ne

văzu, se sperie și, sărind deodată, porni în goană cu toată iuțea ei. Eu atunci, urmat de mameluci, alergai pe urmele ei vreme de mai multe ceasuri; și ajunserăm așa dinaintea unui fluviu tare larg și tare adânc, unde socotirăm că vom izbuti s-o împresurăm și s-o prindem. Ci ea, după o scurtă șovăire, se aruncă în apă și începu să înoate îndepărtându-se către malul celălalt. Iar noi coborârăm grabnic de pe cai, lăsarăm caii în seama unuia dintre mameluci, ne aruncărăm într-o luntre de pescar ce se afla acolo legată la țărm, și vâslirăm de zor să ajungem gazela. Ci când ajunserăm la mijlocul apei, nu mai izbutirăm să fim stăpâni pe luntrea pe care vântul și valurile începură s-o împingă costiș, sub întunericul ce sporea, fără ca strădaniile noastre s-o mai poată îndrepta pe calea cea bună. Și-așa, fuserăm târați toată noaptea, cu o iuțelă înfricoșătoare, gândind în fiecă clipă că avem să fim izbiți de vreo stâncă ieșind dintre valuri ori de vreo altă piedică din calea noastră silită. Și goana ținu la fel toată ziua și toată noaptea următoare. Și de-abia în cealaltă zi dimineața izbutirăm, într-un sfârșit, să ne oprim la un mal la care ne-au aruncat valurile.

Estimp, sultanul Tigmos, tatăl meu, aflate de pieirea noastră pe apă, întrebându-l pe mamelucul care ne păzea caii. La aflarea acelei știri, fu atâta de deznădăduit, încât izbucni în hohote de plâns, își izbi coroana de pământ, își mușcă mâinile și trimise grabnic în toate părțile în căutarea mea niște cercetași ce cunoșteau acele locuri neumblate. Iar maică-mea, aflând de pieirea mea, se bătu cumplit peste obraji, își sfâșie hainele, își vătămă pieptul, își smulse părul și îmbracă haine de jale.

Noi, la rându-ne, după ce ajunserăm la țărm, găsirăm un izvor frumos ce curgea pe sub copaci, și un om stând liniștit și răcorindu-și picioarele în apă. Îi dădurăm cuviincioși binețe și îl întrebarăm unde ne aflăm. Omul

însă, fără a ne întoarce binețea, ne răspunse prin câteva vorbe de neînțeles, cu un glas asemănător unui cârâit de cioară sau ca al vreunei alte păsări de pradă.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute șaiszeci și patra noapte

Spuse:

... sau ca al vreunei alte păsări de pradă. Pe urmă se ridică deodată, se împărți dintr-o zvâcnitură în două bucăți, despicăndu-se pe mijloc, și doar cu trunchiul alergă spre noi, în vreme ce jumătatea lui de jos alerga în altă parte. Și în aceeași clipită, din toate părțile pădurii, se iviră alți oameni asemănători cu cel dintâi, care alergară la izvor, se împărțiră în două părți dintr-o zvâcnitură de dare îndărăt, și se năpustiră asupra noastră cu trunchiul numai. Se repeziră atunci la trei dintre mamelucii ce se aflau mai aproape, și începură numaidecât să-i sfâșie lacomi, pe când eu și ceilalți trei mameluci ai mei, înfricoșați cum nu se mai poate, sărirăm în luntre. Și, mai degrabă vrând să fim înghițiți de o mie de ori de ape, decât să fim mâncați de acele dihănii, zorirăm să ne depărtăm de țărm, lăsându-ne duși iarăși de valuri. Și-atunci văzurăm cum alergau pe mal, străduindu-se să ne ajungă, în vreme ce trunchiurile îi mâncau pe cei trei amărâți de mameluci ai mei, toate picioarele și coapsele, într-o fugă nebună, ce ne înghețase în luntrea scăpată de altminteri din primejdia lor. Și eram tare uluiți de lăcomia cumplită a acelor trunchiuri cu pânțele tăiat și ne întrebam cum de era cu puțință asemenea lucru, plângând totodată soarta nefericiților noștri tovarăși.

Valurile ne purtară așa până a doua zi, și-atunci ajunserăm la un pământ acoperit cu pomi roditori și cu flori minunate, într-o grădină mare. Ci, după ce legarăm luntrea la țărm, eu nu vrusei să cobor pe mal de data aceasta și îi trimisei pe cei trei mameluci să meargă ei întâi să cerceteze locurile. Plecară, dar, înainte și, după ce lipsiră o jumătate de zi, se întoarseră să-mi spună că străbătuseră o bună bucată de pământ, mergând și la dreapta și la stânga, fără să fi găsit nimic bănuielnic; după care văzuseră un palat de marmură albă, cu turnul de cleștar curat, iar în mijlocul palatului se întindea o grădină măreață luminată de un lac. Intraseră în palat și văzuseră o sală uriașă în care se aflau niște jețuri de fildeș orânduite împrejurul unui jeț de aur împodobit cu diamante și cu bălașe; nu zăriseră însă pe nimenea, nici în grădină, nici în palat.

După ce îmi spuseră aceste lucruri liniștitoare, mă hotărâi să cobor din luntre și luai împreună cu ei drumul către palat. Începurăm mai întâi prin a ne astâmpăra foamea mâncând poame minunate din pomii din grădină, pe urmă intrarăm în palat ca să ne odihnim. Eu mă așezai în jețul de aur, iar mamelucii se așezară pe jețurile de fildeș; și, privind acea privesc, îmi adusei aminte de tatăl meu, de mama mea și de jețul meu de domnie pierdut, și începui să plâng; iar mamelucii plângeau și ei amarnic.

Pe când stam așa cufundați în tristețe, auzirăm un vuiet mare, asemenea vuietului mării, și văzurăm îndată că intră în sala în care ne aflam un alai alcătuit din viziri, și din emiri, și din curteni, și din căpetenii; ci toți erau din neamul maimuțelor. Erau de tot soiul. Iar noi socotirăm că ne-a venit sfârșitul. Ci marele vizir al maimuțelor, care era un goril uriaș, veni, cu semne vădite de supunere, și se temeni dinaintea mea. Și îmi spuse, cu grai de om, că și el și întreg norodul lui mă

primesc de sultan al lor, și că pe cei trei mameluci îi numesc căpetenii peste oștile lor. Pe urmă, după ce porunci să ni se aducă să mâncăm gazele fripte, mă pofti să merg să cercetez oastea de maimuțe, supușii mei, înainte de lupta ce urma s-o avem cu vechii lor vrăjmași, ghulii ce sălășluiau pe meleagurile învecinate.

Eu atunci, cum eram amarnic de trudit, rugai pe marele vizir și pe ceilalți să mă lase singur, nemaiținând cu mine decât pe cei trei mameluci. După ce ne sfătuirăm în privința noii împrejurări în care ne aflam, hotărârăm să fugim cât mai iute de acel palat și de acele locuri, și ne îndreptarăm către luntre; dar, când ajunserăm la apă, văzurăm că luntrea pierise, și fuserăm nevoiți să ne întoarcem la palat, unde dormirăm până dimineața.

Când ne deșteptarăm, marele vizir al noilor mei supuși veni să mi se închine și îmi spuse că totul era gata pentru lupta împotriva ghulilor. Și, totodată, ceilalți viziri aduseră la ușa palatului, pentru mine și pentru mamelucii mei, patru câini mari, ce trebuiau să ne slujească de cai, și care aveau frâie cu lanțuri de oțel. Iar eu și mamelucii fuserăm nevoiți să încălecăm pe câini și să trecem înainte, pe când în urma noastră, cu urlete și cu țipete înfricoșătoare, venea întreaga oaste fără de număr a supușilor mei, maimuțele, în frunte cu marele meu vizir.

După o zi și o noapte de umblet, ajunserăm înaintea unui munte înalt și negru, unde se aflau vizuinele ghulilor care nu zăboviră să se arate. Aveau înfățișări osebite, ci toți erau înfricoșători. Unii aveau cap de bou și trup de cămilă, alții semănau cu hienele, pe când alții aveau o înfățișare de o neînchipuită groază și care nu semăna cu nimic cunoscut.

Când ne zăriră ghulii, începură să coboare din munte. Și, oprindu-se la o mare depărtare, începură prin a ne acoperi cu o ploaie de pietre. Supușii mei răspunseră în

același fel, și bătălia se dovedi în curând cumplită, și dintr-o parte și din cealaltă. Eu și mamelucii mei, înarmați cu arcurile noastre, slobozirăm înspre ghuli o mulțime de săgeți, care uciseră un mare număr dintre ei, spre bucuria supușilor mei, pe care o privești ca aceea îi umplea de înflăcărare. Așa că sfârșirăm prin a dobândi biruința și pornirăm goana după ghuli.

Atunci eu și mamelucii hotărâram să ne folosim de neorânduiala goanei și, călări pe câini, să fugim de la supușii mei, maimuțele, luând-o la fugă înspre cealaltă parte, fără ca ei să ne zărească. Și, în cea mai mare goană, pierirăm din ochii lor.

După o goană lungă, ne oprirăm spre a lăsa câinii să-și tragă sufletul, și văzurăm în fața noastră o stâncă mare, cioplită în chip de tablă, și pe care o înscriere în limba ebraică spunea:

„O, tu, cel prins acuma, și pe care ursita te-a aruncat pe acest tărâm spre-a te face sultan maimuțelor, de vrei să scapi de sultanie și să fugi, două drumuri ți se deschid înaintea pentru izbăvire: unul dintre aceste drumuri se află la dreapta ta, și acesta-i cel mai scurt ca să ajungi la țărmul oceanului ce înconjură lumea; el străbate însă pustietăți sălbatice, pline de dihanii și de ginnii răufăcători. Celălalt, la stânga, este lung de patru luni de mers, și străbate o vale mare, care este Valea Furnicilor. Luând-o pe acest drum și ferindu-te de furnici, vei ajunge la un munte de foc, la poalele căruia se află Cetatea Ovreilor. Eu, Soleiman ben-Daud, am scris acestea, spre mântuirea ta!”

După ce, peste măsură de uimiți, citirăm acea inscripție, ne grăbirăm să pornim pe drumul din stânga, ce trebuia să ne ducă la Cetatea Ovreilor, trecând prin Valea Furnicilor.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute șaiszeci și cincea noapte

Spuse:

... trecând prin Valea Furnicilor.

Dar nu apucarăm să străbatem nici măcar cale de-o zi, că și auzirăm pământul tremurând sub noi și nu peste mult văzurăm ivindu-se în urma noastră și ajungându-ne în goana mare supușii mei, maimuțele, cu marele vizir în frunte. Când ne ajunseră, ne înconjurară din toate părțile, scoțând urlete de bucurie că ne găsiseră, iar marele vizir se făcu tălmaciul tuturor rostind un potop de proslăviri pentru mântuirea noastră.

Întâlnirea cu el ne pricinui mare amărăciune, dar ne ferirăm să ne-o arătăm și ne pregăteam să facem cale întoarsă către palat împreună cu supușii mei, când văzurăm cum iese din valea pe care o străbăteam o ordie de furnici, fiecare furnică fiind mare cât un câine. Și, într-o clipită, se porni o încăierare înfricoșată între supușii mei și furnicile cele hâde. Or, furnicile le prindeau pe maimuțe între fălci și, dintr-o crănțanitură, le și retezau în două, pe când maimuțele tăbărau câte zece pe o furnică spre a izbuti s-o ucidă.

Noi atunci gândirăm să ne folosim de încăierare și să fugim călări pe câinii noștri; din nenorocire, numai eu izbutii să scap, căci cei trei mameluci ai mei fură zăriți de furnici, și înșfăcați, și retezați în două de fălcile lor amarnice. Iar eu scăpai, plângând pierderea celor de pe urmă tovarăși, și ajunsei la o apă pe care o trecui înot, dând drumul câinelui, pe celălalt mal, unde îmi pusei mai întâi hainele la uscat; apoi mă cufundai în somn până dimineața, socotind că acum nu mai sunt gonit de nimeni, de vreme ce pusesem apa între mine și furnici și supușii mei, maimuțele.

Când mă deșteptai, pornii la drum și umblai zile și zile în șir, hrănindu-mă cu ierburi și rădăcini, până ce ajunsei la muntele cu pricina, la poalele căruia văzui într-adevăr o cetate mare, care era Cetatea Evreilor, întocmai precum mi se arătase în înscrierea de pe stâncă. Da un fapt, despre care înscrierea nu pomenea nimic și pe care îl băgai de seamă mai târziu, mă minună mult în cetatea aceea: băgai de seamă că vadul unei ape mari, pe care în ziua când am intrat în cetate îl străbătusem cu piciorul, fiind sec, era plin cu apă în celelalte zile ale săptămânii; și așa aflai că apa aceea, îmbelșugată în celelalte zile, nu mai curgea deloc în ziua de sâmbătă, ziua de sârbătoare a evreilor. Or eu intrai în cetate chiar într-o zi de sâmbătă și nu văzui pe nimeni pe uliți. Atunci mă dusei la cea dintâi casă pe care o întâlneai în cale, deschisei ușa și intrai. Mă pomenii într-o sală în care ședeau jos roată o mulțime de inși cu chipuri preacinstite. Atunci, îndemnat de înfățișarea lor, mă apropiai cuviincios și le spusei, după ce mă temenii adânc:

– Sunt Janșaș, fiul sultanului Tigmos, stăpânul peste Kabul și căpetenia peste Bani-Șalan. Mă rog vouă, o, stăpânii mei, la ce depărtare mă aflu de țara mea și pe ce drum să apuc ca să ajung la ea? Și-apoi mi-e tare foame!

Atunci toți cei care se aflau acolo se uitară la mine, fără a-mi răspunde, iar cel care părea să fie șeful lor îmi spuse prin semne, fără să rostească o vorbă:

– Mănâncă și bea, dar să nu vorbești nimic!

Și îmi arătă o tavă cu bucate uluitoare, cum eu nu mai văzusem nicăierea, și care, judecând după mireasma lor, trebuia să fi fost gătite cu ulei. Mâncai, băui și păstrai tăcerea.

Când isprăvii, șeful evreilor se apropie de mine și mă întrebă, tot numai prin semne:

– Cine? De unde? Unde?

Atunci îl întrebai și eu, tot prin semne, dacă puteam să răspund și, la un semn de încuviințare urmat de un altul ce vroia să spună: „Nu rosti decât trei cuvinte!“, întrebai:

– Caravană Kabul când?

El îmi răspunse prin semne:

– Nu știu!

Și cu degetul îmi făcu semn să plec, întrucât îmi sfârșisem masa.

Mă temenii atunci dinaintea lui, mă temenii și dinaintea celorlalți care se aflau acolo, și ieșii, minunându-mă peste măsură de acele obiceiuri ciudate. În uliță, încercai să mă dumiresc mai bine, când auzii într-un sfârșit un pristav care striga:

– Cine dorește să capete o mie de galbeni și o tânără roabă fără de seamăn, să vină după mine pentru o slujbă de un ceas!

Eu, lipsit cum eram de toate, mă dusei la pristav și îi spusei:

– Primesc să îndeplinesc slujba aceea, și totodată și mia de dinari și pe tânăra roabă!

El atunci mă luă de mână și mă duse la o casă tare bogată, unde, pe un jeț de fildeș, ședea un evreu bătrân. Pristavul se temeni dinaintea lui și spuse:

– Iacătă, într-un sfârșit, un tânăr străin, singurul care a răspuns la chemarea pe care de trei zile o tot strig!

La cuvintele lui, evreul cel bătrân, stăpânul casei, mă pofti să stau jos lângă el, îmi arătă multă bunăvoință, porunci să mi se aducă mâncare și băutură din belșug, iar când masa se sfârși îmi întinse o pungă cu o mie de galbeni safi, poruncind totodată robilor lui să mă îmbrace cu o mantie de atlas și să mă ducă la roaba pe care mi-o dăruia de la bun început pentru slujba ce urma s-o săvârșesc și despre care încă nu știam nimic.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute șaizeci și șasea noapte

Spuse:

... și despre care încă nu știam nimic.

Atunci robii, după ce mă îmbrăcară în mantia de atlas, mă poftiră în iatacul în care mă aștepta fetișcana. Și fata într-adevăr era o tinerică tare frumoasă, cu care mă lăsară singur, să-mi petrec noaptea. Și-așa că, găcind-o desăvârșită, îmi petrecui cu ea trei zile și trei nopți, mâncând, bând și făcând ceea ce era de făcut. Iar în dimineața celei de-a patra zile, bătrânul mă pofti la el și îmi spuse:

– Ești gata să îndeplinești acum slujba pentru care te-am năimit și cu care te-ai învoit de la bun început?

Mărturisii că sunt gata să-mi îndeplinesc slujba, fără să știu despre ce era vorba.

Atunci bătrânul evreu le porunci robilor să pregătească și să aducă doi catări înșăuați. El încălecă pe unul dintre catări, iar eu pe celălalt, și îmi spuse să-l urmez. Merserăm cu pas grăbit și călătorirăm așa până la ceasul de prânz, când ajunserăm la poalele unui munte înalt și ascuțit, pe coastele căruia nu se zărea nicio cărare pe care să se poată cineva primejdui a merge călare. Descălecarăm atunci de pe catări, iar bătrânul îmi întinse un cuțit și îmi spuse:

– Înfige-l în pânțelele catărului tău. E vremea să te apuci de treabă!

Eu îl ascultai și înfipsei cuțitul în pânțelele catărului, care muri repede; pe urmă, la porunca evreului, jupuii catărul și netezii pielea. Atunci el îmi spuse:

– Acuma trebuie să te întinzi la pământ pe această piele, și să te cos în ea ca într-un sac.

Iar eu îl ascultai tot așa, și mă întinsei pe piele, și bătrânul mă cusu cu grijă în ea; pe urmă îmi spuse:

– Ascultă bine la vorbele mele. O pasăre mare are să vină deodată să se repeadă la tine și să te ia să te ducă în cuibul ei de pe vârful acestui munte prăvălatic. Ferește-te să nu cumva să te miști atunci când ai să te simți în văzduh, căci pasărea ți-ar da drumul și, căzând, te-ai zdrobi de pământ; dar, după ce are să te ridice sus pe munte, taie pielea cu cuțitul pe care ți l-am dat și ieși din sac. Pasărea are să se sperie și are să fugă. Tu atunci să strângi pietrele nestemate cu care este presărat vârful muntelui și să mi le arunci. Pe urmă, să cobori și să vii la mine.

Or, de-abia apucă bătrânul evreu să sfârșească de spus toate astea, că mă și simții ridicat în văzduhuri și, în câteva clipe, fusei dus sus pe vârful muntelui. Atunci tăiai sacul cu cuțitul și scosei afară capul. Când mă văzu, pasărea cea înfricoșătoare se sperie și se avântă în zbor, bătând din aripi. Începui atunci să adun rubine, smaralde și alte pietre scumpe presărate pe jos, și le aruncai bătrânului evreu. Când însă vrusei să cobor, băgai de seamă că nu era acolo nicio cărare pe care să-mi pot pune piciorul. Și îl văzui pe bătrânul evreu cum încalecă pe catărul lui și cum o ia la drum grabnic, ca să piară din vederea mea.

Eu atunci, deznădăjduit cu desăvârșire, începui să-mi plâng soarta și mă hotărâi să cercetez în ce parte ar fi mai bine să mă îndrept. Până la urmă, pornii înainte, la noroc, și rătăcii așa vreme de două luni, până ce, la capătul șirului de munți, ajunsei la intrarea într-o vale măreață, unde apele, pomii și florile, însoțite de ciripitul dulce al păsărelelor, îl slăveau pe Atoatefacătorul. Acolo văzui un palat uriaș ce se ridica drept în văzduh, și o luai într-acolo. Ajunsei la ușă, și, pe o laviță din sala de la intrare, găsii un moșneag cu chipul strălucind de lumină. Ținea în mână un schiptru de rubin și avea pe cap o cunună de diamante. Mă temenii dinainte-i, iar el îmi răspunse cu bunăvoință și îmi spuse:

— Șezi jos lângă mine, fiule!

Și, după ce șezui, mă întrebă:

— De unde vii așa, pe acest pământ pe care nicicând nu l-a călcat picior de adamit? Și unde vrei să ajungi?

Eu, drept orice răspuns, izbucnii în suspine. Atunci bătrânul îmi spuse:

— Contenește-ți plânsul, copile al meu, căci îmi îndurerezi inima. Fă-ți curaj, și mai întâi ia de mănâncă și bea, să te întărești.

Și mă duse într-o sală mare, unde îmi aduse să mănânc și să beau. Și, după ce mă văzu mai înseninat, mă rugă să-i povestesc povestea mea; iar eu îi îndeplinii cererea și îl rugai la rându-mi să-mi spună și el cine era și al cui era acel palat.

El îmi răspunse:

— Află, o, fiule, că palatul acesta a fost zidit odinioară de stăpânul nostru Soleiman, al cărui locțiitor într-o cârmuirea păsărilor sunt eu. În fiecare an, toate păsările de pe pământ vin aici să mi se închine. Dacă, dar, vrei să te întorci în țara ta, am să te dau în seama lor, de îndată ce-au să vină să capete porunci de la mine, iar ele au să te ia și să te ducă în țara ta. Dar, ca să-ți treci vremea până la venirea lor, poți să te preumblii peste tot prin palat și poți să intri în toate sălile, afară numai de una ce se deschide cu cheia de aur pe care o vezi între aceste chei pe care ți le dau.

Și bătrânul, căpetenia păsărilor, îmi întinse cheile și mă lăsă slobod să fac ce vreau.

Pornii să cercetez mai întâi sălile dinspre curtea saraiului, apoi intrai în celelalte odăi, care toate erau orânduite spre a sluji de locuință păsărilor, și mă pomenii dinaintea ușii ce se deschidea cu cheia de aur.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute șaiszeci și șaptea noapte

Spuse:

... dinaintea ușii ce se deschidea cu cheia de aur.

Și zăbovii acolo mult timp s-o privesc, necutezând nici măcar s-o ating cu mâna, din pricina vorbelor ce-mi spusese bătrânul; dar până la urmă nu putui să-mi înfrâng ispita de care îmi era plin sufletul, să văd ce este în acea încăpere. Vârâi cheia de aur în încuietoare, descuiai ușa și intrai, plin de sfială, în locul oprit.

Or, departe de a da cu ochii de vreo privesc înfri-coșătoare, văzui mai întâi, în mijlocul unui chioșc cu podeaua încrustată cu nestemate de toate culorile, un havuz înconjurat de păsări de aur, iar prin ciocurile lor curgea apa cu un clipocit atât de minunat, încât mi se părea că aud glasul fiecăreia dintre ele cum răsună în pereții de argint. De jur împrejurul havuzului se aflau, împărțite după felurile și vrăjitoarele lor soiuri, straturi de flori care își îngemănau culorile cu cele ale poamelor. Nisipul pe care pășeam era făcut din pulbere de smaralde, și se așternea până la treptele unui jeț ce se ridica dinaintea havuzului cel minunat. Jețul era tot cioplit numai dintr-o piatră de rubin ale cărui fețe revărsau peste grădină strălucirea roșie a razelor lui reci și făceau să sclipească apa printre potoapele de nestemate.

Mă oprii vrăjit dinaintea atâtor minuni zămislite numai din îngemănarea lucrurilor firii; pe urmă mă dusei și șezui în jețul de rubin peste care atârna un polog de atlas roșu, și închisei o clipă ochii ca să las privesc aceea proaspătă să pătrundă cât mai adânc în sufletul meu descântat.

Când deschisei ochii, văzui că se apropiau de havuz, scuturându-și penele albe, trei porumbițe zarife, ce veneau

să se scalde. Poposiră cu gingășie pe marginea cea lată a havuzului de argint și, o, priviri ale mele uluite! după un potop de îmbrățișări și de alintături dulci, își aruncară de pe ele mantiile de pene albe și răsăriră, într-o goliciune de iasomie, sub chip de fecioare frumoase ca luna. Și îndată se scufundară în havuz, și numai pletele lor strălucitoare pluteau ca un zbor de flacără pe fața apei.

Când văzui așa, o, frate Belukia, simții că mințile încep să mi se ducă. Și, nemaiputându-mi stăpâni tulburarea, alergai la havuz și strigai:

– O, fetelor, o, frumoaselor ca luna, o, domnițelor!

Când mă văzură, scoaseră un țipăt de spaimă și, sărind sprintene din apă, alergară la hainele de pene pe care le aruncară peste goliciunea lor. Și zburară în copacul cel mai înalt dintre copacii care adumbreau havuzul, și începură să chicotească uitându-se la mine.

Eu atunci mă apropiai de copac, ridikai privirile și spusei:

– O, domnițelor, mă rog vouă, spuneți-mi cine sunteți! Eu sunt Janșaș, fiul sultanului Tigmos, stăpânul peste Kabul și căpetenia peste Bani-Șalan.

Atunci, cea mai tânără dintre cele trei, chiar aceea ai cărei nuri mă tulburaseră cel mai pojarnic, îmi spuse:

– Suntem fiicele sultanului Nassr, care locuiește în palatul de diamante. Am venit aici că să ne plimbăm și să ne veselim oleacă.

Eu spusei:

– Atunci, o, stăpâna mea, fie-ți milă și vino de-ți împlinește veselia cu mine!

Ea îmi spuse:

– Da de când oare pot copilele să se veselească așa cu băieții, o, Janșaș? Ci, dacă ții morțiș să mă cunoști mai bine, nu ai decât să vii după mine la saraiul tatălui meu.

Și, rostind aceste cuvinte, îmi aruncă o privire care

îmi săgetă inima¹; și plecă în zbor, împreună cu cele două surori ale ei, pierind din ochii mei.

Dacă le văzui că se duc, deznădăjduit până peste poate, scosei un țipăt amarnic și mă prăbușii sub copac.

Nu știu cât am zăcut acolo; dar, când mi-am venit iarăși în fire, bătrânul, căpetenia păsărilor, se afla lângă mine și îmi stropea fața cu apă de flori. Când mă văzu că deschid ochii, îmi spuse:

– Vezi, copile, ce pățești dacă nu mă ascuți? Nu ți-am spus eu să nu deschizi ușa de la încăperea aceea?

Eu, drept orice răspuns, nu putui decât să izbucnesc în suspine; pe urmă ticluii aceste stihuri:

*Mi-e inima răpită de-o tânără fecioară,
Cu trupul ca un cântec, suavă și ușoară,
Cu mijloc cum nu-i altul pe lume mai mlădiu.
Iar buzele ei roșii, cu zâmbetul nurliu,
Fac să se înfioare, de ciuda lor, pizmașe,
Și trandafirii roșii, și pietrele bălașe.
Săgețile din arcul sprâncenelor ei reci
Străbat până departe și lasă răni pe veci.
Frumoaso! nu-i ca tine o alta! Stingi, zâmbind,
Chiar sfânta frumusețe slăvită, de la Ind.*

Când isprăvii de rostit stihurile, bătrânul îmi spuse:

– Pricep ce-ai pățit. Ai văzut copilele-porumbițe care vin să se scalde aici.

Eu strigai:

¹ În varianta tradusă de M. A. Salie, Janșas îi spune copilei și versuri:

*În grădină se ivi îmbrăcată-n verde crud,
Despletindu-și părul lung și cu pieptul desfăcut.
„Cine ești?” o-ntreb. Și ea: „Sunt pojaru-n care pier
Inimi de îndrăgostiți mistuite fără ler!”
Eu încep atunci să-mi plâng chinul dragostei amar.
Ea grăi: „De ce te plângi pietrei fără de habar?”
„Dacă inima-ți – spusei – e ca piatra ce nu crapă,
Știi că, dacă vrea, Allah și din piatră scoate apă!”*

– Le-am văzut, o, taică al meu, și mă rog ție să-mi spui unde se află saraiul în care sălășluiesc ele împreună cu tatăl lor, sultanul Nassr!

El răspunse:

– Nu gândi că vei izbândi să ajungi cumva acolo, o, fiule, întrucât sultanul Nassr este una dintre căpeteniile cele mai puternice ale ginnilor, iar eu tare mă îndoiesc că ți-ar da vreuna din fetele lui de soție. Mai bine pregătește-te să te întorci în țara ta. Am să-ți înlesnesc eu însumi călătoria, dându-te în seama păsărilor care au să vină în curând să mi se închine și care au să-ți slujească de călauze.

Eu răspunsei:

– Îți mulțumesc, taică, da eu nu am să mă mai întorc la părinții mei, dacă n-am s-o mai văd pe copila care mi-a vorbit!¹

Și, după ce rostii cuvintele acestea, mă aruncaii plângând la picioarele bătrânului și mă rugai de el să-mi spună cum le-aș mai putea vedea pe copilele străvestite în porumbițe...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute șaizeci și opta noapte

Spuse:

... cum le-aș putea vedea pe copilele străvestite în porumbițe.

¹ La M. A. Salie, Janșaș rostește și aceste versuri:

*O, dacă n-aș fi văzut dulcea lor nălucă-n zbor!
O, de nu-mi lăsa Allah chinul crâncenului dor!
Sufletu-mi de n-ar fi jar, de-aș putea uitând să fug –
Lacrimile-mi pe obraji n-ar mai curge din belșug!
Înima-mi să rabde-acum zi și noapte o deprind
Și de-al dragostei pojar arde trupul meu tângind.*

– Pricep că ți-e inima arsă de dragostea pentru cea mai frumoasă dintre ele, și am să-ți arăt mijlocul de a o mai vedea o dată. Să te pitești, așadar, pe după acești copaci și să aștepți răbduriu întoarcerea porumbișelor. Să le lași să se dezbrace și să coboare în havuz, și-atunci, deodată, să te repezi la mantiile lor de pene și să le înșfaci. Ele atunci au să-ți vorbească tare dulce, au să se apropie de tine, au să te învăluie într-un potop de alinturi și au să te roage fierbinte, spunându-ți vorbe cum nu se poate mai drăgălașe, ca să le dai îndărăt penele. Ci tu ferește-te să nu care cumva să te lași înduplecat, căci s-ar sfârși atunci totul pentru totdeauna. Dimpotrivă! să nu le dai hainele îndărăt cu niciun chip și să le spui: „Tare aş vrea să vă dau penele, o, minunatelor, ci trebuie să aștept până ce are să vină șeicul!“ Și să aștepți, așa, sosirea mea, spunându-le vorbe gingașe; iar eu am să mă pricep cumva să găsesc chip de a face lucrurile să se întoarcă spre folosul tău.

La cuvintele acestea, îi mulțumii din suflet bătrânului vataf al păsărilor și alergai pe dată să mă ascund pe după copaci, în vreme ce el se duse în iatacul lui spre a-și întâmpina supușii.

Șezui acolo multă vreme, așteptând să se întoarcă fețele. Într-un sfârșit, auzii niște bătaii de aripi și niște râsete prin văzduh, și le văzui pe cele trei porumbițe cum coboară pe marginea havuzului. Se uitară în dreapta, se uitară în stânga, să vadă de nu cumva le pândește careva. Pe urmă, cea care îmi vorbise se întoarse către celelalte două și le spuse:

– Nu socotiți, surorilor, că s-ar putea să fie ascuns cineva în grădină? Ce s-o fi făcut tânărul de mai înainte?

Ci surorile ei spuseră:

– O, Șamsa, nu te mai îngrijora atâta și grăbește-te să faci ca noi!

Și tustrele se dezbrăcară atunci de penele lor și se afundară în apă, albe și goale, ca argintul străcurat. Și erau ca trei lune oglandite în apă.

Așteptai să înoate până la mijlocul havuzului și sării deodată drept în picioare, repezindu-mă iute ca fulgerul și înșfăcând mantia fetei pe care o îndrăgisem. Iar la fapta mea de răpitor răspunseră trei țipete de spaimă, și le văzui pe cele trei fete, rușinate că fuseseră prinse în zben-guielile lor, cum se cufundă în apă cu totul, nelăsând afară decât capetele și înotând către mine cu priviri plângătoare. Ci eu, încredințat că de data aceasta le aveam în mână, începui să râd dându-mă îndărăt de pe marginea havuzului și fluturând mantia de pene.

Văzând așa, copila care îmi vorbise întâia oară și care se numea Șamsa îmi spuse:

— Cum de cutezi, o, flăcăule, să pui stăpânire pe ceea ce nu este al tău?

Eu răspunsei:

— O, porumbița mea, ieși din havuz și vino să stai de vorbă cu mine.

Ea spuse:

— Tare aș vrea să stau de vorbă cu tine, o, flăcău frumos, dar sunt goală cu totul și nu pot să ies așa din havuz. Dă-mi îndărăt mantia și îți făgăduiesc că ies din apă și stau de vorbă cu tine.

Eu spusei:

— O, lumină a ochilor mei, o, stăpâna mea, o, domniță a frumuseții, o, roadă a inimii mele, de ți-aș da mantia îndărăt ar fi ca și cum mi-aș pune capăt zilelor cu chiar mâna mea. Așa că nu pot să ți-o dau până ce nu are să vină aici prietenul meu, șeicul ocârmuitor al păsărilor.

Ea îmi spuse:

— Atunci, de vreme ce nu ai luat decât mantia mea, du-te oleacă mai încolo și întoarce capul spre partea cealaltă, ca să mă lași să ies din havuz și să le dai răgaz su-rorilor mele să se acopere; iar ele au să-mi împrumute câteva pene de-ale lor, ca să-mi ascund ceea ce trebuie numaidecât să ascund.

Eu îi spusei:

– Asta pot s-o fac!

Și mă îndepărtai și mă așezai în spatele jețului de rubin.

Atunci ieșiră din apă întâi cele două surori mai mari și se îmbrăcară repede cu penele lor; pe urmă smulseră câteva dintre penele lor cele mai frumoase și întocmiră în grabă un fel de șorțuleț; o ajutară apoi pe sora lor mai mică să iasă din apă, o încinseră cu șorțulețul și mă strigară:

– Acum poți să vii.

Iar eu alergai dinaintea gazelor și căzui în genunchi la picioarele nurliei Șamsa și îi îmbrățișai genunchii, însă ținând strașnic de mantie, ca nu cumva să mi-o ia și să fugă în zbor. Ea atunci mă ridică și începu să-mi spună o sumedenie de vorbe dulci și să mă învăluie cu un potop de alinturi, ca să mă înduplece să-i dau mantia; ci mă ferii cu mare grijă să nu mă dau supus rugăminților ei; și izbutii s-o aduc la jețul de rubin în care mă așezai luând-o pe genunchii mei.

Atunci, dacă văzu că nu poate să-mi scape, se hotărî într-un sfârșit să răspundă dorurilor mele. Își aruncă brațele împrejurul gâtului meu și îmi întoarse sărut la sărut și dezmierdare la dezmierdare, în vreme ce surorile ei zâmbeau, privind în toate părțile ca să vadă de nu cumva vine cineva peste noi.

Pe când stam așa, șeicul, ocrotitorul meu, deschise ușa și intră. Ne ridicară întru cinstirea lui, îi ieșirăm în întâmpinare și îi sărutarăm cuviincioși mâinile. El ne rugă să ședem jos și, întorcându-se către gingașa Șamsa, îi spuse:

– Sunt bucuros, fiica mea, de alegerea pe care ai făcut-o cu acest flăcău. Tatăl său este sultanul Tigmos, stăpânul Afganistanului. Așa că bine ai face să primești a te uni cu el și să-l îndupleci și pe sultanul Nassr, tatăl tău, să-ți dea încuviințarea.

Ea răspunse:

– Ascult și mă supun.

Atunci șeicul îi spuse:

– Dacă primești cu adevărat această unire, jură-mi și făgăduiește-mi că ai să-i fii credincioasă soțului tău și că n-ai să te desparți de el niciodată.

Și frumoasa Șamsa se ridică numaidecât și făcu jurământul cerut, dinaintea preacinstului șeic. Atunci el ne spuse:

– Să-i mulțumim celui Preaînalt pentru unirea voastră, copiii mei. Și facă el să fiți fericiți. Iată, chem asupra voastră a amândurora binecuvântarea lui. Puteți acum să vă iubiți în voie. Iar tu, Janșaș, poți să-i dai mantia îndărăt, căci n-are să te mai părăsească.

Și, după ce rosti cuvintele acestea, șeicul ne duse într-o sală în care se aflau niște saltele acoperite cu chilimuri, precum și niște tablale pline cu poame frumoase și cu alte lucruri alese. Iar Șamsa, după ce le rugă pe surorile sale să se ducă înaintea ei la palatul tatălui lor, ca să-i vestească nunta și să-l înștiințeze de întoarcerea ei cu mine, fu cum nu se poate mai drăgălașă și binevoi să curețe cu chiar mâna ei poamele și să le împartă cu mine.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a trei sute șaizeci și noua noapte

Spuse:

.... să le împartă cu mine.

După care ne culcarăm amândoi, unul în brațele celuilalt, peste măsură de fericiți.

Dimineața, Șamsa se deșteaptă înaintea mea. Se îmbracă strâns în penele ei, mă trezi, mă sărută între ochi și îmi spuse:

– E vremea să mergem la palatul de diamante la sultanul Nassr, tatăl meu. Grăbește, dar, și îmbracă-te!

Eu o ascultai numaidecât și, când fusei gata, ne duse-răm să-i sărutăm mâinile șeicului ocârmuitor al păsărilor și să-i mulțumim din tot sufletul.

Apoi Șamsa îmi spuse:

– Acum suie-te pe umerii mei și ține-te bine, căci călătoria are să fie cam lungă, măcar că eu sunt hotărâtă să merg cât pot de iute.

Și mă luă pe grumaji și, după cel din urmă rămas-bun de la ocrotitorul nostru, mă purtă prin văzduh cu iuțeala fulgerului și nu peste mult mă lăsă jos la o mică depărtare de intrarea palatului de diamante. Iar de acolo pornirăm încetișor către palat, în vreme ce ginii slujitori, trimiși de sultan, alergau vestind sosirea noastră.

Sultanul Nassr, tatăl gingașei Șamsa și stăpânul ginnilor, arătă o bucurie până peste poate când mă văzu. Mă luă în brațe și mă strânse la piept. Pe urmă porunci să fiu îmbrăcat cu un caftan falnic de zarafir, îmi puse pe cap o cunună tăiată dintr-o piatră de diamant, apoi mă duse dinaintea sultanei, mama soției mele, care îmi mărturisi mulțumirea ei și o lăudă pe fiica sa pentru alegerea pe care o făcuse cu mine. Îi dăruî apoi fiicei sale un morman de nestemate, de care palatul era plin, și porunci să fim duși amândoi la hammam, unde fuserăm spălați și înmiresmați cu apă de trandafiri, de musc, de ambră și de uleiuri care ne înviorară de minune. După care se orânduîră în cinstea noastră oștețe ce ținură treizeci de zile și treizeci de nopți în șir.

Atunci îmi mărturisii dorința de a o înfățișa și eu la rândul-mi pe soția mea părinților mei, în țara mea. Iar sultanul și sultana, măcar că le părea tare rău să se despartă de fiica lor, îngăduîră dorința mea, dar îmi cerură să le făgăduiesc că am să mă întorc în fiecare an să petrec la ei un răstimp. Pe urmă sultanul porunci să se facă un jeț atâta de mare ca lățime și ca lungime cât să poată cuprinde pe treptele lui două sute de ginii bărbați

și două sute de ginii femei. Noi doi ne suirăm în jeț, iar cele patru sute de ginii bărbați și femei, ce se aflau acolo pentru a ne sluji, ședeau în picioare pe trepte, în vreme ce o oaste întreagă alcătuită din alți ginii slujeau de purtători ai jețului. După ce ne luarăm și cel de pe urmă bun-rămas, purtătorii jețului se ridicară în văzduh cu jețul și porniră să lunece peste pământ atâta de iute, încât în două zile străbătură o depărtare de doi ani de umblet. Și ajunserăm fără niciun necaz la palatul tatălui meu de la Kabul.

Când tatăl meu și mama mea mă văzură că sosesc după o lipsă ce le răpise orice nădejde de a mă mai găsi vreodată, și după ce se săturară s-o privească pe soția mea și aflară cine era și în ce împrejurări mă însurasem cu ea, rămaseră peste măsură de fericiți și plânseră din suflet, sărutându-mă și sărutând-o și pe mult-iubita mea Șamsa. Ba biata maică-mea fu atâta de tulburată, încât căzu la pământ fără de simțire¹ și nu-și veni în fire decât cu ajutorul apei de trandafiri aduse de soția mea Șamsa.

După toate ospetele și după toate darurile împărțite cu prilejul sosirii și al nunții noastre, tatăl meu o întrebă pe Șamsa:

– Ce lucru aș putea face, o, copila mea, care să-ți fie mai pe plac?

Iar Șamsa, care avea poftă cumpătate, răspunse:

– O, norocitul sultan, nu râvnesc decât să avem o casă a noastră în mijlocul unei grădini scăldate de izvoare.

Și sultanul, tatăl meu, slobozi numaidecât poruncile cuvenite, și peste un răstimp scurt avuserăm saraiul nostru și grădina noastră, unde trăiam peste măsură de fericiți.

¹ La M. A. Salie, înainte de a leșina, mama rostește aceste versuri:

Sosi-n zbor bucuria – cu-atâta fericire

Încât mă-nec în lacrimi și nu-mi mai vin în fire.

Ah, ochi ai mei, deprinși cu plânsul fără saț,

Voi plângeți și-n durere și când vă bucurați!

După un an petrecut așa în mijlocul unui potop de huzururi, soția mea Șamsa vru să-i mai vadă pe tatăl și pe mama sa la palatul de diamante și îmi aduse aminte făgăduința ce-o făcusem de a merge în fiecare an să ne petrecem un timp împreună cu ei. Nu vrusei să mă împotrivesc, întrucât o iubeam tare mult; ci, vai! nenorocirea avea să se abată asupra capetelor noastre din pricina acelei călătorii blestemate!

Ne suirăm așadar în jețul purtat de ginnii ce ne slujeau și călătorirăm cu mare spor, străbătând în fiecare zi o întindere de o lună de cale, și poposind seara în preajma vreunui izvor sau la umbra pomilor, ca să ne odihnim. Or, într-o zi, poposirăm chiar pe locul acesta de aici, să ne petrecem noaptea, și soția mea Șamsa dori să meargă să se scalde în apa acestui râu ce curge pe dinaintea noastră. Făcui tot ce putui ca s-o împiedic, vorbindu-i despre răceala prea mare a serii și de răul ce ar putea veni de aci; nu vroi să mă asculte și luă câteva dintre roabele sale, să se scalde împreună cu ea. Se dezbrăcără pe țarm și intrară în apă, unde Șamsa părea că e luna răsărind împresurată de un alai de stele. Se hârjoneau acolo și se jucau între ele, când deodată Șamsa scoase un țipăt de durere și se prăbuși în brațele roabelor sale; iar roabele se grăbiră s-o scoată din apă și s-o aducă pe mal. Da când vrusei să-i vorbesc și s-o îngrijesc, ea era moartă. Și roabele îmi arătară pe călcâiul ei urma mușcăturii unui șarpe de apă.

La priveriștea aceea, mă prăbușii la pământ fără de simțire. Și atâta de mult zăcui așa, încât toți mă socotiră și pe mine mort. Ci, vai! eu aveam să rămân în viață după Șamsa, ca s-o jelesc și să-i întocmesc mormântul pe care-l vezi. Iar celălalt mormânt este chiar mormântul meu, pe care l-am zidit alături de mormântul sărmanei mele preaiubite. Și acum îmi trec viața în lacrimi și în

amintiri grele, așteptând clipa când voi adormi alături de soția mea Șamsa, departe de împărăția mea pe care am dat-o uitării, departe de lumea care pentru mine s-a schimbat într-o pustietate amară, în ungherul acesta sinuratic al morții.¹

După ce frumosul flăcău trist sfârși de povestit lui Belukia povestea sa, își ascunse fața în mâini și începu să suspine. Atunci Belukia îi spuse:

– Pe Allah! o, frate al meu, povestea ta este atâta de uluitoare și de nemaipomenită, încât am uitat până și de cele ce am pățit eu însumi, măcar că socotesc că am trecut prin niște minunății de întâmplări. Sprijină-te pe Allah în durerea ta, o, fratele meu, îmbogățească-ți El sufletul cu harul uitării!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă ca de obicei, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute șaptezecă noapte

Spuse:

... îmbogățească-ți El sufletul cu harul uitării!

Mai rămase cu el vreme de un ceas, încercând să-l înduplece a-l însoți la împărăția lui, spre a schimba aerul și priveliștea; ci zadarnic.

Atunci chiar că fu nevoit să-l lase, de teamă să nu-l supere; și, după ce îl îmbrățișă și îi mai spuse câteva vorbe de mângâiere, porni la drum către cetatea de scaun, unde ajunse fără de niciun necaz, după ce lipsise cinci ani.

¹ La M. A. Salie, recită apoi aceste versuri:

Ce mi-a fost drag s-a vestejit, iar casa nu-mi mai este casă.

Și ce mi-a fost apropiat de nicăieri nu mai răsare.

Iar inima ce m-a iubit și-mi sta în preajmă fericită

Nu mai e-aici, și nicio floare acuma nu-mi mai pare floare.

Și de-atunci nu mai am nicio știre despre el! Și de altminteri, acumă, că ești tu aici, o, Hassib, îl dau cu totul uitării pe tânărul crai Belukia, pe care am tot nădăjuit să-l mai văd o dată, într-o zi sau alta. Tu măcar n-ai să mă părăsești așa de repede și chiar gândesc să te țin la mine ani lungi, nelăsându-te să duci lipsă de nimic, fii bine încredințat. Și-apoi mai am încă atâtea întâmplări minunate să-ți povestesc, încât cea a tânărului Belukia și a frumosului flăcău trist au să ți se pară niște biete întâmplări de toată ziua. Oricum, ca să-ți dau numaidecât o dovadă de binele pe care ți-l vreau, iată femeile mele cum se pregătesc să ne aducă de mâncare și de băut, și cum stau gata să înceapă a ne cânta, ca să ne vrăjească să ne aline mințile până dimineată!

Când sultănița Yamlika, domnița de sub pământ, isprăvi de povestit tânărului Hassib, fiul lui Danial cel învățat, povestea lui Belukia și a tânărului flăcău trist, după ce zaiafetul și cântecele și danțurile femeilor-șarpe luară sfârșit, adunarea se ridică, și se alcătui alaiul pentru a se întoarce la cealaltă cetate de scaun. Ci tânărul Hassib, care își iubea nespus de mult mama și soția, răspunse:

— O, domnița Yamlika, eu nu sunt decât un biet tăietor de lemne, iar tu mă îmbii aici cu o viață plină de desfătări; am însă acasă o mamă și o soție. Și nu pot, pe Allah! să le mai las să mă aștepte multă vreme, în deznădejdea lipsei mele. Îngăduie-mi, așadar, să mă întorc la ele, altminteri de bună seamă că au să moară de durere. Ci fără îndoială că are să-mi pară rău toată viața mea că n-am putut să ascult și celelalte povești cu care ai de gând să mă ferești în timpul șederii mele în împărăția ta.

La aceste cuvinte, împărăteasa Yamlika înțelese că pricina plecării lui Hassib era cum nu se poate mai întemeiată, și îi spuse:

— Vreau din tot sufletul, o, Hassib, să te las să te întorci lângă mama și lângă soția ta, măcar că mă întristează

nespus despărțirea de un ascultător atât de cu luare-aminte ca tine. Ci nu-ți cer decât un jurământ, fără de care mi-ar fi cu neputință să te las să pleci. Trebuie să-mi făgăduiești că n-ai să te duci să te speli la hammam niciodată de-aci înainte, toată viața ta. Altminteri, are să urmeze pieirea ta. Deocamdată nu pot să-ți spun mai mult.

Tânărul Hassib, pe care cererea aceasta îl ului cu totul, nu vru s-o supere pe domnița Yamlika și făcu jurământul cerut, legându-se să nu se ducă niciodată să se spele la hammam, toată viața lui. Atunci domnița Yamlika, după ce își luă rămas-bun de la el, porunci unei femei-șarpe să-l însoțească până la ieșirea din împărăția ei, a cărei poartă era ascunsă într-o casă păraginită, de cealaltă parte a locului unde se afla hruba cu miere prin care Hassib izbutise să se strecoare în lăcașul cel de sub pământ.

Soarele amurgea în zare când Hassib ajunsese pe ulița lui și bătu la ușa casei sale. Maică-sa veni să deschidă și, când îl cunoscuse, scoase un țipăt lung și se aruncă în brațele lui, plângând de bucurie. Iar soția lui, la rândul ei, auzind acel țipăt, alergă la ușă, îl cunoscuse și ea și i se temeni după cuviință, sărutându-i mâinile. Pe urmă intrară în casă și se lăsară cuprinși în voie de cea mai vie bucurie.

După ce se mai potoliră oleacă, Hassib le ceru vești despre tăietorii de lemne, vechii lui tovarăși, care îl părăsiseră în hruba cu miere. Maică-sa îi povesti cum aceștia veniseră și-i aduseseră știrea morții lui în colții unui lup, cum ei ajunseseră neguțători bogați și stăpâni cu multe averi și prăvălii mari, și cum, cu fiecare zi, văzuseră lumea sporind tot mai mult dinaintea lor.

Atunci Hassib cugetă o clipă și îi spuse mamei sale:

– Măine să te duci la ei în suk, să-i strângi la un loc pe toți și să le dai vestea că m-am întors, spunându-le că aș fi tare mulțumit să-i văd.

A doua zi, mama lui Hassib nu pregetă să facă așa, iar tăietorii de lemne, aflând vestea, se schimbă la chip și răspunseră că ascultă și că se supun în ce privește întâmpinarea de bun venit. Pe urmă se sfătuiră între ei și hotărâră să orânduiască lucrurile cât mai bine. Mai întâi îi dăruiră mamei lui Hassib mătăsuri și țesături frumoase, și o însoțiră până acasă, înțelegându-se ca fiecare să-i dea lui Hassib jumătate din ceea ce stăpâneau ei ca averi, ca robi și ca bogății.

Când ajunseră dinaintea lui Hassib, se temeniră și îi sărutară mâinile. Pe urmă îi înfățișară darurile lor, rugându-l să le primească și să uite greșeala pe care o săvârșiseră față de el. Iar Hassib nu vroi să le păstreze dușmănie, primi darurile și spuse:

– Ceea ce s-a petrecut s-a petrecut, și nimic n-ar fi putut opri să se întâmple ceea ce trebuia să se întâmple.

Atunci ei își luară rămas-bun de la el, încredințându-l de recunoștința lor, iar Hassib ajunse din ziua aceea un bogat, și se așeză în suk ca neguțător, deschizând o prăvălie care era cea mai frumoasă dintre toate prăvăliile.

Într-o zi, ducându-se la prăvălie, ca de obicei, trecu prin fața hammamului așezat la intrarea sukului. Or, stăpânul hammamului tocmai sta și se răcorea dinaintea ușii lui și, când îl văzu pe Hassib, se temeni și spuse:

– Fă-mi cinstea și intră în hammamul meu. Nu te-a avut nici măcar o dată ca mușteriu, nicicând. Astăzi însă vreau să te îmbăiez numai așa, pentru cheful meu, iar masagiii au să te frece cu o mânășă nouă de iarbă de mare și au să te săpunească strașnic cu niște mănunchiuri de lifă de care nimeni nu s-a slujit încă.

Hassib însă, amintindu-și de jurământul făcut, răspunse:

– Nu, pe Allah! nu pot să primesc poftirea ta, o, șei-cule! căci m-am juruit să nu intru niciodată într-un hammam.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziua și tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a trei sute șaptezeci și una noapte

Spuse:

... m-am juruit să nu intru niciodată într-un hammam.

La cuvintele lui, stăpânul hammamului, care nu putea să creadă într-un asemenea jurământ, din pricină că niciun bărbat, fie și cu primejdia de a muri, nu poate să nu se spele de fiecare dată când face treaba obișnuită cu soția lui, se minună:

– De ce nu vrei să primești, o, stăpâne al meu? Pe Allah! jur la rându-mi că, dacă mai stărui în hotărârea ta, am să mă despărțesc pe dată de cele trei soții ale mele. Jur de trei ori pe legea despărțeniei!

Ci întrucât Hassib, în ciuda acelui jurământ atâta de greu pe care-l auzise, tot nu vroia să primească, stăpânul hammamului se aruncă la picioarele lui, rugându-l fierbinte să nu-l silească să-și îndeplinească jurământul; și îi săruta picioarele plângând și îi spunea:

– Iau asupra capului meu răspunderea pentru fapta și toate urmările ei.

Și toți trecătorii ce se strânseseră împrejurul lor, aflând despre ce este vorba și auzind de jurământul de despărțenie, începură și ei să-l roage pe Hassib să nu-i aducă pe degeaba nenorocire unui om care l-a poftit să-i facă o scaldă fără să-i ceară nicio plată. Pe urmă, văzând zădărnicia vorbelor lor, se hotărâră cu toții să-l ia cu de-a sila, îl înșfăcară pe Hassib și îl duseră, cu toate urletele lui amarnice, înăuntrul hammamului, îi turnară toți de-a valma vreo douăzeci-treizeci de ligheane de apă în cap, îl frecară, îl bușumară, îl săpuniră, îl șterseră și îl învăluiră în ștergere calde, îi înfașurară capul cu un

cearceaf frumos tivit și înflorat. Pe urmă, stăpânul hammamului, bucuros cum nu se mai poate văzându-se izbăvit de jurământul de despărțenie, îi aduse lui Hassib o ceașcă de sorbet înmiresmat cu ambră, și îi spuse:

– Fie-ți scaldă plăcută și binecuvântată! Iar băutura aceasta răcorească-te așa cum m-ai răcorit tu pe mine!

Ci Hassib, pe care toată tevatura aceea îl umpluse de o spaimă tot mai mare, nu știa de trebuie să se lepede ori să primească cinstirea de la urmă, și tocmai da să răspundă, când deodată hammamul fu năpădit de străjerii sultanului, care se repeziră la el și îl înșfăcară așa cum era, în gâteala lui de la hammam. Și, în ciuda strigătelor și a împotrivirii lui, îl cărară la saraiul sultanului și îl puseră în mâna marelui vizir, care îl aștepta la ușă, peste măsură de nerăbdator.

Când îl văzu pe Hassib, vizirul se arătă bucuros cum nu se mai poate, îl întâmpină cu semnele de cinstire cele mai vădite și îl rugă să-l însoțească la sultan. Și Hassib, hotărât acum să-și lase ursita să curgă, îl urmă pe marele vizir, care îl duse dinaintea sultanului, într-o sală în care se aflau, rânduți după treapta cinurilor, două mii de valii, două mii de musaiپی dintre cei mai de frunte, și două mii de găzi cu spadele la brâu, neașteptând decât un semn ca să reteze capete. Cât despre sultan, acesta ședea culcat pe un pat mare de aur și părea că doarme, cu capul și cu fața acoperite de un văl de mătase.

Văzând acestea toate, înfricoșatul Hassib se simți că moare și se prăbuși la picioarele patului domnesc, mărturisind în fața tuturor că nu este vinovat de nimic. Ci marele vizir se grăbi să-l ridice cu toate semnele de cinstire și îi spuse:

– O, fiu al lui Danial, așteptăm de la tine să-l scapi pe sultanul nostru Karazdan. Fața și trupul lui sunt acoperite de o lepră rămasă până acum fără leac. Și ne-am gândit la tine, ca să-l lecuiești, căci tu ești fiul învățatului Danial.

Și toți cei de față, valii, curtenii, musaipii și găzii strigară de-a valma:

– Numai de la tine așteptăm vindecarea sultanului Karazdan!

La cuvintele acestea, buimăcitul de Hassib își zise: „Pe Allah! ei mă cred mare învățat“. Pe urmă îi spuse mare-lui vizir:

– Sunt, într-adevăr, fiul lui Danial. Dar nu sunt decât un neștiutor. Am fost dat la școală și n-am învățat nimic; au vrut să mă învețe cum se lecuiesc bolile, dar după o lună s-au lăsat păgubași, văzând proasta înzestrare a minții mele. Iar maică-mea, ajunsă la capătul puterilor, mi-a cumpărat un măgar și niște frânghii și m-a făcut tăietor de lemne. Și asta-i toată meseria mea și tot ce știu.

Dar vizirul îi zise:

– Degeaba îți mai ascunzi tu priceperea, o, fiu al lui Danial. Știm prea bine că, de-am vântura noi Răsăritul și Apusul, tot n-am găsi un doftor pe potriva ta.

Hassib, topit, spuse:

– Păi cum aş putea eu, o, vizirule plin de înțelepciune, să-l vindec, când habar nu am nici de boli, nici de leacuri?

Vizirul răspunse:

– O, tinere, degeaba mai tăgăduiești. Știm cu toții că vindecarea sultanului stă în mâinile tale.

Hassib ridică mâinile spre cer și întrebă:

– Cum așa?

Vizirul spuse:

– Da, de bună seamă! poți să izbutești vindecarea, căci tu o cunoști pe domnița de sub pământ, împărăteasa Yamlika, cea al cărei lapte de fecioară, luat pe nemâncate ori folosit ca balsam, lecuiește bolile cele mai de nevindecate.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a trei sute șaptezeci și doua noapte

Spuse:

... lecuiește bolile cele mai de nevindecat.

Auzind atare cuvinte, Hassib pricepu că acea dezvăluire era urmarea intrării lui la hammam. Și încercă să tăgăduiască. Strigă, dar:

– N-am văzut niciodată acel lapte și habar n-am cine este domnița Yamlika. Acuma aud întâia oară numele acesta.

Vizirul zâmbi și zise:

– Dacă tăgăduiești, am să-ți dovedesc că tăgada nu-ți poate sluji la nimic. Eu spun că tu ai fost la împărățița Yamlika. Or, toți cei care au fost la ea înainte de tine, în vremurile de demult, s-au întors de acolo cu pielea neagră pe pânțele. Cartea pe care o am aici, sub ochi, ea mi-a spus taina. Sau, mai degrabă, o, fiu al lui Danial, pielea de pe pânțelele acelora care au fost la domnița Yamlika nu se face neagră decât după ce ei intră la hammam. Or, iscoadele pe care le-am pus la hammam ca să cerceteze pântecul tuturor celor ce se scaldă au venit pe dată să-mi spună că pântecul tău s-a făcut deodată negru, în vreme ce te spălau. Degeaba mai tăgăduiești acum.

Și, rostind cuvintele acestea, marele vizir se apropie de el, îi trase la o parte ștergarele ce-l înfășurau și îi lăsa pântecul gol. Și pântecul îi era negru ca pântecul unui bivoli.

Când văzu așa, Hassib, de spaimă, era mai-mai să cadă din picioare fără de simțire; pe urmă îi veni un gând și spuse vizirului:

– Trebuie să-ți mărturisesc, o, stăpâne al meu, că eu m-am născut cu pânțelele negru.

Vizirul zâmbi și zise:

– Nu era așa când ai intrat în hammam. Iscoadele mi-au spus.

Hassib însă, care nu voia în ruptul capului s-o înșele pe domnița de sub pământ dând în vileag lăcașul ei, tăgădui mai departe că ar fi avut vreo legătură cu ea sau că ar fi văzut-o vreodată. Atunci vizirul făcu semn spre doi găzi, care se apropiară de Hassib, îl întinseră pe jos, gol cum era, și începură să-i tragă pe amândouă tălpile niște lovituri atâta de amarnice și atâta de dese, încât ar fi murit, de nu s-ar fi hotărât să strige cerând iertare și mărturisind adevărul. Îndată vizirul porunci să fie ridicat de jos, iar ștergarele cu care era înfășurat Hassib la sosire să fie schimbate cu un caftan falnic. După care îl duse el însuși în curtea saraiului, unde îl puse să încalece pe un cal frumos din grajdurile domnești, încălecă și el pe alt cal și, însoțiți amândoi de un mare alai, porniră la drum spre casa păraginită pe unde ieșise Hassib de la Yamlika.

Acolo vizirul, care învățase din cărțile de știință vrăjile, începu să ardă niște mirodenii și să rostească descântecele pentru deschiderea porților, în vreme ce Hassib, la rândul-i, urmând porunca vizirului, o ruga fierbinte pe domnița să i se arate. Și deodată se stârni un cutremur ce-i prăbuși la pământ mai pe toți cei de față, și se deschise o despicătură prin care se ivi, într-un talger de aur purtat de patru balauri cu capete de om vărsând flăcări, împărăteasa Yamlika, al cărei chip strălucea ca aurul.

Se uită la Hassib cu ochii plini de mustrare și îi spuse:

— O, Hassib, așa îți ții tu jurământul pe care mi l-ai făcut?

Și Hassib strigă:

— Pe Allah, o, domniță! păcatul este al vizirului, care era să mă omoare în bătaie!

Ea spuse:

— Știu. Și de aceea nici n-am să te pedepsesc. Te-au silit să vii aici și m-au silit și pe mine să ies din locuința mea, pentru lecuirea sultanului. Și vii să-mi ceri lapte

pentru a săvârși vindecarea. Am să-ți dăruiesc ceea ce îmi ceri, în amintirea găzduirii pe care ți-am dat-o și a luării-aminte cu care m-ai ascultat. Iată, dar, două borcânașe cu laptele meu. Ca să izbândești vindecarea sultanului, trebuie să te învăț cum să le folosești. Vino, așadar, mai aproape!

Hassib se apropie de domniță, și ea îi spuse în șoaptă, așa ca să nu fie auzită decât de el:

– Unul dintre borcânașe, cel însemnat cu o dungă roșie, slujește la vindecarea sultanului. Celălalt însă este menit vizirului care a poruncit să fii ciomăgit. Așa că, după ce are să vadă vindecarea sultanului, vizirul o să vrea să bea și el din laptele meu, ca să se ferească de boli, iar tu să-i dai să bea din cel de al doilea borcânaș.

Pe urmă, împărătița Yamlika îi dăruie lui Hassib cele două borcânașe cu lapte și pieri pe dată, în vreme ce pământul se închise iarăși peste ea și peste balaurii care o purtau.

Când ajunse la sarai, Hassib făcu întocmai precum îi arătase împărătița. Se duse așadar la sultan și îl pofti să bea din borcânașul însemnat cu dunga roșie. Și, cum bău din acel lapte de fecioară, sultanul începu să asude din tot trupul și, în câteva clipite, toată pielea lui vătămată de lepră începu să cadă bucăți-bucăți și, pe măsură ce cădea, în locul acela creștea o piele curată și albă ca argintul. Și se vindecă pe dată. Ci vizirul vru și el să bea din laptele domniței de subpământ, luă celălalt borcânaș și îl goli dintr-o sorbitură. Și îndată începu să se umfle și să se tot umfle, și ajunse mare cât un elefant, plesni deodată din toată pielea lui și muri pe loc. Și grăbiră să-l ducă și să-l îngroape.

Iar sultanul, dacă se văzu vindecat, îl pofti pe Hassib să stea jos lângă el, îi mulțumi din tot sufletul și îl căftăni mare vizir, în locul celui ce murise sub ochii lui. Porunci apoi să-l îmbrace într-un caftan de fală, împodobit cu

nestemate, și puse să fie strigată numirea lui prin tot palatul, după ce îi dăruî trei sute de mameluci, și trei sute de fecioare drept cadâne, afară de trei domnițe de sânge împărătesc, care, laolaltă cu soția lui, făceau astfel patru soții legiuite. Îi mai dăruî apoi trei sute de mii de dinari de aur, trei sute de catări, trei sute de cămile și o sumedenie de vite: bivoli, boi și oi.

După care, toți musaipii, toți curtenii și toți maimarii împărăției, urmând porunca sultanului, care le spusese: „Cel care mă cinstește pe mine, îl cinstește și pe el“, se apropiară de Hassib și îi sărutară mâna, unul după altul, mărturisindu-i supunere și încredințându-l de cinstirea lor. Pe urmă, Hassib luă în stăpânire palatul vizirului de mai înainte și se mută acolo cu mama, cu soțiile și cu cadânele lui. Și trăi așa în fală și bogăție ani mulți, având vreme să învețe și a citi și a scrie.

După ce Hassib învăță să citească și să scrie, își aduse aminte că tatăl său Danial fusese un mare învățat și se simți ispitit s-o întrebe pe maică-sa de nu cumva bătrânul îi lăsase ca moștenire cărțile și scrierile sale. Mama lui Hassib răspunse:

– Fiul meu, taică-tău, înainte de a muri, a aruncat toate hârtiile și toate scrierile, și nu ți-a lăsat drept moștenire decât o foaie mică de hârtie, pe care m-a însărcinat să ți-o înmânez atunci când ai să-ți mărturisești o asemenea dorință!

Și Hassib spusese:

– Tare aș dori s-o am, căci vreau să învăț acum tot ce este de trebuință spre a cârmui mai bine treburile împărăției!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute șaptezeci și treia noapte

Spuse:

... spre a cârmui mai bine treburile împărăției.

Atunci mama lui Hassib alergă să scoată din lacra în care își ascunsese giuvaierurile foaia cea mică de hârtie, singura adiată a învățatului Danial, și veni să i-o înmâneze lui Hassib, care o luă și o despături. Și citi aceste simple cuvinte: „*Orice știință este deșartă, căci vin vremile când alesul lui Allah are să le arate oamenilor izvoarele înțelepciunii. Acela se va numi Mahomed. Cu el și cu tovarășii lui și cu drept-credincioșii lui fie pacea și binecuvântarea până la sfârșitul veacurilor!*“

Și-aceasta-i, o, norocitul sultan, spuse mai departe Șeherezada, povestea lui Hassib, fiul lui Danial, și a împărătesei Yamlika, domnița de sub pământ. Ci Allah este mai știutor!

Când isprăvi Șeherezada de istorisit povestea aceasta vrăjitoare, sultanul Șahriar strigă deodată:

– Simt că îmi năpădește sufletul o mohorală grea, o, Șeherezada. Încât ia bine aminte că, dacă are să țină tot așa, tare mă tem că mâine dimineață într-o parte are să-ți stea capul și într-alta trupul.

La atare vorbe, micuța Doniazada, speriată, se ghemui de tot pe chilim, iar Șeherezada, fără să se tulbure, răspunse:

– Dacă-i așa, o, norocitul sultan, am să-ți istorisesc vreo două snoave, taman atât cât să treacă noaptea. După care, Allah este Atoateștiutor!

Și sultanul întrebă:

– Păi cum vei face să găsești o poveste și scurtă și înveselitoare totodată?

Șeherezada zâmbi a râde și spuse:

– Chiar acestea sunt, o, norocitul sultan, poveștile pe care le știu eu cel mai bine. Așa că am să-ți istorisesc numaidecât vreo două chisnovături scoase din *Florile hazului* și din *Grădina snoavelor*. Și pe urmă să mi se taie capul!

Și numaidecât spuse:

FLORILE HAZULUI ȘI GRĂDINA SNOAVELOR

AL-RAȘID ȘI VÂNTUITURA¹

Mi s-a povestit, o, norocitul sultan, că Harun Al-Rașid, califul, aflându-se odată într-o stare sufletească asemenea cu aceea în care te afli Măria Ta acum, a ieșit să se plimbe pe drumul ce duce de la Bagdad la Bassra, luând cu sine pe vizirul său Giafar Al-Barmaki, pe paharnicul Abu-Isak și pe poetul Abu-Nuwas.

Pe când se preumblau ei așa, iar califul rămânea cu privirile mohorâte și cu buzele strânse punga, iată că tocmai trecea pe drum un șeic, călare pe măgarul lui. Atunci califul se întoarse către vizirul Giafar și îi spuse:

– Întreabă-l pe șeicul ăsta unde se duce!

Și Giafar, care nu știa ce să mai născocască spre a-l descrunta pe calif, hotărî numaidecât să-l înveselească pe seama șeicului ce-și vedea liniștit de drum, lăsând să se legene în voie funia pe gâtul blândului său măgăruș. Se apropie, așadar, de șeic și îl întrebă:

– De unde și încotro mergi așa, o, preacinstite?

Șeicul răspunse:

– Către Bagdad, și vin de la Bassra, locul meu de baștină.

Giafar întrebă:

– Și pentru care pricină faci un drum atâta de lung?

¹ La M. A. Salie: *Povestea cu Djafar Barmakidul și cu bătrânul bolnav*.

El răspunse:

– Pe Allah! mă duc să caut la Bagdad vreun doftor priceput, care să-mi dea vreun leac pentru ochii mei!

Giafar spuse:

– Norocul și tămăduirea sunt în mâinile lui Allah, o, șeicule. Da ce-mi plătești dacă, scăpându-te de atâtea căutări și de atâtea cheltuieli, îți voi spune, aci pe loc, un leac în stare să-ți tămăduiască ochii numai într-o noapte?

El răspunse:

– Singur Allah ar putea să te răsplătească pe potrivă.

Atunci Giafar se întoarse către calif și către Abu-Nuwas, făcându-le cu ochiul; pe urmă îi spuse șeicului:

– Dacă-i așa, o, taică, atunci ia bine aminte la cele ce te învăț să faci, căci lucru-i ușor. Ia trei uncii de suflare de vânt, trei uncii de sclipiri de soare, trei uncii de lucire de lună și trei uncii de lumină de lampă; amestecă-le cu grijă într-o piuliță fără fund și lasă totul descoperit, să se coacă vreme de trei luni. Atunci trebuie să pisezi amestecul vreme de trei luni și să-l treci printr-o strecurătoare în bătaia vântului, vreme de alte trei luni. Pe urmă, leacul are să fie gata și nu mai trebuiește decât să-l presari pe ochi de trei sute de ori în noaptea dintâi, folosind de fiecare dată cât poți lua între degete de trei ori, și-apoi să te culci. A doua zi, ai să te scoli tămăduit, de-o vrea Allah!

Auzind asemenea vorbe, șeicul, în semn de mulțumire și de cinstire, se aplecă înainte, lipindu-și pânțele de spinarea măgarului, în fața lui Giafar și, deodată, scoase o bubuitură năprasnică, urmată de două piuituri lungi, și îi spuse lui Giafar:

– Grăbește-te, o, doftorule, și prinde-le până n-apucă să se împrăstie. Deocamdată, asta-i singura mea dovadă de mulțumire pentru leacul tău vântuit; ci, cum m-oi întoarce în țara mea, de-o vrea Allah, am să-ți trimit în dar o roabă cu un dos numai crețuri, ca o smochină uscată.

Și care atâta are să te desfete, de-ai să-ți dai și sufletul; iar roaba aceea a ta are să se simtă atunci atâta de îndurerată și atâta de tulburată, încât, bocindu-te, n-o să se mai poată ține, și-are să te fleșcăiască pe obraz, o, obraz al fundului meu!

Și șeicul își îndemnă liniștit măgarul și își văzu de drum mai departe, în vreme ce califul, zguduindu-se tot de râs, se prăvăli pe spate, privind chipul vizirului său, înmărmurit într-o uluire fără de răspuns, și pe Abu-Nuwas care-i făcea semne de firitisire celui învins.

Când auzi năzbâția aceasta, sultanul Șahriar se însenină deodată și îi spuse Șeherezadei:

— Grăbește-te, Șeherezada, și mai povestește-mi în noaptea aceasta o snoavă, măcar tot atâta de hazlie!

Iar micuța Doniazada strigă:

— O, Șeherezada, surioara mea, ce gingașe și ce gustoase sunt vorbele tale!

Atunci, după o tăcere scurtă, Șeherezada spuse:

COPILANDRUL ȘI DASCĂLUL SĂU¹

Se povestește că vizirul Badreddin, ocârmuitorul Yemenului, avea un frate copilandru, de o frumusețe atâta de fără de asemuire, încât, la ivirea lui, și bărbații și femeile se opreau să-și scalde ochii în farmecele sale. Ci vizirul Badr, de teamă să nu i se întâmple băiatului vreo pățanie, îl ținea ferit cu mare grijă de privirile oamenilor și nu-l lăsa să se adune cu băieții de seama lui. Cum nu vroia să-l trimită la școală, gândind că nu l-ar putea veghea îndeajuns, îi adusese acasă, ca dascăl, un

¹ La M. A. Salie: *Povestea cu vizirul Bedr-ad-din*.

preacinstit și cucernic șeic, vestit pentru obiceiurile lui neprihănite, și i-l dete în seamă. Iar șeicul se ducea în fiecare zi la elevul lui, cu care se închidea câteva ceasuri într-o încăpere pe care vizirul o menise pentru lecțiile lor.

După un oarecare timp, frumusețea și farmecele băiatului nu întârziară să-și arate puterea asupra șeicului, care până la urmă începu să-și simtă sufletul, la vederea acestuia, cântând din toate păsăricile lui.

Și-așa, nemaștiind ce să facă spre a-și potoli tulburarea, se hotărî într-o zi să-i împărtășească băiatului fiorii sufletului său. Iar băiatul, înduioșat foarte, îi spuse:

– Vai! știi bine că eu am mâinile legate și că toate mișcărilor mele sunt vegheate de fratele meu!

Șeicul suspină și spuse:

– Tare mi-ar plăcea să petrec o seară numai cu tine!

Copilandrul răspunse:

– Ce visezi? Dacă zilele îmi sunt vegheate, cum crezi că îmi sunt nopțile?

Șeicul răspunse:

– Știi prea bine! Da terasa casei mele este lipită de terasa casei în care ne aflăm acum, și nu ți-ar fi greu la noapte, după ce fratele tău se va culca, să urci tiptil acolo, de unde te-aș ajuta să sari peste zidulețul despărțitor pe terasa mea, unde nimeni nu va mai veni să ne vegheze!

Băiatul se învoi și spuse:

– Ascult și mă supun!...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfoasă, tăcu.

Iar sultanul Șahriar își zise: „N-am s-o omor, de bună seamă, până ce n-am să aflu ce s-a petrecut între băiat și dascălul lui!”

Așa încât, în cea de a trei sute șaptezecizeci și cincea noapte

Șeherezada spuse:

... Băiatul se învoi și spuse:

— Ascult și mă supun!

Iar când se lăsă noaptea, se prefăcu adormit și, când vizirul se duse în odaia lui, flăcăul se sui pe terasă. Iar dascălul, șeicul, îl luă numaidecât de mână și îl trase repede pe terasa vecină, unde îl așteptau rânduite frumos pocalele pline și poamele. Șezură deci jos pe pătura albă, în lumina lunii și, vrăjiți de duioșie și de seninul nopții minunate, începură să cânte și să bea, sub dulcea strălucire a stelelor.

Pe când își petreceau ei vremea așa, vizirului Badr, înainte de a se culca, îi veni gândul să se ducă să-l mai vadă o dată pe fratele său, și rămase tare nedumerit când nu-l găsi. Porni să-l caute prin toată casa și, până la urmă, se sui și pe terasă și se apropie de zidul despărțitor: îi văzu atunci pe fratele său și pe șeic, cu paharele în mână, stând și cântând unul lângă altul. Ci șeicul apucă să-l zărească de departe pe vizir și, cu o dibăcie desăvârșită, întoarse cântarea pe care tocmai o cântau, ticluind numaidecât, pe aceeași melodie, aceste stihuri:

*Beau pentru el un vin înmiresmat,
Înmiresmat de mierea gurii lui.
Iar cupa de rubin i-a colorat
Obrajii rumeni cu sfieli sâlhui.*

*Cum să-i spun, dacă, fericiți, părinții,
Lui frate-său — uite-i lumina feții! —
Nume i-au dat: Lună-Plină-a-Credinții?...
Să-i spun deci: Lună-Plină-a-Frumuseții!*

Când auzi stihurile ce cuprindeau acea laudă gingașă în privința sa, vizirul Badreddin, cum era om simțitor și

binecrescut, și cum de altminteri nici nu vedea să se petreacă nimic nepotrivit, se trase îndărăt spunându-și: „Pe Allah! n-am să le tulbur petrecerea!“ Iar cei doi petrecură într-o desăvârșită fericire.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada se opri o clipă și pe urmă spuse:

SACUL NĂZDRĂVAN¹

Se povestește că, într-o noapte, califul Harun Al-Rașid, chinuit de unul din desele lui nesomnuri, a poruncit să vină la el Giafar, vizirul său, și i-a spus:

– O, Giafar, în noaptea aceasta pieptul mi-e peste măsură apăsător de nesomn și tare aș vrea să mi-l simt ușurat!

Giafar răspunse:

– O, emire al drept-credincioșilor, am un prieten numit Ali persanul, care poartă în sacul lui o sumedenie de snoave desfătătoare, potrivite să stingă grijile cele mai grele și să potolească gândurile mohorâte.

Al-Rașid răspunse:

– Atunci, adu-mi-l numaidecât pe prietenul tău!

Și Giafar îl aduse numaidecât dinaintea califului pe Ali persanul și îi spuse:

– Ascultă, Ali! Tu știi povești în stare să alunge grijile și amarul. Vreau să ne povestești o asemenea poveste.

Ali persanul răspunse:

– Ascult și mă supun. Ci nu știu de trebuie să povestesc una pe care s-o fi auzit cu urechile mele, ori una pe care s-o fi văzut cu ochii mei!

Al-Rașid spuse:

– Mi-ar plăcea mai degrabă una la care să fi luat și parte.

¹ La M. A. Salie: *Povestea cu sacul*.

Atunci Ali persanul spuse:

— Stam într-o zi în prăvălia mea, vânzând și cumpărând, când un kurd veni să cumpere nu mai știu ce; deodată, înșfăcă un săculeț ce se afla pe tejgheaua mea și, fără ca măcar să încerce să-l ascundă, vru să plece cu el, de parcă ar fi fost al lui de când lumea. Eu, atunci, sării din prăvălie afară în uliță, îl înhățai de pulpana mantiei și îi poruncii să-mi dea îndărăt sacul; el însă ridică din umeri și îmi spuse:

— Sacul ăsta? Păi e sacul meu, cu tot ce se află în el! Eu atunci, simțind că mă înăbuș, strigai:

— O, musulmanilor! scăpați-mi bunul din mâinile păcătosului ăstuia!

La strigătele mele, întregul suk se strânse împrejurul nostru, iar negustorii mă sfătuiră să mă duc și să mă plâng cadiului numaidecât. Făcui așa, și ei mă ajutară să-l ducem la cadiu cu noi și pe kurd, hoțul sacului.

Când ajunserăm în fața cadiului, ne oprirăm amândoi cuviincioși în picioare dinaintea lui, și el începu prin a ne întreba:

— Care dintre voi face plângerea și pentru ce se plânge?

Atunci kurdul, fără a-mi da răgaz să deschid gura, înaintă câțiva pași și răspunse:

— Allah ocrotească-l pe stăpânul nostru, cadiul! Iacătă, sacul acesta este sacul meu, cu tot ce se află în el. Îl pierdusem, și iacătă că l-am găsit pe taraba din fața prăvăliei acestui om!

Cadiul îl întrebă:

— Când l-ai pierdut?

El răspunse:

— Pe ziua de ieri! Și, din pricina acestei pierderi, n-am putut să dorm toată noaptea.

Cadiul îl întrebă:

— Atunci, ia să-mi înșiri toate lucrurile care se află în el.

Și kurdul, fără să șovăiască o clipă, spuse:

— În sacul meu, o, cadiule, stăpâne al nostru, se află două borcânașe de cleștar pline cu kohl, două bețișoare de argint pentru întins kohlul, o bastistă, două borcane cu limonadă, aurite împrejur, o pernă, o andrea de împletit, o pisică cu pui în ea, doi măgari, două palanchine de femeie, o vacă, doi viței, o oaie cu mieii ei, o cămilă și doi pui de cămilă, un dromader bun de goană, cu dromadera lui, un bivol, un divan, un palat cu două săli de primire, două corturi de pânză verde, o codoașă știrbă, un băiat și sora lui, și o ceată de kurzi de soiul meu, gata să pună mărturie că sacul este sacul meu.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute șaptezeci și șasea noapte

Spuse:

... gata să pună mărturie că sacul este sacul meu.

Atunci cadiul, netulburat, se întoarse către mine și mă întrebă:

— Și tu ce ai de răspuns?

Eu, o, emire al drept-credincioșilor, eram înmărmurit. Ci tot înaintai oleacă și răspunsei:

— Allah înalțe-l și cinstească-l pe stăpânul nostru cadiul! Eu știu că în sacul meu se află un iatac păraginit, o casă fără bucătărie, o școală de băieți, un bârlog de tâl-hari de teapa kurzilor, o bătă de cioban, cinci băieți drăgălași, douăsprezece fete fecioare și o mie de căpetenii de caravane, gata să pună mărturie că sacul este al meu, cu tot ce se află în el.

Când auzi răspunsul meu, kurdul strigă văicărindu-se:

— O, stăpâne al nostru, cadiule, sacul acesta care-i al

meu este cunoscut și răscunoscut, și toată lumea știe că e al meu. Pe deasupra, ca încă o dovadă, el mai cuprinde două cetăți întărite și zece turnuri, două alambicuri de alchimist, patru jucători de șarange, o iapă și doi mânji, un armăsar și doi cai jugăniți, un băiat stricat și doi codoși, un orb și doi străvăzători, un șchiop și doi damblagii, un reiz de naie, o naie cu năierii ei, un popă creștin, un cadiu și doi martori gata să pună mărturie că sacul este sacul meu!

Cadiul, la vorbele acestea, fără a se tulbura, se întoarce înspre mine și mă întrebă:

– Ce ai de răspuns la toate astea?

Eu, o, emire al drept-credincioșilor, simțeam că plesc de mânie, ci tot înaintai câțiva pași și răspunsei cu toată liniștea de care eram în stare:

– Allah să lumineze și să limpezească judecata stăpânului nostru cadiul! Trebuie să adaug că în sac, ca dovadă că este al meu, se mai află, pe deasupra, niște leacuri împotriva durerilor de cap, niște zemuri vrăjitoarești și niște fermece, niște tunici de zale și niște dulapuri pline cu arme, o mie de berbeci deprinși să se bată în coarne, un obor de vite, niște inși dedați la muierlâc, niște pezevenghi, niște grădini pline cu pomi și cu flori, niște viță de vie încărcată cu struguri, niște mere și niște smochine, niște umbre și niște năluci, niște damigene și niște pocale, niște proaspeți căsătoriți, cu toată nunta, niște strigături și niște ghidușii, douăsprezece vântuituri puturoase, tot atâtea fâșâieli fără de miros, niște prieteni tolăniți pe o pajiște, niște steaguri și niște prapuri, o nevastă care iese dintr-un hammam, douăzeci de cântărețe, cinci mândrețe de roabe abisinience, trei indience, cincizeci de turcoaice, șaptezeci de persience, patruzeci de cașmirience, optzeci de kurde, tot atâtea chinezoaice, nouăzeci de georgience, toată țara Irakului, Raiul Pământesc, două staule, o moschee, câteva hammamuri, o sută de negustori, o tablă de lemn, un cui,

un negru care cântă dintr-un clarinet, douăzeci de dănțuitoare, cincizeci de magazii, cetatea Kufa, cetatea Gaza, Damietta, Assuan, saraiul lui Khosru-Anușirvan și cel al lui Soleiman, toate pământurile cuprinse între Balkh și Ispahan, Indiile și Sudanul, Bagdadul și Khorasanul; mai cuprinde, pe deasupra – Allah ocrotească-i zilele cadiului nostru! – un giulgiu, un sicriu și un brici de bărbierit pentru barba cadiului, dacă preacinstitul cadiu nu va vroi să-mi facă dreptate și să judece că sacul este sacul meu!

Cadiul, după ce ascultă toate astea, se uită la noi și îmi spuse:

– Pe Allah! ori că voi amândoi sunteți două pramatii care vă bateți joc și de pravili și de înfățișătorul lor, ori că sacul vostru o fi vreo genune fără de fund sau poate că chiar Valea-din-Ziua-Judecății!

Și pe dată, ca să cerceteze spusele noastre, porunci să se deschidă sacul, de față cu martorii. În sac se aflau câteva coji de portocală și niște sâmburi de măslina.

Eu atunci, năucit până peste marginile năucelii, îi mărturisii cadiului că sacul acela era sacul kurdului și că sacul meu pierise. Și mă cam dusei!

Când auzi povestea aceasta, califul Harun Al-Rașid se tăvăli pe jos în hohote de râs și îl dăruî cu un dar procopsit pe Ali persanul. Și dormi adânc în noaptea aceea până dimineța.

Pe urmă Șeherezada adăugă:

– Da nu care cumva, o, norocitul sultan, să socoți că snoava aceasta ar fi mai hazulie decât cea în care Al-Rașid s-a pomenit judecător într-o pricină de dragoste!

Și sultanul Șahriar întrebă:

– Și care este snoava aceea de care eu habar n-am?

Atunci Șeherezada spuse:

AL-RAȘID JUDECĂTOR ÎN DRAGOSTE¹

Se povestește că, într-o noapte, Harun Al-Rașid se culcase între două² cadâne care îi erau deopotrivă de dragi, una de baștină din Medina, cealaltă din Kufa; și nu vroise, până la încheierea de la urmă, să-și mărturisească aplecarea față de vreuna dintre ele în dauna celeilalte. Așa că izbânda avea să fie a celei ce va fi dobândit-o pe drept, încât roaba de la Medina îi luă mâinile și începu să le alinte dulce, pe când cea de la Kufa, tolănită oleacă mai jos, îl dezmierda pe picioare și se folosea de prilej spre a-și strecura mâna către bunurile califului, cântărindu-le cu gingășie. Și-așa că bunurile, de atâta cântăreală duioasă, începură să sporească în greutate. Atunci roaba de la Kufa nu pregetă să pună stăpânire pe ele și, cuprinzându-le cu totul, le adună în căușul palmelor. Atunci roaba de la Medina îi zise:

– Văd că ai pus gabja pe toată sermaiaua și nici nu te gândești să-mi lași și mie măcar dobânzile!

Și, cu o mișcare repezită, o împinse pe potrivnica ei încolo, și puse ea la rându-i stăpânire pe toată sermaiaua, ascunzând-o cu grijă în căușul palmelor. Atunci roaba păgubită, care era tare pricepută la pildele rămase de la Profet, îi zise roabei de la Medina:

– Mi se cuvine sermaiaua în temeiul spuselor Profetului (asupra-i fie rugăciunea și pace!): „Cine trezește la viață un pământ mort, este stăpân deplin peste acel pământ!“

Da roaba de la Medina, care nu vroia să lase bunurile, nu era nici ea mai puțin dăscălită decât potrivnica ei de la Kufa, întru pildele cuprinse în *sunna*, și răspunse numaidecât:

¹ La M. A. Salie: *Povestea cu califul Ar-Rașid și niște roabe*.

² În varianta tradusă de M. A. Salie, sunt trei roabe, cea de a treia fiind din Irak.

— Sermaiaua este a mea în temeiul spuselor Profetului (asupra-i fie rugăciunea și pacea!) care ne-au fost păstrate și lăsate de către Safian: „Vânatul nu este al celui care îl scoală, ci al celui care îl prinde!”

Când auzi toate aceste sfinte pomeniri, califul le socoti atâta de întemeiate, încât se dovedi și el la fel față de cele două copile, în noaptea aceea.¹

Pe urmă Șeherezada adăugă:

— Ci, o, norocitul sultan, niciuna dintre snoavele acestea nu prețuiesc cât aceea în care două femei sporovăiesc despre cine se cade să aibă întâietate în dragoste: un flăcăian-dru sau un bărbat copt?

CUI I SE CADE ÎNTÂIETATEA —
UNUI FLĂCĂIANDRU SAU UNUI BĂRBAT COPT²

Snoava ne-a fost lăsată de Abul-Aina care spune:

Stam într-o seară pe terasa casei la reveneală, când auzii o sporovăială de femei pe terasa casei de alături. Femeile care vorbeau erau cele două soții ale vecinului meu. Fiecare avea câte un drăguț care le aducea alte răsfățuri decât boșorogul lor de soț. Drăguțul uneia era un flăcău frumos, încă fraged și cu buzele și obrajii rumeni, abia adumbriți de închipuirea unui pufușor; pe când drăguțul celeilalte era un bărbat copt și împodobit cu o barbă mare și deasă. Or, cele două vecine ale mele, neștiind că sunt auzite, tocmai vorbeau despre meritele drăguților lor. Una zicea...

¹ La M. A. Salie, aceste ultime rânduri sunt altfel: „Atunci roaba de la Irak le îmbrânci încolo și grăi: «Sermaiaua are să fie a mea, până dovediți voi gâlceava!»”

² La M. A. Salie: *Povestea cu Abu-li-Aina și două neveste*.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute șaptezeci și șaptea noapte

Spuse:

... Una zicea:

— O, soro, cum de-ai putea să înduri pe sâni atingerea aspră a bărbii drăguțului tău, ori mustățile care îți înțepă obrazii și buzele când te sărută? Cum de scapi de fiecare dată neșulită și nevătămată? Crede-mă, soro, schimbă-ți drăguțul și fă ca mine: ia-ți un flăcăiaș cu obrazii acoperiți de un pufușor dulce ca poama și cu buzele moi de să ți se topească în gură când îl săruți. Pe Allah! acela are să-ți aducă din plin, în locul bărbii de care duce lipsă, destule alte bucurii!

La aceste cuvinte, surata ei răspunse:

— Proastă mai ești, soro, și lipsită de pricepere și de dibăcie! Au tu nu știi că un pom nu este frumos decât încărcat cu frunzele lui, iar castravetele nu este bun decât când are crețuri și buburuze? Ce poate fi mai urât pe lume decât un bărbat spân ca napul? Află, dar, că barba și mustățile sunt pentru bărbat ceea ce sunt coșitele părului pentru femeie. Lucru-i atâta de învederat, încât Allah Preaînaltul (slăvit fie el!) anume a zămislit în cer un înger care nu are altă sarcină decât să-l proslăvească pe Atoatefăcătorul pentru că le-a dăruit bărbaților barba și pentru că le-a înzestrat pe femei cu plete. Ce-mi tot spui tu să-mi iau de drăguț un tinerel fără barbă? Au tu crezi că aș primi vreodată să mă leg cu unul care, de-abia îmbrățișat se și desparte, de-abia încălzit se și răcește, de-abia prins se și desprinde, de-abia înălțat se și coboară, de-abia găsit se și pierde, de-abia început se și isprăvește,

de-abia pornit se și odihnește, de-abia dezbrăcat se și îmbracă, și de-abia venit e gata să plece? Vezi-ți de treabă, soro dragă! N-am să mă despart niciodată de un bărbat care de-abia adulmecat se și întoarce, care când vine rămâne, când începe nu se oprește, când sfârșește nu se isprăvește, când te strânge te bucură, când asudă te cutremură, când dă nu se zgârcește, și când vrea poate!

Auzind aceste lămuriri, femeia care avea de drăguț un flăcăiandru strigă:

– Pe Domnul sfintei Kaaba! o, soro dragă, mi-ai stârnit ispita de a cunoaște și eu un om cu barbă!

Pe urmă Șeherezada, după o tăcere scurtă, spuse numaidecât:

PREȚUL CASTRAVEȚILOR¹

Într-o zi, emirul Moin ben-Zaida² întâlnește la vânătoare un arab călare pe un măgar și care venea din pustie³. Îi ieși înaintea și, după salamalec, îl întreabă:

– Unde mergi așa, frate arab, și ce duci înfășurat cu atâta grijă în săculețul acela?

Arabul răspunse:

– Merg la emirul Moin, să-i duc trufandaua aceasta de castraveți ce s-au copt mai înainte de vremea lor pe ogorul meu. Cum emirul este cel mai darnic om din câți se cunosc, n-am nicio îndoială că are să-mi plătească pe castraveți un preț pe potrivea mărinimiei lui!

¹ La M. A. Salie: *Povestea cu Man ibn Zaida*.

² *Moin ben-Zaida* – căpetenie de oști și fruntaș al lumii arabe din primele vremuri ale Islamului – era de o dărnicie care a devenit legendară. A murit pe la 770.

³ Varianta tradusă de M. A. Salie a acestei povești începe cu un episod care ilustrează și el mărinimia emirului ben-Zaida: mai înainte de a-l întâlni pe arabul cu castraveți, emirul, însetat, bea apă din cofeielele unor fete și, neavând cu ce să le răsplătească pe fete, întrucât nu avea bani la el,

Emirul Moin, pe care arabul nu-l mai văzuse nicio dată până atunci, îl întrebă:

– Și cu cât nădăjduiești să-ți plătească emirul Moin castraveții?

Arabul răspunse:

– Pe puțin cu o mie de dinari de aur!

Emirul întrebă:

– Și dacă emirul ți-o spune că e prea mult?

Arabul răspunse:

– N-am să mai cer decât cinci sute!

– Și dacă el o să-ți spună că e prea mult?

– Am să cer trei sute!

– Și dacă el o să-ți spună că tot e prea mult?

– O sută!

– Și dacă o să-ți spună iar că e prea mult?

– Cincizeci!

– Și dacă iar o să-ți spună că e prea mult?

– Treizeci!

fiind la vânatoare, le dăruiește câte o săgeată din vestitele lui săgeți cu vârful de aur – generozitate care le face numai decît pe cele trei fete să-și dea seama cine este mărinosul din fața lor și, drept mulțumire, fiecare îi înalță câte o laudă, în versuri cam aidoma, totuși interesante:

Prima:

*Ce darnic e viteazul, și ce bun e!
Sămcea de aur puse la săgeți –
Să-și cumpere răniții leacuri bune,
Iar pentru cei răpuși un giulgi măreț!*

A doua:

*Nu-i altu-n dărnicie mai presus –
Prietenii, dușmanii – el pe toți i-nfruptă!
Sămcea de aur la săgeți și-a pus
Ca să rămână darnic și în luptă!*

A treia:

*E-atîta dărnicie în inima-i vitează,
Cît cu săgeți de aur dușmanii-i săgetează!
Să-și ia răniții leacuri pe scumpele săgeți,
Iar celor morți sovoane să li se ia, de preț!*

— Și dacă o să-ți spună că și atâta e prea mult?

— Uf! atunci am să-mi bag măgarul în haremul lui și-am s-o iau la fugă cu mâinile goale!

Auzind cuvintele acestea, Moin pufni în râs și dete pinteni calului, ca să-și ajungă alaiul și să se întoarcă repede la sarai unde le porunci robilor și musaipilor să-l lase să intre pe arabul cu castraveți.

Și-așa, peste un ceas, când arabul ajunse la palat, cămărașul se grăbi să-l ducă în sala de primire, unde aștepta emirul Moin, stând măreț, împresurat de toată fala de la curtea lui și înconjurat de străjerii cu spadele în mână. Încât arabul nici pomeneală să-l mai cunoască în cel din fața lui pe călărețul întâlnit pe drum; și, cu sacul de castraveți în mână, așteptă, după cuvenitele salamalecturi, să-l întrebe mai întâi emirul. Și emirul îl întreabă:

— Ce-mi aduci în sacul acela, frate arab?

El răspunse:

— Punându-mi credința în mărinimia emirului, stăpânul nostru, îi aduc niște trufandale de castraveți tineri crescuți în bostănăria mea.

— Bun gând! Și la cam cât socoți să se ridice mărinimia mea?

— La o mie de dinari!

— E cam prea mult!

— Cinci sute!

— E prea mult!

— Trei sute!

— Prea mult!

— O sută!

— E mult!

— Cincizeci!

— Mult!

— Treizeci!

— Încă-i mult!

Atunci arabul strigă:

– Pe Allah! ce întâlnire de piază rea mai avusei și eu adineaori, în pustie, când mă întâlneam cu fața aia de catran! Nu, pe Allah! o, emire, nu pot să las castraveții la mai puțin de treizeci de dinari.

Auzind aceste cuvinte, emirul Moin zâmbi a râde și nu răspunse nimic. Atunci arabul se uită la el și, băgând de seamă că omul cel întâlnit în pustie nu era altul decât emirul Moin, spuse:

– Pe Allah! o, stăpâne al meu, poruncește să fie aduși cei treizeci de dinari, căci măgarul meu este legat la poartă!

La cuvintele acestea, emirul Moin izbucni într-un hohot de râs de căzu pe spate; apoi îl chemă pe cămărașul lui și-i spuse:

– Numără-i numaidecât acestui frate arab mai întâi o mie de dinari, pe urmă cinci sute, pe urmă trei sute, pe urmă o sută, pe urmă cincizeci, și, la sfârșit de tot, treizeci, ca să-l îndupleci să-și lase măgarul acolo unde este legat!

Și arabul rămase cu gura căscată, primind o mie nouă sute optzeci de dinari pentru un sac de castraveți. Așa de darnic era emirul Moin! Mila lui Allah fie cu el în veci!

Pe urmă, Șeherezada spuse:

PLETELE ALBE¹

Abu-Suvid povestește:

Într-o zi, intrasem într-o livadă să cumpăr niște poame, când zării de departe, șezând la umbra unui cais,

¹ La M. A. Salie: *Povestea cu Abu-Suvid și bătrâna*.

o femeie ce-și pieptenă părul. Mă apropiai de ea și văzui că era bătrână și că părul îi era alb; ci fața îi era desăvârșit de proaspătă, iar obrazul arăta minunat. Dacă văzu că mă apropii de ea, nu făcu nicio mișcare să-și tragă iașmacul pe față, nici vreun semn că ar vrea să-și acopere capul, ci zâmbea mai departe, descurcându-și părul cu pieptenul ei de fildeș. Mă oprii dinainte-i și, după cuvenitele salamelecure, îi spusei:

– O, tu, cea bătrână după ani, dar așa de tânără după chip, de ce nu-ți vopsești părul, ca să semeni întru totul cu o fată tânără? Ce pricină te împiedică să nu faci așa?

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a trei sute șaptezeci și opta noapte

Spuse:

... Ce pricină te împiedică să nu faci așa?

Ea ridică atunci capul, mă privi cu ochii mari și îmi răspunse:

*L-am mai vopsit o dată,
Și iarăși a albit.
Că doar culoarea vremii
Rămâne, nesmintit.*

*Nu-l mai vopsesc de-acuma –
Că n-are niciun rost,
Și nici nu se mai poate
Să fi ceea ce-ai fost.*

Și Șeherezada spuse apoi:

ÎNCURCĂTURA DESCURCATĂ¹

Se povestește că vizirul Giafar, primindu-l într-o noapte ca oaspete pe califul Harun Al-Rașid, nu preocupă nimic spre a-l înveseli cât mai desfătător. Deodată, califul îi spuse:

– Giafar, am auzit că ai cumpărat o roabă tare frumoasă, pe care și eu o băgasem de seamă și pe care vroiam s-o cumpăr pentru mine. Doresc, dar, să mi-o lași mie, la ce preț vei dori.

Giafar răspunse:

– N-am de gând s-o vând, o, emire al drept-credincioșilor.

Califul spuse:

– Atunci, dă-mi-o în dar.

Giafar răspunse:

– N-am de gând așa ceva, o, emire al drept-credincioșilor.

Atunci Al-Rașid încruntă din sprâncene și strigă:

– Jur de trei ori că mă despart de soția mea Sett Zobeida, dacă nu vrei să-mi vinzi roaba ori să mi-o dăruiești.

Giafar răspunse:

– Jur de trei ori că mă despart pe dată de soția mea, mama copiilor mei, dacă am să-ți vând roaba sau am să ți-o dăruiesc.

După ce amândoi făcură asemenea jurământ, deodată pricepură că se lăsaseră târați prea departe, orbiți de aburii vinului, și amândoi într-un gând se întrebară

¹ La M. A. Salie: *Povestea cu Abu-Yusuf*.

ce cale să folosească spre a ieși din încurcătură. După câteva clipe de uluire și de cugetare, Al-Rașid spuse:

– N-avem altă cale de scăpare din împrejurarea aceasta încurcată, decât să ne slujim de luminile cadiului Abi-Yussuf¹, cel atâta de priceput la pravilele despărțeniei.

Trimise numaidecât după el, iar Abi-Yussuf gândi: „Dacă trimite califul după mine în puterea nopții, trebui să se fi întâmplat belea mare în Islam.“ Și ieși degrabă din casă, încălecă pe catâr și îi spuse robului care venea în urma lui:

– Ia cu tine sacul cu grăunțe al catârului, care n-a isprăvit de mâncat, și nu uita să i-l atârni la bot când o să ajungem acolo, ca să-și sfârșească porția.

Iar când intră în sala în care îl așteptau califul și Giafar, califul se ridică în cinstea lui și îl pofti să se așeze alături de el: hatâr pe care nu-l făcea nimănuia decât numai lui Abi-Yussuf. Pe urmă îi spuse:

– Te-am chemat pentru o încurcătură dintre cele mai încurcate.

Și îi povesti întâmplarea. Atunci Abi-Yussuf zise:

– Păi dezlegarea, o, emire al drept-credincioșilor, este cum nu se poate mai ușoară!

Se întoarse apoi către Giafar și îi spuse:

– N-ai decât să-i vinzi califului jumătate din roabă și să-i dai în dar cealaltă jumătate!

Hotărârea aceasta îl bucură peste măsură pe calif, care nu mai contenea să se minuneze de deplina-iscușință: căci pe amândoi îi dezlega de jurământul făcut. Porunciră, așadar, să vină numaidecât roaba, iar califul îi spuse:

– Nu pot aștepta să treacă răstimpul hotărât de pravili pentru slobozenia ce mi-ar îngădui s-o iau pe roabă

¹ Abi-Yussuf Iacub a fost un celebru jurist arab care a murit în anul 828.

de la stăpânul ei dintâi. Așa încât, o, Abi-Yussuf, trebuie să-mi mai afli și mijlocul de a-mi da pe loc slobozenia.

Abi-Yussuf răspunse:

– Lucru-i încă și mai ușor. Poruncește să vină aici un tânăr mameluc.

Numaidecât Al-Rașid porunci să vină mamelucul, iar Abi-Yussuf spuse:

– Pentru ca această grabnică slobozenie să fie așa cum scrie la lege, trebuie ca roaba să fie căsătorită după lege. Am să i-o dau, așadar, de soție acestui mameluc care, după ce i se va plăti răscumpărarea, are să se despărțească de ea, fără a o fi atins. Și numai atunci, o, emire al drept-credincioșilor, roaba are să poată fi cadâna ta!

Apoi se întoarse către mameluc și îi spuse:

– O primești pe roaba aceasta ca soție legiuită?

El răspunse:

– O primesc!

Atunci cadiul îi spuse:

– Ești căsătorit. Acuma, ține o mie de dinari pentru tine și despărțește-te de ea.

Mamelucul răspunse:

– De vreme ce sunt căsătorit cu ea după lege, țin să rămân căsătorit, căci roaba îmi place.

Auzind răspunsul mamelucului, califul își încruntă sprâncenele a mânie și îi spuse cadiului:

– Pe fala strămoșilor mei! dezlegarea ta are să te lege în ștreang.

Ci Abi-Yussuf spuse blajin:

– Stăpânul nostru califul să n-aibă grijă de îndărătnicia acestui mameluc și să aibă toată încredințarea că dezlegământul este mai ușor ca oricând.

Pe urmă adăugă:

– Îngăduie-mi numai, o, emire al drept-credincioșilor, să mă slujesc de mameluc ca și cum ar fi robul meu.

Califul îi spuse:

– Îți îngăduiesc. Este robul tău și se află în stăpânirea ta. Atunci Abi-Yussuf se întoarce către fată și îi spuse:

– Îți dăruiesc mamelucul acesta și ți-l dau ca rob cumpărat! Îl primești așa?

Ea răspunse:

– Îl primesc!

– Atunci, căsătoria pe care a făcut-o cu tine este stricată chiar de el. Iar tu ești dezlegată de el. Așa spune legea căsătoriei. Am judecat!

Auzind judecata aceasta, Al-Rașid, minunându-se peste poate, se ridică drept în picioare și strigă:

– O, Abi-Yussuf, nu se mai află altul ca tine în tot Islamul!

Și porunci să i se aducă o tablă mare, plină cu aur, și îl rugă s-o primească. Atunci cadiul îi mulțumi, dar nu știa cum să ducă tot aurul acela. Deodată își aminti de sacul de grăunțe al catârului și, cerând să-i fie adus, vărsă în el tot aurul de pe tablă și plecă.

Or, snoava aceasta ne dovedește că știința legilor duce la cinstiri și la bogății. Mila lui Allah fie, dar, asupra tuturor acestora!

Pe urmă Șeherezada spuse:

ABU-NUWAS ȘI SCALDA SULTANEI SETT ZOBEIDA¹

Se povestește că slăvitul calif Harun Al-Rașid, care o iubea cu o dragoste peste măsură pe soția și verișoara lui, Sett Zobeida, pusese să se zidească pentru ea, într-o grădină numai a ei anume, un havuz mare, împrejmuit de un crângușor de copăcei stufoși, unde se putea scălda

¹ La M. A. Salie: *Povestea cu Harun al-Rașid și sitt-Zubeida*.

fără a fi zărită vreodată nici de privirile bărbaților, nici de razele soarelui, atâta de nepătruns și de frumos era acel crângușor.

Or, într-o zi de arșiță, Sett Zobeida veni singură-singurică în crâng, se dezbracă până la piele pe marginea havuzului și intră în apă. Ci nu-și spală decât picioarele, până la genunchi; căci se sfia de tremurul pe care apa îl dă trupului ce se cufundă cu totul în valuri și, pe deasupra, nici nu știa să înoate. Doar cu un lighenaș de aur pe care îl adusese cu ea își turna câte puțină apă pe umeri.

Califul, care o văzuse când plecase către havuz, o urmăse încetișor și, călcând fără zgomot, ajunsese la crângușor tocmai când Sett Zobeida era goală. Și ascuns între frunzișuri, începu s-o privească și să se minuneze de alba ei goliciune lângă apă. Și, cum sta cu o mână sprijinită pe creangă, deodată creanga se frânse și Sett Zobeida...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute șaptezeci și noua noapte

Spuse:

... deodată creanga se frânse și Sett Zobeida, cuprinsă de spaimă, se întoarse, punându-și repede mâinile la locul de rușine, ca să-l ferească de priviri străine. Or, Sett Zobeida era așa de binecuvântată, încât mâinile ei amândouă nu izbuteau să acopere totul; așa că, printre degetele ei, ochii califului zăreau întreaga slavă.

Al-Rașid, care până atunci nu avusese prilejul s-o privească în voie pe verișoara lui, fu și uimit și încântat văzând-o cât de dăruită era, și se grăbi să se îndepărteze

pe furiș, așa cum venise. Dar cele văzute îi stârniseră închipuirea și se simți deodată ispitit să facă versuri. Începu prin a ticlui, pe un ritm sprinten, următorul vers:

Văzui argintul gol într-un havuz...

Dar degeaba își mai frământă el mintea să ducă mai departe cuvintele, căci nu izbuti nu numai să isprăvească poezia, ci nici măcar să facă și versul următor, cerut de rimă; și se simțea tare necăjit și asuda repetându-și:

Văzui argintul gol într-un havuz...

Și nu izbutea să iasă la liman. Atunci, se hotărî să-l cheme pe poetul Abu-Nuwas și îi spuse:

— Ia să vedem dacă poți să duci la capăt o poezioară care are ca vers de început aceste cuvinte:

Văzui argintul gol într-un havuz...

Atunci Abu-Nuwas, care și el dăduse târcoale prin preajma havuzului și luase seama la toată întâmplarea de mai înainte, răspunse:

— Ascult și mă supun!

Și, spre uluirea califului, ticlui pe dată stihurile următoare:

*Văzui argintul gol într-un havuz,
Și ochii mei cu flăcări s-au aprins
Gazela dulce sufletul mi-a prins
Cu-al fericirii ei ascuns hurmuz.*

*De ce nu m-am putut schimba un timp
În val de apă, să-i alint hoțește
Al frumuseții har — sau într-un pește,
Pentru un ceas ori două, să mă schimb?*

Califul nu încercă să afle cum de știuse Abu-Nuwas să dea versurilor lui o culoare atâta de aidoma cu faptele întâmplăte, și îl răsplăti cu dărnicie, spre a-i dovedi mulțumirea avută.

Pe urmă, Șeherezada adăugă:

— Dar să nu socoți, o, norocitul sultan, că iscusința minții lui Abu-Nuwas ar fi mai strălucită decât minunata lui stihuire din snoava ce vine acuma la rând.

ABU-NUWAS TICLUIND VERSURI¹

Într-o noapte, califul Harun Al-Rașid, prins de o nesomnie statornică, se preumbla de unul singur prin umbrele saraiului, când o zări pe una dintre roabele lui, pe care o iubea peste măsură, că se îndreaptă către iatacul de taină. Se luă după ea și intră pe urmele ei în iatac. O prinse atunci în brațe și începu s-o alinte și s-o strângă, până ce roabei îi căzu vâlul ce-o acoperea și până ce tunica îi alunecă de pe umeri. Văzând-o așa, dorința se aprinse în sufletul califului, care vroi pe dată să se bucure de roaba cea frumoasă; ci se trase îndărăt, spunând:

— Iartă-mă acum, o, emire al drept-credincioșilor! Să amânăm pe mâine, căci în seara aceasta nu mă așteptam că ai să mă cinstești cu venirea ta și nu sunt deloc pregătită. Ci mâine, cu voia lui Allah! ai să mă găsești parfumată și pe pat cu iasomii înmiresmate.

Atunci Al-Rașid nu mai stăruie și se întoarce la plimbarea lui.

A doua zi, pe la aceeași vreme, emirul îl trimise pe Massrur, căpetenia hadâmbilor, s-o vestească pe roabă de

¹ La M. A. Salie: *Povestea cu califul, roaba și Abu-Novas*.

făgăduita lui venire. Ci fetișcana tocmai avusese în ziua aceea un început de oboseală și, simțindu-se mai slăbită și mai neînstare decât oricând, se mulțumi, drept orice răspuns dat lui Massrur, care îi aminti de făgăduiala din ajun, să-i amintească zicala: „Ziua șterge vorbele din timpul nopții!”

În clipa când Massrur îi repeta califului cuvintele acestea ale fetișcanei, intrară poezii Abu-Nuwas, El-Rakași și Abu-Mossab. Iar califul se întoarse către ei și le spuse:

— Să-mi ticluiți pe dată fiecare câteva stihuri în care să fie cuprinse cuvintele: „Ziua șterge vorbele din timpul nopții!”

Atunci poetul El-Rakași spuse cel dintâi:

*O, inimă, ia seama
Și fugi de-acea copilă,
Frumoasă și gingașă.
Dar fără pic de milă,
Ce nu vrea nici să deie
Și nici ea să primească,
Făgăduind că „mâine” ...
Și-apoi, cu nefirească
Și dulce nepăsare,
Nu-și schimbă vorba-n fapte,
Spunând că: „Ziua șterge
Vorbele spuse-n noapte!”*

Pe urmă Abu-Mossab înaintă și spuse:

*Inima mea aleargă
Spre-a ei, în goana mare,
Iar ea se joacă, reaua,
Cu-a mea înflăcărare.*

*Când ochii-mi plâng, și pieptul
De dorul ei mă arde,*

*Ea doar se mulțumește
Să râdă mai departe.*

*De-i amintesc ce-mi spuse,
Ea îmi răspunde-n șoapte,
Zămbindu-mi: „Ziua șterge?
Vorbele spuse-n noapte!”*

Cel din urmă, Abu-Nuwas, înaintă și spuse:

*În noaptea liniștită,
Ce dulce se-ndoia!
Cât farmec, fără voie,
Prin trupu-i tremura!*

*În linul vânt al nopții,
Suav-amețitor,
Un ram părea, ca ramul
Zbătându-se ușor.*

*Și-au început deodată
Sub haină să-i tresalte,
Mici, sâni ei, aprinșii,
Ca două rodii coapte.*

*De-atâtea dulci alinturi,
Și jocuri dragi, și glume,
Dibaci purtându-mi mâna
Și cu un rost anume,*

*Iașmacul de pe față
Deodată se-abătu,
Și de pe umeri, moale,
Tunica ei căzu.*

*Și se ivi deodată,
Pe jumătate goală,
Din rochia-i căzută,
Ca floarea din petală.*

*Cum noaptea-și coborâse
A umbrelor perdea,
Aprins de dor, și lacom,
I-am spus: „Te vreau a mea!”*

*Ci ea șopti doar: „Măine”...
Iar eu, a doua zi,
I-aduc aminte dulce:
„Făgăduiala, știi!”...*

*Ea, ca-ntr-un vis, cu ochii
Râzând, cu buze coapte,
Răspunse: „Ziua șterge
Vorbele spuse-n noapte!”*

După ce ascultă toate stihurile acestea, Al-Rașid puse să se dea câte o sumă mare de bani fiecărui poet, afară de Abu-Nuwas, și porunci ca acesta să fie ucis numai-decât, strigând:

— Pe Allah! ești în cărdășie cu acea roabă! Altminterea de unde ai fi știut să zugrăvești așa de aidoma o întâmplare la care numai eu am fost de față?

Abu-Nuwas începui să râdă și răspunse:

— Califul, stăpânul nostru, uită că adevăratul poet este acela care știe să ghicească ceea ce este ascuns, numai din atâta cât i se spune! Și de altminteri însuși Profetul (asupra-i fie rugăciunea și pacea!) ne-a înfățișat de minune, pe noi, poeții, când a spus despre noi: „Poeții, pe orice drum ar lua-o, umblă ca niște năuci. Numai închipuirea îi călăuzește, și diavolul! Și povestesc și spun fapte pe care nu le săvârșesc!”

Al-Rașid, la cuvintele acestea, nu stăruia să mai adâncească o taină ca aceea și, după ce îl iertă pe Abu-Nuwas, îi dăruia de două ori mai mulți galbeni decât le dăduse celorlalți doi poeți.

După ce ascultă această snoavă, sultanul Șahriar strigă:

– Nu, pe Allah! eu nu l-aș fi iertat pe Abu-Nuwas ăla, și-aș fi cercetat taina, și-aș fi pus să i se taie capul unui fluieră-vânt ca el! Nu vreau, auzi tu, Șeherezada, să mai aud nimic despre dezmățatul ăla care nu-i cinstea nici pe califi, nici datinile!

Iar Șeherezada spuse:

– Atunci, o, norocitul sultan, să-ți povestesc snoava cu măgarul.

MĂGARUL¹

Într-o zi, un prostănac de om, care ca toți cei de teapa lui sunt de-atâtea ori păcăliți de alții, trecea prin suk, ducând după el un măgar legat cu un curmete care ținea loc de căpăstru. Un hoț iscusit îl zări și se hotărî să-i fure măgarul. Îi spuse și unui tovarăș de-al lui ce are de gând, iar acela îl întrebă:

– Și cum ai să faci ca să nu te simtă stăpânul măgarului?

Hoțul răspunse:

– Vino după mine și ai să vezi.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute optzecea noapte

Spuse:

... Vino după mine și ai să vezi.

Se apropie de tântălău pe la spate și, încet-încetișor, scoase curmelele de pe gâtul măgarului și și-l petrecu apoi sieși pe după cap, fără ca insul să fi simțit ceva, și

¹ La M. A. Salie: *Povestea cu hoțul și prostănacul*.

merse mai departe, ca o vită de povară, în vreme ce tovarășul său se îndepărta cu măgarul dezlegat.

Când se încredință că măgarul se afla destul de departe, hoțul se opri deodată din mers; iar omul, fără a întoarce capul, se străduia, smucindu-l, să-l silească să meargă. Simțind însă împotrivirea, se întoarse să-și îndemne vita la drum și, în loc de măgar, dete cu ochii de hoțul legat cu curmetele, stând cu priviri rugătoare și umile. Și fu atâta de uluit, încât rămase cu gura căscată dinaintea hoțului; și, după un răstimp, izbuti într-un sfârșit să îngaiame câteva șoapte și să întrebe:

—Cine ești?

Hoțul, cu glas înecat de lacrimi, strigă:

— Sunt măgarul tău, o, stăpâne. Ci povestea mea-i de-a mirările. Află, într-adevăr, că în tinerețea mea eram o haimana dedată la tot soiul de păcătoșenii ticăloase. Într-o zi, m-am întors acasă beat și, scârbind-o pe maică-mea, care când mă vedea așa, nu mai putea să-și stăpânească supărarea, mă coperi cu vorbe de ocară și vru să mă alunge din casă. Ci eu o împinsei cât colo și, în beția mea, o lovii. Atunci, mâniată de purtarea mea, mă blestemă, iar urmarea blestemului fu că-mi schimbai pe dată înfățișarea și mă prefăcui în măgar. Atunci tu, o, stăpâne al meu, m-ai cumpărat din sucul de măgari pe cinci dinari, și m-ai ținut așa toată vremea asta, și te-ai slujit de mine ca de o vită de povară, și m-ai îmboldit din spate atunci când, istovit, nu mai vroiam să merg, și îmi arunca o droaie de înjurături pe care eu n-am să cutez nicio-dată să le rostesc. Și-așa! Și nu mă puteam plânge în nici un chip, de vreme ce graiul îmi fusese luat și tot ce puteam să fac, câteodată, dar nu prea des, era să izbutesc câte-un vânt, în locul vorbei ce-mi lipsea. Într-un sfârșit, astăzi, de bună seamă că sărmana maică-mea și-o fi adus aminte de mine cu părere de rău și pesemne că i s-o fi întors mila în inimă și-o fi îndemnat-o să ceară pentru mine

îndurarea Celui Preaînalt. Or, nu mă îndoiesc deloc, numai în urma acestei îndurări mă vezi acuma întors la în-tâia mea înfățișare de om, o, stăpâne al meu.

La vorbele acestea, bietul om strigă:

– O, frate, iartă-mi greșelile săvârșite față de tine, ocroti-te-ar Allah! și uită grelele poveri ce te-am făcut să le înduri fără de voia mea. Nu este izbăvire decât întru Allah!

Și se grăbi să deznoade căpăstrul cu care era legat hoțul, și plecă tare amărât spre casa lui, unde nu izbuti să mai închidă ochii în noaptea aceea, atâta se căia și se amăra.

Peste vreo câteva zile, bietul om se duse iar la sucul de măgari, ca să-și cumpere alt măgar, și care nu-i fu mirarea când dete în târg peste măgarul lui dintâi, aidoma la în-fățișare cum era înainte de a se fi schimbat! Și gândi în sineși: „De bună seamă că pușlamaua asta a săvârșit altă păcătoșenie“. Și se apropie de măgarul care începuse să zbiere recunoscându-l, se aplecă la urechea lui și îi strigă din toate puterile:

– O, ticălos fără de leac! iar trebuie s-o fi necăjit și s-o fi lovit pe mama ta, de-ai fost iarăși preschimbat în măgar. Ci, pe Allah! nu eu am să te mai cumpăr acuma!

Și, mânios, îl scuipă în ochi și plecă să-și cumpere alt măgar, dovedit ca născut dintr-un tată și dintr-o mamă de neam măgăresc.

Și, tot în noaptea aceea, Șeherezada mai spuse:

SETT ZOBEDA PRINSĂ CU OCARA¹

Se povestește că Harun Al-Rașid, califul drept-credincioșilor, s-a dus într-o zi să-și facă odihna de după masă în iatacul soției sale Sett Zobeida și, dând să se tolănească pe

¹ La M. A. Salie: *Povestea cu Sitt-Zubeida și Abu-Yusuf*.

pat, a băgat de seamă că, chiar la mijlocul patului, se afla o pată întinsă, încă proaspătă, pată care, fără de cea mai mică îndoială, era de la Sett Zobeida. Când o văzu, lumea se înnegură dinaintea ochilor califului, care se mânie peste măsură. Porunci numaidecât să vină Sett Zobeida și, cu privirile fulgerând de mânie și cu barba tremurând, îi strigă:

– Ce-i pata asta de pe patul nostru?

Sett Zobeida își aplecă ochii spre pata cu buclucul și spuse:

– Este sămânță de bărbat o, emire al drept-credincioșilor!

El țipă, abia-abia mai stăpânindu-și clocotul mâniei:

– Și poți cumva să mă lămurești cum de-a ajuns asemenea lucru, încă proaspăt, pe patul tău, în care n-am mai stat de mai bine de-o săptămână?

Ea strigă, tulburată cu totul:

– Neprihana-i cu mine și împrejurul meu, o, emire al drept-credincioșilor! Nu cumva mă bănuiești de preacurvie?

Al-Rașid spuse:

– Te bănuiesc, și-am să chem numaidecât să vină aici cadiul Abi-Yussuf, ca să cerceteze lucrul și să-mi spună care-i părerea lui. Și, pe cinstea strămoșilor noștri! o, fiică a moșului meu, n-am să mă dau îndărăt de la nimic, dacă ai să fii dovedită vinovată de către cadiu!

Când veni cadiul, Al-Rașid îi spuse:

– O, Abi-Yussuf, ia să-mi spui ce poate fi cu adevărat pata aceasta!

Cadiul se apropie de pat, își puse degetul în mijlocul petei, îl duse apoi în dreptul ochilor, apoi în dreptul nasului, și spuse:

– Este sămânță de bărbat, o, emire al drept-credincioșilor!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfoasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute optzeci și una noapte

Spuse:

... o, emire al drept-credincioșilor!

El întrebă:

– De unde poate să fie ?

Cadiul, tare uluit și nevoind să rostească vreo vorbă ce i-ar fi atras vrăjmășia aprigei Sett Zobeida, ridică fruntea spre tavan ca pentru a cugeta și zări într-o scobitură aripa unui liliac ghemuit acolo. Și-așa, un gând mântuitor îi strălumină mintea, și spuse:

– Dă-mi o luncie, o, emire al drept-credincioșilor!

Califul îi dete o luncie și Abi-Yussuf străpunse cu ea liliacul, care căzu greoi. Atunci cadiul spuse:

– O, emire al drept-credincioșilor, cărțile doftoricești ne învață că sămânța liliacului se aseamănă de-a mirarea cu cea a omului. Nu încapă îndoială că fapta a fost săvârșită de liliacul acesta, la vederea mândrei Sett Zobeida adormite. Ai văzut și tu că l-am pedepsit cu moartea.

Lămurirea aceasta îl mulțumi pe deplin pe calif, care, nemaiîndoindu-se de nevinovăția soției sale, îl coperi pe cadiu cu daruri, în semn de răsplată. Iar Sett Zobeida, la rândul-i, peste măsură de fericită, îi făcu daruri strălucite și îl pofti să rămână să mănânce cu ea și cu califul niște poame și niște trufandale ce-i fuseseră aduse.

Cadiul se așeză, așadar, între calif și Sett Zobeida, pe chilim, iar Sett Zobeida curăță o banană și, întinzându-i-o, îi spuse:

– Mai am în grădina mea și alte roade, rare la această vreme a anului; dorești asemenea roade, în locul bananelor?

El răspunse:

– Eu am statornic obicei, o, stăpână a mea, să nu rostesc judecăți în lipsă. Așa că, mai întâi trebuie să văd acele

roade, spre a le asemui cu trufandalele de aici, și numai după aceea să-mi dau părerea asupra bunătății lor.

Sett Zobeida trimise numaidecât să se culeagă și să se aducă trufandalele din grădina ei și, dându-i-le cadiului să le guste, îl întrebă:

– Care dintre aceste poame îți plac mai mult acum?

Cadiul zâmbi cu un aer înțelegător, îl privi pe calif, apoi pe Sett Zobeida, și spuse:

– Pe Allah! răspunsul este tare anevoios! De-aș zice că-mi place mai mult una dintre aceste roade, aș osândi-o totodată pe cealaltă, și m-aș primejdi să-mi facă vreo tulburare de pânțece, prilejuită de ciuda poamelor împotriva mea.

Auzind răspunsul, Al-Rașid și Sett Zobeida se porniră pe un râs de se prăbușiră pe spate.

Iar Șeherezada, văzând după anumite semne că sultanul Șahriar părea mai degrabă că ar fi vroit s-o osândească fără milă pe Sett Zobeida, punând în seama ei vina, se grăbi, ca să-i schimbe gândurile, să-i povestească snoava următoare:

BĂRBĂTUȘ SAU FEMEIUȘCĂ¹

Se povestește, printre feluritele snoave despre marele Chosru², împăratul Persiei, că acestui împărat îi plăcea tare mult peștele. Într-o zi, pe când sta pe terasa palatului împreună cu soția sa, preafrumoasa Șirin, veni la el un pescar să-i aducă în dar un pește mare și frumos din cale-afară. Împăratul, bucuros de dar, porunci să i se dea pescarului patru mii de drahme. Ci preafrumoasa Șirin,

¹ La M. A. Salie: *Povestea cu Șirin și pescarul*.

² Chosru – împăratul persan Chosroes II, care a domnit între 590-628; povestea dragostei dintre el și soția sa Șirin a constituit tema multor opere poetice.

care niciodată nu se împăcase cu filotimia prea darnică a împăratului, așteptă să plece pescarul și spuse:

– Nu este îngăduit să fii așa de risipitor încât să-i dai unui pescar patru mii de drahme numai pentru un pește. Trebuie numaidecât să-i iei banii îndărăt, altminteri, de aci înainte, toți cei care îți vor mai aduce vreun dar au să-și salte nădejdlile de la prețul acesta în sus; și n-ai să poți să faci față nădejdlor lor!

Împăratul Chosru răspunse:

– Ar fi de rușine pentru un împărat să ia îndărăt ceea ce a dat. Să uităm, așadar, ceea ce s-a petrecut!

Ci Șirin răspunse:

– Nu! nu se poate să lași lucrurile așa! Este un mijloc de a lua banii îndărăt, fără ca pescarul ori altcineva să aibă ce cârti. Nu ai decât să-l chemi înapoi pe pescar și să-l întrebi: „Peștele pe care mi l-ai adus este de parte bărbătească ori de parte femeiască?” Dacă răspunde că este de parte bărbătească, i-l dai îndărăt și-i spui: „Eu vreau unul de parte femeiască”; iar dacă spune că este de parte femeiască, i-l dai tot așa îndărăt și-i spui: „Eu vreau unul de parte bărbătească!”

Împăratul Chosru, care o iubea cu o dragoste peste măsură pe frumoasa Șirin, nu vroi s-o supere și, măcar că plin de părere de rău, se grăbi să facă ceea ce îl sfătuisese ea. Numai că pescarul era om ascuțit la minte și la limbă, așa încât atunci când Chosru, întorcându-l din cale, îl întreabă: „Peștele este de parte bărbătească ori de parte femeiască”, el sărută pământul și spuse:

– Peștele acesta, o, Măria Ta, este fătălău!

La aceste cuvinte, Chosru se umflă de desfătare și începu să râdă, pe urmă porunci cămărașului să dea pescarului opt mii de drahme, în loc de patru mii. Pescarul se duse cu cămărașul care îi numără cele opt mii de drahme, puse banii în sacul ce-i slujise la aducerea peștelui și plecă.

Da când ajunse în curtea palatului, lăasă, ca din ne-băgare de seamă, să cadă din sac o drahmă de argint. Pe dată se repezi să-și pună sacul jos, să caute acea drahmă și, când o găsi, să dea semne de mare mulțumire.

Or, Chosru și Șirin îl priveau de pe terasă și văzură cele ce se petrecură. Atunci Șirin, bucuroasă de prilejul ce i se ivea, strigă...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a trei sute optzeci și doua noapte

Spuse:

... Șirin strigă:

— Ia te uită ce mai pescar! Mare cârpănoșenie de om! Scapă o drahmă pe jos și, în loc s-o lase acolo ca s-o găsească vreun sărman, el atâta-i de nemernic încât o adună numaidecât, ca nu cumva să se bucure de ea vreun biet nevoiaș.

La cuvintele acestea, Chosru se simți atins până în suflet și, trimițând după pescar, îl muștră:

— O, ființă nevolnică, de bună seamă că nu ești om, de vreme ce ai un suflet atâta de mișel! Are să te piardă zgârcenia care te-a îndemnat să lași jos un sac plin cu aur ca să cauți o amărâtă de drahmă căzută spre norocul vreunui nevoiaș!

Atunci pescarul sărută pământul și răspunse:

— Deie-i Allah viață lungă împăratului nostru! De-am luat de pe jos acea drahmă, n-am făcut-o din pricină că aş pune mare preț pe o drahmă, ci pentru că în ochii mei ea are o mare însemnătate. Au nu poartă drahma aceea pe o parte chipul împăratului, iar pe cealaltă numele lui? N-am vrut s-o las călcată cumva în picioare de vreun trecător.

Și m-am grăbit s-o ridic, urmând astfel pilda împăratului ce m-am ridicat din țărână pe mine, cel care de-abia dacă prețuiesc cât o drahmă.

Răspunsul acesta atâta de mult îi plăcu împăratului încât porunci să i se mai dea patru mii de drahme pescarului, și le porunci crainicilor să strige prin toată împărăția; „Niciodată să nu te lași călăuzit de sfatul femeilor! Căci cel care se ia după ele săvârșește două greșeli, vrând să îndrepte o jumătate de greșală!“

Sultanul Șahriar, după ce ascultă snoava, spuse:

– Tare-mi place cum s-a purtat Chosru, precum și neîncrederea lui în femei. Ele sunt pricina multor necazuri!

Ci Șeherezada, zâmbind a râde, și începuse:

ÎMPĂRȚEALA¹

Într-o noapte, califul Harun Al-Rașid se plângea de nesomnia lui față de vizirul Giafar și de spătarul Massrur, când deodată Massrur izbucni într-un hohot de râs. Califul îl privi încruntând din sprâncene și îi zise:

– Și de ce râzi așa? De nebunie sau de batjocură?

Massrur răspunse:

– Nu, pe Allah! o, emire al drept-credincioșilor, jur pe nemoștenia ta cu Profetul! dacă râd, nu râd nicidecum ca urmare a vreuneia din acele pricini, ci numai pentru că mi-am adus aminte de niște vorbe de duh ale unuia, Ibn Al-Karabi, în jurul căruia se strânsese lumea roată, ieri, pe malul Tigrului, ca să-l asculte.

Califul spuse:

– Dacă-i așa, dă fuga iute și caută-mi-l pe Ibn Al-Karabi ăsta. Poate-o izbuti el să-mi mai ușureze oleacă inima.

¹ La M. A. Salie: *Povestea cu Masrur și ibn ali-Karibi*.

Numaidecât Massrur alergă pe urmele duhliului de Ibn Al-Karabi și, dacă-l găsi, îi spuse:

– I-am vorbit de tine califului, care m-a trimis să te caut și să te duc la el, ca să-l faci să râdă.

Ibn Al-Karabi răspunse:

– Ascult și mă supun.

Massrur adăugă:

– Da, de bună seamă că vreau să te duc la calif, ci, bineînțeles, te duc numai dacă ai să-mi dai trei părți din ceea ce o să-ți dăruiască el drept răsplată.

Ibn Al-Karabi spuse:

– E prea mult. Îți dau două treimi pentru osteneala ta. Atâta-i de-ajuns.

Massrur, după ce se codi, chipurile, oleacă, până la urmă lăasă cum spusese Al-Karabi și îl duse la calif. Al-Rașid, când îl văzu în prag, îi spuse:

– Zice-se că știi să spui vorbe tare de duh. Ia deapă-nă-le, ca să le vedem. Ci să știi bine că, de nu izbutești să mă faci să râd, te-așteaptă o gârbăceală strașnică.

Primejdia aceea avu ca urmare că-i îngheță cu totul isteția lui Ibn Al-Karabi, care nu mai știu să născocească decât niște fleacuri nevoinicice; iar Al-Rașid, în loc să râdă, simți cum îi sporește veninul și, până la urmă, strigă:

– Să i se dea o sută de lovituri la tălpile picioarelor, ca să i se mute în picioare sângele care i-a astupat creierii!

Numaidecât Ibn Al-Karabi fu întins pe jos și începură să i se care lovituri numărate la tălpile picioarelor. Deodată, când numărul loviturilor ajunsese la treizeci, Ibn-Al-Karabi strigă:

– Acum să i se numere lui Massrur, după înțelegerea dintre noi, celelalte două treimi care au mai rămas!

Străjerii, atunci, la un semn al califului, îl înhățară pe Massrur, îl așternură pe jos și începură să-l facă să

simtă pe tălpile picioarelor usturimea loviturilor. Ci, de la cele dintâi lovituri, Massrur strigă:

– Pe Allah! mă mulțumesc numai cu o treime, ba chiar și numai cu un sfert, și-i las lui restul.

La cuvintele acestea, califul se porni pe un râs de se răsturnă pe spate, și porunci să li se dea câte o mie de dinari fiecăruia dintre cei doi pedepsii.

Pe urmă, Șeherezada nu vroi să lase noaptea să treacă fără a mai povesti și snoava următoare:

DASCĂLUL DE ȘCOALĂ¹

Odată, un ins, a cărui meserie era de a tăia frunze la câini și de a trăi pe spinarea altora, se gândi să se facă dascăl de școală, măcar că habar n-avea nici să citească, nici să scrie, socotind că dascălia-i singura meserie ce-i putea îngădui să câștige bani fără să facă nimic; căci toată lumea știe că poți să fii dascăl de școală și să n-ai habar nici de reguli, nici de cele mai de seamă cunoștințe despre limbă; e de ajuns să fii destul de isteț încât să-i faci pe ceilalți să creadă că ești un mare gramătic; și se știe că un gramătic învățat este de obicei un biet om îngust la minte, mărginit, cicălit, neisprăvit și neputincios. Așa că haimanaua noastră se închipui dascăl de școală, și nu trebui să-și dea altă osteneală decât să-și sporească numărul învățiturilor și al mărimii turbanului², precum și pe aceea de a deschide în afundul unei ulicioare o sală, pe care o împodobi cu table de scris și cu alte asemenea lucruri, și unde își așteaptă mușterii.

¹ La M. A. Salie: *Povestea cu dascălul agramat*.

² La M. A. Salie: Mărimea turbanului indica nivelul intelectual ridicat al cărturarului care îl purta.

Or, văzând un turban atâta de mareț, locuitorii din mahala nu se mai îndoiră de știința vecinului lor și se grăbiră să-și trimită copiii la el.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute optzeci și treia noapte

Spuse:

... se grăbiră să-și trimită copiii la el.

Însă el, neștiind nici să citească, nici să scrie, găsisese un mijloc grozav de dibaci spre a ieși din încurcătură: îi pune pe copii care mai știau oleacă să citească și să scrie să-i învețe pe cei care nu știau chiar nimic, în vreme ce el se prefăcea că-i supraveghează, că încuviințează ce zic ei ori că dimpotrivă.

Și iacă-așa școala înflorește, iar negustoriile dascălului luată o înfățișare minunată.

Într-o zi, pe când el sta cu nuiaua în mână și își bulbuca ochii amarnic asupra micuților topiți de spaimă, intră în sală o femeie cu o scrisoare în mână. Se îndreaptă către dascăl, ca să-l roage să i-o citească. Iar dascălul nu știa ce să facă să scape de-o asemenea încercare; și se ridică zorit, dând să plece. Ci femeia îl opri, rugându-l fierbinte să-i citească scrisoarea înainte de a pleca. Dascălul răspunse:

– Nu pot să mai stau: muezinul a și vestit ceasul rugăciunii de amiază, și trebuie să mă duc la moschee.

Femeia însă nu vroi să-l lase și îi spuse:

– Allah fie cu tine! scrisoarea mi-a fost trimisă de soțul meu, care e plecat de cinci ani, și numai tu, în toată mahalaua, știi să citești.

Și îl sili să ia scrisoarea.

Dascălul fu nevoit atunci să desfacă scrisoarea; o ținea însă pe dos și, în marea încurcătură în care se afla, începu să-și încrunte sprâncenele, privind literele, să-și sucească pe cap turbanul și să asude de trudă.

Văzându-l așa, biata femeie gândi: „Nu mai încape îndoială! dacă dascălul e atâta de zdruncinat, pesemne că a citit vești rele. O, ce nenorocire! poate că soțul meu a murit?” Pe urmă, plină de îngrijorare, îi spuse dascălului:

– Fie-ți milă! nu-mi ascunde nimic! A murit?

Drept răspuns, dascălul ridică fruntea oarecum gânditor și păstră tăcerea. Ea strigă atunci:

– O, ce nenorocire pe capul meu! să-mi sfâșiu oare hainele?

El răspunse:

– Sfâșie-le!

Ea întrebă, peste măsură de necăjită:

– Să mă bat cu palmele în cap și să-mi zgârâi obrazii?

El răspunse:

– Dă-ți palme și zgârie-ți obrazii!

La cuvintele acestea, biata femeie se repezi afară din școală și alergă la casa ei, pe care o umplu cu bocete. Iar vecinii toți veniră în fugă și începură s-o mângâie, dar cu totul zadarnic. Tocmai atunci, o rudă de-a nefericitei intră, văzu scrisoarea și, după ce o ceti, îi spuse femeii:

– Da cine-a putut să-ți spună că soțul tău a murit? În scrisoare nu se află așa ceva. Ia uite ce scrie aici: „*Primește salamalecul și urările mele! O, fiică a unchiului meu, află că sunt bine sănătos și că nădăjduiesc să mă întorc la tine până-n cincisprezece zile. Ci, până atunci, îți trimit, ca să-ți dovedesc că nu te-am uitat, o pânză de in, înfășurată într-o pătură. Uassalam!*”

Femeia atunci luă scrisoarea și se întoarse la școală, ca să-l mustre pe dascăl că o mințise. Îl găsi stând în pragul ușii și îi spuse:

— Au nu ți-e pic de rușine s-o înșeli așa pe o biată femeie și să-i vestești că soțul ei a murit, când în scrisoare stă scris că soțul meu are să se întoarcă în curând și că îmi trimite mai înainte o pânză de in înfășurată într-o pătură?

La aceste cuvinte, dascălul răspunse:

— De bună seamă, o, biată femeie, ai dreptate să mă certî. Ci iartă-mă, căci în clipa în care țineam în mână scrisoarea eram tare grăbit și, citind-o cam la repezeală și pe sărite, am crezut ca pânza și pătura erau o amintire ce ți-o trimiteau din lucrurile soțului tău mort.

Șeherezada spuse apoi:

STIHURILE DE PE O CĂMAȘĂ¹

Se povestește că El-Amin, fratele califului El-Mamun, ducându-se într-o zi în ospetie la moșu-său, zări o roabă tare frumoasă, care cânta din lăută; și se îndrăgosti de ea. Iar unchiul lui El-Amin băgă de seamă îndată cât de mult îl tulburase roaba pe nepotul său; și, ca să-i facă un dar plăcut, așteptă mai întâi ca tânărul să plece, apoi îi trimise roaba, încărcată cu giuvaieruri și îmbrăcată în haine scumpe. El-Amin socoti însă că moșu-său se și bucurase de prima pângă a fetișcanei și că i-o dăruia gustată; căci îl știa peste poate de lacom la poame încă acrișoare. Așa încât nu vroi să primească roaba și i-o trimise îndărăt, împreună cu o scrisoare în care îi spunea că o poamă mușcată de grădinar înainte de a fi coaptă nu mai îndulcește gura cumpărătorului.

Atunci moșu-său îi porunci fetișcanei să se dezbrace cu totul, îi puse în mână lăuta și o trimise iarăși la El-Amin,

¹ La M. A. Salie: *Povestea cu Ali-Amin și roaba*.

îmbrăcată numai într-o cămașă de mătase pe care străluceau, scrise cu litere de aur, următoarele stihuri:

*Comoara ce-o ascund în umbra mea
N-a fost atinsă decât de privirea
Ce doar a vrut s-o cerceteze-așa,
Să-i prețuiască doar desăvârșirea.*

Când văzu nurii roabei îmbrăcate în acea cămașă străvezie și când citi acele stihuri, El-Amin nu mai avu nicio pricină să n-o dorească și primi darul care îl cinstea întru totul.

Șeherezada, în noaptea aceea, mai spuse:

STIHURILE DE PE O CUPĂ¹

Într-o zi, califul El-Motawakkel a căzut bolnav și Yahia², doftorul lui, i-a scris niște leacuri atâta de minunate, încât boala s-a risipit și califul s-a vindecat. Atunci, din toate părțile, au început să curgă darurile de firitisire către calif. Or, între alte peșcheșuri, califul primi de la Ibn-Kahan, ca plocon, o fată tânără și neatinsă, cu sâni mai mândri ca rodiile. Odată cu frumusețea, fata îi mai aducea califului, când i se înfățișă, și o minunată carafă de cleștar, plină cu un vin de soi.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute optzeci și patra noapte

Spuse:

¹ La M. A. Salie: *Povestea cu ali-Mutevakili și ibn Hakan*.

² La M. A. Salie, numele doctorului este Iuhan și este însoțit de următoarea notă: „Iuhann ibn Bahtișu – unul din membrii familiei de doctori sirieni care s-au bucurat de o mare faimă pe vremea primilor califi abbasizi”.

Fata ținea carafa într-o mână, iar în cealaltă mână o cupă de aur, pe care, cu litere de rubin, erau scrise aceste stihuri:

*Care dictam, sau care teriac
Se poate-asemui oarecând
Cu vinu-acesta, ne-ntrecutul leac
Al relelor din trupuri și din gând?*

Or, preaînvățatul doftor Yahia se afla în acea clipă lângă calif. Citind stihurile, începu să râdă și îi spuse califului:

— Pe Allah! o, emire al drept-credincioșilor, fetișcana aceasta și doftoria ce-ți aduce au să facă pentru întremarea ta mai mult decât toate leacurile cele de demult și cele din vremile noastre!

Pe urmă, Șeherezada, fără să se oprească, începu numai-decât snoava următoare:

CALIFUL ÎN COȘ¹

Întâmplarea aceasta ne-a rămas de la vestitul cântăreț Isac din Mossul², care povestește:

— Ieșisem târziu într-o noapte de la un zaiafet la califul El-Mamun și, cum eram tare îmbulzit de un mic zor ce mă sâcăia, o luai pe-o ulicioară în care nu se vedea nicio lumină, mă apropiai de un zid și făcui ce făcui. Tocmai isprăvisem, când, în bezna aceea, simții că îmi cade ceva pe cap. Sării în lături, uluit de-a binelea, apucaí lucrul acela și, pipăindu-l pe toate părțile, băgai de seamă, spre marea mea nedumerire, că era un coș mare, spânzurat la cele patru urechi ale lui cu o frânghie ce atârna de pe casă. Îl mai

¹ La M. A. Salie: *Povestea cu Ishak Mosulski*.

² Isac din Mossul, fiul lui Ibrahim din Mossul, și el cântăreț și muzician vestit. A murit în 849 sau 850.

pipăii oleacă și văzui că era căptușit cu mătase pe dinlăuntru și împodobit cu două perne ce miroseau frumos.

Or eu, cum băusem mai mult ca de obicei, mă simții ispitit de mintea mea cea beată să mă sui și să mă așez în coșul ce se înfățișa singur odihnei mele. Nu-mi mai putui înfrâna ispita și mă aciui în coș. Și numaidecât, până a mai apuca eu să sar îndărăt afară, mă și simții ridicat repede-repede până sus la marginea terasei, unde fusei săltat, fără nicio vorbă, de patru fetișcane care mă lăsară jos pe terasă și mă poftiră să merg după ele. Una mergea înaintea mea cu o făclie în mână, iar celelalte trei se ațineau la spate, silindu-mă să cobor o scară de marmură și să intru într-o sală de o măreție asemenea numai cu cea de la saraiul califului. Și gândeam în mintea mea: „Pesemne că sunt luat drept altcineva, cu care și-or fi dat întâlnire în noaptea aceasta! Allah are să limpezească lucrurile.“

Pe când eu mă aflam în starea aceea de nedumerire, o perdea mare de mătase ce ascundea o parte din sală se trase la o parte și zării atunci zece copile minunate, cu boiurile subțirele, cu trupurile fără de seamă, unele purtând făclii, altele cățui de aur în care ardeau nardul și aloeele. În mijlocul lor pășea o codană ce-ar fi făcut până și stelele să pâlpâie de pizmă. Se legăna în mers și privea galeș în lături, de să facă să zboare până și sufletele cele mai greoie. Or eu, când o văzui, sării pe cele două picioare ale mele și mă temenii dinainte-i până la pământ. Iar ea se uită la mine, îmi zâmbi și îmi spuse:

– Bine ai venit, oaspete!

Pe urmă se așeză și, cu glas răpitor, îmi spuse:

– Șezi, ya sidi!

Eu mă așezai, cu beția vinului de mult risipită și înlocuită cu o amețeală încă și mai grea. Iar ea îmi spuse:

– Și cum ai făcut de-ai venit pe ulița noastră și de te-ai suit în coș?

Eu răspunsei:

– O, stăpână a mea, zorul tainic al lăuntrurilor mele m-a îndemnat până în uliță; pe urmă vinul m-a făcut să mă sui în coș; iar acum bunătatea ta m-a adus în această sală, unde farmecele tale au pus altă ameteală în locul beției din mintea mea.

La cuvintele acestea, fetișcana, vădit mulțumită, mă întrebă:

– Ce meserie ai tu?

Eu mă ferii să-i spun că sunt cântărețul și muzicianul califului, și îi răspunsei:

– Sunt țesător în sukul țesătorilor din Bagdad.

Ea îmi spuse:

– Purtarea ta este aleasă și face cinste sucului țesătorilor. Dacă la ea mai adaugi cumva și cunoașterea poeziei, n-are de ce să ne pară rău că te-am primit printre noi. Știi versuri?

Eu răspunsei:

– Știu.

Ea zise:

– Spune-ne câteva.

Răspunsei:

– O, stăpână a mea, oaspetele este totdeauna oleacă tulburat de primirea ce i se face. Dă-mi, așadar, curaj, începând tu mai întâi să ne spui câteva poezii care-ți plac.

Ea îmi răspunse:

– Bucuroasă!

Și numaidecât spuse o sumă de poezii minunate, de-ale poezilor mai de demult, ca Amri'lkais, Zohair, Antara, Nabigha, Amru ben Kalthum, Tharafa și Șanfara, și de-ale poezilor mai apropiați de vremea noastră, precum Abu-Nuwas, El-Rakași, Abu-Mossab și alții. Iar eu mă simțeam tot pe-atâta de fermecat de darul său de a spune versuri, pe cât eram de uimit de frumusețea ei. Pe urmă îmi spuse:

– Nădăjduiesc că ți-a trecut tulburarea.

Eu spusei:

– Da! pe Allah!

Și alesei, la rândul-mi, dintre versurile ce le știam, pe cele mai gingașe, și i le procitii cu multă simțire. Când sfârșii, îmi spuse:

– Pe Allah! habar n-aveam că se găsesc oameni cu gusturi atâta de alese în sucul țeșătorilor.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a trei sute optzeci și cincea noapte

Spuse:

... oameni cu gusturi atâta de alese în sucul țeșătorilor.

După care fu pusă masa, la care nu se precupețiră nici fructele, nici florile; și ea însăși mă îmbia cu cele mai bune bucăți. Și-apoi, după ce masa fu ridicată, se aduseră băuturile și cupele, și ea însăși îmi turnă să beau și îmi spuse:

– Iată ceasul cel mai prielnic pentru stat la taifas. Știi povești frumoase?

Eu mă plecai dinaintea ei și-i istorisii numaidecât o sumedenie de șotii piperate despre crăimi, despre saraiurile și despre obiceiurile lor, până ce ea mă opri deodată ca să-mi spună:

– Chiar că mă minunez până peste măsură să văd un țeșător care știa așa de bine obiceiurile domnilor!

Eu răspunsei:

– Nu e deloc de mirare, de vreme ce sunt vecin cu un om minunat care are ușa deschisă la calif și care, în ceasurile de răgaz, e bucuros să-mi împodobească mintea cu toate câte le știe.

Ea îmi spuse:

– Dacă-i așa, mă minunează tot atâta de mult darul tău de a ține minte așa de bine niște amănunte atâta de aidoma.

Iacă-așa! Iar eu, adulmecând aburii de nard și de aloe ce îmbălsămau sala, și privind-o pe acea gazelă, și ascultând-o cum îmi vorbea din ochi și din buze, mă simțeam până peste poate de mulțumit și gândeam în sine-mi: „Ce-ar face califul, de-ar fi aici, în locul meu? De bună seamă că nu și-ar mai putea stăpâni tulburarea și s-ar lăsa răpit de dragoste!”

Fetișcana îmi spuse iarăși:

– Chiar că ești un om ales, mintea îți este împodobită cu foarte frumoase cunoștințe, iar purtarea ta este cât se poate de subțire. Nu-mi mai rămâne să-ți cer decât un lucru.

Eu răspunsei:

– Pe capul și pe ochii mei!

Ea spuse:

– Aș vrea să-mi cânti câteva versuri, însoțindu-te cu lăuta.

Or eu, cântăreț de meserie, nu aveam niciun chef să mă apuc de cântat, așa că răspunsei:

– Cândva am încercat și eu meșteșugul cântării ci, întrucât nu am ajuns la niciun căpătâi mai de soi, am socotit că e mai cuminte să mă las. Mi-ar plăcea, într-adevăr, să mă supun dorinței tale, ci iertarea pe care o cer se întemeiază pe neștiința mea. În ce te privește, însă, o, stăpână a mea, totul îmi arată că glasul tău trebuie să fie desăvârșit de frumos! Așa că, de-ai vrea, cântă-ne tu ceva, spre a ne face noaptea încă și mai dulce!

Ea atunci porunci să i se aducă lăuta și începu să cânte. Or, în viața mea nu auzisem un glas mai plin, mai adânc și mai desăvârșit, și o cunoaștere așa de iscusită a tuturor glasnelor. Ea văzu uimirea mea și mă întrebă:

– Știi de cine sunt versurile și de cine este muzica?

Eu răspunsei, măcar că n-aveam nicio îndoială în această privință:

– Habar n-am, o, stăpână a mea!

Ea se minună:

– E într-adevăr cu puțință să fie cineva pe lume care să nu cunoască acest cântec? Află, dar, că versurile sunt de Abu-Nuwas, iar muzica asta minunată este de marele cântăreț Isac din Mossul.

Eu răspunsei, fără să mă dau în vileag.

– Pe Allah! Isac nu mai este nimic față de tine.

Ea strigă:

– Bakh! Bakh! mare greșală faci! Oare-i cineva pe lume care să se măsoare cu Isac? E limpede că nu l-ai ascultat niciodată.

Pe urmă începu să cânte iar, oprindu-se din când în când, ca să vadă de nu-mi lipsește ceva; și petrecurăm așa mai departe, până la revărsat de zori.

Atunci, o femeie bătrână, care trebuie să fi fost doica fetei, veni s-o înștiințeze că sosise ceasul pentru curmarea zaiafetului; iar fetișcana, înainte de a ne despărți, îmi spuse:

– Mai este nevoie să te sfătuiesc a păstra taina, o, oaspete al meu? Întâlnirile tainice sunt ca un zălog ce se lasă la ușă înainte de despărțire.

Eu răspunsei, plecându-mă dinainte-i:

– Nu sunt dintre cei care au trebuință de astfel de sfaturi.

Și, după ce îmi luai rămas-bun de la ea, fusei pus în coș și coborât în uliță.

Ajunsei acasă, unde îmi făcui rugăciunea de dimineață și mă suii în pat, dormind până seara. Când mă deșteptai, mă îmbrăcai degrabă și plecai la sarai; ci musaipii îmi spuseră că stăpânul nostru, califul, era plecat și că îmi lăsase vorbă să-l aștept până la întoarcere, întrucât în noaptea aceea avea o petrecere și era nevoie de mine acolo,

ca să cânt. Așteptai, așadar, o bună bucată de vreme; pe urmă, întrucât califul zăbovea să se arate, îmi zisei că ar fi o prostie să pierd o seară ca seara din ajun și alergai pe ulicioara cu casa, unde găsii coșul atârând. Mă suii în el și, odată ridicat, mă înfățișai fetișcanei.

Când mă văzu, îmi spuse râzând:

– Îmi vine să cred, pe Allah! că ți-ai pus de gând să-ți muți locuința prin preajma noastră.

Eu mă plecai în fața ei și răspunsei:

– Și cine nu și-ar dori așa ceva? Da tu știi bine, o, stăpână a mea, că dreptul la ospetie durează trei zile, iar eu nu sunt decât la cea de a doua zi. De-am să mai vin și după cea de a treia zi, vei avea dreptul să mă pedepsești la sânge.

Petrecurăm noaptea aceea tare minunat, stând de vorbă, povestind întâmplări, procitind stihuri și cântând, ca și în ajun. Dar, când să cobor în coș, mă gândii la mânia califului și îmi zisei: „N-are să mă ierte pentru nimic în lume, doar dacă am să-i povestesc întâmplarea. Și n-are să mă creadă, doar dacă are să cerceteze el în-suși.” Așa că mă întorsei către fetișcană și îi spusei:

– O, stăpână a mea, văd că-ți plac cântecele și glasurile frumoase. Or, am un văr care-i cu mult mai gîngăș la chip decât mine, mult mai ales ca purtări, are mult mai multe haruri decât mine și cunoaște mai bine decât oricare altul de pe lume cântecele lui Isac din Mossul. Vrei să-mi îngădui a-l aduce cu mine mâine, în cea de a treia zi a minunatei tale ospetii?

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a trei sute optzece și șasea noapte

Spuse:

... mâine, în cea de a treia zi a minunatei tale ospetii?

Ea îmi răspunse:

– Iacătă că ai și început să fii supărător. Dar, de vreme ce vărul tău este așa de ispitit, poți să mi-l aduci.

Îi mulțumii și plecai pe drumul știut.

Când ajunsei acasă, găsii acolo străjile califului, care mă întâmpinară cu vorbe rele, mă înșfăcăară și mă târâră dinaintea lui El-Mamun. Îl aflai pe calif șezând în jeț, ca în zilele lui cele mai negre de mânie, cu ochii arzând cumplit. Și, cum mă văzu, îmi și strigă:

– A, fecior de câine, cutezi să n-ascuți de porunca mea?

Eu îi spusei:

– Nu, pe Allah! o, emire al drept-credincioșilor. A fost o poveste.

El întrebă:

– Ce poveste?

Eu răspunsei:

– Nu ți-o pot spune decât tainic.

Porunci numaidecât tuturor celor de față să iasă afară și îmi spuse:

– Vorbește!

Eu atunci îi povestii cu de-amănuntul întâmplarea și adăugai:

– Și-acuma, fetișcana ne așteaptă pe amândoi, noaptea aceasta; precum i-am făgăduit.

Când auzi spusele mele, El-Mamun se însenină și îmi zise:

– Hotărât! socoteala ta este minunată. Și bine-ai făcut că te-ai gândit la mine pentru la noapte.

Și, din clipa aceea, nu mai știu ce să mai facă, așteptând căderea nopții. Iar eu stăruii să-l îndemn să nu care cumva să se dea în vileag, și să mă dea și pe mine, numindu-mă pe numele meu, față cu fetișcana. El îmi făgădui hotărât și, de îndată ce veni vremea prielnică, se

îmbracă în straie de neguțător și merse împreună cu mine în ulicioara cu pricina.

La locul știut găsirăm două coșuri, nu numai unul, și ne suirăm fiecare în coșul său. Fuserăm ridicați numai-decât și trași pe terasă, de unde coborârăm în sala măreață, în care nu peste mult veni și fetișcana să ne întâmpine, mai frumoasă în seara aceea decât fusese ea vreodată.

Or, băgai de seamă că aprigul calif se îndrăgostea tot mai tare de ea. Iar când fata mai începu să și cânte, fu o nebunie, mai ales că și vinurile cu care ne îmbia, drăgălașă, ne aprindeau mințile. În voioșia și înflăcărarea lui, califul uită deodată făgăduiala ce-mi dase și îmi spuse:

– Ei bine, Isac, ce mai aștepți de nu-i dai răspuns cu vreun cântec pe vreo melodie nouă de-a ta?

Eu atunci, încurcat de-a binelea, fusei nevoit să răspund:

– Ascult și mă supun poruncii tale, o, emire al drept-credincioșilor!

Cum auzi aceste cuvinte, fetișcana ne privi o clipită, se ridică în mare grabă, își coperi obrazul și fugi. Căci pricepuse, și așa se și cuvenea să facă o femeie cuviincioasă, în fața emirului drept-credincioșilor.

Atunci El-Mamun, oleacă mâhnit de plecarea ei din pricina uitării de care se făcuse vinovat, îmi spuse:

– Află îndată cine este stăpânul acestei case.

O chemai pe bătrâna doică și o întrebai cele ce vroia califul să știe. Ea îmi răspunse:

– Ce belea pe noi! O, ce rușine pe capul nostru! Este fata vizirului Hassan ben-Sehl¹.

¹ *Ali-Hasan ben-Sehl*, de origine persană (mort în 850 sau 851), a fost un înalt dregător în timpul califatului lui El-Mamun. A înăbușit în sânge o răscoală populară care se dezlănțuise în capitala abbasizilor, Bagdad, pe vremea aceea.

Numaidecât El-Mamun spuse:

– Să vie-aici vizirul!

Bătrâna ieși tremurând și, peste câteva clipite, vizirul Hassan ben-Sehl intră temenindu-se dinaintea califului. Când îl văzu, El-Mamun începu să râdă și îl întrebă:

– Ai o fată?

El spuse:

– Da! o, emire al drept-credincioșilor!

Califul întrebă:

– Cum o cheamă?

El răspunse:

– Khadiga.

Califul întrebă:

– Este măritată sau este fecioară?

El răspunse:

– Fecioară, o, emire al drept-credincioșilor!

Califul spuse:

– Vreau să mi-o dai de soție legiuită.

El strigă:

– Și fata mea și eu suntem robii tăi, o, emire al drept-credincioșilor!

Califul spuse:

– Adevăresc că mi-a adus zestre o mie de dinari, pe care ai să-i capeți mâine dimineată la palat, din vistierie. Totodată, ai s-o aduci pe fată la sarai, cu toată fala cerută de datina căsătoriei, și-ai să pui să se împartă ca dar din partea mea, tuturor celor ce se vor afla în alaiul miresei, o mie de sate și o mie de moșii de-ale mele.

După care califul se ridică, iar eu îl urmai. Ieșirăm de data aceasta pe ușa cea mare și califul îmi spuse:

– Ai grijă, Isac, să nu care cumva să povestești cuiva despre întâmplare. Chezaș al tăcerii tale este chiar capul tău.

Eu am păstrat taina până la moartea califului și a dulcii Sett Khadiga, care fără de nicio îndoială că a fost femeia cea mai frumoasă pe care au văzut-o ochii mei printre fetele oamenilor. Ci Allah este mai știutor!

După ce Șeherezada povesti această snoavă, micuța Doniazada, din locul unde sta ghemuită, strigă:

– O, surioară, ce dulci, și ce desfătătoare, și ce înmiresmate sunt vorbele tale!

Iar Șeherezada zâmbi și spuse:

– Dar ce-are să mai fie după ce ai să auzi și snoava cu *spălătorul de mațe*?

Și numaidecât spuse:

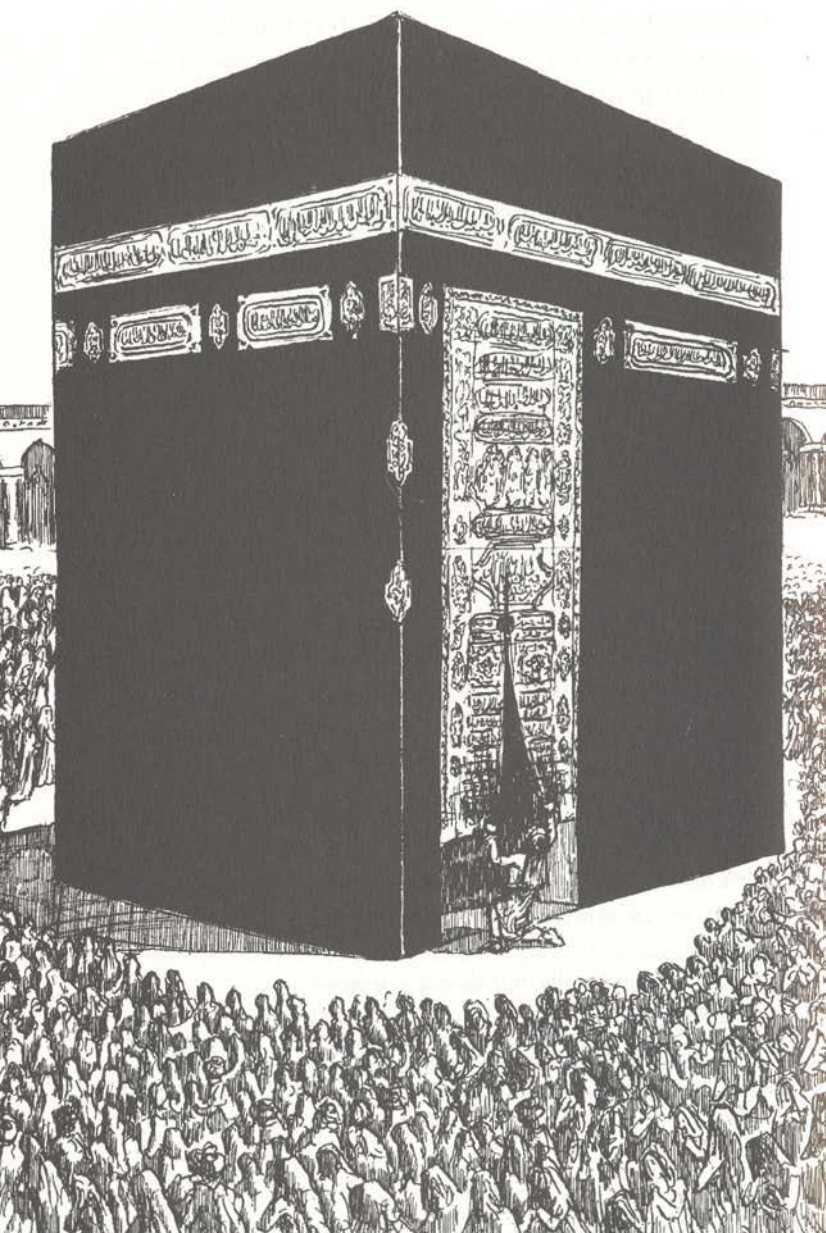
SPĂLĂTORUL DE MAȚE¹

Se povestește că într-o zi, la Mecca, la vremea hagi-lâcului, tocmai la ceasul când mulțimea deasă de haggii făcea cele șapte înconjururi ale sfintei Kaaba², un om se desprinse din rând, se apropie de zidul Kaabei și, prinzând cu amândouă mâinile vâlul cel sfânt care acoperă altarul, se așeză a rugăciune și, cu un glas din adâncul inimii, strigă:

– Deie Allah ca femeia aceea să se mai mânîe o dată pe soțul ei, ca să mă mai pot culca și eu cu ea!

¹ La M. A. Salie: *Povestea cu spălătorul și cu femeia*.

² *Kaaba* este vestitul templu al mahomedanilor, unde se fac pelerinaje. Obiceiul de a fi împodobit cu covoare există din vechime; bucățile tăiate din aceste covoare sunt folosite ca talismane. Înconjurul Kaabei este unul din ritualurile de bază ale hagi-lâcului.

Când auziră o asemenea rugăciune anapoda, rostită în locul acela sfânt, hagiilor atâta se mâniară, încât se repeziră la ins, îl doborâră la pământ și îl spetiră în bătai. După care îl târâră dinaintea emirului el-hagi, care avea putere peste toți hagiilor, cu cele mai depline drepturi, și îi spuseră:

– L-am auzit pe omul acesta, o, emire, rostind blestemații spurcate în vreme ce ținea vălul de pe Sfânta Kaaba.

Și îi spuseră ce vorbe rostise. Atunci emirul el-hagi grăi:

– Să fie spânzurat!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a trei sute optzeci și șaptea noapte

Spuse:

... să fie spânzurat!

Omul se aruncă la picioarele emirului și spuse:

– O, emire, în numele harurilor celui trimis de Allah (cu el fie rugăciunea și pacea!) mă rog ție fierbinte să ascuți mai întâi povestea mea, și pe urmă fă cu mine ce socoți că e drept să faci.

Emirul încuviință cu un semn din cap, iar osânditul la spânzurătoare grăi:

– Află, o, emire al nostru, că eu, de meseria mea, sunt dintre cei ce strâng murdăriile de pe uliți și, pe deasupra, spăl mațele de oaie, spre a le vinde și a-mi câștiga traiul. Or, într-o zi, pe când mergeam liniștit în urma măgarului meu împovărat cu mațele încă pline, pe care tocmai le ridicasem de la zahana, nimerii peste o mulțime de inși înspăimântați, ce fugeau în toate părțile sau se ascundeau pe după porți. Și, ceva mai încolo, văzui că se ivește o

mulțime de robi înarmați cu ciomege lungi care îi alungau de dinaintea lor pe trecători. Întrebai și eu despre ce-o fi vorba și mi se răspunse că are că treacă pe uliță haremul unui om de seamă și că e musai ca ulița să fie pustie de orice trecător. Atunci, înțelegând că mă aflu în mare primejdie, oprii măgarul și mă aciui cu el pe după un colț de zid, ascunzându-mă pe cât putui și întorcându-mi fața către zid, ca să nu fiu ispitit să mă uit la femeile acelui om de seamă. Nu peste mult auzii trecerea haremului, la care nu cutezai să mă uit, și, pe urmă, când tocmai începusem să mă gândesc că pot să mă întorc să-mi văd de drum, mă simții cuprins deodată de două brațe de arap și îmi văzui măgarul în mâinile unui alt arap, care îl luă și se îndepărtă cu el. Atunci, speriat, întorsei capul și văzui în uliță, privindu-mă toate, treizeci de fetișcane, printre care se afla și una ce se asemuia, după privirile ei galeșe, cu o gazelă pe care setea o face mai puțin sălbatică, și după mijlocul ei zvelt, semănând cu un ram mlădiu de arbore ban. Iar eu, cu mâinile legate la spate de arapul ce mă ținea, fusei dus cu sila de ceilalți hadâmbi, în ciuda bocetelor mele și a țipetelor și a mărturiei trecătorilor care mă văzuseră cu fața la zid și care le spuneau răpitorilor mei:

– N-a făcut nimica! E un biet spălător de mațe. E o nelegiuire față de Allah să-l prinzi și să-l legi fedeleș pe un biet nevinovat.

Ci ei, fără a vroi să asculte nimic, mă târâră mai departe în urma haremului.

Estimp, gândeam în sine-mi: „Ce păcat am putut săvârși? Fără-ndoială că duhoarea mea de mațe trebuie să fi supărat nasul mândreței ăsteia, care pesemne c-o fi însărcinată și, ca urmare, trebuie să fi simțit vreo tulburare în lăuntrurile ei. Asta socot eu să fie pricina, ori tot așa

poate să fie și înfățișarea mea, tare siloasă, și mantia mea zdrențuită, ce lasă să se vadă părțile necuviincioase ale făpturii mele. Nu este alt ajutor decât numai întru unul Allah“.

Și hadâmbii mă târâră așa, mai departe, prin zarva ce-o făceau trecătorii cuprinși de mila mea, până ce ajunserăm cu toții la poarta unei case mari și unde mă împinseră într-o curte de intrare atâta de strălucită, că eu nici n-aș fi în stare s-o zugrăvesc. Și gândii în sufletul meu: „Iată locul venit chinului meu. Am să fiu dat morții, și nimeni dintre ai mei n-are să știe pricina pieirii mele“. Și mă mai gândii, în acele clipe de pe urmă, și la măgarul meu, care era atâta de harnic și care niciodată nu da cu piciorul, niciodată, și nu răsturna nici mațele, nici coșurile cu gunoaie. Ci nu peste mult fusei smuls din gândurile mele grele de sosirea unei roabe micuțe și drăgălașe, care veni să mă roage dulce s-o urmez și mă duse la un hammam, unde mă primiră alte trei roabe frumoase, care îmi spuseră:

– Grăbește-te să te lepezi de zdrențele tale.

Eu mă supusei, iar ele mă duseră îndată în sala încălzită, unde mă spălară cu mâinile lor, luând în primire care capul, care picioarele, care pânțele, mă frecară, mă buciumară, mă înmiresmară și mă șterseră. Pe urmă îmi aduseră niște haine minunate și mă rugară să mă îmbrac cu ele. Ci eu stătui năuc de-a binelea, și nu știam de unde să le apuc, nici cum să le pun pe mine, că nu mai văzusem haine ca acelea în viața mea; și le spusei fetelor:

– Pe Allah! o, stăpânele mele, socot că am să rămân chiar gol, căci niciodată n-am să izbutesc să mă îmbrac singur cu asemenea haine ciudate.

Atunci ele se apropiară de mine râzând și mă ajutară să mă îmbrac, giugiulindu-mă și alintându-mă.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute optzeci și opta noapte

Spuse:

... giugiulindu-mă și alintându-mă. Iar eu, în mijlocul lor, habar n-aveam ce are să se mai întâmple cu mine, când, după ce isprăviră să mă îmbrace și să mă stropească cu apă de trandafiri, mă luară de mâini și, așa cum se duce un mire, mă călăuziră la o sală de o strălucire cum limba mea nu s-ar pricepe vreodată să spuie, și împodobită cu zugrăveli în dungi întretăiate și smălțate. Și nici nu intrai eu bine acolo, că o și văzui, întinsă galeșă pe un pat de abanos și îmbrăcată într-o rochie străvezie din mătase de la Mossul, chiar pe femeia aceea, înconjurată de câteva roabe de-ale ei, frumoase ca luna în cea de a cincisprezecea zi. Când mă văzu, mă chemă la ea cu un semn. Mă apropiai, iar ea îmi spuse să stau jos. Șezui. Atunci le porunci roabelor să ne aducă de mâncare; și ni se aduseră bunătațuri de pomină, că eu n-aș putea nici măcar să le rostesc numele vreodată, cum altele asemenea nu mai văzusem în viața mea. Golii câteva castroane cu care îmi stâmpărai foamea; după care mă spălai pe mâini, ca să mănânc poame. Atunci ni se aduseră pocalele de băut și cățuile pline cu miresme; și, după ce fuserăm înmiresmați cu aburi de tămâie și de smirnă, gazela aceea îmi turnă cu mâinile ei să beau, și bău cu mine dintr-un pocal, până ce ne amețirăm amândoi. Atunci le făcu un semn roabelor, care pieriră toate și ne lăsară singuri în sală.

Îndată mă trase înspre ea și mă luă în brațe. Iar eu atunci făcui la fel. Și de fiecare dată când o strângeam la piept, mă simțeam amețit de mireasma de musc și de

ambră a trupului ei, și mi se părea că trăiesc un vis, sau că țin în brațe vreo hurie din rai. Rămaserăm înlănțuiți așa până dimineața; atunci ea îmi spuse că a venit vremea să plec; dar, mai înainte, mă întrebă unde locuiesc; și, când îi spusei totul în această privință, ea îmi spuse că are să-mi trimită știre atunci când o mai fi vreun ceas prielnic. Și îmi dete o năframă împodobită cu aur și cu argint, în care se afla ceva, înnodat cu mai multe noduri, spunându-mi:

— Asta-i ca să ai cu ce să cumperi nutreț pentru măgarul tău.

Și ieșii de la ea, întocmai așa cum aș fi ieșit din rai. Când ajunsei la mățelăria unde îmi aveam locuința, deznodai năframa, spunându-mi: „O să dau de cinci bănuți de aramă, cu care să-mi pot cumpăra măcar de-o cină“. Or, care nu-mi fu mirarea când găsii acolo cincizeci de mitkali¹ de aur. Mă grăbii să sap o groapă și îi îngropai în acea groapă, pentru zile negre, iar de doi bănuți îmi cumpărai pâine și ceapă, cu care îmi întocmii masa, și mâncai, stând pe pragul mățelăriei mele și visând la împlinirea ce mi se împlinise.

La căderea nopții, o roabă micuță veni să mă caute din partea celei care mă iubea; iar eu o urma. Când ajunsei în sala în care mă aștepta, sărutai pământul dinaintea ei; ci ea mă ridică numaidecât, se așează pe patul de bambus și de fildeș, și mă făcu să petrec o noapte la fel de binecuvântată ca și cea de dinainte. Iar dimineața îmi dăruie altă năframă, în care se aflau, ca și în ajun, cincizeci de mitkali de aur. Și trăii așa mai departe opt zile în șir, de fiecare dată cu câte un ospăț vrăjit și de-o parte și de cealaltă, și cu cincizeci de mitkali de aur pentru mine.

¹ *Mitkalul* era o veche monedă socotită adesea egală cu dinarul.

Or, într-o seară, mă dusesem la ea și mă aflam pe pat gata să-mi răcoresc arșița, ca de obicei, când deodată intră o roabă, îi spuse iubitei mele câteva vorbe la ureche și mă scoase repede afară din sală, ducându-mă la un cat de deasupra, unde mă încuie cu cheia și plecă. Iar eu auzii atunci un treapd mare de cai în uliță, și prin fereastra ce da către curte văzui că intră în casă un bărbat tânăr și frumos ca luna, însoțit de un mare alai de străjeri și de robi. Intră în sala în care se afla huria mea și petrecu toată noaptea cu ea. Iar eu auzeam și ascultam totul și gândeam în sufletul meu: „Pe Allah! parcă au pus pe patul lor o tejghea de fierar. Iar drugul de fier trebuie să fie cald, de gême ilăul așa.“

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute optzeci și noua noapte

Spuse:

Într-un sfârșit, când se făcu dimineată, huietul conteni și îl văzui pe bărbatul acela tânăr că iese pe ușa cea mare și pleacă urmat de alaiul lui. Nici nu plecase el de-a binelea, că fetișcana și veni la mine și îmi spuse:

– Pesemne că l-ai văzut pe tânărul care a plecat acum!

Eu răspunsei:

– De bună seamă!

Ea îmi spuse:

– Este soțul meu! Ci am să-ți povestesc îndată ce s-a petrecut între noi și am să-ți lămuresc pricina care m-a făcut să te aleg pe tine. Află, dar, că într-o zi ședeam lângă

el în grădină, când deodată s-a ridicat și a pornit către bucătărie. Am socotit întâi că plecase dus de vreo nevoie grabnică; ci, după trecere de un ceas, văzând că nu se mai întoarce, mă dusei să-l caut acolo unde gândeam că se află, dar nu era acolo. Mă întorsei atunci îndărăt și mă îndreptai către bucătărie, ca să le întreb pe slujnice de nu-l văzuseră. Când intrai în bucătărie, îl găsii culcat pe un preș cu cea mai jengoasă dintre slujnice, cea care spală farfuriile. Văzând așa, mă trăsei îndărăt în mare grabă și mă legai cu jurământ că n-am să-l mai primesc în patul meu, până ce n-am să mă răzbun pe el, dăruindu-mă la rându-mi unui om de cea mai de jos stare și de cea mai îngreșoasă înfățișare. Și începui numaidecât să străbat cetatea în căutarea acelui om. Or, tocmai se împliniseră patru zile de când străbăteam ulițele căutându-l pe acel om, atunci când am dat de tine, iar înfățișarea și duhoarea ta m-au hotărât să te aleg. Acuma, că s-a petrecut ce s-a petrecut, iar eu mi-am îndeplinit jurământul, împăcându-mă cu soțul meu, după ce m-am dăruit ție, poți să pleci, și să n-ai nicio îndoială că, dacă soțul meu are să se mai înhăiteze cu vreuna dintre roabele lui, n-am să zăbovesc a trimite să te cheme, ca să-i fac la fel.

Și, înainte ca eu să plec, îmi dăruii drept răsplată alți patru sute de mitkali.

Eu plecai atunci și venii aici să mă rog lui Allah să-l ispitească pe soț să se întoarcă la slujnică, pentru ca soția lui să trimită să mă cheme la ea. Și aceasta-i povestea mea, o, stăpâne emir el-hagi!

Auzind aceste cuvinte, emirul el-hagi se întoarse către cei de față și le spuse:

– Se cuvine să-i iertăm omului acestuia vorbele cele de osândă, rostite la Kaaba; căci povestea lui le îndrituiește.

Pe urmă, Șeherezada spuse:

COPILANDRA RĂCOAREA-ŌCHILOR¹

Amru ben-Mosseda povestea următoarea snoavă:

– Într-o zi, Abu-Issa, fiul lui Harun Al-Rașid, zăbind la ruda sa, Ali, fiul lui Heșam, o roabă tânără, numită Prospețimea-Ōchilor, se îndrăgosti năprasnic de ea. Abu-Issa se strădui să ascundă cu cea mai mare grijă taina dragostei lui și să nu împărtășească nimănui simțămintele pe care le trăia; făcu însă tot ce-i era cu putință spre a-l hotărî cumva pe Ali să-i vândă roaba.

După o bună bucată de vreme, văzând că toate încercările lui în această privință rămăneau zadarnice, se hotărî să porceadă altfel. Se duse la frate-său, califul Al-Mamun, fiul lui Al-Rașid, și îl rugă să meargă împreună cu el în ospeție la saraiul lui Ali, ruda lor. Califul se învoi, porunci să se pregătească pe dată caii și plecară la palatul lui Ali, fiul lui Heșnam.

Când îi văzu că vin, Ali sărută pământul dinaintea califului și porunci să se deschidă sala de ospețe, în care îi pofti. Și intrară într-o sală minunată, cu stâlpi și cu pereți de marmură de felurite culori, cu încrustături după moda grecească, ce alcătuiau niște zugrăveli plăcute ochiului; iar podeaua sălii era acoperită cu un preș de la Ind, peste care era așternut un chilim de la Bassra, făcut numai dintr-o bucată și acoperind toată întinderea sălii și în lung și în lat.

Iar Al-Mamun se opri mai întâi un răstimp, ca să se sature de privit tavanul, pereții și podeaua; după care spuse:

– Ei bine, Ali! ce aștepti de nu ne dai să mâncăm?

Pe dată Ali bătu din palme și roabele intrară încărcate cu o mulțime de bucate de pui, de porumbei și de fripturi de toate felurile, calde și reci; și mai erau și tot soiul

¹ La M. A. Salie: *Povestea cu Abu-Isa și Kurrat-ali-Ain*.

de alte bunătăți, și de cele zemoase și de cele mai vârtoase, și mai ales o grămadă de vânat umplut cu stafide și cu migdale; căci lui Al-Mamun îi plăcea vânatul umplut cu stafide și cu migdale. Când sfârșiră de mâncat, se aduse un vin strașnic, stors din ciorchini aleși bob cu bob și fiert cu poame înmiresmate și cu sâmburi plăcut mirositori; și vinul, în pocale de aur, de argint și de cleștar, era turnat de niște băieți ca niște lune, îmbrăcați în haine din pânzeturi subțiri de la Alexandria; iar băieții, în vreme ce înmânau oaspeților pocalele, îi stropeau pe aceștia cu apă de trandafiri înmiresmată cu musc, cu ajutorul unor pământufuri împodobite cu nestemate.

Califul fu atâta de mulțumit de toate acestea, încât îl îmbrățișă pe Ali și îi spuse:

– Pe Allah! o, Ali, de azi înainte n-am să-ți mai spun Ali, ci Părintele-Frumuseții!

Și Ali, fiul lui Heșam, care, într-adevăr, din ziua aceea a fost poreclit Abul-Jamal, sărută mâna califului, pe urmă făcu un semn cămărașului său. Îndată se ridică o perdea mare, în fundul sălii, și se iviră zece tinere cântărețe, îmbrăcate în mătase neagră și frumoase ca un răzor de flori. Înaintară și veniră de șezură pe niște jilțuri de aur, pe care zece arapi robi le așezaseră roată numaidecât în sală. Și începură să cânte din strunele lăutelor cu o pricepere desăvârșită, apoi dădură glas unui cântec de iubire. Atunci Al-Mamun o privi pe aceea dintre cele zece fete care îl tulburase cel mai tare și o întrebă:

– Cum te cheamă?

Ea răspunse:

– Mă cheamă Armonie¹, o, emire al drept-credincioșilor!

El spuse:

¹ La M. A. Salie: *Sadjahi*.

– Bine ți se mai potrivește numele, Armonie! Aș vrea să te ascult numai pe tine cântând ceva!

Atunci Armonie își struni lăuta și cântă:

*Gingășia-mi
fuge de priviri străine;
inima-mi
se teme de-orice ochi vrăjmaș.
Dar atunci când vine
dragul meu, când vine,
tremur de uimire,
mă topesc, și l-aș fereca de mine.
Însă când se duce,
tremur doar, și tac,
ca gazela care-și pierde puiul drag.*

Al-Mamun, fermecat, îi spuse:

– Ai fost minunată, copilo! Și cine a făcut aceste versuri?

Ea răspunse:

– Le-a făcut Amru Al-Zobaidi¹; iar muzica este de Mobed².

Califul goli pocalul pe care îl ținea în mână, iar frațele său, Abu-Issa, și Abul-Jamal făcură la fel. Când își lăsară jos pocalele, intrară alte zece cântărețe, îmbrăcate în mătase albastră și încinse cu șaluri de la Yemen. Se așezară în locul celor zece dintâi, care plecară, își struniră lăutele și începură să cânte toate cu deosebită iscusință. Atunci califul își aținti privirile la una dintre ele, care era ca un cleștar, și o întrebă:

– Care este numele tău, o, copilo?

Ea răspunse:

– Căprioară³, o, emire al drept-credincioșilor!

¹ *Amru-ben-Malekarib Al-Zobaidi* (mort, după legendă, în anul 643) – poet din primele vremuri islamice.

² *Mobed* (sau *Mabad*) – cântăreț vestit în epocă.

³ La M. A. Salie: *Zabiia*.

El spuse:

– Ei bine, Căprioaro, cântă-ne ceva.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a trei sute nouăzecea noapte

Ea urmă:

... cântă-ne ceva.

Atunci fata care se numea Căprioară își struni lăuta și cântă:

*Hurii slobode și dulci,
Râdem, nu ne pasă
De privirea iscodind
Neagră, ticăloasă.*

*Suntem ca gazelele
De la Mecca sfântă,
Unde nu-i îngăduit
Nici vânat, nici pândă.*

*Cei mofluzi ne socotesc
Fete păcătoase,
Pentru că-avem ochii dulci,
Vorbele frumoase,*

*Pentru că, mișcând un șold,
Ducem la pierzaniei
Și-abatem din calea lor
Sfântă musulmanii.*

Al-Mamun găsi tare dulce acel cântec și o întrebă pe fetișcană:

– De cine este?

Ea răspunse:

– Versurile sunt de Jarir¹, iar muzica este de Ibn-Soraij².

Atunci, califul și ceilalți doi își goliră pocalele, în vreme ce roabele plecară, spre a veni numaidecât în locul lor alte zece cântărețe, îmbrăcate în mătase stacojie, încinse cu șaluri stacojii, cu pletele desfăcute și unduind pe spate. Și semănau așa, în vălurile lor roșii, cu niște pietre de rubin sclipind din toate fețele. Se așezară pe jilțurile de aur și cântară laolaltă, însoțindu-se fiecare cu lăuta ei. Și Al-Mamun se întoarse către cea care strălucea cel mai tare între tovarășele ei și o întrebă:

– Cum te cheamă?

Ea răspunse:

– Ispita³, o, emire al drept-credincioșilor!

El spuse:

– Atunci, o, Ispito, grăbește-te să ascultăm numai glasul tău.

Și Ispita, însoțindu-se de lăută, cântă:

*Nici diamante, nici rubine,
Și nici atlazuri de mătase
Nu sunt ca fetele frumoase,
Cu ochii lor de diamante,
Cu buzele lor de rubine,
Și restu-ntreg numai mătase.*

Califul, fermecat cu totul, o întrebă pe cântăreață:

– De cine-i poemul acesta, o, Ispito?

Ea răspunse:

– Este de Adi ben-Zeid; muzica însă este foarte veche, iar autorul ei nu se mai știe.

¹ Jarir (*Al-Gerir ibn Atiya al Khatfi*), mort în Yemam la 728, poet „satiric, acru și veninos” (It. Pizzi).

² *Ibn Soraij* – cântăreț vestit.

³ La M. A. Salie: *Fatin*.

Al-Mamun, fratele său Abu-Issa și Ali ben-Heșam își goliră pocalele; și alte zece cântărețe, îmbrăcate în haine de aur și cu mijlocul strâns cu centuri de aur scânteind de nestemate, veniră și luară loc în jilțuri și cântară ca și cele de dinaintea lor. Și califul o întrebă pe cea care avea mijlocelul cel mai gingaș:

– Numele tău?

Ea spuse:

– Strop-de-Rouă¹, o, emire al drept-credincioșilor.

El spuse:

– Ei bine, Strop-de-Rouă, așteptăm niște versuri de la tine!

Numaidecât ea cântă:

*Bând vinul din obrazii lui,
Eu mințile mi le pierdui.
Atunci, doar în cămașă îmbrăcată,
Cămașa mea înmiresmată
Cu ambră și cu aromate,
Pornii pe ulițele toate,
Să spun iubirea noastră minunată,
Atunci, doar în cămașă îmbrăcată,
Cămașa mea înmiresmată
Cu ambră și cu aromate...*

Când auzi aceste versuri, Al-Mamun strigă:

– Ya Allah! ai fost minunată, o, Strop-de-Rouă. Mai zi o dată versurile de la sfârșit.

Și Strop-de-Rouă, ciupind strunele lăutei, mai cântă o dată, cu un glas și mai plin de simțire;

*Pornii pe ulițele toate
Să spun iubirea noastră minunată,
Atunci, doar în cămașă îmbrăcată,
Cămașa mea înmiresmată
Cu ambră și cu aromate...*

¹ La M. A. Salie: *Rașa*.

Și califul o întreabă:

– De cine sunt aceste versuri, o, Strop-de-Rouă?

Ea spuse:

– De Abu-Nuwas, o, emire al drept-credincioșilor; iar muzica este de Isak.

Când cele zece roabe își isprăviră cântecul, califul vru să încheie ospățul și să plece. Ci Ali ben-Heșam înaintă și spuse:

– O, emire al drept-credincioșilor, mai am o roabă, pe care am cumpărat-o pe zece mii de dinari și pe care vreau s-o arăt califului; binevoiește, dar, și mai zăbovește o clipită. De ți-o plăcea, vei putea s-o păstrezi pentru tine; de nu ți-o plăcea, am s-o las la prețuirea ta.

Al-Mamun spuse:

– Adu-mi-o, atunci, pe roaba aceea!

Într-o clipită, se și ivi o fetișcană fără de asemuire, o frumusețe zveltă și gingașă, o ramură de ban, cu niște ochi de babiloniancă plini de vrajă, cu niște sprâncene ca arcul îndoit, și cu o piele ca floarea de iasomie; avea fruntea încununată cu un diadem de aur și de mărgăritare, pe care, înșirate în litere de diamant, stau scrise aceste stihuri:

*Pe ginnă-o-nvață ginnii vrăjitoareasca artă
De-a săgeta în inimi cu arcul fără coardă.*

Fata se apropie călcând cu pași domoli și veni de se așeză zâmbind pe jilțul de aur, anume adus pentru ea. Ci Abu-Issa, fratele califului, abia o văzu intrând, că și scăpă din mână pocalul și se schimbă la față atât de îngrijorător, încât Al-Mamun băgă de seamă și îl întreabă:

– Ce-ai pățit, frate, de te-ai schimbat așa la față?

El răspunse:

– O, emire al drept-credincioșilor, e numai urmarea unei dureri dinlăuntru, care-mi cășună câteodată.

Ci Al-Mamun stăruie și îi spuse:

– Nu cumva, din întâmplare, o cunoști pe această fată, și nu cumva ai mai văzut-o până acum?

El nu vroi să tăgăduiască și spuse:

– Oare-i pe lume cineva, o, emire al drept-credincioșilor, care să nu știe cum arată luna?

Califul se întoarse atunci către fată și o întrebă:

– Cum te cheamă, copilo?

Ea răspunse:

– Răcoarea-Ochilor, o, emire al drept-credincioșilor!

El spuse:

– Ei bine, Răcoare-a-Ochilor, cântă-ne ceva.

Și ea cântă:

*Cum ar putea să știe ce-i iubirea
Acela care-o poartă doar pe limbă,
Iar în adâncul inimii o schimbă
Cu nepăsarea și cu amăgirea?*

*Cum ar putea iubirea ta s-o știe
Cel cu o inimă de piatră rece
Și care doar pe față își petrece
O prefăcută dragoste sălcie?*

*Și mi s-a spus că numai despărțirea
E leac la chinul dragostei amare.
Vai, numai eu, cu nicio vindecare
Nu mi-am putut îndupleca iubirea.*

*Mi-au spus atunci s-alerg către iubire.
Ci leacul nici așa n-avu priință,
Căci cel iubit cu-atâta suferință
De dragostea mea n-are nicio știre.*

Califul, fermecat de glasul ei, o întrebă:

– Și de cine-i cântecul, o, Răcoare-a-Ochilor?

Ea spuse:

– Versurile sunt de El-Kherzai, iar muzica este de Zarzur.

Ci Abu-Issa, pe care tulburarea îl înăbușea, spuse fratelui său:

– Îngăduie-mi să-i răspund, o, emire al drept-credincioșilor.

Califul îi îngădui și Abu-Issa cântă:

*Sub haina mea se zbate
Un trup, de doruri greu,
Și-o inimă zdrobită
Suspină-n pieptul meu.*

*Dacă iubesc atâta
Și ochii-mi n-o arată,
De teamă-i să n-o supăr
Pe luna mea vreodată.¹*

Când Ali Părintele-Frumuseții auzi acest răspuns, înțelese că Abu-Issa o iubea deznădăjduit pe roaba lui, Răcoarea-Ochilor. Se ridică numai decît și, temenindu-se dinaintea lui Abu-Issa, grăi:

– O, oaspete al meu, nu se va putea spune că a fost rostită vreodată o dorință, fie și numai în gând, de către cineva aflat în casa mea, fără ca dorința să i se împlinească pe dată. Așa încât, dacă binevoiește califul să-mi îngăduiască un dar, de față cu el, Răcoarea-Ochilor este roaba ta.

Și califul dându-și îngăduința, Abu-Issa o primi pe fată.

Așa era dărnicia cea fără de pereche a lui Ali și a celor de pe vremile lui.

Apoi Șeherezada, în încheiere, mai spuse și această snoavă:

¹ În varianta tradusă de M. A. Salie, Răcoarea-Ochilor răspunde cu aceste versuri:

*Ceea ce spui, de-ar fi adevărat,
Nu te purtai cu-atâta nepăsare.*

FETE SAU BĂIEȚI

Înțeleptul Omar Al-Homsi povestește:

În anul hegirian cinci sute șaptezeci și unu a venit în turneu la Hama cea mai instruită și mai bună oratoare femeie din Bagdad, cea pe care toți savanții din Irak o numeau Învățătoarea învățătorilor. Or, în acest an, veniseră la Hama din toate colțurile țărilor musulmane cei mai mari specialiști în toate ramurile, și toți erau fericiți să poată asculta și pune întrebări acestei femei, cea mai iscusită dintre femei, care călătorea din țară în țară, însoțită de tânărul ei frate, pentru a susține în public teze pe cele mai dificile teme, dezbătând și primind să răspundă la întrebări din toate științele, jurisprudență, teologie și arte frumoase.

Dornic să o aud vorbind, l-am rugat pe prietenul meu, savantul șeic El-Salhani, să mă însoțească în locul unde avea ea întâlnirea cu publicul, în ziua aceea.

Șeicul El-Salhani acceptă, și ne duserăm amândoi la sala unde Sett Zahia stătea în spatele unei draperii de mătase, ca să nu încalce tradiția religiei noastre.

Ne așezarăm pe una din băncile din sală, și fratele ei avu grijă de noi tratându-ne cu fructe și cu băuturi răcoritoare.

Eu, după ce m-am anunțat la Sett Zahia și mi-am declinat numele și titlurile, am început cu ea o discuție pe tema jurisprudenței divine și a diferitelor interpretări ale legii făcute de cei mai savanți teologi din cele mai îndepărtate timpuri. Cât despre amicul meu, șeicul El-Salhani, de îndată ce l-a zărit pe tânărul frate al Sett Zahiei, băiețandru cu un boi și niște forme de o frumusețe extraordinară, se mulțumi să-l admire extaziat, neputându-și desprinde ochii de pe el. Sett Zahia nu întârzie să vadă și ea neatenția soțului meu și,

observându-l, sfârși prin a înțelege sentimentele care-l tulburau. Ea îl strigă pe nume și-i zise:

– Mi se pare, șeicule, că faci parte dintre aceia care preferă băieții în locul fetelor...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute nouăzeci și una noapte

Ea zise:

... dintre aceia care preferă băieții în locul fetelor!

Amicul meu zâmbi și zise:

– Chiar așa-i!

Ea întrebă:

– Pentru ce, șeicule?

El răspunse:

– Pentru că Allah a modelat trupurile băieților de o perfecțiune încântătoare, în dauna fetelor, și gusturile mele mă îmboldesc să prefer, în tot ce există, perfecțiunea, imperfecțiunii!

Din spatele draperiei, ea râse și zise:

– Ei bine, dacă vrei să-ți aperi opinia, sunt gata să-ți răspund!

La care el zise:

– Cu plăcere!

Atunci ea îl întrebă:

– În acest caz, explică-mi cum ai putea să dovedești superioritatea bărbaților și băieților față de femei și fete?

El răspunse:

– Învățătoare a învățătorilor, dovada pe care mi-o ceri poate fi făcută pe de o parte prin raționamente logice, iar pe de alta prin *Sfânta Carte* și prin *Sunnă*.

– Într-adevăr, în *Coran* stă scris: „Bărbații depășesc

cu mult femeile pentru că Allah le-a dat superioritate“, și mai scrie: „Într-o moștenire, partea bărbatului trebuie să fie dublă față de aceea a femeii, astfel, fratele va moșteni de două ori mai mult decât sora sa“.

Aceste cuvinte sfinte ne dovedesc deci, și stabilesc neprecurmat, că o femeie nu trebuie să fie privită decât ca jumătatea unui bărbat.

Cât despre Sunnă, aceasta ne învață că Profetul (asupra-i fie rugăciunea și pacea!) socotește sacrificiul ispășitor al unui bărbat ca fiind de două ori mai scump decât acela al unei femei.

Și acum, dacă vom recurge la logica pură, vom vedea că rațiunea confirmă tradiția și învățătura. Într-adevăr, dacă ne punem pur și simplu întrebarea: „Cine are prioritate? Ființa activă sau ființa pasivă?“ Răspunsul va fi fără putință de tăgadă în favoarea ființei active. Or, bărbatul este principiul activ, iar femeia este principiul pasiv. Fără niciun greș. Bărbatul este superior femeii și băiatul preferabil fetei!

Dar Sett Zahia răspunse:

– Desigur, citatele tale sunt întru totul adevărate, șecule! Și recunosc împreună cu tine că Allah, în *Cartea Sa*, a preferat bărbații femeilor. Numai că El nu a specificat nimic, a vorbit doar în mod general. Pentru ce, atunci, căutând perfecțiunea, te îndrepti doar spre tineri? Ar trebui să preferi oamenii cu barbă, venerabilii șeici cu fruntea ridată, pentru că ei au mers mult mai departe pe calea perfecțiunii!

El răspunse:

– Bineînțeles, Învățătoare a învățătorilor. Dar eu nu compar aici bătrânii cu femeile bătrâne; nu-i vorba de așa ceva, ci doar despre tinerii la care ajung prin deducție. Oricum, vei fi de acord, Învățătoare a învățătorilor, că nimic la o femeie nu poate fi comparat cu frumusețea unui încântător adolescent, cu talia sa suplă, cu finețea

membrelor sale, cu culorile delicate de pe obrazul său, cu farmecul surâsului său, cu încântarea vocii sale. De altminteri, Profetul însuși, pentru a ne pune în gardă asupra unui lucru atât de clar, ne spune: „Nu zăboviți cu privirile asupra copilandrilor imberbi, pentru că ei au ochii mai ispititori decât aceia ai Huriilor“.

Știi, de altfel, că lauda cea mai mare pe care o poți aduce frumuseții unei tinere este să o compari cu aceea a unui băiețandru. Cunoști de bună seama versurile în care poetul Abu-Nuwas vorbea de toate acestea și poemul în care zice:

*Ea are șolduri ca de băiat
Și mersul ei e legănat
Ca-n vântul nordului când scuturat
E ramul de ban.*

Dacă farmecul tinerilor nu ar fi fost evident mai presus de acela al copilandrelor, la ce bun l-ar mai fi folosit poetul ca termen de comparație?

Și, în plus, știi bine că adolescentul nu se mulțumește să fie doar bine făcut, dar el știe să ne încânte prin farmecul limbajului său și plăcerea purtării sale și, pe deasupra, cât este el de seducător când tuleiele abia mijind îi umbresc buzele și obraji, îmbinându-se cu petalele de trandafiri! Și poate fi pe lume ceva comparabil cu farmecul pe care-l răspândește în acest moment? Câtă dreptate avea poetul Abu-Nuwas care proclama:

*Invidioși, defăimătorii lui îmi zic:
„Tuleiele deja îi aspresc gura!“
Ci eu le spun: „Greșiți! Sunt mizilic –
Împodobesc și nu strică măsura.“*

Tuleiele îi scot în evidență-albeața feței
 Ca stălucirea perlei, pariura!
 Semn de-mplinire-a magicii potențe
 Pe care o câștigă crupa, dura.

Jurat-au rozele culoarea din obraji să nu i-o șteargă
 Și pleoapele-i vorbesc o limbă mai elocventă decât gura
 La care sprâncenele știu să răspundă
 Mult mai precis decât figura.

Puful pe care-l tot clevețiți îi crește doar ca să ocrotească
 Farmecul lui de ochii voștri profanatori.
 Tuleiele fac vinului buzelor sale savoarea să-i crească
 Și vigoarea pe obraji de argint
 Dau veselă culoare ca să ne farmece, mai atrăgători.

Iar alt poet spune și el:

Invidioșii-mi zic: „Patima te-a orbit?
 Nu vezi că obrazu-i deja de puf acoperit?”
 Eu le răspund: dacă minunea
 Obrajilor n-ar fi umbrită de tuleie, m-ar orbi
 Și cum aș putea, după ce lut sterp l-am iubit
 Să-l părăsesc tocmai acum, când primăvara l-a rodit?

Un altul a zis:

Nu mi-am lăsat iubitul nici când avea doar roze în
 obraz, scumpete,
 Cum să îl părăsesc tocmai acum când lângă trandafiri
 Au mai crescut și mirt și violete?

Și, în sfârșit, altul dintre alții, mii, a zis:

Băiatul zvelt! Obrajii lui și ochii ce scânteie
 Se-ntrec care va face-ntre bărbați mai mult prăpăd

*Când el golește inima de sânge cu paloș de petale de
narcise
Iar teacă, brâu, cum doar la mirt se văd.*

*Perfecțiunea lui provoacă atâtea gelozii și vise
Că Frumusețea își dorește, și ea, obrazul cu tuleie!*

— Iată, așadar, Învățătoare a învățătorilor, destule dovezi pentru a demonstra superioritatea frumuseții băieților față de aceea a femeilor în general...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute nouăzeci și doua noapte

Ea zise:

... superioritatea frumuseții băieților față de aceea a femeilor în general!

Auzind aceste cuvinte, Sett Zahia răspunse:

— Allah să-ți ierte argumentele neroade, doar dacă n-ai vorbit numai de dragul de-a vorbi sau doar în șagă. Dar acum e rândul să triumfe adevărul! Nu-ți împietri inima și fii atent la argumentele mele.

Allah fie asupra-ți! Spune-mi, unde este acel adolescent a cărui frumusețe să se poată compara cu aceea a unei copile? Uți că pielea unei fete nu are numai strălucirea și albul argintului, ci are și dulceața catifelată a mătăsii! Talia ei! Păi este ramura de mirt și a arborelui de ban. Gura! Este o romaniță înflorită, și buzele două anemone înrourate! Obrajii, mere; sânii, două ploscuțe de fildeș. Fruntea răspândește lumină, iar sprâncenele sunt în cumpănă în permanență între a se îmbina a încruntare

sau a se îndepărta. Când zâmbește, torente de lumină se răspândesc de pe buzele ei, care sunt mai dulci ca mierea și mai moi decât untul. Pecetea frumuseții ei este imprimată pe gropița din barbă. Pânțele e frumos! Are linii sinuoase și pliuri generoase care se aștern unele peste altele. Pulpele sunt sculptate într-o singură bucată de fildeș, susținute de coloanele picioarelor frământate din aluat de migdale. Cât despre fese, iar rotunjimile lor, când se ridică sau se apleacă, par valurile unei mări de cristal sau munți de lumină.

O, biet șeic! Se pot asemui bărbații cu zânele? Nu știi că regii, califi și cele mai mari personaje de care vorbește istoria au fost sclavii supuși ai femeilor, și au socotit drept o glorie să le poarte jugul? Că oameni eminenți și-au plecat fruntea, subjugăți de farmecele lor? Câți au părăsit totul pentru ele: bogății, țară, tată și mamă? Câte regate s-au pierdut pentru ele? Sărmane șeic! Nu pentru ele se ridică palate, se brodează mătăsuri și brocarturi, se țin stofele scumpe? Nu tot pentru ele sunt atât de căutate ambra și moscul, cu parfumul lor atât de dulce? Uți că farmecul lor a adus blestemul asupra locuitorilor Raiului și a învrăjbit pământul și universul, făcând să curgă râuri de sânge?

Cât despre Cuvintele *Cărții Sfinte* pe care le-ai citat, ele sunt mai favorabile cauzei mele decât aceleia pe care o susții tu. Cuvintele sunt: „Nu zăboviți cu privirile asupra copilandrilor imberbi, pentru că ei au ochii mai ispășitori decât aceia ai Huriilor din Rai, care sunt femei, nu băiețași, iar ele servesc drept termen de comparație. De altfel, voi, amatorii de copilandri, când vreți să vă descrieți amicii, comparați mângâierile lor cu acelea ale tinerelor fete! Nu vă este rușine de gusturile voastre corupte, faceți paradă de ele și le satisfaceți în public. Uitați cuvintele din *Sfânta Carte*: „Pentru ce să cauți

dragostea bărbatului? Allah nu a creat femeile pentru satisfacerea poftelor voastre? Bucurați-vă după plac! Dar voi sunteți un popor încăpățânat!”

Dacă totuși vi se întâmplă să asemenați tinerele fete cu băieții, este doar pentru a aduce o schimbare poftelor voastre corupte și gustului pervertit! Da! Cunoaștem bine poezii voștri amatori de copilandri! Cel mai mare dintre ei, șeicul pederăștilor, Abu-Nuwas, n-a zis, vorbind despre o tânără:

*Ca un flăcău, ea are șoldul mic și fin
Și și-a tăiat și părul băiețește!
Un puf, dublându-i farmecul, chipu-ndulcește
Satisfăcând și pederast, și-adulterin.*

Cât despre pretinsa atracție pe care o dă barba tinerilor...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute nouăzeci și treia noapte

Ea zise:

... Cât despre pretinsa atracție pe care o dă barba tinerilor, nu cunoști tu, șeicule, versurile poetului pe această temă? Ascultă, mai bine:

*La primul puf de pe obraz
Amantul a și tulit-o;
Cărbunele-nnegrește barba și, necaz,
Un fum e farmecul și frumusețea i-a-nnegrit-o.
Pagina albă a chipului murdărită toată de scriitură
Pe ce cunoscător să mai inspire să ia pana la partitură?*

Așadar, șeicule, să aducem laude lui Allah Preaînaltul, care a știut să reunească în femei toate bucuriile ce pot umple viața și care le-a promis Profetului, Sfinților și drept-credincioșilor, ca recompensă în Rai, minunatele Hurii. De altfel, dacă Allah Preamilostivul ar fi știut că ar putea avea cu adevărat alte voluptăți în afară de femei, cu siguranță că le-ar fi promis și rezervat drept-credincioșilor săi. Or, Allah nu amintește niciodată de tineri altfel decât reprezentându-i ca slujitori ai celor aleși din Rai; și niciodată nu i-a promis pentru altceva decât pentru acest lucru. Și Profetul însuși (asupra-i fie rugăciunea și pacea!) n-a avut niciodată vreo înclinare în acest sens, ba dimpotrivă! El avea obiceiul să le repete însoțitorilor săi: „Trei lucruri mă fac să iubesc lumea aceasta a voastră: femeile, parfumurile și prospețimea sufletului în rugăciune!”

N-aș putea să rezum mai bine opinia mea, șeicule, decât prin versurile poetului:

*E diferență între-un dos și-alt dos
Dacă unul pătează galben, altul e mătăsos
Te parfumează, de-l atingi, frumos!
Băiat sau fată — ce-i mai cu folos?
Nad parfumat, sau porcul puturos?*

Dar văd că discuția m-a făcut să mă înflăcărez și să mă abat de la buna-cuviință de care nu trebuie să se îndepărteze femeile niciodată, mai cu seamă în prezența șeicilor și a savanților. Mă grăbesc să-mi cer scuze de la cei cărora nu le-a plăcut sau au fost șocați și contez pe discreția lor la ieșirea de la această discuție, pentru că proverbul zice: „Inima oamenilor bine crescuți este un mormânt pentru secrete!”

Când sfârși de povestit această snoavă, Șeherezada spuse:

– Și-aceasta-i, o, norocitul sultan, tot ce pot eu să-mi mai amintesc din snoavele cuprinse în *Florile hazului* și în *Grădina snoavelor*.

Iar sultanul Șahriar spuse:

– Într-adevăr, Șeherezada, snoavele m-au veselit peste măsură și m-au făcut să-mi doresc a auzi acum o poveste ca acelea pe care mi le-ai povestit mai înainte!

Șeherezada răspunse:

– Tocmai așa gândeam și eu!

Și numaidecât spuse:

CUPRINS

POVESTEA CU FRUMOASA	
ZUMURRUD ȘI CU ALIȘAR	5
POVESTEA CU CELE ȘASE FETIȘCANE,	
FIECARE DE ALT FEL	71
POVESTEA ULUITOARE	
A CETĂȚII-DE-ARAMĂ	98
POVESTEA LUI IBN AL-MANSUR	
DESPRE CELE DOUĂ FETE	134
POVESTEA LUI WARDAN MĂCELARUL	
CU FATA VIZIRULUI.....	165
POVESTEA CU SULTANA YAMLIKA,	
DOMNIȚA DE SUB PĂMÂNT	173
Povestea frumosului flăcău trist	200
FLORILE HAZULUI ȘI	
GRĂDINA SNOAVELOR	236
Al-Rașid și Vântuitura	236
Copilandrul și dascălul său	238
Sacul năzdrăvan.....	241
Al-Rașid judecător în dragoste.....	246
Cui i se cade întâietatea –	
unui flăcăiandru sau unui bărbat copt?	247
Prețul castraveților.....	249
Plete albe.....	252
Încurcătura descurcată.....	254

Abu-Nuwas și scalda sultanei Sett Zobeida	257
Abu-Nuwas ticluind versuri.....	260
Măgarul	264
Sett Zobeida prinsă cu ocară	266
Bărbătuș sau femeiușcă?	269
Împărțeala.....	272
Dascăl de școală	274
Stihurile de pe o cămașă	277
Stihurile de pe o cupă.....	278
Califul în coș.....	279
Spălătorul de mațe	289
Copilandra Răcoarea-Ochilor.....	298
Fete sau băieți	307

